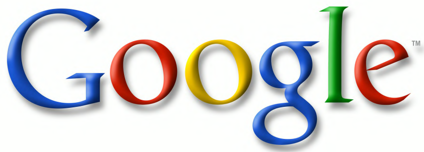

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

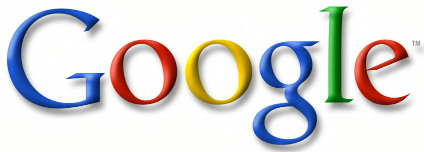
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

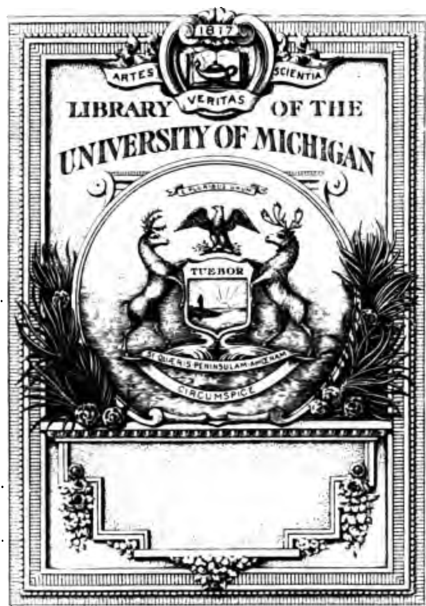
- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

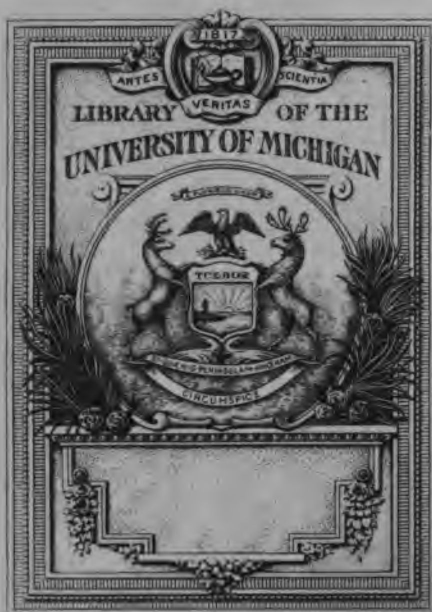
Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

B 975,492

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

851.88
J54
1920

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

831.8
J54
1920

HJULET

JOHANNES V. JENSEN

HJULET

TREDIE OPLAG

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXX

COPYRIGHT 1916 BY JOHS. V. JENSEN

TRYKT IALT I 7500 EKSEMPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KJØBENHAVN

Scandinavian
Hassing
4-12-38
30176

I

GIT up!

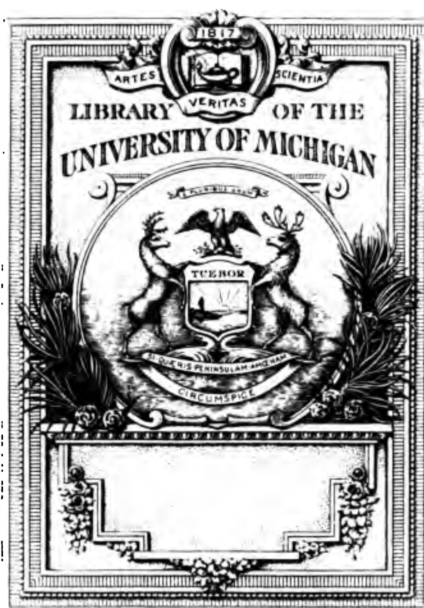
Æhj! Git up!

Svøbeslag og Knald af svære Hestehove mod Brostenene, hæse Brøl af Kusken og hvinende Piskeslag i forceret Takt og nye bragende Salver af Jernskoene, der glipper og slider Ildorme ud af Isslaget paa Gaden. En Fragtbefordring har nærmet sig den skraanende Opkørsel til Clark Street Broen, og nu er det det gælder at bevare Vognens Fart, holde den i Sving for at løbe den over Stigningen. Baade Kusken og Hesten véd det, og de samler sig, og skønt det urimeligt store Læs er alt hvad Dyret kan slide frem ad jævn Vej, stjæler den dog anstrængt et Par Ryk, der meddeler Vognen endnu et Tilløb lige foran Skraaningen, mens Kusken rejser sig og staar op hujende af Angst og Energi.

Git up, git up, git up!

Da glider Hesten og sparker sig vildt paa Benene igen, en Alen fra Broens Kant, og Læsset mister sin Drift og truer med at plante hele sin livløse Drægtighed paa Stedet, Hjulene viser alle strittende Eger, vil ikke mere, og hele det høje vanvittigt overlæssede Taarn af en Vogn ligesom synker, tætter sig og vil staa, gro ned i den urokkelige Jord . . .

Men Kusken kaster sig fra Læsset ned paa Gaden og skriger, og dansende ved Siden af Forhjulet understøtter han Hesten, der spænder sig som i Dødskamp, med en Hagl af Piskeslag, og Hesten vil, Ryggen staar som en Staalbue paa det svære Dyr, den strider i Sten og Glatting med de yderste Spidser af alle fire jernskoede Hove liggende forover med Selen dybt ind i Bringen, den glider og kratter i paany, og git up, git up, git up, hyler Kusken, der fortvivler, git up, git up, raser han i et uaf-

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

839.88
J54hj
1920

HJULET

II

KAFÉ BISMARCKS Publikum havde sin bestemte Særegenhed; det var mest Tyskamerikanere, robuste Folk der raabte højt og havde Krop til at gøre det. Der var ikke megen Form over dem, men der var Helbred og Appetit. De saa' sig om med Øjne begærlige efter at se som Folk, der kommer fra en Dags Arbejde, de stod i grove Kavajer og meget praktiske Vadmelskasketter ved Baren og kneb en Bid Brød og Leverpølse eller en Oliven og med Ølfraade i de blonde, vildtvoksende Skæg. Denne Bar kunde godt være en Skænk et Sted ved Nordsøen, hvor Skippere og Godtfolk fra Søen gik ind og nød et smult Minut, mens Havet svang sin Pisk udenfor. Det var Købmænd, Kornhandlere og Slagtere i det Store, hvis Horisont var det amerikanske Marked og som tænkte i Hvede og Flæsk. Dagens Handel var sluttet, og nu stod de behjærtet og gød en Pschorr ind til Tænderne inden de tog deres Sporvogn og søgte hjem.

Paa Gulvet udenfor Baren stod Borde med kulørte Duge, og her sad Folk, som havde mere Ro paa sig og spiste med en Avis lagt tilrette ved Siden af Tallerkenen. Men i Baggrunden af det store tungt og pragtfuldt udstyrede Lokale aabnede sig Døren til Spisesalen med hvidt opdækkede Borde og store stille Kelnere, som ventede. Herinde spiste Folk, som kom for det samme.

Det var en Kafé i stærk Stil, et Bureau for Ernæring. Betjeningen bag den lange Skanse af en Bar var uniformeret i Hvidt, og det var ikke Folk, der er sunken ned til en Bestilling, det var Mænd med kolde Magasinhoveder, trænede til det Arbejde. De slog Greb ned, ligesom man gør paa et Lokomotiv eller i et Maskinrum, og derpaa strømmede Øllet. De tog aldrig fejl af, hvem der havde faaet sit Glas i Vrimlen udenfor Baren,

og hvem der havde erlagt sin Nikkel. De talte Tysk eller Engelsk, skyndte sig ikke men fik al Ting gjort, deres Ansigter udtrykte ikke andet end netop den personløse Styrke, der er over Mennesker, der arbejder.

Lee gik ind mod Restauranten, han kunde lige saa godt spise Middag her. Nederst ved et af Bordene i Forkaféen sad en Mand, hvis studsede Overskæg og hele smækre Ydre skilte ham ud fra det tyske Publikum. Han saá op, det var Archibald Crane.

Hallo Ralph! Kom og sid ned. Jeg har tre Kvarter.

Lee satte sig, glad over Mødet, over at se Vennens nervøse, lukkede Træk. Det var godt at sidde overfor hans rolige Øjne, der havde et fuldkommen aandsfraværende Blik men ikke saá sig ind paa nogen. Han talte hurtigt og egalt og bevarede hele Tiden en Ligevægt i Stemningen som en Mand med harmoniske Organer, og mens han talte vendte han det sammentrykte Hoved med ganske smaa Bevægelser snart til den ene Side, snart til den anden, idet han holdt Rede paa, hvad der foregik omkring ham uden dog at distraheres deraf. Det var Udgiveren af Dagbladet *The Day*. De talte lidt sammen om almindelige Ting. Saa udbryder Lee:

Nu skal du høre, jeg har gjort en Opdagelse.

Igen?

Ja, sagde Lee smilende, men denne Gang er det noget afgørende, et totalt Gennembrud. Jeg vil skyde det af paa dig i din egen Stil, Achie, du skal have det tommehøjt og med rød Skrift: Christoffer Columbus var en Amerikaner.

Vel var han det.

Nej, han var ikke, han var en Spanier, født i Italien, det véd du særdeles godt. Du mener jo ogsaa kun, at han var Amerikaner, siden han opdagede Landet og aabnede det for Indvandringen. Men se, jeg kan nu bevise, at han alligevel var en af vore egne. Aa, jeg har fundet det ud lige saa fint som da Leverrier beregnede, hvor Neptun skulde befinde sig i Universet, og de saa rettede et Teleskop derud og havde den som en Kugle foran et Bøsseløb. Jeg begyndte ogsaa med Pertubationerne, visse

Ting i Historien jeg ikke kunde faa til at stemme. Der var ingen ordentlig Rundgang i at Columbus skulde være en sortsmudset Støvlepudser, jeg har hele Tiden hældet, bogstavelig talt hældet til den Gisning, at der var angelsachsisk Blod i den store Søfarer, eller endda snarere nordisk Blod ...

Du er selv Skandinav? ytrede Crane, som iøvrigt var bleven opmærksom.

Lee nikkede.

Min Fader var Nordbo. Nu skal du vel ogsaa have bedt erindret, at Leverrier stammede fra Neptun, hvad? Naa, men slaar det dig ikke, har det ikke allerede rystet dig, det jeg siger? Du maa jo i et Nu se Folkevandringen for dig. Columbus var født i Genua, Norditalien, han maa jo stamme ned fra Longobarderne eller Goterne ...

Crane rynkede de nederste Øjenlaag og tænkte sig lidt om.

Hvorfor tror du det?

Hans Fantasi var jo nordisk. Guds Død og Pine, har det ikke slaaet dig? Har du da aldrig elsket ham? Hans Væsen er Udve, Længsel efter det tabte Land, han er en Vandrer. Amerikas Opdagelse er en direkte Fortsættelse af Folkevandringen! Ser du det nu ikke? Ser du ikke hvordan alle disse Stammevandringer gaar fra Nord til Syd, indtil de ender ved Havet, ved Gibraltar — ja, dér gik de endda over — og ved Kap Finisterre. Dermed regner man Folkevandringen for sluttet. Men da begyndte først den tykke Ende af den. Forestil dig disse store blonde Karlfolk med en hornet Oksehud paa Hovedet komme ud til Havet — færdig, hvad? Aa nej, de stod lidt og saá sig ud fra Land, og saa gik de op i Skoven og lagde Kølen til et Skib, det var hvad de gjorde. Da Vestgoterne „forsvandt" i Spanien, begyndte Opdagelsesrejserne. Men det var en beget Drømmer fra Lombardiet, en Ætling af de gamle Slaasbrødre og Sagafortællere fra Norden, der gjorde det sidste store Stykke Arbejde og førte Folkevandringen efter sig over paa De forenede Staters Grund. Traditionen gik itu, men her er vi!

Du har vist Ret, sagde Crane og saá aabent paa Lee, stadigt spisende. Det høres godt ud.

Jeg er vis paa, det forholder sig saadan. Man har regnet med Nationer og Dynastier i Historien i Stedet for at regne med Racer, det har brudt Folkevandringens Billede i Stykker. Kongeriget Italien lever, eller rettere dør af Erindringen om den Stortid, man kalder Renæssancen, det vil•sige den Tid, da blonde Folk udfoldede sig i Syden. Da de forsvandt derfra, var det forbi med Renæssancen i Italien, ligesom hele Verden gaar under for den, der dør. Men hvad der sluttede i Norditalien, begyndte kun forfra paa noget Større i Amerika. Aa, vi forlod de gamle Ting og flyttede vor Maalestok over til Amerika; der blev en Række Musæer efter os, som alle Steder hvor vi har været, men her er vi selv! De freder med maabende Pietet om Ruinerne af de Huse, vi byggede, og imidlertid rejser vi i god Tilslutning til vor Fortid nye Slotte i Amerika. Statue of Liberty holder Faklen ud over Atlanterhavet mod de gamle Lande — her er det bleven af altsammen, her er „Renæssancen“! Den italienske Renæssance var jo heldigvis noget mere end et Tilbagefald til Antiken — den betegner en Races Blomstring, det var de indvandrede nordiske Folk, der modnede i Syden og viste, hvad de kunde helt rundt paa den Tid og i de Omgivelser. At se et latinsk Opsving i, hvad de gjorde, er det samme som at udstyre en Kat med Snabel. Enhver maa jo kunne se Mammuten i Michel Angelo . . . har det aldrig slaaet dig, at hans Temperament er nordisk? Hans Moses er jo en Odin eller en Snorre, hele hans Voldsomhed er af nordisk Dybde, Kampen mod Natten, Kæmpekroppe der vælter sig i Mørket, og har ikke noget tilfælles med den sydlandske Passion; Michel Angelo er ingen Knivstikker, der ombringer sin Kæreste og flæber for Fængselspræsten bagefter, han er en Høvding, der rydder Skibet, en Bersærk, der har faaet Nerverne ud i Fingerspidserne og slaas som Kunstner og Bygmester. Tizian og hans blonde Venetianerinder, Florentinerne, Leonardo . . . det var allesammen Nordboer. Cervantes var en Nordbo i Spanien. Hele Don Quixote er jo et Spil af nordisk Fantasi i et romersk Land. Mener du virkelig, at en Race gaar tabt, fordi den vandrer ind i et andet Land og skifter Navn? Cervantes er det Spor, vi i vor Tid satte os i Spanien.

Crane strøg sig under Skægget med Servietten og saa' velvilligt paa Lee. Der gik et Glimt af Lune over hans propre Træk:

Du vandrer paa Historien som en Skypumpe, sagde han. Men det du kan bære er vel dit. Jo, jeg husker godt, hvad jeg lærte om Vestgoterne i Spanien. — Hvorfor sendte de saa ikke nogen af de Drenge over til Kuba, da vi bankede dem dér?

Lee slog i Luften med Hovedet, som om han vædrede en Bold ind i Maalet:

„Aa, dit Fjols! du er altsaa ikke med, og jeg har frit Spark imod dig. De Drenge, de var jo paa vor Side, det er det, jeg hele Tiden har siddet og fortalt. Kan du da ikke gaa Paradoksets Genvej, skal du spasere Fødderne af dig gennem alle Biblioteker og Arkiver? Det jeg forlanger af dig er netop, at du skal springe over Historien. Du skal se, at Centret for gotisk Aand flyttede med Columbus fra Spanien og over til Amerika. Goterne var der kun paa Gennemrejse. De søgte videre, de *er* her allesammen. Det var Pionererne. Men Don Quixote var den sidste Goter i Spanien. Har du aldrig følt en blødende Sympati for denne lange Ridder af den bedrøvelige Skikkelse, har du aldrig set rødt, naar du anede Latterligheden i at ødsle med Kræfter paa ingenting? Don Quixote er Spøgelset af en Tid, han er den nordiske Aand i et Land, der er forladt af Nordboer, han er en Syvsover ... ser du ham ikke rejse sig dér i Spanien og sværge ved alle Helgene, at han maa af Sted, han tør ej tøve, han skal ud og slagte Blaamænd i Jesu Navn — men de andre er jo væk, de er ovre og fælde Træer ved Hudsonfloden, og Tiden er væk, han er ene paa den kastilianske Slette, og dér har du din Don Quixote. Dér har du den ekscentriske Ridder, som imidlertid godt kunde have været din Stamfader i tiende Led. Tag ham ud af hans Krigsharnisk — Herregud, det var jo endelig kun Fjender, den Mand savnede! — og sæt Barbarossa eller Holger Danske ind i Stedet, Vejrmøllerne bliver de samme! Don Quixote er nordisk og tysk, hans knock-about Numre er et Korstog, der kommer bagefter; vi ler ad ham, men derfor er han i lige god Tro. Cervantes er Klovn i det samme Stykke, hvor Shakespeare

er den lykkelige Elsker. Men Rollerne kunde godt være byttet om, hvis Spanien havde været det, England er. Forstaar du nu, hvad jeg mener med at se Amerikas Opdagelse som en simpel Fortsættelse af Folkevandringen?

Jo, sagde Crane. Jeg maa sige, det er en original Idé. Det er et Fund.

Lee blev glad og lo.

Ja, du, det er det. Saa skal du ogsaa have Beviset. Jeg sagde dig, at alle disse Gætninger havde bragt mig til den Antagelse, at Columbus nødvendigvis maatte være af nordisk Afstamning. Godt, saa rettede jeg min Opmærksomhed paa Kilderne. Du véd jo, at der ikke eksisterer noget ægte Portræt af ham. Men véd du, hvad Harrisse siger? Han siger, at Columbus havde et langt Ansigt med Ørnenæse og lyseblaa Øjne, hans Ansigtsfarve var rødmusset, og han var fregnet — mærk dig det! — han havde rødt Haar og Skæg, som blev tidlig hvidt. Hvad siger du saa?

Crane havde lagt Kniv og Gaffel fra sig, og nu smilede han virkelig. Han sad ret op og ned og smilede, som man gør, naar det gaar en Ven godt.

Det er morsomt, sagde han. Aandedrættet blev et Par Gange hørligt i hans Næse. Lees Meddelelse havde gjort Indtryk paa ham. Han begyndte at se, hvad der laa deri. Men Lee gav ham ikke Tid til at tænke efter, Lee forfulgte sin Sejr:

Columbus var altsaa en Amerikaner, før han opdagede Amerika, for han var af vor Race — han var Racen selv. Ser du Rækkevidden deraf, fatter du, hvad det vil sige?

Crane ventede, gav Lee Tid til at forme sit Syn. For det var et Syn, der fyldte Lee. Hans Ansigt udtrykte den yderste Spænding, Øjnene var store og vilde, og han fo'r sammen, man kunde se, hvor der gik en Kraft igennem hele hans Krop:

Det vil sige det samme, som om der pludselig gik en elektrisk Strøm rundt om Amerikas Fastland, saa at det blev magnetisk og i et Svup trak hele Evropa til sig!

Crane saa' stift paa ham. Ja, sagde han.

Det vil sige, at vor Historie ikke begynder med Conquesta-

dorerne men med de ariske Myter. Evropas Historie er vor Forhistorie. Santa Maria var en lige saa god Vikingeskude som Leif Erikssons, Togtet gik bare gennem Italien og Spanien og tog dem med, som var der. Vi har hermed vor Fortid i Orden.

Crane nikkede og begyndte igen at spise, saá ned paa sin Mad.

England og Avstralien, Skandinavien, Tyskland og Holland og Amerika, det er altsammen et Rige ... det er altsammen Amerika, sagde Lee mere inspireret. Overalt, hvor der gaar Efterkommere af de gamle Vandrestammer fra Norden, der er Amerika, for det Land, de Gamle drømte om, det er Amerika ...

Lee hævede Stemmen i sin Hede, han næsten sang, og Crane saá paa ham, drak af sin Rødvin.

Det er rigtigt, sagde han. Du opdager jo Amerika for anden Gang, Lee! Jeg maa sige, det er noget af det smukkeste, jeg har hørt. Du har gjort et dristigt Spring, og du er kommen over — hvad har du i Sinde at gøre med din Idé?

Min Idé — hvad jeg vil gøre med den? Det er ikke min Idé, det er simpelthen sandt og ikke videre.

Vist er det din Idé, Ralph. Det er en Avismand, du sidder og betror dig til, men selv om du ikke var min Ven, kunde det jo ikke falde mig ind at sætte din Nyhed i Bladet ...

Sæt den dog endelig i Bladet, raabte Lee forvirret og uden at vide, hvad den anden mente. Det er klart, at jeg vil have, alle skal vide det.

Crane tav, ligesom fristet, han tegnede med Fingren paa Dugen, saa' Overskriften for sig, Columbus Amerikaner o. s. v. Men han afbrød sit Overslag og saá ærligt paa Lee:

Jeg vilde ikke lade det komme frem, hvis jeg var dig. Du skulde ikke gøre det. Der stikker en Værdi i det, det er en Nyhed. Det er din Ejendom, Ralph. Jeg antager, du vil skrive en Bog om det, et Stykke eller et Digt, hvad?

Det vil jeg vel, indrømmede Lee misfornøjet. Men hvad er det dog for en Maade at opfatte paa, saa fantasiløs er du jo slet ikke, Crane. Begriber du da ikke, at det er mere end en Nyhed — Gid Fanden havde dig! — det er en Begivenhed, det er en

Epoke, et Udbrud af en ny Farve over hele Amerika! Det er Millioner af Mennesker, der er bleven i Familje med hinanden og falder hinanden om Halsen! Mand, det er en Verdenstanke ...

Da ikke før den er bleven udbredt, bemærkede Crane tørt.

Lee snublede, slugte Luft men var straks oppe igen:

Det er den genfundne Atlantis! Amerika er det store Samlingsland for Arierne, det nye Brændpunkt for deres Traditioner! Man har jo aldrig kunnet finde ud af, hvor Ariernes Urhjem var — om det var i Asien, Nordevropa eller paa et Kontinent, som siden er forsvundet i Havet. Jeg tror det sidste. Jeg tror, der har ligget en Verdensdel i Atlanterhavet, hvor de blonde Folk havde hjemme og som gik tilgrunde i en „Syndflod“, men ikke førend der var vandret saa mange Arier over til Evropa og Asien, at de siden holdt sig. De har altid vandret, de har ført nedarvede Forestillinger om en forsvunden Verden med sig gennem hele Historien ... det var den Drøm, der ledte Columbus, da han sejlede ud mod Vest for at finde Landet og kom til Amerika. Amerika er det nye Atlantis. Det er næsten nødvendigt at tænke sig, at Ariernes Urhjem maa være forsvundet fra Jordens Overflade, for vi savner deres Forbindelsesled med Dyreriget, vi kender ingen blond Abe. Jeg ser Arierne begynde deres Historie i Glacialtiden, mens Mammuten gik i Evropa, jeg ser Røgen fra deres Huler mellem Moræneblokkene i Atlantis' Fyrreskove, jeg ser dem pisket røde og hvide paa Kroppen af Regnstormen — de gaar ud og slaas med Dyret, som de stammer fra, med Is-Aben, jeg ser Is-Aben klamre sig med alle fire lodne Hænder til en rimet Klippeblok, med den hvide Pels rejst og den ildrøde Manke lysende som et Baal i Frostluften rundt omkring to blaa Øjne, der er kolde som en Bræ og som Taagen, og den viser en forfærdelig Rad Tænder imod sin kultiverede Slægtning og Fjende, der søger ind paa den med Stenhamren. Men hele den Verden gik under, det havde Jorden Raad til, og siden blev Arierne i Evropa og Asien spredt fra hinanden, saa grundigt, at først Sprogforskningen i vore Dage har samlet dem sammen igen. Lad det nu have været med Ariernes Oprindelse paa denne Maade eller paa en anden Maade, et er sikkert, deres Vandring

er

har ført dem til Amerika, og her er de, her samles de igen, her er det ny Atlantis og det nye Norden ...

Du lægger stor Vægt paa Vandring, sagde Crane. Tror du, det betyder saa meget paa denne lille Jord? Tror du det er livsnødvendigt for os Amerikanere at vide, at vi har rejst en Del i den pleistocæne Periode og siden, og at vi nu er kommen til Ro og i Familie med hverandre allesammen?

Lee snappede efter Vejret:

Vil du ikke forstaa mig? Indser du ikke den Betydning det har for Amerika at komme i Rapport til sin Fortid, at bygge sin Historie sammen med de Folks Historie, der kommer os ved? Du véd, det er vor Svaghed, Manglen paa Tradition, her i De forenede Stater, hvor vi opkøber Hertuger i Evropa til vore Millionærpiger. Se i alt Fald rent praktisk, hvad det betyder at udvide sin historiske Horisont med tre-fire gamle Nationers Skatte af Forhistorie. Vi er for lette ved Roden, du, vi har Top nok, men vi staar ikke dybt nok i Jorden. Der er ingen Sammenhæng i vor Bevidsthed som Nation, vi mangler Forudsætningen for en rund Livsanskuelse; der var et Hul i vor Hukommelse. Men nu har jeg husket mig om, nu har jeg genkendt, hvad der er vort, og Fanden skal gale mig, om jeg ikke dermed lægger Grunden til et Aandsliv i Amerika! Jeg vil rejse den amerikanske Aand et Taarn, der staar i den ariske Urgrund og rager op i vor Fremtids Fjerskyer. De islandske Sagaer hører vor Fortid til, Niebelungenlied er vor Nationalejendom, Englands Historie er vor Historie. Jeg vil skildre vor Races Vandring, fra den dukkede ud af Thules Taager og gik som en Isbræ mod Syden, Cimbrer og Tevtoner, Longobarder, Goter og Vandaler, Normanner og Angelsachser, jeg vil spore dem efterhaanden som de i Aarhundreder gaar i Land i Amerika. Jeg vil skrive det store Indvandringsepos, der den Dag i Dag ikke er forbi — jeg har jo set dem slaa som Bølger op paa Battery Place i New York, hele Folk — jeg vil skildre Pionererne, det store Landnam, jeg vil samle Artusinderne, jeg vil vende alle Ansigter én Vej i Amerika ...

Crane forholdt sig tavs. Han sad og smurte Smør paa et

Stykke Brød. Da Lee ikke blev ved at tale, saá han op paa ham og bemærkede, at Lee med et underlig slappet og fortænkt Udtryk rettede sine Øjne et Sted hen i Kaféen. Crane fulgte hans Blik og syntes, det var en af Stumtjenerne behængt med Gæsternes Tøj, som Lee stirrede paa. Hvad var der at se? Crane spurgte ham dog ikke om noget.

Lee saá paa en Hat, en blød Hat af en Form, som han ikke kunde tage fejl af. Den hang paa Stumtjeneren mellem de andre Hatte. Den tilhørte Manden fra Broen, den Ubekendte, der gik efter ham! Lee vilde have kendt den Hat imellem tusinde Hatte, den havde faaet noget ved sig af en bestemt Hovedform og af at være taget af og paa med en bestemt Haand, der gjorde at man huskede den. Manden maatte sidde herinde! Lee løb Gæsterne igennem, alle dem han kunde se i Nærheden, men ikke et eneste Ansigt gjorde særligt Indtryk paa ham. Og dog maatte det være en af dem. Han ser almindelig ud, tænkte Lee og blev kold, han er ikke til at skelne fra andre Folk. I det samme tog han sine Øjne til sig og tvang sig til ikke at se undersøgende paa nogen; han kunde jo selv være iagttaget og vilde ikke røbe, at han havde set noget.

Undskyld, sagde han til Crane og lagde sig bagover paa Stolen, fyldte sig langsomt med Luft. Jeg tabte Traaden.

Crane saá med Sympati paa Vennen.

Du er en Diamant af et Hoved, Ralph, sagde han, du bryder Lyset rigere og finere end alle andre Mennesker. Men ... naa ja, Diamanten er jo ingen Næringsmiddel. Jeg vil ikke slaa dig ihjel med men'er — det er desuden Kritikens Arbejde.

Men ... hvad vilde du sige?

Løb den Line ud der, saa kan vi siden snakkes ved. Man giver jo ikke en Hest Medicin mod Løbskhed ...

Aa, det er den gamle Vingeløshed, du igen føler Lyst til at præke for mig, raabte Lee og lo sejrrigt, din kravlende Snak om, at al Æstetik bare er en Sygdom i Sansen for Ejendom ... Nyhedsgrossist! Hvad er Kursen paa brækkede Ben?

Ja nu slaar du op, sagde Crane og vinkede af Tjeneren for at betale. Og da dette Væsen med Forklæde paa havde travlt og

ignorerede ham, rejste han sig uden Støj og fik ham til øjeblikkeligt at komme.

Nu vrinsker du og svæver i Luften, Lee. Og jeg vilde jo ikke bryde mig om at se Pegasus foran en Karre i South Water Street. Men du lader ikke til at forstaa mig.

Crane gik ind i sin Pels, som Opvarteren holdt for ham.

Lee, du har glædet mig iaften! Det fine ved Poesien, hvis den duer noget, er Digteren selv. Du har været køn at se paa. Bliv nu ikke gal paa mig.

Crane traadte i sine Galosker.

Om du med din Divinationsevne og iøjnefaldende Stil vilde stige ned til Journalistiken ... men nu sludrer jeg. Der staar en Pult og venter paa mig oppe paa The Day. Men du kommer naturligvis ikke, før du er bleven Invalid og vil paa selv som brækket Ben. Saa faar du din Krone og bliver hældt ud. — For Resten, Lee, send mig et Juledigt en af Dagene. Følg nu mit Raad og foræer ikke den Guldklump, dit nye Syn, til Publikum, du skylder jo ikke det Rak noget. Farvel.

Lee lo efter Crane, idet han gik. Det er dog Fanden til elskværdig Fyr. Men Lee var lidt ærgerlig paa ham. Han følte sig skuffet over noget, ked af det. Han fortrød, han havde meddelt sig til Crane. Der var ingen Akustik i det Staaltraadsmenneske, det blev til bare Stemmebaand og Vind alt, hvad man sang for ham. Uh, hvor man sad flad tilbage, naar man havde talt med ham, altid. Men næste Gang skulde han haane ham fordærvet. Den Murbrok i et Orgel! Den Istap tværsigennem Foraarets Hjærte!

Idet Lee rejste sig for at gaa ind i Spisesalen, faldt hans Øjne igen paa Hatten, der hang der og truede; han saá sig med Vilje ikke om paa Folk, men gik sindigt ind i den store Sal, valgte et Bord og bestilte Mad. Han vendte sig saadan, at han uden at gøre Indtryk af at spejde kunde overse den ydre Kafé. Den Ubekendte maatte vel en Gang komme og hente Hatten, og saa kunde han tage ham i Øjesyn.

Men Lee glemte pludselig Hatten og dens Ejermand; for nede ved Indgangsdøren saá han tre velkendte Skikkelser kom-

me bagefter hinanden ind ad Midtergangen mellem Bordene, Familien Gronau. Frøken Gronau gik i Spidsen med de frie vadende Skridt, der kendetegner Amerikanerinden. Hun var klædt som en Prinsesse, i en pragtfuld Hermelinstrøje, der kun gik til Bæltestedet, Nederdelen var kantet med halebesat Hermelin, og ned over Ørene bar hun en Hue af det samme Skind. Hun gjorde dog ingen Opsigt, hun var meget almindelig af Træk og Skikkelse. Man vilde maaske blive opmærksom paa hendes Ungdom, men ikke paa hende selv. Damer vilde smile, fordi hendes Støvlehæle var for høje og Kjolen stumpede forneden, og over, at Sæsonens højeste Mode, et Korset, der tvang Maven ind, var ilde anbragt her, idet det bare tvang det struttende Pigebarn ud den anden Vej. Frk. Gronau kom imidlertid vadende i udmærket Stemning, ikke Spor af optaget af, hvad Indtryk hun gjorde paa Folk. Hvert Trin satte hendes unge stærkt kvindeligt udprægede Krop i et ydmygt Sving. Hun var frisk og rødnæset af Kulden, saa' sig om med klare, blændende Øjne og med Munden lidt aaben paa Sekstenaariges Vis. Da hun fik Øje paa Lee, slog hun op med Hermelinsmuffen og formede sin Mund til et tyst Hurra, var lige ved at stikke i Rend, men besindede sig dog og tilbagelagde Resten af Vejen i passende Gangart. Lee rejste sig fra sit Bord, de mødtes i et Smil over hele Hovedet begge to.

Hvor det var dejligt, at De skulde sidde herinde, raabte Frøken Gronau med en Stemme, der var klingende og meget livfuld.

Tænk, jeg anede næsten, at vi skulde træffe Dem iaften! Papa vilde ud, og saa tog jeg ham og Walt med for at gaa i Teatret, men vi véd slet ikke, hvad vi skal gaa hen og se, og saa gik vi her ind først, jeg tænkte jo nok, vi vilde træffe nogen. Nu kan De gaa med i Teatret. Og hvor synes De, vi skal gaa hen?

Det kan jeg godt, sagde Lee. Han bøjede sig for at se bag om Frøken Margaret og hilse paa Hr. Gronau, H. A. Gronau, der var standset bag Datteren som en gammel Hest, der bliver trukken af Sted og keder sig, samt paa Walt. Unge Hr. Gronau saá

sig tilbage ud i Kaféen, han havde gjort Opsigt og undersøgte skræmt Virkningen af det. Walt Gronau hørte til den ulykkelige Menneskeype, der mellem Engelsktalende gaar under Massenavnet Fatty, han var fed Dreng. Overalt hvor Staklen kom, saá han dette Navn danne sig paa Folks Læber. Og det var ikke saa sært, for han var et ualmindeligt Eksemplar, en ren Fedtkolos, en kalveknæet Mastodont af en Kæmpedreng paa tre Alens Højde og af Omfang som en Balle Bomuld. Det uhyggelige ved Fænomenet var imidlertid, at han var tyve Aar gammel, skønt der ikke var et Dun paa hans fedtopsvulmede Ansigt. Han lignede en tiaars Dreng, der er vokset ud over alle Bredder, og han var heller ikke andet. Stemmen, der aldrig havde været i Overgang, lød som et spædt Skoledrengepip ud af Kolossen. Hans Øreflipper lignede to Fedtdruer og stod lige ud i Luften ovenover Pluskæberne. De smaa tungsindige Øjne laa næsten helt skjult inde i hans Ansigts Fedtvalker. Og dette abnorme Kæmpebarn var klædt efter sidste Journal, i passende Forstørrelse af alle Klædningsstykker, havde endogsaa en Slags Skindhylstre draget over de uformelige Laller med næsten ingen Fingre, der var hans Hænder. Walt saá sig sky tilbage paa det Publikum, hvori han havde frembragt et Kølvand af Forbavselse, idet han kom ind. Saa begyndte han at slynge Armene op til Halsen ligesom for at aabne Frakken og tage den af. Lee gav ham en Haandsrækning og saá ham imidlertid trøstende ind i Ansigtet, bange for at Giganten skulde briste i Graad; han flyttede sig ulykkelig paa sine dejgagtige Pudefødder i Lakstøvlerne vistnok mest tilbøjelig til at „ville hjem“, væk herfra, hvor man saá paa ham og sagde noget om ham.

Om vi nu satte os ind i Bondestuen? foreslog Frøken Margaret med et Vink af Øjenlaagene til Lee. Det gjaldt om at bringe Hippo i Sikkerhed. (Hippo, Flodhesten, var unge Gronaus Kælenavn, det eneste der ikke saarede hans Følelser). Et Hjørne af Restauranten var omdannet til et Slags Lysthus i middelalderlig tysk Stil med Armbrøster og Jægerhorn paa Gavlen og Gevirer over de tavlerudede Vinduer. Det var Bondestuen.

Her nikkede H. A. Gronau, skønt ingen havde spurgt ham

om hans Mening. Den gamle Herre saa' hen til det dekorative Hjørne med et Udtryk af fjernt Velbehag; han havde ikke for ingen Ting været Tysker i sine unge Dage. Det turde være et af Livets Formaal at sidde inde i saadan et romantisk Hus.

Men De skal jo spise, Hr. Lee, raabte Frøken Margaret videre, godt, De kan faa Maden flyttet ind i Bondestuen. Papa drikker Øl, tænker jeg, og Hippo, han — han skal have Kager. Jeg ved nok, hvad jeg selv vil have. Kom saa.

De tog et Hjørne i Besiddelse inde i Lysthuset, hvis Dekoration var gennemført i gammeltysk Aand med djærve Drikkedeviser paa Væggene, Lutherske Fyndsprog og Malerier af drabelige rhinske Ridderborge, antike Stenkrus, Søjler beklædt med Birkebark og Guirlander af Løv under Loftet. Her rykkede de Bordet til Side og fik Hippo stuvet ind i den inderste Krog, hvorpaa de lukkede for ham igen, og nu klarede han op, halede Handskerne af og vendte Stenen paa sin Ring ud ad og drog et langt godt Suk, der fik de indre Fedtlameller i hans Svælg til at spille, saa det sagde krrrr.

Da de havde siddet og passiaret nogen Tid, det vil sige Margaret og Lee, for H. A. Gronau tav over sit Ølkrus, og Hippo havde travlt med at spise Flødeboller, opdagede Margaret, at Lee ikke var saa sorgløst tilmode, som han plejede at være.

Hvad er der i Vejen med Dem, Lee, De er ked af noget?

Jeg? Næ . . .

Men i det samme følte han selv, at han var modfalden, og at det var Crane, der havde taget Humøret fra ham. Han var ikke klar over, hvordan det kunde være, og han vidste heller ikke helt, hvad han gjorde, da han i en dunkel Trang til Oprejsning paa Stedet lod sin Mad staa og tog sig til Brystlommen:

Vilde De synes om at høre mig læse et Digt op?

I samme Nu han havde sagt det, følte han, at det var en vild Idé. Det var jo fuldkommen taabeligt at sætte sig til at læse Digte op her. Men nu havde han sagt det. H. A. Gronau tog imod Tilbudet med et Nik fuldt af Respekt. Men blev hans kolde Øjne ikke ligesom en Grad mere livløse, frøs han ikke til i en

Slags hensynsfuld Dødsmaske, den samme, han vilde stivne i ved en Gudstjeneste eller en Begravelse?

Hvad unge Gronau angik, saa havde han slet ikke hørt, hvad Lee sagde, han sad og tyggede paa store Mundfulde Kage, skydende efter med Tommelfingren. Frk Margaret derimod hilste Forslaget med et Skrig og rystede sig i tøset Begejstring.

Da kom Lee i en voldsom Sindsbevægelse. Han følte det, som om hans Liv stod paa Spil, da han med Haanden i Brystlommen saá sig om paa disse tre Mennesker, han i pludselig Desperation havde gjort til sit Publikum. Han var ikke klar over, hvorfor Situationen trak sammen til et Slag, men han følte, at det gjaldt! Hans Selvopholdelsesdrift rejste sig, og det var med et mærkeligt skærpet Syn han i dette Nu dannede Billede af de tre Personer, der skulde være hans Ofre — hvis han ikke blev Offer for dem.

Aa, saa gaar vi slet ikke i Teatret, jublede Margaret hænderklappende. Hr. Lee læser Digte op for os. Det er vidunderligt. Her er vi jo ligesom í et lille Teater. Begynd, begynd!

I sidste Nu bøjede Lee af. I Stedet for at hale sine egne Digte frem trak han en lille kostbart indbunden Bog op af Lommen og lagde den tøvende paa Bordet.

Maa jeg ikke hellere læse nogle Vers af Whitman? spurgte han, idet en ikke ubegrundet Angst fik hans Stemme til at halte. Han saá lynsnart over paa H. A. Gronau og konstaterede, at Millionæren i sit Livs Dage aldrig havde hørt denne Digter omtale. Nej. Ikke destomindre nikkede han meget artigt og bifaldende — og søgte sin Lorgnet frem, som han ved den blotte Tanke om Læsning satte paa Næsen. I dette Nu saá Lee ham, saá det lange Liv i blindt Arbejde, der laa bag den gamle Mand. Han vidste ikke, hvad det var for en Følelse af Panik, der fik ham til i et Glimt at fare over alt hvad han vidste om H. A. Gronau, i hvem han før aldrig havde set andet end en rig Mand, H. A. Gronau, der som ung Bondekarl i en graa Fortid var udvandret fra Tyskland og havde drevet Farm i Ohio og var bleven Oberst i Borgerkrigen og havde anlagt Bryggerier i Milwaukee og købt Jernbaner, og som nu sad her i Chicago, 69 Aar gammel, og ejede flere Penge, end han brugte Renternes

Rente af, og holdt en Bedrift oppe, der daglig gav Arbejde til nogle Tusind Mennesker, H. A. Gronau, der var kommen ud for at more sig og sad beskeden mellem Ungdommen ved et Krus Øl og en ti Cents Cigar, H. A. Gronau med de svære knoklede Hænder, som tredive Aars Kontorarbejde ikke havde været i Stand til at befri for Mærkerne af haardt kropsligt Slid, ikke en Gang Alderdommen, H. A. Gronau med det taknemlige, barske Ansigt, det haarde Hoved, der var smykket med en hvid, en hvid Paryk, med den viljestærke kolde Mund, hvori ikke en Tand var ægte, og som nu var lukket saa fattet for hvad der vilde komme. Denne Mand var det, han var falden paa at bøje under Poesiens Magt! Ham og saa det abnorme Kødbjerg, der sad som en Idiot og aad Kager, Gronau jun., der kun eksisterede, fordi man jo dog ikke kunde grave ham levende ned, og hvem Faderen aldrig talte til men fandt sig i som en ond Luft. Disse to og saa Margaret.

Lee drog et dybt Suk. Det var, som om ingen Ting slog til for hans Lunger og Hjærte. Men pludselig greb det ham, at her var netop Lejligheden, her vilde han! For det var jo netop Publikum, disse tre tilfældige Mennesker, taget ud i Flæng af Amerika! Og kunde der ikke sejres her, saa ad Helvede til med al Verdens daanende Kunstnersjæle og Literatursmagere, der selv skrev Bøger! Og kunde han ikke sejre udenfor sin egen Cirkel saa ...

Lee bladede nervøst i Bogen.

Vi vilde rigtignok meget hellere have hørt nogle af Deres egne Vers, sagde Margaret beklagende, hun havde sat sig til Rette, spændt paa at høre noget dejligt. Men Walt Whitman skal jo være saa udmærket og original.

Lee saá hastigt op. Hun kendte ham. Men læst ham havde hun nok ikke.

Ogsaa Hippo saá op; han havde hørt sit rigtige Navn nævne, hvilket undrede ham over al Beskrivelse.

Vi skal høre Digte af en Mand, der hedder ligesom du, sagde Margaret til ham i en søsterlig Tone, men pas du bare dine Konditorkager, forslugne Dreng.

Hippo skød øjeblikkelig Kagefadet fra sig, krænket over, at nogen kunde være sjæleraa nok til at misunde ham hans Appetit, og Margaret maatte tale godt for ham og klappe ham for at faa ham bevæget til at spise igen.

Imidlertid sad Lee og stirrede paa Linjerne af et af de Digte, han elskede. Det faldt paa ham som en umaadelig Byrde, det han havde taget sig for. Endnu inden han havde læst et Ord, saá han Stroferne visne for sit Blik. Der vilde dø noget nu. Men han var for naiv til at slaa Retræte, og det var umuligt; han havde gjort et splittergalt livsfarligt Skridt, og nu var det kun at mase paa og komme over paa den anden Side eller synke i, her var ingen Pardon.

Saa begyndte han at læse. Og hans Hjærte krympede sig hjælpeløst sammen, idet han hørte sig selv sige de tomme, tomme Ord, der for et Minut siden havde ligget skinnende og tunge for ham som Bjælker af Guld. Han læste:

Jeg der kommer fra Øen, som ligner en Fisk, fra Paumanok, hvor jeg blev født,
Vel undfangen og opfødt af Idealet af en Moder,
Der har rakket omkring i mange Lande som blot Elsker af Trængslen paa Fortovene,
Der har boet i min By Manhattan eller paa de sydlige Savanner,
Eller kamperet som Soldat eller gaaet med Tasken og Bøssen eller gravet Guld i Kalifornien,
Jeg der har levet det raa Liv i Dakotas Skove og næret mig med Kød og med Kildevand,
Og som har gemt mig af Vejen i en eller anden skjult Afkrog for at gruble og meditere,
Langt borte fra Mængdens Skraal — de lykkelige Pavser svandt hurtigt —
Jeg der er fortrolig med den friske og fri gavmilde Strøm, Missouri, og med det mægtige Niagara,
Og fortrolig med Bøffelhjorderne, der græser paa Sletten, de haarede herkulesbringede Okser,
Og med Muld og med Fjeld og er en Kender af Maj Maaneds Blomster og Stjærner, Regn, Sne og af de Stemninger, der knuser mig,

Jeg der véd noget om Spottefuglens Toner og om Bjerghøgens Flugt,
Og har hørt Solsorten, den uforlignelige Ensomme, i Tusmørket fra Sump-Cederen,
Jeg, der staar ene, Sangeren fra Vesten, jeg intonerer for en ny Verden.

Lee tav, gjennemknitret af den fyrige Mystik i disse vilde Rytmer, der hver for sig slugte netop saa megen Aandedræt, som der var Liv i dem til. Deres Verden af Skønhed gik op for ham igen, medens han læste, saa at han blev hed af Tak og af Glæde over at det gik. Men da han saá fra Bogen op paa sine Tilhørere, sank Hjærtet i ham ...

Det var gaaet sporløst over dem. H. A. Gronau sad med slukte Øjne og dækkede sig bag en høflig og lærvillig Mine. Hippo trak just Tommeltot med et lydeligt Svup ud af Munden, hvilket paadrog ham et straffende Blik fra Margaret. Saa saá hun paa Lee, forventningsfuldt. Han var jo sluttet med Digterens Udbrud om, at nu kom det ...

Lee bøjede Hovedet. Han saá prøvende paa det, der kom. Ord, Ord. Saa læste han de guddommelige Ord:

Sejr, Sammenslutning, Troskab, Identitet og Tid,
De uopløselige Samfund, Rigdommene, Mysteriet, det evige Fremskridt,
Verdensaltet og den moderne Alvidenhed.

Det er da Livet.
Det er, hvad der er kommen op paa Overfladen efter saa mange Veer og Konvulsioner.

Hvor besynderligt! Hvor virkeligt!
Guds Jord under Fødderne, over mit Hoved Solen.

Se Kloden, som vælter sig
Med Gruppen af de gamle Stamme-Fastlande,
Og saa Nutidens og Fremtidens Fastland strakt i Nord og i Syd med Isthmen imellem.

Se de uhyre vejløse Landomraader,
De skifter Udseende som i en Drøm, de løber hastigt fulde af talløse Masser, som spreder sig paa dem,
De er nu dækket af et Folk, en Kunst og en Styrelse, der er den fremmeligste, der har været kendt.

Se, udstrakt gennem Tiderne,
Se mit grænseløse Publikum.
De vandrer i stærkt og taktfast Trit, de standser ikke en eneste Gang,
Slægtlinjer af Mænd, Amerikanere, hundrede Millioner,
Den ene Generation opfylder sin Bestemmelse og træder ud,
Og den næste Generation opfylder sin Bestemmelse og træder ud til sin Tid,
Og de vender Ansigterne til Siden og bagud, imod mig for at lytte,
Deres Øjne er vendt tilbage for at se imod mig.

Amerikanere! Erobrere! Fremskridtsmennesker!
I de Første! Fremskridtsaarhundrede! Frihed! For Masserne!
Et syngende Program for Jer!

Sange om Prærierne,
Sange om Mississippi, der løber Hundreder af Mile og ud mod det meksikanske Hav,
Sange om Ohio, Indiana, Illinois, Jowa, Wisconsin og Minnesota.
Sange, der udstraaler fra Midten af Kansas og ud til alle Sider,
Gydende i ustandselige Eruptioner sin Ild ind i Alle.

Tag mine Vers, Amerika, tag dem i Syd og tag dem i Nord,
Bered dem Velkommen hvert eneste Sted, for de er Blod af dit Blod,
Slut Kres om dem i Øst og Vest, for de vil maaske slutte Kres om dig . . .

Lee holdt inde. Han turde ikke se op. Han følte, hvor han tabte Slaget. For ligesom dog at komme i Sving igen, for privat at holde sig oppe læste han et Stykke videre for sig selv. Men Tavsheden knugede ham, han fandt ingen Liv mere i, hvad han læste.

Ikke mere? spurgte Frk. Margaret skuffet, da Pavsen havde varet noget. Hun gav sig elskværdigt til at le:

Jamen Lee, der er jo hverken Rim eller Fødder i de — Vers! Hvad er det for noget?

Lee saá paa hende, hans Øjne sitrede som for et Slag.

Nej, det er der ikke. Men det skal der heller ikke være. Det — det er en ny Slags Poesi, Frøken Gronau.

Jeg troede ikke, der gaves mere end én Slags Poesi, sagde hun sorgløst, og at den altid var den samme.

Det kan De have Ret i. De mener Ungdommen og Naturen, naar de taler om Poesi. Men her er det Manddommen, der er traadt i Forhold til Kulturen, og det er nyt. Det er de Ting vi før ansaa for kedelige og profane, der nu synger, det er Nutidens kolde Prosa, der er bleven til Musik. Men naar man taler, bruger man jo ikke Rim, vel? — det gjorde de vilde Hyrdefolk i Fortiden og gale Folk nu om Stunder — og naar man vil sætte den moderne Tid i Musik, nytter det ikke at bruge Versemaal, der svarer til Oldtidens Danse, man er nødt til at sprænge Formen. Et Lokomotiv har sin egen Rytme, en Gade i Chicago svinger i et andet Tempo end Græsgangene i Arkadien. Men Solen skinner jo ogsaa paa os, og bliver vi først tilstrækkeligt varme, saa tager vi det der er for Poesi og prøver at gøre os til ét med det Sving, der er deri. Det er det, der er Whitmans Bedrift. Forstaar De dog ikke det? Kan De ikke høre, at han bare foreløbigt er forelsket i Alting i Amerika, og at han maa synge det ud. Det er jo en moderne Bevidsthed, der ikke kan holde det ud for Glæde mere, der gaar Sving i den, hele dens Indhold begynder at rotere ... Aa, det er jo bare en Mand i Frakke og Flip, der staar paa Sporvognen og hyler, at han er til — men De vil jo se ham klædt i et Lammeskind og et Pilekogger, før De tror ham paa hans Ord ...

Frk. Margaret lo, hun havde ikke begrebet et Suk, men hun var revet med. Hun saá paa det lange Karlfolk, som sad der med Hjærtet i Halsen, lige ved at gaa ud af sit gode Skind af Ængstelse og Iver, og der dæmrede noget i hendes klare Pigeøjne. Hun var godt paa Veje til at springe over alt hvad Lee

sagde og lige om Halsen paa ham. Han vendte sig bittert fra hende og søgte Hjælp hos H. A. Gronau.

De maa forstaa det, Hr. Gronau. De er jo selv Ejer af en Jernbane herfra og til Atlanterhavet og af Luftbaner og Sporvogne her i Byen. De ejer Bryggerier og Fabriker, Bjergværker vel sagtens ogsaa. Deres daglige Tanke drejer sig om lutter moderne Ting, om det der er og det der sker, De skaber det altsammen selv — og føler De ikke i Øjeblikke, hvor De ellers vilde synge eller gøre et Hop, at det altsammen er Poesi?

H. A. Gronau lod Lorgnetten falde fra sin Næse og saá forskrækket paa Lee. Han fandt ingen Ord. Et Øjeblik trak det op til Krig i hans gamle, hæderlige Ansigt — gjorde Ungdommen Grin med ham? Saa blev han tæt i Øjnene, som om det var Forretninger, der skulde snakkes om, men det gik over; Hr. Lee vilde jo ikke handle med ham. Han endte med at sidde ganske afslappet og med at give sig den unge Mand i Vold. Var han bleven bragt op i et Hjørne, saa fik han bære hvad der kom.

Jo se ... stammede Hr. Gronau og lod Blikket løbe raadvildt om som en Skoledreng, der bliver hørt. Poesi ... jeg har jo desværre i mange Aar været saa optaget af materielle Interesser. Da jeg var en ung Dreng, da ...

Hr. Gronaus Øjne flakkede omkring og hæftede sig ved Ridderborgene paa Væggen, det ligesom beroligede ham at se paa dem; de kunde tale for ham — bare dog den unge Mand vilde forstaa det.

Men Lee fik et Stød af Skræk og Sorg over, at noget kunde ligge saa nær og dog være saa umuligt.

Materielle Interesser, udbrød han i stor Bevægelse — jamen det er jo dem jeg mener! De har jo i alle Deres møjsommelige Aar skabt det, jeg kalder Poesi, gaaet deri fra Morgen til Aften, aandet deri, været det altsammen! Har De aldrig følt en ubændig voldsom Glæde over alle disse Ting, blot over at de var til, De som har vidst bedst Besked dermed af alle, har De ikke følt, der var en Dans i det altsammen, en Flyvelyst, en indre dejlig Spænding, saa at det sang?

H. A. Gronau tav. Men der ytrede sig en vis Trods i hans

Miner. Naar han ikke kunde noget, saa kunde han ikke noget, og saa var det vel fair at høre den næste. Lee sad lidt og stirrede frem for sig med vide Øjne.

Første Gang, jeg følte det, sagde han dæmpet, var da jeg var oppe i Ferris' Hjul. Og véd De hvad, det vidunderlige Hjul burde altid gaa rundt med Folk for at lære dem Livslysten i det Moderne. Var De oppe i det? Fandt De ikke, at man maatte le, og at man kom til at elske alle de moderne Ting, der ellers anses for sjælløse, første Gang man kørte rundt med det Taarnhjul? Det var saa latterlig frit og saadan en kæmpemæssig Spøg. Det var jo vore Jerndages første Legetøj. Endelig muntrede vi os, endelig saa' vi, at det var saare godt. Men det var mere. Dette hængende Hjul gjorde Indtryk paa mig som et Trafikens Symbol; det lignede et Jernbanehjul uden Ende; der var noget tyngdeløst ved den Maade, hvorpaa det balancerede, og det gik rundt saa rent befriet for al Afstand. Jeg har altid siden tænkt paa det Hjul som et Symbol paa Fuldendelsen ... det Ustandselige, det Glade og omsider Nytteløse, det Tungeste, der flyver ... det der er som Kloden selv og alle Bolde i Himmelrummet ... forstaar De, hvad jeg mener?

Hvis Whitman havde levet og set det Hjul ... han vilde have hvirvlet en lattermild Sang ud i Verden om det. Men der skulde ogsaa være noget for os at gøre. Aa, han var glad nok til at staa et Sted med Fødderne og mærke Jorden tumle under sig, det er det, han har lært fra sig, vi maa efter ham. Hør hvad han sang om Glæden:

Aa at synge den vildeste Frydesang!
Fuld af Musik — fuld af Manddom, Kvindelighed, Barndom!
Fuld af alle daglige Beskæftigelser — fuld af Korn og af Træer.

Aa, Dyrenes Stemmer — Aa, Fiskenes Snarhed og Balance!
Aa, de dryppende Regndraaber — hvem der kunde gøre det til Sang!
Hvem der kunde synge Solskinnet og Gangen i en Bølge!

Aa, min Sjæls Glæde — den er utæmmelig — den springer som Lynstraalen!

Det er ikke nok at besidde denne Klode eller den og den Tid,
Jeg vil have tusind Kloder og a l t, hvad der hedder Tid.

Aa, Ingeniørens Glæde. At føre et Lokomotiv!
At høre Dampen hvisle, det glade Pift af Dampfløjten, Lokomotivet, som ler,
At stemme Afstandens Mure ned og boltre sig i Fjernhed!

Aa, en sorgfri Udflugt over Marker og paa Bjerge!
Giv mig den første den bedste Plantes Blade og Blomster, giv mig Fugtigheden og den friske Stilhed i Skoven,
Giv mig den fine Duft, der er ved Jordsmonnet i Daggryet og langt op ad Dagen.

Aa, at ride, hvad enten man er Mand eller Kvinde!
Saddelen, Firspringet, Bumpene paa Enden, det kolde Luftslug om Øren og Haar.

Aa, Brandmandens Fryd!
Jeg hører Alarmen i den øde Nat,
Jeg hører Kimen og Raaben! Jeg passerer Opløbet, jeg render!
Synet af Flammerne gør mig gal af Glæde!

Aa, der er Glæde i den kødfulde Bokser, der staar oprejst i Ringen i fineste Kondition, ved fuld Kraftbevidsthed, og tørster efter at møde sin Modstander.
Aa, der er Glæde i den uhyre elementære Sympati, som alene den menneskelige Sjæl har Magt til at skabe og vedligeholde i stadige og grænseløse Flodbølger.

Aa, Moderens Fryd!
Hun vaager, hun taaler, dyrt elsker hun, angst og i Taalmodighed giver hun os Livet.

Aa, hvor det er godt at tage til, at gro, at komme sig,
Hvor det er godt at dulme og bringe Fred, at stifte Samdrægtighed og Harmoni.

Aa, at tage hjem til det Sted, hvor jeg blev født,
At høre Fuglene synge igen en Gang,

At pusle omkring ude ved Huset og Laden og lidt ud paa Agrene endnu en Gang
Og igennem Kaalgaarden og langs de gamle Skel en Gang endnu.

Aa, at være vokset op ved Fjorde, Indsøer, Aaløb eller ude ved Kysten,
At blive der og bestille noget der hele mit Liv,
Lugten af Lage og Taagen og Havstokken, den salte Tang, der ligger synlig ved Lavvande,
Fiskernes Bestilling, Aalestangerens og Krabbefiskerens Arbejde;
Jeg kommer med min Krabberage og min Spade, jeg kommer med mit Aalelyster,
Hvordan er Ebben? Jeg følger med en Flok Krabbegravere ud paa Fladerne,
Jeg ler og hænger i sammen med dem, jeg siger en Spøg ved Arbejdet som en anden synftig ung Fyr;
Ved Vintertid tager jeg min Aalekurv og mit Lyster og rejser til Fods ud paa Isen — jeg har en lille Økse til at hugge Huller i Isen med,
Se mig godt klædt paa spasere lystig af Sted eller komme hjem om Eftermiddagen, fulgt af mit Kuld haardføre Drenge,
Mit Kuld af voksne og halvvoksne Drenge, som ikke bryder sig om at være sammen med nogen anden saa meget, som de bryder sig om at være sammen med mig,
Og arbejde sammen med mig om Dagen og sove sammen med mig om Natten.

En anden Gang i varmt Vejr at gaa ud i en Baad og trække Hummertejnerne op, der er sænket med store Sten (jeg véd, hvor Bøjerne ligger),
Aa, den Sødme, der aander gennem en Morgenstund i Maj paa Vandet, naar jeg lige foran Solopgangen ror ud imod Bøjerne,
Jeg haler Vidjekurvene ind paa Skraa, de mørkegrønne Hummer slaar rasende med deres Kløer, naar jeg tager dem ud, jeg klemmer Træpløkke ind i Leddene af deres Sakse,
Jeg ror hen til alle Pladserne, den ene efter den anden, og saa ror jeg tilbage til Stranden,
Der bliver Hummerne kogte i en mægtig Kedel sydende Vand, til deres Farve bliver skarlagenrød.

En anden Gang fiskes der Makrel.
Graadige, gale efter Krogen, lige i Vandskorpen, synes de at fylde Vandet i Miles Udstrækning;
En anden Gang fiskes der Stenfisk i Chesapeake Bugten, jeg er en af den solskoldede Besætning;
En anden Gang trækker vi Blaafisk ud for Paumanok, jeg staar med Kroppen strammet,
Med venstre Fod paa Rælingen og slynger med højre Arm den smækre Line i Ringe langt ud fra mig,
Mens et Halvthundrede Fartøjer, mine Fæller, ligger i Sigte rundt omkring mig og gaar over Stag og flyver som Pile.

Aa, at ligge med en Baad paa Floderne,
Rejsen ned ad St. Lawrence, det pragtfulde Sceneri, Damperne,
Skibene under Sejl, de tusind Øer, nu og da en Tømmerflaade, hvis Førere svajer de langtrækkende Bunkaarer,
De smaa Hytter paa Flaaderne og Røgstrimen, naar de koger Mad om Aftenen.

(Aa, et eller andet tilintetgørende, noget frygteligt!
Noget langt paa den anden Side af et fromt og uskadeligt Liv!
Noget, der aldrig har været prøvet! Noget i en Henrykkelse!
Noget, hvor man har sluppet alle Ankre og er gaaet i Drift!).

Aa, at trælle i en Mine eller som Grovsmed
Eller i et Støberi — Aa, Støberiet selv med det høje, raa Tag og det luftige Rum fuldt af Skygger!
Ildstedet, det hede, flydende Metal, der gydes ud i en Strøm.

Aa, at genopleve Soldatens Glæder!
At føle Nærværelsen af en gæv Befalingsmand — at føle hans gode Mening!
At iagttage hans Støthed — at varmes i Straalerne af hans Smil!
At gaa i Slag — at høre Hornsignalerne og Trommernes Skrald!
At høre Artilleriets söndersplittende Brag — at se Blinket af Bajonetterne og Geværløbene i Solen!
At se Mænd falde og dø og ikke klage!
At smage den vilde Smag af Blodet — at være saa djævelsk!
At mætte sine Øjne saadan med de saarede og døde Fjender!

Aa, Hvalfangerens Fryd! Aa, jeg gør mit gamle Kryds om igen!
Jeg føler Skibets Bevægelse under mig, jeg føler de atlantiske Briser vifte mig,
Jeg hører igen Udraaberen synge fra Mastetoppen:
Dér — der blæser han!
Igen springer jeg op i Rigningen for at se ligesom de andre — vi kommer ned igen, vilde af Ophidselse.
Jeg hopper i Baaden, som fires, vi ror ind paa vort Bytte,
Vi nærmer os stjaalent og stille, jeg ser dette Bjerg af en Krop, der ligger som livløs og soler sig,
Jeg ser Harpuneren rejse sig, jeg ser Vaabnet springe fra hans kraftfulde Arm;
Aa, igen bugserer Hvalen mig ud til Havs, dukket under, løbende imod Vinden,
Igen ser jeg ham stige for at aande, vi ror nær igen,
Jeg ser Lansen jaget ind i hans Side, skudt i Bunde og drejet rundt i Saaret,
Igen bakker vi af Vejen, jeg ser ham igen dukke under, Livet løber hurtigt ud af ham,
Og da han stiger igen, sprøjter han Blod, jeg ser ham svømme i Cirkler, snævrere og snævrere, idet han ilsomt pisker Vandet — jeg ser ham dø.
Han giver ét Krampespring i Centret af Cirklen, og saa ligger han fladt og stille i det blodige Skum.

Aa, min høje Alders Manddom, den nobleste af alle mine Glæder!
Mine Børn og Børnebørn, mit hvide Haar og Skæg,
Min store Skikkelse, Ro og Majestæt formedelst min lange Livsbane.

Aa, Kvindelighedens modne Glæde! Aa, endelig da Lykke!
Jeg er mere end firsindstyve Aar gammel, jeg er en meget ærværdig Moder,
Hvor mit Sind er klart — hvor alle Mennesker drages nær til mig!
Hvad er det for en Tillokkelse, der overgaar alting før?
Hvad er det for en Blomstring, rigere end den blomstrende Ungdom?
Hvad er det for en Skønhed, der stiger ned til mig og vokser ud af mig?

Aa, Talerens Fryd!
At puste Brystet op, at rulle Stemmens Torden ud fra Ribben og Svælg,
At faa Folket til at rase, græde, hade, begære i Takt med sig selv,
At lede Amerika — at besværge Amerika med sin store Tunge.

Aa, min Sjæls Glæde, min Sjæl, der hviler i Ligevægt med sig selv og holder sin Identitet oppe ved at annamme de stoflige Ting og elske dem, ved at studere Personligheder og optage dem i sig,
Min Sjæl, der vibrerer tilbage til mig fra dem og fra hvad jeg ser, hører og føler, fra Fornuft, Begreber, Sammenligning, Erindring og saa fremdeles,
Mine Sansers og mit Køds virkelige Liv, der er hinsides mine Sanser og mit Kød,
Min Krop, der er bunden til sit Stof, mit Syn, der er bundet til mine materielle Øjne,
Beviser mig idag ovenover alle Spidsfindigheder, at det ikke er mine materielle Øjne til Slut, der ser,
At det heller ikke er mit materielle Legeme til Slut, der elsker, spaserer, ler, hujer, omfavner, forplanter.

Aa, Landmandens Fryd!
Landmandens Glæde i Ohio, Illinois, Wisconsin, Kanada, Iowa, Kansas, Missouri, Oregon!
At staa op i Solgryet og gaa adræt til sit Arbejde,
At pløje Jorden om Efteraaret til Vintersæden,
At pløje Jorden om Foraaret til Majs,
At opelske Frugthaver, at pode Træerne, at samle Æbler om Høsten.

Aa, at svømme fra Badehuset eller fra et godt Sted paa Kysten,
At pjaske i Vandet! At vade til Anklerne eller at galoppere nøgen langs med Strandbredden.

Aa, at fatte Rummet!
Altings Pladsoverflødighed, at der ingen Grænser er,
At gaa til Vejrs og eksistere som Himmel, som Solen og Maanen og de flyvende Skyer, som En, der er med dér.

Aa, Glæden ved en mandig Selvbevidsthed!
Ikke at være servil mod nogen, ikke at fire for nogen, hverken for kendte eller ukendte Tyranner,
At gaa med rejst Hoved, med springende Fjedre i Fødderne,
At se med et roligt Blik eller med lynende Øjne,
At tale med fuld og klingende Røst ud fra sin brede Bringe,
At stille sin Personlighed Ansigt til Ansigt med alle andre Personligheder paa Jorden.

Kender du de unge Aars storartede Morskab?
Glæden ved det dyre Venskab, den sorgløse Snak, de lattermilde Ansigter,
Glæden ved det frydefulde Solskin, Glæden ved Sport og svulmmende Lunger,
Glæden ved dejlig Musik, Glæden ved den straalende Balsal og de Dansende,
Glæden ved en stor Middag, Sviregildet og den kraftige Kæfert!
Men du, o min dybeste Sjæl!
Kender du Glæden ved abstrakt Tænkning?
Kender du det frie og ensomme Hjærtes Glæde, dit ømme, tungsindige Hjærte?
Glæden ved de ensomme Ture, hvor Sindet er bøjet og dog højt, hvor man lider og kæmper.
Kender du de dødelige Kriser, Ekstasen, Glæden ved den højtidsfulde Grublen ved Dag eller ved Nat?
Glæden ved Tanken om Døden, de store Sfærer, Tiden og Rummet?
Den profetiske Fryd over bedre, stoltere Kærlighedsidealer: den guddommelige Kvinde, den skønne, uomskiftelige, fuldkomne Ven?
En udødelig Fryd, der ene er din og ene dig værdig, o Sjæl!

Aa, at være en Hersker over Livet, mens jeg lever, og ikke en Slave,
At møde Tilværelsen som en magtfuld Erobrer,
Ingen Taager, ingen Kedsomhed, ingen Anklager længere eller kritiske Forfølgelser;
Saa længe Luften og Vandet og Jorden, saa længe deres stolte Love godtgør min indre Sjæls Uovervindelighed,
Skal intet Ydre nogensinde faa Herredømme over mig.

For jeg udsynger ikke alene Livsglæden — hør, jeg synger om Glæden ved at dø!
Om Dødens smukke Tilnærmelse — hvor det dulmer og gør følelsesløs en lille Tid, for det skal saa være,
Indtil jeg da skiller mig ved mit Legeme som et Affald, der kan blive brændt eller gjort til Støv eller begravet.
Medens mit virkelige Legeme naturligvis er i Behold for andre Tilstandsformer,
Saa at min Krop, som jeg har udskilt, og som ikke er mere for mig, kan vende tilbage til sine Bestanddele og fremdeles gøre Tjeneste i Stoffets evige Kresløb.

Aa, at udøve Tiltrækning ved mere end at tiltrække!
Hvordan det er, kan jeg ikke sige — og alligevel! Dette Noget, som ikke lyder alt det andet,
Det er offensivt, aldrig defensivt — og dog, hvor det drager magnetisk.

Aa, at slaas mod en stor Overmagt, at møde Fjender uforbløffet!
At være fuldstændig ene med dem, at prøve, hvor meget man kan svare til!
At se Spektakler, Tortur, Fængsel, Upopularitet lige i Øjnene!
At gaa op paa Skafottet, at avancere imod Geværmundingerne med fuldkommen Nonchalence!
At være en Gud helt igennem!

Aa, at gaa til Søs i et Skib!
At rejse fra dette uflyttelige, uudholdelige Land,
At rejse væk fra Gadernes mødige Enshed, Fortovene og Husene,
At rejse fra denne tykke, urokkelige Jord og gaa om Bord i et Skib,
At sejle og sejle og sejle!

Aa, at eje Livet videre fort som et Digt af nye Glæder!
At danse, klappe i Hænderne, triumfere, huje, hoppe, springe, lade rulle, mase paa!
At være en Verdenssømand med Ærinde til alle Havne,
Et Skib selv (ser du ikke disse Sejl, som jeg her spreder ud for Solen og Luften),
Et hurtigt og svulmende Skib, fuldt af rige Ord, ladet med Glæde!

I Begyndelsen, mens Lee læste, bredte et mere og mere forgræmmet Udtryk sig over H. A. Gronaus brutale Træk, han lignede en Fuks, der sidder slagen og syg af Uvidenhed og ikke kan faa Plads til sine Racerben under Skolepulten. Han var saa ked af at være dum og kunde i Øjeblikket ikke se nogen formildende Omstændighed i at han forstod sig lidt paa andre Ting. Men pludselig klarede han op ved noget, han hørte, og var lige ved at afbryde Lee i Oplæsningen. Han gjorde det dog ikke men blev siddende med en helt trøstet og livfuld Mine, til Lee var færdig, dog uden at høre efter det sidste. Lee fangede Margarets Blik, idet han sluttede, et dunkelt og dugget Blik, hun sad og smilede med aaben Mund.

Jeg husker meget godt den Fyr, udbrød H. A. Gronau og lod Pegefingeren falde ned paa Kanten af Bordet, da han skønnede, at Digtet var ude. Jeg har truffet ham. En mærkelig Mand! Jeg erindrede ogsaa Navnet, da De sagde det, men jeg har aldrig vidst, at han var en literær Person. Jo, jeg traf ham oppe i Minnesota — lad mig se, det kan være en tredive — nej fyrretyve Aar siden. Det var som at høre ham tale, det der om St. Lawrence. Han var en mægtig Figur at se til, og han var den mest veltalende Mand, jeg har mødt. Det var morsomt at være sammen med ham, han vidste Besked om praktiske Ting, skønt han ikke var Forretningsmand. Jeg anslog ham til at være Kongresmedlem. Han kunde ogsaa have tilhørt de lærde Fag — der er Folk, der samler Sommerfugle uden at glemme Paraplyen, og han var af den Slags. Han var Bedstemand, hvor han saa kom. Jeg maa sige, det glæder mig, at han er slaaet igennem som Digter. — Det var et godt Digt. Jeg er ked af, at jeg ikke forstod det.

Lee fik hede Øjne, mens H. A. Gronau talte. Han blev ildrød i Hovedet. Den gamle Mand knuste ham fuldstændigt ved sin Ydmyghed, ved der uden et Kny at afstaa hele sin Verden til Fordel for en anden, blot fordi han ikke kendte den. Hvor han maatte mene det alvorligt, hvilken suveræn Respekt for Kundskab og Viden maatte han ikke nære, denne hærdede Arbejdsmand og Pengefyrste, der ikke behøvede at slaa Øjnene

ned for nogen levende Mand i Verden, men som uden mindste Vrøvl bøjede sig, helt ned, naar der var Tale om en Indsigt, han ikke delte. Der gik en Hvirvel gennem Lees Bevidsthed. For paa den anden Side — hvilken fortvivlet Vending det hele havde taget! Netop nu, da han tilsyneladende havde sejret, netop nu var Slaget uopretteligt tabt ... H. A. Gronau var gaaet hen over ham og Poesien og fyrretyve lange Aar og hele Vejen til Minnesota lige løs paa Hr. Whitman selv! Saadan stod det.

Saa De har kendt Walt Whitman, stammede Lee tilintetgjort.

Ja, jeg var sammen med ham en Dag paa et Hotel i St. Paul. Jeg var en ung Mand den Gang, jeg ejede Jord oppe i Minnesota og solgte Farme til mine Landsmænd. Jeg kunde godt have lidt at tage en Fisketur op til Winnipeg sammen med ham og et Par andre frie Fyre, der var der, men jeg havde ikke Tid. De vilde haft mig med. Jeg fortryder, at jeg ikke tog den Ferie; men man tror jo altid, at det kan man gøre en anden Gang. Og nu er d e t circa fyrretyve Aar siden ...

Ja og Whitman er død, sagde Lee, underligt bange.

H. A. Gronau vendte Hovedet med et Ryk, saá barsk paa ham:

Er han det.

Han sænkede Blikket:

Ja, han skal vel være død nu. Han var omtrent paa Alder med mig — maaske en halv Snes Aar ældre. Han saá ikke ud til at der var Død i ham. — Jeg har siden ofte tænkt paa, at jeg burde gaaet med paa den Fisketur. De dundrede paa min Dør om Morgenen og spurgte mig for sidste Gang, om jeg saa ikke vilde, men jeg kunde ikke afse Tiden til det. Jeg var ikke ringe til at fiske med Flue i mine unge Dage; jeg fiskede en Del i Tyskland. Her i Amerika har jeg aldrig haft Lejlighed til det, uden den ene Gang, da jeg kunde komme med Hr. Whitman, men det blev ikke til noget ...

H. A. Gronaus Stemme tabte sig og som om han talte for sig selv. Da han tav, blev Lee siddende urørlig næsten uden at aande for ikke at gøre sig til Vidne til den døende Stemning, der faldt over den gamle Mand.

Margaret saá paa sin Fader, og det hoppede undertrykt i hendes Hals, hvad enten det nu var Latter eller hvad det var. Men hun endte med at le:

Aa, Papa, du kan jo komme ud at fiske Masser af Gange endnu! Vi kan jo rejse op til Winnipeg til Sommer, jeg vil derop. Saa du maa jo føje mig. Jeg er vis paa, du er god til at fiske.

H. A. Gronau saá fra Siden paa Datteren og smilede for første Gang den Aften:

Tror du? Ja, der er nu Ting, man aldrig glemmer. — Hvad om jeg tog et Glas Øl til?

Jeg synes, du skulde, sagde Margaret hjærteligt. Du bliver lidt utilpas af det imorgen, men saa har du drukket det. Nu sidder vi jo saa rart.

Hun saá med streng Omsorg paa Hippo og konstaterede, at han havde spist op og sad og krængede Mund, ude af Ligevægt, fordi der altsaa ikke var mere at gøre. Margaret bestilte endnu to Kager til ham, udtrykkelig to, og medens han ventede paa dem, sank Hippo ind i sin Fedme, idet han ordnede sig saa vidt op og ned, at Luften kunde bane sig Vej mellem Fedtgardinerne i hans Hals.

Margaret henvendte sig til Lee:

Saa, nu faar vi noget De selv har skrevet! Jeg synes ikke om Whitman. Han er saa dominerende, det er bare ham selv altsammen. Men han kan sagtens, naar De læser ham op. Vil De nu ikke læse et af Deres egne Digte for os?

Jeg skriver skam ikke bedre eller anderledes end Whitman, sagde Lee. (Han havde en frysende Fornemmelse, omtrent som en Krebs, der har kastet sit Panser, han vidste ikke hvorfor).

Jo, De skriver smukkere, paastod Margaret men tabte i det samme Sikkerheden og saá en anden Vej. Jeg synes personligt, De har Fortrinet, tilføjede hun og rettede igen sine Øjne paa Lee, et Par saare værdige Øjne. Lee smilede, som man smiler, naar man er falden og har stødt sig:

Jeg vil ikke. Jeg naar ikke Whitman. Jeg er kun en Discipel af ham, og forstaar De ikke hans Poesi, tror jeg heller ikke ...

Dette var jo at slaa Folk, der ikke havde gjort ham noget, og Lee blev ilde tilmode. Hippo brød Pavsen ved en Bemærkning, der til Forbavselse for dem alle viste, at han havde hørt efter, hvad der blev sagt.

Jeg forstod ham r—rigtig godt. Han lovsynger al Ting. Men der er ingen Ting om Mad. Han maa have været meget mæt, da han skrev.

Hippos stadige Sorg var, at han ikke fik nok at spise. Han maatte jo holde igen, da han blev saa fed, og Følgen var, at han gik rundt i en evig Hungerskræk og spiste fire Gange saa meget som hvis han havde givet sig frit Løb. Og nu lo de naturligvis af, hvad han havde sagt, skønt det var fuldkommen rigtigt.

Du vilde da aldrig digte om andet end Flødeboller og Leverpostej, raabte Margaret. Bland dig endelig ikke i Samtalen, Hippo. Du læser jo kun i Kogebogen, naar du i det hele taget læser noget. Jeg vidste for flere Hundrede Aar siden, hvad du vilde sige. Skam dig noget.

Hippo gjorde Forsøg paa at kvæle et Opstød, hvorved han bare delte det i to.

Ja, Mad er jo det eneste, der er forbudt. Stop bare Munden paa mig!

Nu er du ikke til at komme nær for Vigtighed, nu du har faaet det, du vil have, sagde Margaret indigneret. Før var du lige ved at brøle, da det kom an paa mig, om du fik noget, og nu da du er mæt ... Aa, hvor du er gemen!

Hippo skvulplo, og Margaret vendte sig fra ham i Harme. Dermed endte denne Skærmydsel.

De læser jo Tysk? sagde H. A. Gronau pludselig, han havde siddet i sine egne Tanker. Jo, Lee læste Tysk.

Har De nogen Sinde læst en Romanbog, der hedder Das kalte Herz?

Das kalte Herz — hvem har skrevet den?

Ja, hvad Forfatteren hedder, kan jeg ikke sige, det har jeg ikke set efter. Jeg troede egentlig ikke den var skrevet af en Forfatter. Den er god, det er en Virkelighedsskildring, den handler om den lille Glasmand og Troldkarlen hjemme i Schwartz-

wald, hvor jeg er kommen fra. Der er Poesi og en god Lære i den Bog, ja der er saa.

H. A. Gronau tav. Det var øjensynligt, at han her var rykket ud med sin eneste Reserve, hele sin literære Styrke paa én Gang — ak og saa vidste man slet ikke Besked om den ene Bog han kendte og hængte ved! Han lukkede Munden, tog sit totale Nederlag med Fatning. Han sad og saá saa ærbødig og stædig ud, saa tungnem, at Lee fik Hjærtet i Halsen og maatte befri sig ved at le meningsløst op i Luften. H. A. Gronau saá fremmed paa ham, temmelig ildevarslende.

Aa, jeg vilde bare omfavne hele Verden, raabte Lee indtrængende. Jeg blev ked af, at alle er saa ensomme, og over at det ligger saa latterligt nær at forstaa hinanden.

Han sad lidt i brændende Eftertanke, saa brød han ud:

Jeg vil gøre Amerika til et Hjem ogsaa for Tyskere! Jeg vil hjælpe dem af Emigrantfølelsen som en Frakke, naar de kommer, og faa dem til at føle sig hjemme. De skal gaa ind i Amerika og møde Suset fra deres egne Graner og Egeskove, de skal finde deres Fortid her. De skal høre Ekkoet af Armins Lurer her i Chikagos Gader — her er Teutoburgerwald! Jeg vil slaa Bro over Afstanden mellem de tyske Traditioner og Amerika. Jeg vil oprette et arisk Centrum i Amerika — her er jo det fundne Land! Her staar Frihedens Hjul, som giver Svingkraft til saa mange, som vil hænge paa. Her er Kværnhullet, som Jordens befriede Folkeslag svinger om, her staar Grotte, her er Fenja og Menja, Urkræfterne, flyttet hen fra Norden, her staar de og maler Sverig og Norge og Danmark og England og Tyskland ind i Amerika! Her brøler den fødende Kværn, her maler Fenja og Menja en ny Verden op af Havet! ... Jeg vil udfri Sjælen i det raa og rige Amerika, jeg vil synge den ny Grottesang ud af Gadens internationale Tummel, jeg vil finde den store Tone, der svinger hinsides de elendige Sprogforskelle. Jeg vil rejse den amerikanske Aand et syngende Taarn i de Forenede Stater. Der skal staa midt i Amerika, i Chikago, et rungende Avditorium for det alhistoriske Vandringsdigt, der samler Folkene i Amerika, Aarhundredernes Kor, de tabte Tiders Sang.

Jeg vil gøre Amerika, der er Nationernes Maal uden endnu at vide det, og Historiens Hensigt, uden at det har tænkt over det, jeg vil gøre Amerika b e v i d s t for sig selv ...

Medens Lee talte, iskold af Energi, var det, som om Nervestrømmen til hans Øjne blev afbrudt, de var helt sorte, han glemte at se. Da Pupillerne igen fungerede og indstillede sig paa noget, bemærkede han, at H. A. Gronau fikserede ham med en vis gennemtrængende Godhed, lige som seende midt ind i ham. Lee saá i et Glimt Margarets blottede Tænder, hun sad ganske henreven og fortabt. Men da Lee vendte sig bort, sky over at have givet sig hen, saá han lige ind i Øjnene paa en fremmed Mand, der sad ved et Bord tæt ved. Han havde siddet der hele Tiden, det var en ganske almindelig Person, som man ser dem paa Kaféer, uanselig klædt og med det sædvanlige Overskæg i Ansigtet. Men Øjnene, Øjnene, som straks skjulte sig, da Lee saá Manden, de var paafaldende! De virkede paa Lee som det fjerne Ulveglam paa en Hest, det knitrede ham gennem alle Nerver. Han tog Øjnene til sig, havde kun set paa Manden i et Nu. Men det var nok.

Her var den Ubekendte, der forfulgte ham! Han havde ladet sig gribe i en lyttende Holdning, det var ham. Men Lee kendte ham ikke. Kun Øjnene forekom det ham med en uforklarlig Skræk, at han havde set før, og det endda i en meget alvorlig Anledning. Hvor? Hvem var det, der havde Dristighed nok til at sætte sig nogle Alen bagved ham og passe paa ham, hvad havde han i Sinde?

Aa, Lee, bad Margaret med skinnende Øjne, tag og læs det Digt for os, der hedder P r o c e s s i o n e r og som staar i Deres sidste Bog. Jeg har læst det, men forstod det ikke. Jeg véd, at jeg vil komme til at forstaa det, naar De selv læser det op.

Jeg skal læse det en anden Gang, sagde Lee nervøst. Og vred over, at det var ham umuligt at bevare Sikkerheden med denne Fremmede i Ryggen paa sig, gav han sig til at stikke til sin Mad, som endnu stod paa Bordet. Noget efter medens de talte om almindelige Ting, Dagens Emner, Teater og Bekendte, hørte han den Fremmede rejse sig bag ved og belave sig paa at gaa.

Lee vendte sig ikke. Men da Manden var gaaet, sank han sammen af Lettelse, og det gjorde ham kun vredere. Det var nok paa Tide at skride ind. Næste Gang han saá Fyren i sin Nærhed, skulde de snakkes ved. Dermed slog han ham af Hovedet foreløbigt.

En Timestid efter brød Familjen Gronau op. Lidt forinden havde der fundet et lille Optrin Sted mellem Margaret og Hippo. Hun havde med et øvet Blik overset Bordet og konstateret, at der manglede en Peberbøsse i Plat de ménagen, og uden at forlænge Situationen ved at skride til Forhør gav hun sig til at afsøge Hippo. Han protesterede, men Margaret spildte ikke et Ord paa ham, hun tjattede ham bestemt paa de fede Hænder, som han søgte at holde Smokingen sammen med, slog den rask til Side og saa' meget rigtig Peberbøssens blanke Hoved stikke frem af Hippos Brystlomme. Vips, halede hun den frem og satte den med et determineret Knald tilbage i dens Hul. Færdig.

Hippo drog et Suk og sad slukøret. Det var hans Svaghed at tage et eller andet Stykke med sig hjem, naar han kom ud, en Ske, en Tallerken eller et Tændstikstativ. I Butiker tog han hvad han kunde overkomme, lige fra Støvler til Kulkasser. Han samlede. Men naar Margaret var med, blev han altid greben i det. Det var rigtig ærgerligt.

Da Lee havde fulgt Familjen Gronau til deres Vogn og taget Afsked, blev han staaende paa Fortovet udenfor Hotellet og tænkte sig om. Hvad nu? Hatten, som havde hængt inde i Kaféen, var borte. Hvor mon Manden nu var henne? Og hvad var der mon blevet af den anden, som hans ubekendte Forfølger havde i sit Kølvand? Muligvis laa de nu et Sted bidt fast i hinandens Kæber som et Par rasende Rovmyrer, og saa længe kunde en anden Larve vel være i Fred for dem.

Der var kun ganske enkelte Mennesker paa Gaden. Det var saa bitterlig hundekoldt, at ingen kunde holde ud til mere end at skynde sig sammenkrøben over Gaden, fra en Dør og ud til Sporvognen og omvendt. Politibetjenten gik tung og ensom paa Fortovet med Maven trukken ind, som om han holdt sit Vejr i den brændende kolde Luft.

Sporvognshjulene skingrede øredøvende paa Skinnerne, naar de svang om et Hjørne, det genlød i de høje, tomme Gader som Hvinet af et eller andet forfærdeligt Insekt, en Kæmpeskolopender af Staal, der krøb i den øde By paa blanke Stempelstangben, skrattende i sine Led af blaa Panserplader.

De store Huskolosser rundt om ragede til Vejrs med tusind slukte Ruder og tabte sig i Natten. Marmor og Granit og sorte Ruder glittede livløst i den strenge Frost som Spejle af Is. Det var begyndt at sne ganske fint, Blæsten piskede et sparsomt hvidt Pulver af Sne med sig vandret gennem Luften.

I dette Vejr, der var mange Grader koldere, end Meningen er for Levende at aande i, i denne Nat uden Naade spaserede Lee hjem over Clark Street Broen.

Han stod stille midt ude og saá sig om til begge Sider. Der var ikke et eneste levende Væsen at se. Der var ingen, der skulde over Broen inat, ingen, han var fuldstændig ene.

Floden under ham gik som et sort Skum, hvori det brødes med en kvalt aandende Lyd; Strømmen var kold til under Frysepunktet, men var for strid til at fryse. Det sydede og skar feberkoldt dernede af Is, som dannede sig og blev brudt op og førtes videre.

Det var som Flodens Væsner græd af Træthed, peb af vaandefuld Søvnighed, de vilde bare blunde, lægge sig hen lidt, stivne; men der blev ikke givet dem Fred til at læges og dø.

Der steg en bitter Kulde op fra Floden, en raa, bidende Aande fra Flodens sorte Svælg.

III

NÆSTE Formiddag da Lee spaserede i Lincoln Park, kom der en Mand op paa Siden af ham og hilste, en Mand med dulgt Holdning og noget urent i Smilet, som om han „antastede“ en Dame. Lee kendte ham ikke og gik videre.

Undskyld, min Herre, sagde Manden og svang op foran Lee, saa at han maatte standse. Mit Navn er Mason, hvordan har De det?

Og Mason lo som en rigtig Friskfyr, for hvem en Spøg altid og nødvendigvis maa lykkes. Nu huskede Lee ham. Det var Thomas A. Mason, som han sidst havde set i New York, da han optraadte som referee ved Kampen mellem Lee og Evanston. Men Lee syntes alligevel ikke, han skulde kende den lille Mand. Det saá Opdageren jo øjeblikkelig paa ham.

De kendte mig ikke! Læg Mærke til, hvad jeg siger, har jeg ikke Ret, ser jeg ikke godt? De kendte mig ikke. Jeg er nemlig forklædt, Hr. Lee.

Det var Mason virkelig, han saá helt stilfuld ud. Han havde forklædt sig som Gentleman. Den lille tætte Skikkelse var formummet i en elegant Spaserepels, og han bar Whiskers. Men hvis man havde set ham før, var han kendelig paa de hemmelighedsfulde Rynker og Hieroglyfer om Øjnene, der snart fortalte om en Drengesjæls ubetvingelige Selvglæde og aldrig trættede Nyfigenhed og snart lod sig tyde som de triste Runer, Ungdommen skriver efter sig og Rollen som ung Mand graver dybere. Mason var ældet og bleven et Hop yngre siden sidst. Det var, som om han gav Alderdommen i let og frivol Maskering.

Hr. Lee, det glæder mig at se Dem. Det glæder mig paafaldende at se Dem. Forstaa mig, jeg mener, dette Møde er ikke

tilfældigt, jeg har, om jeg saa maa sige, i længere Tid glædet mig med Vilje til at se Dem. Jeg har haft det i min Magt naar som helst at lade det komme til et bevæget Møde mellem os. De undrer Dem. De ser beflippet ud, De er ikke med. Sagen er bare den, at jeg har fundet mig beføjet til at drage Dem ind under min varsomme Kontrol. Jeg siger varsom, for De har jo ikke i nogen Henseende haft Ulemper af, at jeg har haft min Haand paa Dem, vel? De har ikke vidst det. — Hr. Lee, De gaar hver Dag en Tur i Lincoln Park fra ca. 8 til 9 . . .

Lee svarede ikke, endskønt Mason stod med triumferende sammenkneben Mund og ventede Anerkendelse.

Men i Torsdags gik De her ikke, vedblev Mason med Aplomb, for da sov De over Dem, som Følge af at De havde været i Teatret Aftenen i Forvejen og bagefter til Souper med Frøken Margaret Gronau. Datter af Millionæren. De fulgte den unge Dame hjem og naaede ikke Deres egen Lejlighed i Erie Street Nr. 237, Stuen, før Kl. 1 :45 Minutter. Hr. Lee, De var iaftes sammen med Familien Gronau paa Hotel „Bismarck“ . . .

Jeg véd alt det, De der oplyser mig om, sagde Lee tørt. Hvad interesserer det Dem — fraset altsaa, at De er en udmærket Detektiv?

Hvis De havde undladt at afbryde mig, vilde jeg af mig selv være kommen til det, sagde Mason og var saa venlig at blinke, som var han et Fyr, der holdt Samtalens Skib borte fra Uopdragenhedens Skær. De var iaftes sammen med Familjen Gronau paa Hotel Bismarck, jeg siger det kun for at give Dem en Idé om Udstrækningen af mit Kendskab til Deres Bevægelser. Men, Hr. Lee, Klokken fem Minutter i halv syv stod De paa Hjørnet af Randolph Street og State Street og saá mig . . .

Lee, der var begyndt at gaa med Mason ved Siden af sig, standsede, fuldt opmærksom. Mason rømmede sig med Behag:

Ja. Mig saá De. Jeg har gode Øjne, kan De tro, jeg opdagede straks, da De havde set mig. Det var første Gang, og dog har jeg været i Deres Nærhed i flere Dage. Men det havde sin Grund. Jeg havde to at passe paa, og saa kan man være uheldig og blive observeret af den ene, man er jo kun et Menne-

ske. Og nu kommer jeg til Sagen. Hr. Lee, De bliver forfulgt af en Mand, og De har selv vidst af det i to Dage, De har to Aftner i Træk set ham paa Clark Street Broen og konstateret, at han fulgte efter Dem ind i Byen. Denne Mand er under min Opsigt. — Jeg er sikker paa, De har Lyst til at snakke mere med mig nu, jeg keder Dem ikke.

Saa var De altsaa den anden, udbrød Lee. De var den Person, der stod et Stykke til venstre nede i Gaden ...

Jeg var den Person. Kald mig kun en Person. De kendte mig selvfølgelig ikke, jeg var forklædt som en tarveligere Herre. Jo, det var mig.

Hvem er den Mand, der har forfulgt mig? spurgte Lee spændt. De maa jo vide, hvem han er, naar De gaar og passer paa ham. Hvad vil han mig?

Mason antog en sød Mine, selve Livsgaaden med den lukkede Mund, der smiler. Han tav lidt og nød Stillingen. Saa gjorde han sig pludselig kold og glubsk i Ansigtet:

Det er Joseph Evanston!

Lee havde ikke et Øjeblik tænkt sig, at det var ham. Dog overraskede det ham ikke. Han gjorde imidlertid et hæderligt Forsøg paa at lade stærkt berørt, siden Mason aabenbart ventede det; det var vel Synd at skuffe ham.

De blev alvorlig rystet, raabte Mason graadigt, jo, jeg saá det paa Dem, til Trods for at De beherskede Dem og tog det med Fatning udadtil. Jeg forstaar Dem, jeg var forberedt paa det ... Deres gamle Dødsfjende, det frygtede Navn, Mindet om den vilde Kamp for Livet, De udfægtede med ham, ja ... og saa hører De, at han er her i Byen og har begyndt at forfølge Dem! Den er gal! Evanston har gaaet i Hælene paa Dem længe, kan jeg sige Dem, det har været min daglige Lekture om jeg saa maa udtrykke mig, at gaa og se, hvordan han træder Deres Fodspor ud her i Byen. Jeg har fulgt ham i disse Snedage, og De maa gerne vide, at det oprindelig var hans Spor, der henledte min Opmærksomhed paa Dem; jeg opdagede jo snart, at han yndede at stemple et bestemt Spor med sin Platfod, og dette Spor var Deres! Hr. Lee, der er elleve synlige Sømmærker i Sporet

efter Deres højre Støvle og syv efter den venstre, at De véd det. Evanston gaar med Fødderne omtrent parallelt til hinanden ligesom en Rødhud, men han slæber ikke Hælen, derimod grumser han sit Spor i Svangen, fordi han er platfodet. Jeg har kunnet læse Evanstons skal vi sige Kragetræer ovenpaa Deres — med Tilladelse — Haandskrift ligesaa mageligt, som man tyder en Pol — en Palimpsest, min Herre. Véd De for Resten, hvorfor De slider Deres venstre Boxcalf mere end den højre, Hr. Lee? Det er i og for sig besynderligt, at De gør det, alle andre Mennesker støder deres højre Støvlehæl af først. Det er Dem næppe en Gang bevidst, at De har den Ejendommelighed, men det har De. Hvorfor slider De nu Deres venstre Støvle først, ja, det tror De selvfølgelig, jeg véd. Men jeg véd det ikke. Nej, for ser De, her en min Grænse, jeg spørger ikke hvorfor, jeg mærker mig kun, at De gør det. Der har De min Metode. Kun ved at fjærne alt uvedkommende fra sit Synsfelt, opøver man det usvigelige Skarpsyn, der nu for Eksempel gør det muligt for mig at kende Dem mellem Tusinder. Geniets Naadegave, Hr. Lee, er Evnen til helt at specialisere sig. Har jeg Ret? Det er selvsagt rigtigt. — Godt, Hr. Lee, jeg har altsaa i nogle Dage været paa det Rene med, at Evanston gik og traadte Dem op ad Hælene. Naar jeg tøvede med at varsko Dem, var det fordi jeg havde mine egne Hensigter at pleje, jeg ønskede nok at se Tingene udvikle sig til Bedste for mit Maal. At Evanston er mit Vildt, har De jo stiltiende indset, Hr. Lee. Nu er Situationen imidlertid en saadan, at jeg bestemte mig til at gaa lige til Dem med den. Jeg har herved advaret Dem, og derfor ingen Tak. Det glæder mig at se Dem igen, Hr. Lee. Vort Samvær i New York var kun kort, men det var saa meget des mere dramatisk. De vandt mit Hjærte. Men De vandt ikke Evanstons, Jesus Christus, nej De gjorde ikke! Aa, hvor han hader Dem! Saa det er jo ingen Gaade, der aldrig vil blive opklaret, at han nu lusker omkring efter Dem. Han har ondt i Sinde, det kan De stole paa, og jeg raader Dem meget til at have Vaaben paa Dem og til at se Dem for. Hør nu imidlertid, Hr. Lee, jeg har et Forslag at gøre Dem, et Forslag, som jeg tror er i Deres egen velfor-

staaede Interesse ... har De noget imod at vi gaar over paa en Kafé i Park Avenue, vi udsætter os lidt for meget ved at færdes her, saa kan vi i Ro og Mag snakkes ved om det. Jeg tænkte først paa at tage op og besøge Dem i Deres Hjem men opgav det ved nærmere Eftertanke, for ikke sandt, De indrømmer mig dog, at man forbinder sig ved at gaa ind til en Mand som Gæst og kan jo heller ikke vide, hvad man kan vente sig af en Mand i hans eget Hus, og jeg har nu altid holdt paa den uindskrænkede Høflighed, derfor foretrækker jeg at henvende mig til Folk paa Gaden, hvor alle er lige, og hvor man i Følge Sagens Natur ikke kan blive smidt ud. Godt, vi gaar altsaa over paa en Kafé og drikker et Glas paa gammelt Bekendtskab. Hr. Lee, hvordan har De det — personligt — De ser rask ud. Det er dog Satans, hvor De altid er raa i Tøjet! Hvorfor lader De ikke Deres Overskæg staa? Véd De hvad, den Frøken Gronau — eller skal jeg være diskret og sige Frøken G. — det er sgu en saftrig Kropkylling, hvad, og Penge, det er der dér (Mason gjorde som om han blæste paa et gloende Jern — Ooo ...) hvad, hvad? De maa sku skænke mig en venlig Tanke, jeg har dog nogen Lod og Andel i, at De er levende, for havde jeg ikke holdt Evanston indenfor et fair Omraade, var De bleven ædt den Gang — ja, misforstaa mig dog nu endelig ikke, opfat det ikke som om jeg skulde slaa paa en pekuniær Fordel fra Deres Side, hvis De en Gang blev rig! Jeg er ikke ufin, og for Resten saa er jeg jo ingen fattig Mand. Jeg har omfattet Dem med Interesse lige siden den Bataille i New York, det var noget af det kvikkeste, jeg har set. Jeg er en barnløs Mand, Hr. Lee, og kunde godt med lidt Held være Fader til Dem, opfat ikke min Venlighed som andet end Udslaget af et Livs hemmelige Vemod, jeg synes godt om Dem og er en ensom Fyr. Saa (de var ved Kaféen) ... nej, gaa dog først, Hr. Lee, gaa først. Nej, paa ingen Maade! Efter Dem ...

Ind kom de, og efter at Mason som i en Leg havde naglet Lokalet og alle Gæsterne i sin Bevidsthed og skønnet, at Stillingen var sikker, fandt de en Plads og satte sig. Lee afslog at nyde noget og maatte vægre sig saa længe, at han blev helt lang og

slidt i Trækkene derved; Mason begreb ikke, at han ikke vilde tage en Genstand. Ja ja, saa bestilte han noget selv. Imidlertid stod Munden ikke stille paa ham. Lee saá sig om med uglade Øjne; det plagede ham lige ind til Skindet at skulle være udsat for Trækken fra denne utætte, aabentstaaende Person. Men han var nødt til at taale ham, for han ønskede at faa noget at vide om Evanston. Det var altsaa Evanston, der havde siddet bag hans Stol igaar Aftes paa Kafé Bismarck. Det var den Mand, hvis Ansigt han en Gang havde slaaet ukendeligt, og som nu var kommen tilbage som et ondt Ar. Han saá Ansigtet fra iaftes for sig, og der var noget meget ubehageligt forbundet med det, at han ikke havde kendt det. Han fik skaffe sig noget at vide om Evanston, selv om han i den Anledning skulde være tvungen til at tage andre Ting med fra en uappetitlig Mund.

Ser De, sagde Mason, lad mig begynde med at forklare, hvorfor jeg er her. Det er ikke uvæsentligt. Oh nej. De vilde jo ventet at jeg var rejst tilbage til England efter den Historie i New York, der desværre forløb ugunstigere for mig end jeg holder af at tænke paa. Jeg tabte det Spil, Hr. Lee, og jeg er mandig nok til at indrømme det, jeg v e d g a a r, at man paa den lumpneste Maade førte mig bag Lyset. Og jeg tabte mit Spil to Gange, det skal siges, jeg vil ikke stille mit — hm — slukte Lys under en Skæppe. For det første havde jeg sat alle mine Kort paa Edmund Hall som den Skyldige i Mordet paa Elly Johnsen, og for det andet blev jeg smadderbet i Konkurrencen med New Yorker Politiet, da jeg endelig havde samlet Nettet om Hr. Hall, det lader sig ikke nægte. Nu er Edmund Hall død, De véd, han blev forgivet i Fængslet ved et Ulykkestilfælde, saa hvad ham angaar kan det være ligemeget altsammen. Men han var jo da uskyldig. Han havde naturligvis ikke myrdet Elly Johnson, og hvis Evanston ikke havde spillet Indicierne over paa ham og derved ogsaa lokket mig i Fælden, var det højst sandsynligt heller ikke kommen til den Tragedie med Madame D'Ora. Joseph Evanston myrdede Elly Johnson — og det er derfor jeg er her ...

Lee saá pinligt greben paa Opdageren, og der blev en Pavse,

som Mason i sin Begærlighed efter at rave Sensation til sig lod vare rigtig saa længe, som den kunde.

Er det muligt? stammede Lee, svag i Øjnene af Sorg ved Tanken om Edmund Hall og Madame D'Ora.

Mason blinkede som en Høne, der drikker Vand, han sad og smagte og smagte og ernærede sit Hjærte.

Ja, sagde han. Saadan hang den Sag sammen. Det var meget simpelt det hele, at sige nu da jeg endelig har redet alle Traadene ud. Hvis De vil, skal jeg i korte Træk lægge Affærens Forløb frem for Dem. Der er Ting, De vist ikke véd — og det er just af Betydning for hvad vi senere skal snakke om, at De er inde i alle Enkeltheder fra den Gang. Lad mig fremstille det for Dem i episk Oversigt. Der bliver myrdet en ung Pige, Elly Johnson i Stamfordstreet, London, og hendes parterede Lig findes i Themsen; men der mangler en Haand. Her kommer jeg til; jeg søger den Haand. Mine Efterforskninger leder paa et Spor, som gaar over Paris ombord paa Amerikadamperen Bacharach. Og her er det, jeg gør min første Fejl. De vil se, Hr. Lee, at jeg senere med en Opdagers Kulde har fordybet mig i selve mine egne Fejltagelser og opklaret dem til de mindste Enkeltheder; smaalig er jeg ikke.

Altsaa forestil Dem, at Morderens Spor fører mig om Bord paa Bacharach med paa Rejsen til New York. Saa vidt var alt godt, for Evanston var paa Skibet. Men saa er det jo, jeg gaar hen og lægger min Mistanke paa Edmund Hall, som rejste over tilligemed Sangerinden Madame D'Ora. Han gik med blaa Briller for sine svage Øjnes Skyld, men jeg troede, han vilde skjule sig dermed; han var nervøs og underlig og gik omkring med en Taske i Haanden paa en meget paafaldende Maade. Var det vel saa sært, at jeg fik et godt Øje til ham? Jeg greb ham oven i Købet i at ville springe over Bord — af Livslede og begrundet paa Kvaler i sit Privatliv, saa der var Grund nok til at mistænke ham. Han var Videnskabsmand og kunde godt gøre Indtryk af at være en af den Slags mystiske Naturer, som slagter en Kvinde med samme Koldblodighed, som naar vi andre trancherer en And. Kort sagt, jeg spredte Nettet om ham. Og nu kommer

Evanston til. Hør nu, hvor snu den Apache gik til Værks! Da vi var kommen til New York, arrangerede han med stor Dygtighed og Energi en Række spiritistiske Seancer i selve Edmund Halls Laboratorium — tænk Dem det — Humbug fra Ende til anden — ja De var jo selv med og véd det. Men hør saa, hvorfor han gjorde det. Edmund Hall havde gjort en meget vigtig Opdagelse med Hensyn til Fremstillingen af Radium — der var store Penge deri — og denne Opdagelse stjal Evanston under Seancerne samtidig med at han praktiserede Indicierne for Mordet over paa Hall! Hvad! Den Durkdrevenhed, hvormed han gik frem, var ganske enestaaende, hvilket De vil indrømme i Betænkning af at jeg ikke greb ham deri. Han var klogere end de fleste Tyveknægte, aa, gaa til Helvede, for han trampede ikke om med en Kniv og en Dirk, han opererede transcendentalt — véd De hvad det er? — han gjorde os Bet allesammen som den mest blodige og gudforbandede Psykolog, der nogensinde har aandet, Psykolog siger jeg, Rovdyret studerede Teologi ved Oxford i sin Ungdom, nemlig, har jeg siden bragt i Erfaring. Han var fortrolig med Lovene for Sjælelivet og benytter sig af dem som en Lommeprokurator, der har lært Anatomi, da han var Slagter. Han er en bidende Gudsmand, med et dybfølt Ramaskrig over alt, hvad der hedder falsk Spil og alle Esserne i Ærmet. Han kender Musiken i et Menneske og forstaar at lokke den frem ved et sagte Pust i sin egen Knokkelfløjte. Jo, han lokkede Begravelsestonerne ud af Edmund Hall! Han blændede ham med sin dejlige Armenierpige, Mirjam Karekin, drog ham stille og sikkert fra hende over til Eld, Aandepigen, er De med, og fra hende lige i Armene paa Elly. Hører De Lokkespillet? Hall troede selv tilsidst, at han havde dræbt Elly Johnson — til Tider i alt Fald, naar han var forvaaget og udslidt af sit videnskabelige Arbejde. Nu er vi kommen saa vidt, at Evanston har skilt sig fra Haanden, den dømmende Haand, som jeg meget træffende kaldte den, samt et Par andre Indicier, opbevaret for det sammes Skyld, og puttet dem i den Taske, hvori Hall gemte sine vigtige Papirer. Dem tager Evanston til sig i Stedet. Han har læsset sin daarlige Samvittig-

hed af i Halls Hjærte, bogstavelig talt, samtidig med at han har lagt Haand paa Halls Ejendom, Opfindelsen. Og her træder saa Madame D'Ora op. Saa længe hun stod ved Edmund Halls Side, var der Fare for, at hendes Opmærksomhed kunde blive draget bort fra Mystiken og det Hinsides; godt, saa skulde hun fjernes fra ham. Og Evanston gav hende Valget mellem at komme til ham eller se Hall styrtet i Ulykke. I sin Fortvivlelse besluttede hun meget kærkomment at drukne sig. Hun vilde altsaa blive bragt af Vejen, og dermed skulde Spillet være vundet. Men saa kom Katastrofen, den som De selv var med til. Madame D'Ora flyver i rasende Skinsyge paa Aandepigen og afslører hele Humbugen — det er Mirjam Karekin, Mediet, der optræder som Aand. Hun saarer Madame D'Ora med et Reagensglas, hvori der er Hundegalskabsbaciller, og det giver siden Anledning til, at Edmund Hall skyder Madame D'Ora af Frygt for at Sygdommen skal bryde ud. Spillet er tabt for Evanston, han bliver afsløret som en falsk Aand — Stenaldermenneske — den Djævel af en Klown! og De tærsker ham til Bankebøf efter alle Kunstens Regler. Det var et pynteligt Slagsmaal, og jeg regner det for en af mit Livs Glæder, at jeg ledede den som Dommer. Se, bag efter kom saa min næste smærtelige Brøler. Jeg blev ved at tro, at Hall havde myrdet Elly! For jeg fandt jo Indicierne i hans Gemmer! Og det var mig den Gang umuligt at se, at de kunde være anbragt der af Evanston, skønt Hall dog gjorde mig opmærksom derpaa. Jeg kunde ikke se det. Evanston havde bygget det hele saa snedigt op, at ingen dødelig Opdager var i Stand til at gennemskue det. I Himlens Navn, naar Hall selv tilstaar, hvad vil De saa jeg skal tro? Han sagde selv, at han havde myrdet Elly. Nu var han en sær Fyr, der ikke kunde staa for, at man bad ham om en Tjeneste, og lidt skør i Kærnehuset var han vel ogsaa, men naar han nu indrømmer, at han saa gerne slaar et Par Mennesker ihjel, og specielt vedgaar dette enkelte Tilfælde, saa vilde det jo næsten være en grov Uforskammethed ikke at tro ham paa hans Ord. Hvad? Betydningen heraf var jo imidlertid ikke saa stor, for jeg havde knap faaet ham til at tilstaa, før New Yorker Politiet brasede ind og arresterede ham for

Drabet paa Madame D'Ora, som jeg ikke vidste noget om i det Øjeblik. Dermed mistede jeg ham, og han blev saa dømt i New York for det Mord, han virkelig havde begaaet. Med andre Ord, Evanston jagede de to Mennesker til Døde, som en Hund jager Faar. Han bed ikke, dertil var han for klog, men han rendte dem ihjel. Og døde er de. Han kan ikke straffes for det.

Men ser De, jeg havde jo ingen Lyst til at rejse hjem til England med dette mildest talt negative Resultat, vel? Jeg blev i New York og forfulgte Undersøgelsen af min tabte Sag, indtil jeg saa Lys i Mørket og begreb Dybden af Evanstons Skurkagtighed. Saa optog jeg hans Spor, og det har altsaa ført mig hertil. Det var for Resten den lille Mirjam Karekin, der bragte mig til Klarhed i Sagen. Man fik ikke mange Ord ud af hende, men hun havde jo staaet Evanston meget nær, medens de lavede disse Aandeforestillinger, og naar man har en skarp Næse, kan man slutte sig til mangen en Sammenhæng af hvad et stakkels forskræmt og truet Pigebarn netop ikke vil sige. Hun rejste for Resten fra New York nogle Maaneder efter, og nu er hun her i Chicago, i Evanstons Magt, det er hvad hun er. Det kan De ikke lide at tænke Dem, ser jeg, men hvad skal man sige til det — det er jo nu en Gang Kvindens Lyst at blive tævet af saa ondskabsfuld og beskidt en Bavian som muligt. Jeg glemmer aldrig en Gang, der var en Trup lusede Hinduer i den zoologiske Have etsteds i en By hjemme i England, det allerlaveste dunstende Pariakryb fra Bengalen — O, fra Ganges! — som en Impresario havde opkøbt til Svinepriser og rejste omkring med — altsaa en af disse Kulier med Svedlugt ti Alen omkring sig ... og saa en højfornem Dame! Jeg siger Dem, en hvid Kvinde, en Dame af Englands Aristokrati ... men jeg har iøvrigt Tavshedspligt. Jeg fulgte hende, jeg havde Sagen at rode i, et delikat Stykke Arbejde — fy for det vædskende Spygat af en mund- og klovsyg Kreaturbaad med Kineserbesætning paa Argentinakysten! Naa, men Frøken Karekin er altsaa her i Chikago. Hun fik et Brev, som hun lystrede. Hun er her, og jeg har set hende. — Sig mig, Hr. Lee, har De ikke hørt Tale om en Mand, der er i Færd med at stifte en ny Reli-

gion her i Chikago, en vis A. O. Cancer, der kalder sig Overmenneske og har aabnet en religiøs Shop nede ved South Water Street?

Lee rystede paa Hovedet.

Der har staaet lidt om ham i Aviserne, men der er ingen Sving i hans Forretning endnu. — Det er Evanston.

Hvadbehager?

Det er Evanston. Jo, han har optaget sin gejstlige Virksomhed. De husker jo, at han drev et stort kristeligt Forlystelsessted i New York, nede i Bowery, med Fremvisning af Lysbilleder, der gav et levende Indtryk af Alverdens skønneste Synderinder, med Ild og Svovl over Sodoma, og den yderste Dag, og nogle Tusind Betlere ude omkring paa alle Byens Trappegange til Fordel for Profeten ... det var i de samme Dage, hvor han fandt Tid til at foregøgle Edmund Hall det tabte Paradis og til selv at optræde paa hans Laboratorium som missing link. Arbejdskraft er der jo i Manden. Men den blomstrende Bedrift blev han jo nødt til at opgive, da vi afslørede ham som Haarmenneske, og han maatte stikke af. Nu har han skiftet Navn og har opslaaet sit Telt i Chikago, og hvis han stadig er den samme Igle som i gamle Dage, vil vi snart se ham sidde med begge Ender paa Halsaaren af Publikum, som jo altid har Hovedpine og hænger ved den gamle Lægedom, at det Blod, vi ikke har, det bliver heller ikke betændt! Aa, han vil faa Bid, det er sikkert nok. Men, ved den brølende Memnonstøtte, jeg skal strø Salt paa ham!

Mordet paa Elly Johnson kan jeg ikke sætte ham fast for. Der er ikke mindste Tvivl om, at han har begaaet det, men vi kan jo ikke hænge Indicierne op paa ham, naar det en Gang er lykkedes ham at skaffe dem væk fra sig. Det Mord sidder nu i Kraft af alle gældende Former paa afdøde Edmund Hall, og der maa det blive siddende. Men véd De, hvad jeg kan? Jeg kan passe paa Evanston, indtil han laver et nyt Mord, og saa faa Ram paa ham for det! Det er hvad jeg har i Sinde. Med hans Temperament varer det næppe længe, før han væder Kniven igen, og saa skal jeg sørge for at blive Øjenvidne, kan

De tro. Oprigtig talt gik jeg halvt om halvt og — jeg vil selvfølgelig ikke sige haabede — men ventede — med Gru — at han havde udset Dem til Offer, og at De snart skulde gøres kold til Tak for de Høvl, han fik i New York, og band De Dem ned i den rygende Svovlpøl paa, at jeg havde mine Ting i Orden, hvis det skulde ske! Saksen skulde være smækket sammen om ham, inden De havde mistet Sekraften, glæd Dem ved det. Men jeg blev snart klog paa, at han havde andre Ting i Sinde end at æde Dem raa; De skal tilberedes, eller han har Brug for Dem, De skal sættes i Arbejde, eller hvad han nu gaar og pønser paa. Og nu er det saa, jeg kommer til det Forslag, jeg ymtede om. Det gaar ud paa, at vi slutter os sammen imod Evanston. Har De noget imod at sige mig, om De véd mere om ham, end hvad jeg her har fortalt? Har De set mere til ham end de to Gange paa Gaden iforgaars og igaar?

Han var paa Kafé „Bismarck“ igaar Aftes, sagde Lee, men det véd De vel ogsaa. Der var De formodentlig og passede paa.

Jeg saá, at han gik derind nogle Minuter efter Dem. Men dermed sluttede jeg Arbejdet for den Dag. For det første vidste jeg, at der ikke kunde ske noget af Betydning i Kaféen, og for det andet syntes jeg ikke, jeg var grundig nok forklædt til at lade mig se i saa stærkt Lys, jeg kunde blive genkendt — havde det været i den Forklædning, jeg er i her, skulde jeg ikke været bange. De forstaar, at hvis han blot et eneste Øjeblik faar Kig paa mig og kender mig, er alt tabt. Hvad foretog han sig i Kaféen — om jeg maa spørge?

Jeg antager, han sad og passede paa mig, Gud véd af hvad Grund. Jeg saá hans Hat, og jeg saá siden ham selv sidde ved et Bord tæt ved, hvor jeg sad. Ja, det vil sige, nu véd jeg altsaa at det var ham; men jeg kendte ham aldeles ikke, fraregnet maaske noget i Blikket ...

Han har forandret sit Fysiognomi totalt. I Stedet for det Bukkeskæg, han gik med før, har han nu anlagt Skæg over Munden. De aner ikke, hvor fænomenalt det kan forandre en Mand. Før lignede han en salvelsesfuld Præst fra Landet af den gamle Skole, nu ser han nærmest ud som en Komiker fra et Teater

med Sommerferieknebelsbart. Desuden gaar han i et Jakkesæt i Stedet for den lange sædelige Frakke. Ved Bønnemøderne optræder han i en Slags Talar og med Turban paa Hovedet ...

Medens Mason talte, tog han en lille Notitsbog frem og skrev paa et Blad, som han rev ud og rakte Lee:

Her er hans Adresse i South Water Street, Lokalet hvor han præker. De kan godt gaa ind og se paa ham, hvis De har Lyst. Men forklæd Dem, han ser godt. Der er for Resten ingen Udbytte ved at høre paa hans Snak. Hans Privatbopæl er et andet Sted, men det har De ingen Brug for at vide. Naa, der skete altsaa ingenting i Kaféen, ud over at han holdt sig i Nærheden af Dem. Det er hvad jeg tænkte mig. Men ser De nu, Hr. Lee, det er jo temmelig paafaldende, at han i den Grad har rettet sin Opmærksomhed paa Dem, og jeg mener, at vi skulde se at komme til at arbejde sammen paa den Basis. Jeg har i Sinde ligefrem at opfordre Dem til at gøre hans Bekendtskab. De behøver jo aldeles ikke at lade, som om De har genkendt ham, nej, det skal De naturligvis først og fremmest skjule, for naar han tror sig ukendt, vil han folde sig mere ud, og vi faa mere at se af ham. Lad ham gaa Dem paa Livet en Dag og komme frem med hvad han vil, og hold ham saa hen, før ham forsigtigt som en Laks, indtil jeg kan komme og faa Ketscheren under ham. Hvad mener De om den Plan?

Lee tav. Planen tiltalte ham ikke.

Vi har en mægtig Chance, hvis vi er i Besiddelse af en Madding, der lokker ham ud, sagde Mason og trængte paa; hvis De er den Madding, der rokker hans Principer med Hensyn til Alt, hvad der ser krumt ud og kan skjule Krogen, saa maa De ikke nægte at lade Dem hænge ud, nej, De maa ikke. Det vilde være en Sport for Dem, det vil more Dem, og jeg er sikker paa, vi faar ham ad den Vej. Bliv hans Fortrolige og skrift siden for mig, De forlader ham hans Synder derved, De gør en god Gerning ...

Lee rystede paa Hovedet. Men Mason gav ikke tabt. Han blinkede et Par Gange fiffigt med Øjnene, sænkede Stemmen:

Hr. Lee ... jeg haaber De er klar over, det er en Mand

med Takt, De taler med ... jeg har intet Øjeblik tænkt mig, at De skulde gøre dette gratis for mig. Paa ingen Maade. Det er en Selvfølge, at jeg holder Dem skadesløs for Tidsspilde samt enhver Udgift i den Anledning med et passende Honorar, naturligvis.

Lee saa aabent paa Manden, vilde ikke støde ham ved selv at synes vred, men han overhørte hvad han sagde, haabede, at det var nok at overhøre det. Mason bøjede sig længere frem og søgte Lees Blik endnu nærmere:

At nævne nogen bestemt Sum nu, saadan i Forvejen, det vil De jo forstaa er vanskeligt. Men jeg beder Dem være overtydet om, at De ikke skal blive skuffet. Jeg drister mig til at tro, at jeg skal lønne Dem snarere over end under Deres Forventning ...

Lee overhørte ham endnu en Gang saa høfligt og fjernende, han kunde. Han blev ikke gal paa ham. For man fatter jo ikke Nag til en Vogn paa Gaden, der stænker Snavs paa en. Men da Mason for tredje Gang tilbød ham Betaling, afslog han det kort og saadan, at Mason blev ondsindet.

Ja, jeg kender jo ikke Deres Formuesforhold, Hr. Lee, sagde han og slog lidt med Hovedet. Jeg har ganske vist før truffet Forfattere og den Slags Folk, som var til at komme nær for en billig Penge ... men De bevæger Dem muligvis i Forestillinger om Summer, hinsides min Rækkevidde. Vi er jo i Amerika. Véd De for Resten noget om, hvordan jeg har det? Jeg er, som jeg før kortelig har berørt, en uafhængig Mand, men jeg har ikke for Skik at prale med min Bankbog ...

Lee sad og saa stille paa ham, sagde ikke et Ord men betragtede ham, som man betragter en Ild, der blusser op et Sted og brænder, til den har fortæret det, den opstod i.

Ja, ja, sagde Mason fremdeles vredagtig, skønt mildere, De maa have mig undskyldt, jeg er en aaben Natur, der siger min Mening, ofte til Skade for mig selv, men saadan er jeg nu. Selv om jeg ikke paa anden Maade havde stødt Dem fra mig, vilde det være umuligt for mig at skjule mine Følelser. Jeg faar saa bære Tabet. Naar De ikke vil, saa vil De ikke, og saa er der ikke

mere at gøre ved det. Men det skulde gøre mig virkelig ondt, det vilde rokke mig til Grunden i min Tro paa Hæderlighed, specielt Deres, hvis De nu misbrugte den Fortrolighed, jeg har skænket Dem. Jeg vægrer mig ved at tro, De vil. De staar for mig som den topmaalte Kunstner af Guds Naade — kom ikke og byd Dem usle Penge, De kender ikke Penge. De udsteder Deres Poesier gratis over Folks Hoveder, det er som det skal være, og jeg er et Asen. Foruden at De paa mig har gjort Indtryk af at være den lutrede Kunstnersjæl, der med Regnbuen over sig tordner i Dybet som Niagara — jeg taler ikke om de Brøkdele af Faldet, der træller i Turbinerne — staar De for mig som en Gentleman fra Skilningen paa Deres Isse og til Sømmene i Deres Støvler — elleve i den højre og syv i den venstre — De vil ikke forraade en gammel Opdager, hvis Livssag det er at føre Overtrædere tilbage til Retfærdigheden ...

Jeg lover Dem, at jeg skal ikke lade noget af det, De har sagt, komme videre til nogen, sagde Lee ligefremt. Der er ingenting, der opfordrer mig til det.

Nej vel? udbrød Mason. Det er der selvsagt ikke. Det vilde jo være hestedumt af Dem at sige noget til Evanston, hvis De træffer ham, for det er i Deres egen tvingende Interesse, at han kun faar Lov at røre sig indenfor Lovens Tandrække. Og sladre af Skole til en anden eller andre Opdagere — det har De jo ikke ringeste Fordel af, vel? De er ikke selv passioneret i Politispørgsmaal, desværre. De vilde ligefrem ikke gide være over den Sjoverstreg at udlevere mit Materiale til andre Opdagere, det stoler jeg da paa ...

Lee viste Tænder ganske svagt i en Art Smil, men det opdagede Mason ikke. Han vilde bleven oprigtigt og til sin Dødedag forundret, hvis Lee havde forfulgt Situationens Logik og givet ham et blaat Øje. Mason talte sit eget Sprog, og det nyttede ikke at oversætte ham. Lee blev god igen ved den Tanke. Det var dog kun Folk som Mason selv, der sparkede et Dyr, fordi det fulgte sin Natur og bed. Mason sad og tyggede paa ham, det var det hele.

Men Mason lod nu til at have faaet nok af Lee. Han rejste

sig fornemt — naturligvis, det man ikke kan bide, er noget Juks — og lavede til Opbrud. Medens han betalte, havde han et Par Bemærkninger at undvære:

Hr. Ralph Winnifred Lee — er det ikke saadan De hedder? De er utvivlsomt paa det rene med, at Deres afvisende Holdning i ingen Henseende influerer paa min Optræden i omtalte Affære. Lad det derfor ikke undre Dem, om De lejlighedsvis skulde faa Øje paa mig i Deres Kølvand eller paa det Terræn, hvor De bevæger Dem. Det kan De jo ikke forbyde mig. Loven er jo lykkeligvis over os alle. Foretag Dem ikke noget, som De senere kunde komme til at fortryde. Det bedste for Dem vilde være, om De lod, som om De aldeles ikke kendte Thomas A. Mason, end ikke af Navn; jeg ser det helst. Farvel.

Og Mason bukkede formfuldendt uden at give Haand. Derpaa gik han, lod glimrende Lee sidde tilbage paa Kaféen, hvor han selv havde budt ham ind. Men han vendte sig i Døren. Det er jo rart at saare Folk, men et modent Overlæg skynder til at vende om og dæmpe Hævngnisten. Nu sad Lee der saa uskyldig og tilsyneladende god, men hvem vidste, hvad der hærdede sig i hans Hjærte? Han havde dog maaske Indflydelse et Sted, det kunde skade at bringe ham paa Bagbenene. Mason kom ind i Kaféen igen, venlig.

Hr. Lee, jeg er som sagt glad over at se Dem igen. Skulde det — udenfor Forretningerne — ske, at vi traf sammen en Dag her i Byen, var det mig en Glæde. Maaske kunde vi en Aften gaa ud og more os sammen, en eller anden Forlystelse, jeg er jo som bemærket ensom. Ja ja, Tak for idag, Hr. Lee, megen Tak. Og hjærtelig paa Gensyn. De vil saa ikke ... nej, De vil ikke ... Farvel og Tak.

Denne Gang gav Mason Haanden, en lille firkantet, solid Næve, der raspede af mange Landes Vejrlig, Sporvognsstropper og Dørgreb og efterlod Indtrykket af en ligtornet Fyr, som kanske ikke havde haft det altfor godt.

Han svang Hatten som en lyrisk Yngling — Huldiæ — da han for anden Gang gik ud af Døren, han kvad, galant paa Benene og med Hatten højt over sit graasprængte Hoved:

Vi ses! Paa Gensyn! Paa Gensyn!

IV

DA Mason havde fjernet sig, gik Lee over i Parken igen. Det var Søndag, Byen var meget stille. Blæsten fra igaar havde lagt sig, og det var ikke videre koldt. Parken laa hvid af Sne, men der var ingen Solskin, det var en af den Slags lysforladte Dage uden Himmel, der ligner Pavser i selve Vejret. Der var faa Folk ude; ikke en Gang i Parken færdedes der ret mange. Ude fra Avenuerne hørtes nu og da de langtrukne, stigende Toner fra Sporvognene, der passerede med lange Mellemrum og for fuld Kraft.

Bruset fra Byen var sunket ned til en hul underjordisk Dundren, der med Erindringen om Lørdagens sammentrængte Gadebrag i Ørene næsten virkede ængsteligt. Rummet gjorde sig gældende i Stilheden, videde sig ud i fjernere og fjernere Ringe mod Uendeligheden. Afstandene blev hørlige i Byen; der løb sene Genlyd gennem de milelange Gader.

Og Parken aabnede sig hvid og stille med sine Plæner og vinterlige Træer som et Sted, der laa tilbage, og hvor Byen erindrede, et Mindested for de første Ting, hvormed man begynder, Naturen og det der gror. Her var der med Kunst og Flid opretholdt et landligt Afbillede, der gav Øjet Hvile, en Forestilling om Skov og Indsøer og fredelige Sletter. Og her talte Fortiden, som selv er vinterlig og stille, gennem de Symboler, Mennesket nu en Gang slæber med sig, en Søjle hist og et Marmorpostament her, Resterne af en Drøm, man ikke har villet glemme. Abraham Lincoln stod brav og mangekantet i Bronce, med Sne i begge Øjenhuler og kold som en Isblok, et hædret Lig i overnaturlig Størrelse, og dér vilde han blive staaende i sin evige Søndag som et Hæderens og Arbejdsomhedens

Tegn for dem, der endnu befandt sig navnløse og hede i Ugens Hurlumhej. Folk dør, men for Lincoln er der ingen Hvile.

Stille! Der begyndte at blande sig en uregelmæssig Klang, ligesom Brudstykker af Musik, i Byens tunge Lyd.

Chicagos Kirkeklokker!

Ja, nu stemmede de i, den ene efter den anden. Ak, de lød saa fattigt og langt fra hinanden, den ene skrøbelige lille Klokke kaldte mindeligt paa den anden over Byens Stenørkener, de vimrede tonløst i de store Afstande under Kulrøgen. Der var i selve den kendte Lyd en Klage, en angrende Hjemløshed, som om de var vaagnet op til den bitre Virkelighed efter at have blundet og drømt om det gamle Land, hvor Byerne var saa smaa bag Murene, og hvor Kirkernes Kroppe red med hele Nattens Vægt paa de lave Tage; hvor en Familje af ukrænkelige Taarne ejede den høje, blaa Solluft, som de kunde bamle fuld af Søndagslyd, naar de vilde, og glane ned fra med deres Glughuller som en Flok almægtige Fabelfugle, der toner over hvad de bar i Kloen ...

Her i Chicagos Hverdag ragede der ingen Taarne op; i denne rygende Lejr kronedes Niveauet over Tagene ikke af korsbærende Spir, Byen laa med ren Ryg.

Men hist og her ved Grunden af de profane Magasiner groede der en Svamp i god gammel Stil, en Kirke eller et Kapel, hvis Klokke ledte omkring med sine Malmtoner som krybende Rødder ud og ind mellem Facaderne uden nogensinde at naa rigtig gennem Røgen og op i Solrummet. Alle disse Klokker begyndte at sige noget nu ved Kirketid, at forklare sig og raabe op i Falset og ryste paa Hovedet og anmode om Hjælp, kivagtigt og saa høfligt de kunde, hver for sin indædte lille Sekt, og tilsammen blev det til en tynd brusten Vise, Ruinen af en Melodi, der næsten tabte sig mod Bruset fra Byen, Byen, der selv i sin Hvile sang dybt og vældigt som et malende Fjeld.

Klokkeringningen i Chicago lød næppe nok virkelig, snarere som noget i Drømme, et Genfærd af Klang, en Trækvind af gamle husvilde Toner, der spøgede omkring med hver sit livløse Minde.

Men de hængte troligt i, klamrede ufortrødent i Munden paa hinanden, de spredte fra alle Sider et Spindelvæv af Lyd ud over den hvilende Kæmpe, virkede det sammen med Tiden, der var standset, og Rummet, som førte sine Bølger ud imod Evigheden ... kunde de dog faa ham til at lytte! Laa han først med Øret til Stilheden, da var han en lammet Kæmpe, da var Hverdagen forgiftet i hans Hjærte, og han var tjenlig til Læggebrodden.

Klokkerne talte for Stilheden i Chicago, ringede, ringede for at den skulde høres ... Stille!

I denne Pavse, da Nuet ligger blottet, i Stilheden, der hvælver sin Angst over Døden, Religionen og Kunsten, mødtes Lee og Evanston.

Det var paa Clark Street Broen.

Lee var søgt ind til Byen og drev omkring uden andet Ærinde end en Gang at gaa op i Klubben og spise Frokost. Han stod stille midt ude paa Broen paa det samme Sted, hvor han havde staaet igaar Aftes og hørt Isvandet pines i den bitre Nat. Nu var det Dag og mildere, Floden gled tyst afsted med sine hvidlige Slambølger, der var sunken et Kvarter og havde efterladt skoldede Mærker paa Bropillerne og sorte Slimfrynser inde paa Kajernes Sten. Der var ganske stille paa Broen, kun faa Fodgængere og ikke en eneste Vogn; den opkørte og splintede Trækørebane laa med sammenfrossen Søle, hvori alle Sporene fra Lørdagens Trafik, Hestesko og Hjulspor, endnu stod ganske friske. Til begge Sider strakte sig forladte Gader med høje uddøde Huse; overalt var der som fejet for Folk. Gaderne lignede slunkne Aarer, som Blodet er løbet fra.

I denne Ro var det næsten angribende at se Byen taarne sig saa fabelagtig; Masonic Temple, der hævede sin røgslørede Gavl ovenud af al Jorderig, ledte i sin Uhyrlighed Tanken hen paa Juratidens Tordenøgler, der uden tilsyneladende Grund levede og gik og traadte Huller i Landskabet med en Vægt af 40,000 Pund. Det røg fra Masonic Temple, der stod en tynd blaa Røgsøjle op fra det svimlende høje Tagparti og ind i den skyede Himmel, der fattede som et Laag over Byen; Skyskraberen stod

tom, men der var jo ikke slukket under Fyrene i dens Kældre, for imorgen var det Mandag ...

En og anden gik forbi, mens Lee stod lænet til Rækværket og saa' sig om. Men da nogen standsede bag ved ham, vendte han sig og saá lige ind i Evanstons Ansigt. Ja, der var han endelig. Men idag var han glatbarberet over hele Ansigtet! Det store Overskæg var borte, Ansigtet grinte Lee nøgent imøde. Det første Lee følte var Uhygge, næsten Bestyrtelse over at han ikke havde kendt ham den foregaaende Aften. For til Trods for alt dette Hokuspokus med Skæg snart her og snart der og nu slet ingenting, var Trækkene og især Øjnene i den Grad Joseph Evanstons egne, at man maatte kende ham, blot man havde set ham en eneste Gang. Ganske vist smilede han ikke igaar Aftes, og naar han ikke gjorde det, lignede han det første det bedste grove Mandfolk. Men dette Hestegrin der det var ham, det var Evanston ... hvad nu, hvad vilde der nu ske?

I det samme mærkede Lee, at noget havde afkræftet ham, at han stod prisgivet, uden Initiativ. De var fordi han han havde ventet dette Møde og savnede Styrken, der er i det Uformodede, hvor Instinktet og ikke Bevidstheden gaar foran. Og det var fordi Anstrængelsen for at dække sig og optræde fattet slugte alle hans Kræfter. Den indre Uro naaede ikke ud i hans Ansigt eller til hans Øjne; ingen skulde set paa hans fuldkomment beherskede og lukkede Udtryk, at det var købt med en total Ebbe af alle indre Kræfter. Men han vidste det selv, og idet han blev vred og krævede Evanston til Regnskab derfor, var det den første Ting, der fængslede ham til Evanston; han havde allerede faaet Oprejsning tilgode hos ham.

Evanston tog sin Hat dybt af og blev staaende med blottet Hoved. Det krøb og krøb i hans ondskabsfulde Træk, hans Smil, der egentlig var nærgaaende, dirrede blændet, som om han vendte sig mod et stærkt Lys. Da Lee ikke besvarede hans Hilsen eller rørte paa sig, var det mærkeligt at se ham nærme sig; han krøb et Skridt med Øjnene rettet ufravendt paa Lee og tøvede saa, lod som om han ikke turde, men da han i det samme havde set, at det gjorde Lee ondt for hans Ydmyghed — ikke for ham

selv — saa turde han, og han satte igen Foden frem. Der var selv i hans Klædedragt en næppe utilstræbt Fattigdom, som dog af sig selv gik Lee til Hjærte, han var lurvet klædt men børstet og fin efter ringe Evne. Han var lidt forfrossen baade i Ansigtet og paa Hænderne og syntes ikke at kunne skjule det. Mon han ikke gik i al Stilhed og led Nød? Han bukkede skævt og gjorde det om igen, han hang ærbødigst med Skuldrene; der var over hele hans Væsen en frækt efterlignet Ubehjælpsomhed, som vilde have været latterlig, hvis den ikke havde gjort Virkning — men den virkede, den afvæbnede, og nu var han kommen ganske nær. Han havde navigeret sig frem paa Lees Nervesystem som en Baad mellem Søerne, han havde læst Takten af Lees Hjærte og traadt sig ind paa ham over den Ynk, han skabte foran sig. Hans Blik var ikke veget fra Lees Øjne, han havde ikke en eneste Gang skelet til hans Mund eller til hans Hænder. Aber, der slaas, ser heller ikke efter hinandens Tænder eller Lemmer, de stirrer hinanden stift ind i Øjnene, hvor ethvert Bid og Retningen af enhver Lussing begynder. Men da Evanston var krøben nær nok, blev han pludselig hel i Minespillet og i næste Nu undertrykt brutal. Da han talte, var det med en Art intim Høflighed, der paa en og samme Tid fornærmede og lokkede for at gøre det godt igen:

Undskyld, sagde han og Stemmen var dæmpet og sød. Undskyld mig, det er ikke Skik og Brug at præsentere sig paa Gaden. Og jeg vidste ikke, om jeg turde ... De kender mig selvfølgelig ikke. Jeg kender Dem, Hr. Lee. Hvem kender ikke Ralph Winnifred Lee, hvem i de Forenede Stater kender ikke Dem? Da jeg saá Dem staa her ganske alene, var det mig umuligt ikke at hilse paa Dem og skaffe mig en Lejlighed til at udtrykke Dem min Tak. Jeg er en stor Beundrer af Deres Skrifter.

Da Evanston havde faaet anbragt dette Klap, som holdt Lee bunden til Stedet, skønt mod hans Vilje, traadte han et Skridt tilbage og saá op over Lee, hældede sig og saá svimmel op ad ham:

Saadan ser et Talent altsaa ud!

Han nærmede sig igen, og denne Gang gik han indenfor Grænsen af Lees Atmosfære, stillede sig med sit Ansigt tæt imod hans og saá ham ind i Øjnene, grinte og stirrede ham med næsvis Glæde ind i Øjnene ...

Lee følte det naturligvis kun som en stiv Uforskammethed at faa sig tildelt Talent af denne Fyr. Men hans Nerver, der reagerede ganske primitivt, havde ladet sig narre. At blive rost var at blive rost, og det bragte En i et vist Afhængighedsforhold selv til en Fyr, hvad enten Fyren mente det eller ej. Og da Lee ikke var saadan organiseret, at han kunde glo en Mand i Øjnene, der sagde ham behagelige Ord, og som plagede ham ved at staa saa nær, at han varmede, saa veg han for ham og vendte Hovedet til Siden. Og det var den anden Ting, der kom til at fængsle Lee til Evanston, det at han ikke vilde sé ham i Øjnene og følte sig under Tvang til at ville det. Det blev ham et smudsigt Problem, til hvis Løsning han ikke kunde undvære Evanston, som havde skabt det.

Jeg er glad ved at se Forfatteren til mit Livs skønneste Bøger, sagde Evanston og grinte imod Lees Øre, som nu vendte hele sin Bredside til ham. Jeg har længe haabet, at jeg skulde træffe Dem, men i en By som Chicago kan man jo leve længe uden at støde paa hinanden. Naar man har læst en Forfatters Værker, interesserer man sig jo altid for hans Person, og naar man saa træffer ham, bliver man skuffet ... De skuffer mig ikke, Hr. Lee, tværtimod ...

Evanston knurrede besynderligt, enten det nu skulde være et Udtryk for Smiger eller hemmelig Spot. Da Lee tav, begyndte han at ødsle med varme Talemaader paa ham, mere og mere gavmild, og samtidigt blev han selv jo længere jo mere anmassende; det lod til, at han snart ejede baade Lee og hele Amerikas Literatur og alt hvad der hed Forstand paa den.

Lee havde imidlertid faaet sit Indre bragt under Kontrol. Han havde et Øjeblik følt sig saa svag, at et Knips kunde fælde ham, men nu havde han samlet sig, og nu begyndte han at udbrede Kulde. Evanston mærkede det godt og dukkede sig, trak sig krybende tilbage og kom igen, mindre nærgaaende. Han fandt

snart det Væsen, der var hensigtsmæssigt i Øjeblikket, og beholdt det. Og hermed var der tilvejebragt en vis ustadig Ligevægt mellem de to Mænd, paa hvilken de førte deres Bekendtskab videre.

Evanston førte Ordet, og Lee iagttog. Han var hurtig klar over, at Evanston ansaa sig for ukendt og gennemførte en ny Mands Rolle. Men underlig nok optraadte han langt friere og med rigere Spillerum i sit Væsen end som Lægprædikanten i New York. Den Gang gav han maaske en anden Rolle end sig selv, saa det kunde godt være, at det nu var hans naturlige Væsen, han udfoldede. Det gjorde ham ikke mindre farlig, navnlig for Folk, der havde kendt ham i hans tidligere falske Rolle. Lee besluttede at møde ham som han nu var, at se bort fra alt hvad han vidste om ham, og skjule, at han kendte ham. Men her var han straks lige ved at røbe sig.

Bedst som de stod og talte, siger Evanston:

Hr. Lee, det er meget venligt af Dem at tage saa ligefremt mod en Mand, der henvender sig til Dem paa Gaden, en Mand, De slet ikke kender. — Jeg er Cancer.

Nu havde det jo været passende at sige Saa—aa? Cancer? Men Lee havde ingen Øvelse i at lyve. Han nikkede. Det vidste han jo fra Mason, at Evanston hed Cancer. Han nikkede i impulsiv Sanddruhed men indsaa i det samme, at han havde forløbet sig.

De kender mig, Hr. Lee, spurgte Evanston, og Akserne i hans Øjne pegede ikke ganske den samme Vej, han tænkte vist noget. Men Lee klarede den:

Ja, jeg gør, sagde han, og nu følte han, at han kunde lyve bedre end de fleste, blot han huskede det. Han saá med et varligt Blik paa Evanstons Hatteskygge og snakkede sig meget hæderligt gennem ham: Jo, jeg har sét Deres Navn i Bladene. A. O. Cancer. De er religiøs Taler; jeg kender Dem godt.

Evanston lo beskedent. Han var beroliget og faldt ind i sin Rolle igen. Han lo med glad Salvelse.

Saa De kender virkelig en Præst ved Navn, Hr. Lee! Jeg har dog ikke været længe i Chicago. Jeg er ukendt endnu, uden

for nogle ganske faa Disciple. Men jeg er ikke desto mindre ingen anden end Cancer. Forstaar De mig? Jeg véd, at De ikke kender mig, eller i det højeste kun har hørt mig omtale som en taabelig Religionsstifter, og dog siger jeg, at jeg er Cancer. Begriber De dette Spil mellem hvad man anses for eller mener at anses for, og det man er? Jeg er Cancer. Hvad enten man kender mig eller ej, jeg er Cancer. Siden, naar min Sendelse er fuldbragt, og *alle* véd, hvem jeg er, da har jeg hele Tiden været Cancer. Jeg er den Ukendte selv nemlig. Jeg er Cancer som Menneske. Hr. Lee, véd De, at nu har to aandelige Stormagter mødt hinanden? Her paa denne Bro ... *paa Broen* ... her har De og jeg mødt hinanden!

Evanston saá sig hurtigt om, snusede efter noget og fandt det, slog ud med Armen:

Paa Broen ... og De hører Chicagos Klokker!

Der var nogle Efternølere, som ringede endnu et eller andet Sted i Byen. Lee føjede Evanston og lyttede til Klokkerne. De stod begge to og saá ud, som om det Usigelige var over dem, hver paa sin Maade. Endelig udbryder Evanston:

Aa, kom med mig! Gaa med mig og lad mig vise Dem min Verden! Nu da vi har truffet hinanden i denne betydningsfulde Stund, gaa nu med mig — jeg vil sige Dem det, De ikke véd ...

Lee havde aldeles ikke i Sinde at gaa med Evanston. Men i næste Øjeblik sagde Evanston noget, som fik ham til det:

Gaa med mig og kast et Blik ind i Amerikas stille Indre! De kender ikke mit Amerika, Hr. Lee. De kender ikke min Magt — og dog er det mig, der skal vende alle Ansigter én Vej i Amerika! Følg mig, og jeg vil vise Dem det Usynlige, Aanden i det raa og rige Amerika!

Idet Evanston brugte disse Ord, Lees egne Ord, bukkede han sit Hoved frem imod ham og saá ham stift ind i Øjnene — ganske med samme Kraft som en Abe, der hugger fra en Kamerat og *stjæler Ejendomsretten med*.

Det var Brodden, som han koldblodigt førte ind i Hjærtet paa Lee. Lee følte et Stik. Det lammede ham at blive gjort til Gen-

stand for Rov lige i sine aabne Øjne. Hvad vilde det Dyr med ham? Hvorfor præsenterede han sig grinende for ham med en Stump af hans Sjæl mellem Tænderne? Ah!

Lee saá paa Evanston med slukte Øjne, tilsyneladende trukken helt ind i sig selv, men han var lutter Sekraft. Hans Selvopholdelsesdrift rejste sig til Forsvar. Og jo mere han tog ind i sin Bevidsthed af Evanstons Fysiognomi, jo uadskilleligere følte han sig knyttet til ham i Lysten til at slaas. Hvert Blik paa denne Flab nærede et ulideligt Indtryk, som han svor at hævne.

Og hermed begyndte Kampen mellem to Mennesker, to forskelligartede Nervesystemer, en Kamp der var ubønhørlig og kun kunde ende med en af Parternes Udryddelse, fordi den af den ene førtes blindt og med hele den elementære Appetits Styrke, og fordi det gjaldt Livet for den anden.

V

LAD os spasere en lang Tur, raabte Evanston munter og fortrolig, lad os gaa omkring i Byen sammen og se os om. Jeg er vis paa, vi vil blive Venner? Tror De ikke, vi vil blive Venner? Jeg synes forfærdelig godt om Dem. Vi burde have truffet hinanden for længe siden. Lad os gaa en Tur. Tror De nu ogsaa, De véd noget om Chicago? Det er Søndag idag, læg Mærke til, at man kan gaa og snakke paa Gaden, man kan høre Ørenlyd, man kan for en Gangs Skyld tænke. Ikke? Er her ikke stille? Hvad? Synes De ikke her er stille? Synes De ikke?

Aa jo.

Skulde man ikke tro, hele Chicago var udvandret, at der var indløbet Efterretninger om uhyre Guldmarker et Par Mil herfra, og at hvert eneste Menneske i Besiddelsen af sin Førlighed saa var spaseret afsted for at komme i Tide og sikre sig en Claim? Kan De se hele Horden strømme ud af Chicago som en Sky fra Maanen og trække ud over Prærien? Det er just det, vi drømmer om, De og jeg, at starte et Rygte, som udtømmer Chicago, er det ikke? At rejse den store Feber! Ikke sandt? Nu spørger jeg Dem igen, hvor tror De, Chicago er henne idag?

De var begyndt at gaa og befandt sig et Stykke inde i Clark Street. Lee lod uvilkaarligt Øjnene løbe op ad Gadens Uendelighed af Vinduer; der var ikke et Menneske at se, intet Livstegn hverken oppe eller nede. I en Sporvogn, som passerede enlig gennem Gaden, sad Konduktøren og gjorde sig det behageligt indeni i Vognen med et af Chicago Americans store kulørte Søndagsnumre for Øjnene.

Hvor tror De, Chicago er henne idag?

De sidder vel hjemme og læser Aviser, foreslog Lee.

En Del. En Del. Men de fleste er i Kirke for Øjeblikket! Ja, Hr. Lee. Det ligger Dem saa umaadelig fjernt at tro. De gaar ikke selv i Kirke, De har for mange Aar siden ophørt at skænke Religionen en Tanke, De gaar rundt i den salige Tro, at hvad De ikke ser, det eksisterer heller ikke. Jeg vil nu ikke snakke med Dem om Deres Tro, for den er mig ligegyldig, og De er naturligvis for dannet en Mand til at have nogen. Men jeg vil henlede Deres Opmærksomhed paa Troen som en Kendsgerning, jeg vil aabne Deres Øjne for det mærkværdige Faktum, at en Million Mennesker i denne Time opholder sig i forskellige daarligt opvarmede Lokaler i denne By og lytter til det rørende Sagn om Kristus Jesus. Jeg vil vise Dem det. Véd De, at der er henimod seks Hundrede Kirker i Chicago? Vi kan ikke overkomme at efterse dem allesammen, men skal vi tage en tre Stykker i Flæng? Vilde De anse det for sandsynligt, at der er Besøg i alle Kirkerne, hvis det viser sig, at der er i de tre eller saa mange De vil, vi vælger i Flæng? Vilde De?

Lee skyndte sig at svare. For han havde allerede erfaret, at Evanston ellers haardnakket vilde blive ved at spørge, indtil han svarede. Det var nok saadan, han tvivlede ikke om, at Kirkerne var fulde allesammen.

Godt, sagde Evanston. Saa vil vi gaa ind i et Par Kirker. Lad os tage med Sporvogn ned paa Michigan Avenue; dér ligger der flere fine Gudshuse. De skal se Deres egne Folk. Misforstaa mig nu ikke, jeg ønsker ikke at vække Dem — ikke i ordinær Forstand, jeg vil kun, som jeg før antydede, aabne Deres Blik for en Virkelighed, som De overser totalt, men som jeg paastaar er mere reel og solid end Bank of England. Jeg vil først have Dem til at se hvad der er en Kendsgærning, at Kirkerne er til, at Folk søger dem, og siden — siden vil jeg prøve at bibringe Dem Forestillingen om, hvad der kan bringes ud af en claim paa Himlen — jeg mener, hvad der kan bringes ud af Feberen — De er en Mand med Fantasi — og De er en Mand med Virkelighedssans! De er et af de hurtigste Hoveder i Amerika, De

er, Hr. Lee, De har en Indbildningskraft af den anden Verden — jeg vil se Dem som den smarteste Mand i Amerika!

Evanston var ved at komme i Aande, og det klædte ham. Mens han i Løbet af de næste Par Timer lidt efter lidt afdækkede sin Natur og for saa vidt gav sig hen, gjorde han en Figur, der dog imponerede ved sin Størrelse, ved sin monumentale Sjofelhed. Spillet i hans lumske Øjne, den Fulhed, hvormed han placerede sig, inden han lod sine Kræfter virke, havde noget relativ pragtfuldt ved sig. Under alle Omstændigheder var der her et Helbred, som man maatte beundre. Og han var klog. Lee mærkede snart, hvor han vilde hen, men det varede ikke mange Sekunder, før Evanston vidste, hvad han havde mærket og regnede dermed, selv om Lee ikke havde sagt et Ord. Han var utrættelig som en Plage; det var som om han havde et stridere Blodomløb end Folk i Almindelighed.

De stod udenfor en Kirke i Michigan Avenue, en Bygning, som Lee naturligvis mange Gange i sit Liv havde set, men som han aldrig havde bemærket og ikke nogensinde været inde i, en tung mørk Bygning i en eller anden Oldstil. Den ragede ikke op over Omgivelserne, gjorde sig ikke en Gang bemærket ved Forfaldenhed eller Ælde.

Se nu paa den Kirke, sagde Evanston. Tag og se paa den uden Fordom, uden forudfattet Mening. Det slaar Dem da, at den ikke synes bygget til noget Brug. Det er ikke et Forretningshus og ikke et Hotel, en privat Mands Bolig kan det heller ikke være. Der mangler Vinduer. Det er ikke en Bank, for hvis De gaar hen til Portalen, vil De se, at Pillerne ved Indgangen og Hjørnerne er temmelig rene; paa en Bank eller et Posthus sidder der Menneskefedt paa Stenene de fleste Steder i Mands Højde. Det er heller ikke et Militærdepot, skønt det kunde det være; men De ser, der er farvede Ruder og ophøjede Symboler paa Murene, Stilen er os ukendt, jeg mener, den er ikke amerikansk. Og det er en Ting af dyb Betydning — det er mange Generationers Kyndighed, der er nedlagt i den Stil. For at der ligger en ærværdig Kirke her, det vil sige, at der ligger en Brønd, der fører ned gennem Historiens Lag af Folk og Nationer og deres

Kultur i Fortid og Nutid. Dèt vil sige, at der er ingen Ende paa de Tilknytningspunkter, som her fører i Dybden. Her kan gøres noget! Slaar det Dem nu ikke som noget i og for sig virkeligt, at vi har den Kirke staaende her? Jeg siger Dem, at den er en magisk Nodevalse for den, der bare vil gide dreje paa Svinget; den sætter Hop i Historien lige ned til Kejser Konstantin den Store; der er ikke den Las eller gamle Gobelinstump i hele Menneskehedens Erindring, som ikke begynder at blaffe og røre paa sig, naar Blæsten siver i de Nodehuller dér! Hvorfor Helvede finder vi os da i, at kun Invalider staar for den Musik? Ser De, hvad jeg mener? Vi vil til Svinget! Vi vil den Onde brænde mig til Brønden! Der gaar uhyre Værdier tabt her, fordi de religiøse Guldmarker er kommen i Hænderne paa et Aktieselskab af Patienter, der vasker Metallet ud med Øresprøjter i Stedet for at rejse Syndfloden!

Godt, Hr. Lee, lad os nu gaa nærmere til Kirken. Jeg gør Dem i Forbigaaende opmærksom paa, at den staar med sine Mure lige ned i Fortovet. De vilde ikke set det, om jeg ikke havde vist Dem det, for De er ikke Kender. At den gør det, vil sige det samme, som naar en Skuespiller, der er dræbt paa Scenen, rejser sig og gaar ud i Kulissen efter en Øl. Det er at falde ud af Rollen og overgive sig til Publikums Naade. Et Guds Hus skal ligge paa en Kirkegaard! Jeg anser denne Kirke her for rigtig god; den har en fordelagtig Beliggenhed og er af et heldigt antikt Ydre, men jeg giver ikke noget for den, fordi den savner Kirkegaard. Det gør desværre næsten alle Kirker nu om Stunder, selv i Evropa. Alverdens kortsynede Byraad flytter Begravelsespladserne bort fra Kirkerne — for Sundhedens Skyld — som om det ikke var Sygdommen, en By skal leve af! De skønne Byer i Evropas Middelalder med deres vidunderlige Kirker og Paladser groede op af en Jordbund, der var gjort nærende ved Epidemier. Alt hvad der hedder Overtro er aandelige Forraadnelsessygdomme, der skaffer Fugle med Vingefang noget at leve af. Derfor skal Kirken ligge bag Gravene. Man skal naa den med Taarer i Øjnene over sin døde Moder eller passerende en smuldret Gravsten, hvorunder der hviler en Navnløs, elsket og savnet.

Man skal gaa forbi Kirkegaarden om Aftenen og synke sammen i Knæene for Mørket derinde og de Døde, for Spøgeriet, Helhesten og Satan, der knister med Tænderne. Det aftvinger Løfter. Det aver Mandfolkene, og det faar Kvinderne til at føde Børn med runde Øjne. Ingenting er saa virkeligt som Skrækken. Kirkegaarden er det eneste reelle i Verden! Kirken *staar* paa Begravelsespladsen! Desuden er der i al religiøs Stemning en erotisk Underbund, der *er*, Hr. Lee, og den vækker man ikke med et asfalteret Fortov — hvorvel Jordbeg burde minde mange om Sodoma — den vækker man med Dunsten af de raadne Blomster paa Graven. Med Synet af hvide Paddehatte i det vædskende Løv bag Jernkorset, som ruster og udgyder Blodvand. Jeg siger Dem, at man køber Kærligheden dyrt med Duften af Valmuer og Forfald i sin Mund, man betaler *enhver* Pris for Favnetaget om Foraaret, naar Gadens Duft af Tøbrud og Harpiksknopper blander sig med det søde Vift fra Aadseljorden paa Kirkegaarden bag Kastanjerne ... intet Stævnemøde er saa sødt som det i Ly af Gravene, og ingen Kys saa hede som dem, man stjæler bag Krucifikset. *Synden*, Menneske, er selve *Saligheden* ... aldrig er der blevet elsket som i Klostrene! Læs Deres Boccaccio. Men det Bedste, det Modbydeligste og Bedste, den vanvittigste Lyst, har det selvlysende Fosforkors bestraalet i Lighuset, i Lighusets Æterdamp af Grannaale, naar Vokskerten, Nonnens Livsnerve, var brændt ned, og Munken fra Løngangen banede sig Vej mellem Kisterne under Gulvet og fandt Lemmen ... eller det endnu sublimere Afsind, da Kirken i sin dybe Visdom skilte Kønnene og henviste hvert Køn til sig selv ... De vil ikke høre mere, De vil ikke høre, hvad der er sandt; men *véd* De det ikke? Kender De ikke Liglugtens hidsende Indflydelse, véd De ikke, at alt Liv har sin Oprindelse fra Gæringen og Opløsningen? Gaber Alnaturen ikke brunstig over Gødningens Dampe? Hvad? Gør den ikke? Hvad? Véd De ikke det?

Lee vilde sige noget, men Evanston talte ham ned, saa snart han aabnede Munden:

Og saa vægrer De Dem ved at udnytte den uhyre Naturkraft,

der ligger bagved Religionen! De forsmaar det dybeste og første Princip, der virker paa Jordskorpen, selve Forbrændingen! De vil ikke lade Dem varme af den Ild, der nu en Gang brænder, og som ødsler sig ud i Luften alligevel, selv om De ikke træder til og udvinder Hestekræfterne! Aa, Hr. Lee, De har truffet mig i en betydningsfuld Stund! De og jeg, vi er ét! De og jeg vi er Fenja og Menja — kender De det gamle nordiske Kvad om Jættekvinderne, der maler for Kong Frode? — Et mærkeligt Urdigt, som De burde læse — vi er Grotte ... nej, jeg mener, vi er Kong Frode, jeg mener, vi holder Posen under — denne Vej med Melet! Undskyld at jeg afbrød Dem ...

Evanston saá paa Lee med et roligt Tyveblik. Lee tav. Det sved i ham, som om han mistede noget indvendigt. Han tav; her var ikke noget at sige.

Lad os nu gaa ind til Menigheden, sagde Evanston. Han saá rigtig mæt ud, gjorde en tilfreds Synkebevægelse. I Portalen blev han staaende og kastede Hovedet tilbage:

Hører De Orglet?

Orgelspil og Sang trængte ud gennem de filtbeklædte Svingdøre, dæmpet og dybt, som om det kom fra selve Kirkens Mure. Evanston tog med Haanden i Luften ind imod Kirken:

Den spiller, sagde han. Kender De det? Stenene spiller. Maa man ikke tro, at det er hele Granitmassen, der vibrerer? De tror det, lige indtil De lægger Deres Haand paa Muren og føler, at den staar urokkelig. Prøv! Det vil overraske Dem, at Muren ikke vibrerer. Prøv, læg Deres Haand her paa denne Sten, her!

Lee lagde sin Haand paa Stenen og blev virkelig forundret over, at Stenen mødte Haandfladen uden mindste Liv — Luften var saa mættet med Lydbølger, at man uvilkaarligt troede, Murene maatte svinge med.

Kirkens Kraft! hviskede Evanston frivolt. Alting bølger og spiller, og man tror, det kommer fra den; men den staar urokkelig som en Klippe, den er udenfor Bevægelsen, mærk Dem det. Svinger man selv med, saa ...

De gik ind. I Forhallen talte Evanston højt og ganske uberørt,

mens Lee straks kom under den dæmpende Indflydelse af, at det var et Kirkerum. Han havde nu heller ikke været i en Kirke i mange Aar og savnede Øvelsen. Evanston optraadte med en sorgløs Kendermine, omtrent som en official paa en Væddeløbsbane. De tog Hatten af og skød sig gennem en Sidedør ind i selve Kirken, der brusede af Menighedens Salmesang og Orglets fulde Lyd. Evanston rakte Hals og oversaa med Færdighed Forsamlingen, han nikkede tilfredsstillet; der var godt Hus. Staderne var fulde, og mange Folk stod op.

Se Dem nu om, hviskede Evanston. Her er jo mange. Er her ikke? Synes De ikke, her er mange? Og det er et bedre Publikum. Der sidder Hartkorn her rundt omkring, stol paa det. Jeg véd, at mange af Chicagos største Skatteydere holder til her om Søndagen og beder om Forladelse for Ugens Profit. Se Dem om og sig mig saa, hvad De synes.

Lee saá sig om paa Folk og kunde ikke nægte for sig selv, at det angreb ham; Evanston havde Ret, her var Chicago, her var Gaden. Alle Ansigter forekom ham bekendt, skønt det var Mennesker, han ikke havde set før. Det var de Ansigter, man ser i Butiker, i Sporvognen og paa Fortovet; det var helt rimeligt at se dem her, og dog vilde det aldrig faldet Lee ind at tænke sig dem som religiøse Folk, hvis han havde truffet dem en Hverdag. Det laa ham fjernt at tro, at nogen kunde tage Religionen for Alvor, fordi han aldrig selv bevægede sig i religiøse Forestillinger. Men her var Syn for Sagn. Her stod der nu en jævn og ordentlig paaklædt Herre lige ved og saá med et stille Ansigt i sin Salmebog, og han sang, han stod og sang med, Lee hørte den lille dannede Mandsstemme i det store Kor. Han havde ikke Begreb om Musik, kunde ikke holde Tonen, og der var ingen Lunger i ham heller, ikke desto mindre sang han i god Tro med de andre. Det var en Mand, som man kunde anslaa til at være Boghandler, og hvem man naar han stod i sin Butik aldrig vilde mistænke for at leve for andet end at handle med Bøger, afhænde dem; nu stod han dog her og tærede Indholdet af en af de billigste selv. Han kunde ogsaa til daglig sidde og tage mod anbefalede Breve paa et Posthus, og naar man saá

ham dér i sit Hul, vilde man aldrig ane, at der var noget, der lignede Sang i hans enge Bryst. Sang tænkte man sig jo i det hele taget for længe siden kun som en Specialitet. Men her havde alle Gadens Mennesker, hver for sig præget og gjort skæv af sit særlige Arbejde, forsamlet sig og var ganske enige om, at de dog havde Tone i Livet allesammen. Der sad en gammel fattig Kone i et af Staderne med en forfærdelig Safranfarve i Ansigtet, hun led sandsynligvis af en svær indvendig Sygdom; men hun sad tryg og beroliget, næsten god, og hendes tynde Stemme hørtes som Knirket af en Hjulbør i Koret — hun var kørt tør, og det kneb, men hun kom dog med! Længere oppe i Kirken sad Børsfolk med haarde Fysiognomier og Regnestykker i Øjnene, rige Folk og deres elegante Damer, de havde reserverede Stole, men de var her, og man kunde se paa deres Munde, at de sang. Det var besynderligt at se et iskoldt Bankieransigt paa Afstand, naar man ikke kunde høre Stemmen; det aabnede sig for en Sindsstemning, som Trækkene selv ikke havde Udtryk for; saadan en Mand lignede en Fisk, der staar paa Bunden og æder Vand i sig, mens Boblerne stiger tilvejrs fra den gabende Mund; man følte, at naar Manden sang, var det en Form for Aandedræt, og at han vilde kvæles uden sin Salme. Der stod unge Knøse og sang med Polyper i Næsen, den Slags halvfærdige Lømler man til daglig møder susende paa Cykle og med et Pøbelsprog i Farten til Gud og Hvermand; de var ogsaa listet ind i en eller anden Trang til ikke at blive glemt.

Det vrinskede forsigtigt mod Lees Øre:

Lutter Udødeligheder! Ikke! Sjælfulde Folk, der lukker sig op en Gang om Ugen og ser sig efter, ikke sandt? Hr. Lee, naar De nu har set Dem om og skal være ærlig, siger De saa ikke til Dem selv, at enten er De en gal Mand, eller ogsaa maa der vel snart blive baaret Rombudding omkring! Eller Alterbilledet maa glide tilside for en Neger, der kommer frem og stepper, hvad? Her er jo Ingenting! Hvad gaar der for sig her? Orgelspil? Der er jo Ingen, der hører det for sit eget Bræg!

Hvad er Meningen? Hvad holder et Tusind blandede Mennesker sammen i et Rum, hvor der ikke er noget for Tanden? — Det gør Udødeligheden! Ved Gud i Himlen, Lee, de er her, fordi de tror paa et Liv efter dette! Er De klar over det? Kan De se, hvad jeg sagde, de sidder allesammen og ser i en bestemt Retning. Mod hvad? Mod Altret? De véd det ikke selv. Man har lovet dem, at de ingenlunde skal dø. Det er det, de sidder og kigger efter. Om lidt, naar de har sunget af, kommer der en Mand frem forklædt som Præst — et af de armeste og daarligst ordnede Hoveder i Amerika — og gentager Løftet for dem uden at vide, hvad han siger. Uf! Lad os gaa!

De kom ud og gik ned ad den tomme Avenue. Evanston tav, han gik og tænkte paa noget, der syntes at bringe ham i Kog, det arbejdede i Furerne om hans lange stramme Mund, saa at Overkæbens massive Tandrødder blev synlige under Huden.

Lee følte det som en lægende Hvile, at han tav lidt, og det gjorde ham godt at komme bort fra den tykke bedrøvede Musikatmosfære og ud under Himlen, hvor der straks løb sunde Lyde til hans Øre. Byen aandede langeligt som den Stærke, der kom en lav vedvarende Rullen fra Byen som Aandedrættet af et Væsen med karsk Hjærte. Lee vejrede mod Lyden og kendte den, det var Togene, der aldrig hvilede, heller ikke nu, det var Togene, der løb over og under Jorden til og fra Chicagos syv store Banegaarde, de syv Verdensporte, det var de lange altid rullende Tog, som kom og gik, det var Hjulet og den dybe lange Havtone, der indhyller dets Gang, det frie Brus fra Oceanerne paa begge Sider af Amerika, som det forener.

Pludselig standsede Evanston og krogede sine Abehænder grisk i Luften. Kammene traadte frem paa hans Næseryg:

Det er dog for galt! halsede han. Det er en Skandale, at Aandslivet til den Grad forfalder i Amerika!

Han satte sig i Bevægelse igen og rystede fortænkt paa Hovedet, saá rigtig snydt og bedraget ud. Han gik og tyggede saa smaat, som om han følte Savnet af noget mellem Kæberne.

Men det er de gode Hoveders egen Skyld! udstødte han med et hadsk Blik paa Lee. Det er ikke fornemt nok nu mere at

operere i det Store med den uvidende Hob. Som om Himmeriges Rige var andet end at faa Menigmand til at yde! Men Begavelserne trækker over til de eksakte Videnskaber, lever paa Kontoristløn og ødelægger Markedet for os andre ved gratis Oplysning. Eller ogsaa gaar de særligt benaadede Hoveder hen og ødsler deres Kraft og Opfindsomhed, sprænger sig paa at frembringe sproglige Underværker til Tidsfordriv for seks à syv Personer, der skriver om Literatur i et Dusin Tidsskrifter, som læses af op til otte Hundrede Akademikere i Rullestol. Der gaar imidlertid flere Hundrede Millioner arbejdskraftige Mennesker paa Jorden og længes efter at blive spændt for og trælle til Bedste for en Ide ...

De kom lidt efter til en Kirke igen, et mindre Kapel, og gik derind. Det viste sig at være en Sekt, der holdt Gudstjeneste paa et eller andet evropæisk Sprog, Serbisk eller Baskisk; men Indtrykket var meget nær det samme, de sang og sad allesammen med Ansigterne vendt i én Retning, mod Altret, hvor et Individ i mystisk Klædebon stod og sang for.

Evanston vurderede Menigheden i en Fart og rynkede paa Næsen.

Smaat! sagde han ufølsomt. Lad os gaa herfra. Sekter er gode nok i og for sig, Sproget har heller ikke noget at sige, for Dumheden er jo lykkeligvis international — men der er Ingenting her. De sidder og kæver Hjemve, det er det hele. Et Par Bønder fra Dalmatien, der længes efter deres Kornstakke hjemme i Landsbyen! Vi har Brug for Folk, der brøler paa Himmeriges Rige. Og vi skal leve af Yderlighederne, vi maa bygge Menigheden op af Folk, der ikke kan vente, forstaar De, Rigmænd eller Fanatikere, dem der vil af med det, de har, nemlig deres Penge, og dem der vil af med det, de ikke har, nemlig deres Forstand. Lad os gaa et andet Sted hen. — Men saá De for Resten, at der var fuldt, hvad? Var der ikke fuldt? — Nu kører vi ...

De var bøjet ind paa Wabash Avenue, en Sporvogn passerede, og Evanston løb skraat ind paa den, fangede den ved Messinggrebet, og idet hele hans Vægt et Øjeblik hang i den strakte

Arm, halede han Benene efter sig og klyngede dem op paa Trinet — ganske som et Skovmenneske, der benytter Tyngden i sit Spring fra Træ til Træ.

Evanston tvivlede ikke et Nu om, at Lee vilde følge ham. Og der faldt ikke Lee andet ind, netop fordi Evanston ikke spurgte ham men sprang til. Lee gjorde ham efter. De kørte et godt Stykke tilbage Nordpaa, passerede Floden og stod ud ved Superiorstreet.

Der er en Kirke her, jeg vil vise Dem, sagde Evanston, et Par Bloks nede tilvenstre, en af de solideste og propreste Menigheder i Byen. Det er Tyskere, som holder til her, renlivede Lutheranere og Folk, der ejer noget. Chicagos driftigste Svineslagtere og Korngrosserere gaar ind her og lader sig skamme ud for deres Synders Skyld af en grov Teolog, der taler det bibelske Tysk fra deres Barndom. Det er ramme Alvor herinde, kan De tro. De hænger med Hovedet og gaar i sig selv for hele Ugen her; det er derfor Tyskerne til daglig er saa skamløse til at tjene Penge og saa lidt undselige, naar det gælder Konkurrence; de bruger alle deres blide Tilbøjeligheder op hver Søndag. Det er et Folk, der ikke kan faa Kirkegang nok. Bare der var to Søndage i Ugen, saa aad de os da ud af Amerika. „Wunderskirche" kalder de selv dette Gudshus, og jeg maa sige, der bliver gjort Mirakler her i Retning af at leve et verdsligt Liv i Synd, naar man ikke er her. Det er Maaden! Det kalder jeg Teologi, at malke Koen uden at afmagre den. Her maa vi ind.

Evanston tog et sidste dybt Sug af sin Cigar, som han havde tændt paa Sporvognen, inden han smed den. Han strakte Ansigtet bagud og pustede en tyk Røgsky fra sig, idet han gik gennem Døren.

De var næppe kommen indenfor i det lydløse Kirkerum, hvor en enkelt anstrengt Røst lød under Hvælvingerne, før Evanston greb Lee i Armen og hviskede, stærkt ophidset: H. A. Gronau! Der sidder H. A. Gronau! Dér lige ved, ikke fem Alen fra os!

I det samme Lee fik Øje paa den gamle Herre, vendte han Hovedet og saá sig om, han havde rimeligvis hørt sit Navn blive

hvisket. Han saá Lee og nikkede med venlige Øjne. Lee hilste. Saa henvendte H. A. Gronau igen sin Opmærksomhed paa Prækestolen og Talen.

Men Evanston bøjede sig og saá fra neden af op i Lees Ansigt, og han straalede, fik Glorie om Hovedet:

Kender De ham?

Han hviskede saa højt, at Lee krympede sig derved og saá sig søgende om efter Døren. Uden et Ord mere traadte Evanston tilbage paa Tæerne, umaadelig angst for at gøre Støj, Lee fulgte ham ærgerlig og rød i Hovedet, og de listede ud igen saa temmelig ubemærkede.

Kender De ham? gentog Evanston og drog Vejret dybt, aldrig saa saare de var kommen udenfor. Han stødte Luften heftigt ud af Næsen og saá paa Lee med store Pupiller, der pludselig drog sig sammen. Saa De kender H. A. Gronau?

Han begyndte at gaa med smaa korte Skridt. Og Lee fulgte ved Siden af uden at vide, om han skulde le eller græde.

Ja, De kender ham naturligvis. De har i Kraft af Deres Navn Adgang til de Krese! sagde Evanston i en syngende Tone, og han saá fjendtligt paa Lee, endnu bleg af Sindsbevægelse.

Han gik igen et Stykke, pinlig indadvendt og saa stærkt beskæftiget af sine egne Tanker, at Lee virkelig følte sig helt tilovers. Evanston standsede med et Ryk og blev længe staaende og saá frem for sig. Endelig sukkede han ganske spagt.

Det er en af de rigeste Mænd i Amerika. Mange Gange Millionær!

Derpaa satte han sig igen i Bevægelse og havde nu genvundet sin sædvanlige Skridtlængde. Men Lee var stadig Luft for ham. Han talte som til sig selv:

Den Mand ejer Højbanen i Chicago og flere Sporvognslinjer. Han ejer Chicago & New York Railroad og Gronau Staalværker. Han er en af de største Grundejere i Chicago og Milwaukee.

Pludselig vendte Evanston sig om mod Lee og stirrede ham ind i Ansigtet, og det var underligt at se, hvor hele Manden fortrak sig af Ydmyghed, Brutalitet, Lumskhed og ustyrlig Begærlighed. Lee ventede, at han vilde skrige som et vildt Katte-

dyr, da han aabnede Munden; men han hviskede ganske sagte og aandeløst:

Om vi kunde vinde ham!

Han slyngede sig utaalmodigt omkring og gik videre med stærke Skridt, han saá det Umulige, han forsagede, han led. Kom saa bogstaveligt talt tilbage til Tanken og til Lee, som han var gaaet fra:

Om vi kunde vinde ham? H. A. Gronau ... Kirkegænger er han ... om han var vor Mand!

Evanston saá paa Lee med et Blik, hvis bundløse Ubarmhjærtighed han glemte at skjule, og han tiltalte ham som om han hyppede paa et Kreatur:

Hvor godt kender De H. A. Gronau? Kommer De der? Eh?

Da Lee ikke svarede, skar Evanston et Ansigt som den, der langer ud efter nogen og slaar Haanden selv. Hans Minespil gik hurtigt gennem Raseri over i hadefuld Resignation og lukked sig tilsidst bag et glinsende Smil.

Ja, det vilde være noget værd, ikke sandt? Det kunde en fattig Religionsstifter lide! Naa, et Spøg et andet Alvor, det gjorde et vist Indtryk paa mig at se, at Deres Ven H. A. Gronau er en religiøs Mand, det glædede mig. Man er ikke vant til at forestille sig en saadan Potentat i sin stille Menneskelighed for Guds Aasyn; det rørte mig stærkt.

Evanston snakkede sig ad Omveje i Ligevægt, og det varede ikke længe, før han var sig selv igen. Men der var ingen rigtig Kraft i ham mere den Gang alligevel. Lidt efter sagde han Farvel, men ikke før Lee havde lovet ham at komme til et Møde, han om Aftenen holdt i South Water Street. Lee saá ingen Grund til at gaa til det Møde, men Evanston pressede saa ihærdigt paa og gjorde saa ynkelig en Figur tilslut, at Lee ikke kunde lade være at love det.

Det er et Opbyggelsesmøde i allerdybeste Tarvelighed, sagde Evanston og smilte lidende, svag om Munden som en Brystsyg; men jeg tror, det kunde interessere Dem at se nogle af Byens ulykkeligste Stakler tø lidt op i et Lokale, hvor der er fyret, og hvor der bliver talt simpelt til deres Hjærte. Det vil ikke være

uden Betydning for en stor Skribent, der fører det gyldne nil humani i sit Skjold — De skulde virkelig komme.

Lee tænkte med al sin Opmærksomhed paa én Ting. Og det var, hvordan det var muligt for Evanston at udfolde hele sit Væsen saa ugenert, som han havde gjort det de sidste Minutter. Han havde jo nemlig set Lee sammen med H. A. Gronau den foregaaende Aften paa Kafé Bismarck; hvordan formaaede han da nu at te sig med fuld Kraft, som om det aldrig var passeret? Var det fordi han troede sig ukendt, bildte han sig ind, at Skægforandringen skjulte ham? Gjorde han endda det, saa kunde man forstaa ham. Men Lee havde opdaget, at Evanston saá altfor godt til at tro sig ukendt, han var forlængst klar over, at Lee kendte ham og gennemskuede alt, hvad han sagde. Ikke desto mindre gjorde han sig gældende med usvækket Energi, terroriserede sig tværs igennem uden at blinke. Hvad angik den Bagatel ham, at man vidste, han spillede Komedie, naar man blot lod sig overvælde deraf! En saadan Stivhed i Bevidstheden var Lee noget ganske ukendt. Det fristede ham at prøve sig derimod, og han indsaa ikke endnu, at Evanston allerede havde begyndt at tære paa ham, blot fordi han taalte hans Selskab. Under almindelige Omstændigheder kunde Lee jo ikke komme i Berøring med en Person som Evanston, og han havde fra sin Omgangskreds ingen Erfaring i at modsætte sig aandelig Vold.

Saa venter jeg altsaa, at De kommer, bad Evanston og gik ham stjaalent under Øjnene, stod saa hjærteligt og frøs med Hænderne trukken op i Ærmerne som en husvild og betlende Invalid. De kommer altsaa, jeg glæder mig til det. Ikke sandt, De kommer?

Maaske ser jeg ind, sagde Lee og mødte nødigt Evanstons Blik.

Nej De skal love det, Hr. Lee. Vil De nægte mig den ringe Tjeneste? Lov mig nu, at De vil komme!

Godt, saa lovede Lee det da.

Nu har jeg Dem! Nu kommer De! lo Evanston aabenlyst skadefro. Nu er jeg sikker paa, De kommer, for De kan ikke

bryde et Løfte. Ja, saa paa Gensyn Kl. 8 ... men Adressen ...

Tak, den véd jeg, sagde Lee.

Av! Der var han plumpet ud med en skrækkelig Fortalelse! Han sansede pludselig Meningen af hvad man kalder Blodets Stivnen i Aarerne. Men hans Forvirring steg, og han følte sig endnu mere i Fare, da Evanston ikke saa meget som studsede over Oplysningen, han fik, men tværtimod lod til at finde det meget nærliggende, at Lee altsaa udspionerede og snigløb ham paa den sjofleste Maade. Han skyndte sig at frembringe et ganske lille diabolsk Smil, som fik Lee til at staa rød og størknet i alle Lemmer som en Skoledreng, der er bleven greben i at lyve, skønt det var det modsatte af at lyve, han havde begaaet.

Og efter at have givet Lee dette sidste velanbragte Spark trak han sig i en Fart tilbage, vis paa, at Lee af sig selv vilde søge ham nu — om ikke for andet saa for at kvæle ham.

Saa! Naa saa De kender Adressen! havde han sagt, medens hans Tyveøjne drog Lee med ind i Alverdens Lavheder som Hæler. Lee strøg sig sanseløs ned ad Klæderne, blev staaende flere Minutter paa samme Sted, efter at Evanston havde entret en Sporvogn og var forsvunden som i et gyngende Træ.

Endelig sukkede Lee dybt og begyndte at gaa. Det varede noget, inden han blev sig selv.

Han gik ned i Byen til sin Klub, hvor han traf Crane, med hvem han spiste Frokost. Crane var stærkt optaget af de seneste Telegrammer, som meldte om en meget nær forestaaende Krig mellem Rusland og Japan, og medens de spiste, gjorde han et Udkast til hele Felttoget, saadan som han tænkte sig, det vilde komme til at forløbe. Han vidste Besked med begge Magters Stridskræfter, baade Hær og Flaade, havde Rede paa, hvor de i Øjeblikket stod, og hvordan de kunde mobiliseres, hvor lang Tid det vilde tage o. s. v., han strøede Salt paa Dugen og ridsede Kort, og det svirrede med eventyrlige Navne paa japanske Generaler og Byer i Mandshuriet ... Lee hørte ikke efter med mere end et halvt Øre, før Crane udbrød:

Tag og rejs over til Yokohama for mig en af Dagene og skriv

til mig om den Krig! Jeg vilde gerne have sandhedssvarende Efterretninger om, hvad der sker derovre. Jeg bryder mig ikke om Sensation ved denne Lejlighed, for der vil ske nok, og det er en Krig, som vi skal tage alvorligt. Det er vor egen Krig paa en Maade, Japanerne kommer til at føre, hvis det bliver til noget. Det er Amerika, der over Stillehavet vender hævnende tilbage i Ryggen paa den gamle Verden — Japanerne gaar foran os med en Kniv i Haanden. Det er Commodore Perrys Togt til Japan og Markis Itos Amerikarejse, der slaar ud i hvad vi nu faar at se. Vi gør vel i at vide hvad der sker. Det er noget for dig. Nu har du opsporet Evropa i Amerika, gaa nu over og find Amerika paa Kinakysten — dér skulde det jo egentlig ligge i Henhold til din Columbus. Gaa over og find Zipangu. Jeg mener, rejs til Japan som Korespondent for The Day.

Det kan jeg ikke, sagde Lee. Han gjorde sig ikke klar over, hvorfor han ikke kunde, men det stod fast, og Crane talte saa ikke mere derom. Men hvis Lee havde tænkt igennem, vilde han have indset, at Grunden til at han ikke kunde rejse, blandt andet var den, at han skulde til Missionsmøde om Aftenen.

Da Lee havde spist Frokost, tog han op for at besøge Familien Gronau.

H. A. Gronau havde sin Residens paa Lake Shore Drive, et stort færdigsyet Millionærslot med Have, Stalde og Tjenestefolk, som han var rykket ind i, da hans Formue i sin Tid kom til at svare dertil. Han boede som en Fremmed i dette Hus, hvor han næppe havde set alle Værelserne, og hvor han ikke havde haft Tid til at mærke sig Ansigterne paa Tyendet. Hans Datter Margaret styrede Huset og havde gjort det fra hun var en syv-otte Aars Pige. Det var meget nemt, hun krævede bare sin Vilje gennemført. Da hun var mindre, lod hun Gartneren flytte om i Haven med de store Ahorntræer; det var en meget bekostelig Historie, da det maatte gøres med Kraner, og Træerne gik desværre ud, men saa var det gjort. Nu foretog hun sig ikke saa gennemgribende Ting mere. Huset gik iøvrigt saa temmelig af sig selv, holdt i Gang af den rolige Pengestrøm, der flød derigennem. Hvis man fik det Indtryk, at hele Villaen var en An-

stalt, hvor tyve-tredive Mennesker havde deres Underhold mod at gøre et eller andet Arbejde, og som tjente til „Hjem“ for en Mand, der ejede det hele og af den Grund trællede det meste af Dagen paa sit Kontor nede i Byen, var Indtrykket ikke meget forkert.

H. A. Gronau havde ikke præget sit Hus med noget af sig selv, han havde i sin Tid ladet det møblere og udstyre kontant af en Dekoratør, derfor var det blevet smagfuldt gjort, og hver Mand havde faaet sin Ret.

H. A. Gronau ejede et Parti gode Malerier, som han havde skaffet sig gennem en Agent, der var Kender, og saa var der ikke mere at sige til det heller. I Dagligstuen hang der et Maleri af en af Frankrigs berømteste Mestre, det forestillede H. A. Gronaus afdøde Hustru (udført efter et Fotografi), og havde han saa ikke ogsaa her gjort, hvad der kunde gøres? Overalt i Stuerne stod der kostbare Antikviteter, oldkinesiske Vaser og Skrin, gamle Vaaben og Harnisk, Sølvting fra Indien; det hørte sig til og var besørget indkøbt af en Fagmand; H. A. Gronau forstod sig kun paa at betale det. Men det skal der jo ogsaa en Mand til.

H. A. Gronau sad i Dagligstuen og læste Aviser, da Lee kom. Han saa op over Brillerne og hilste ved at blinke to Gange med Øjnene, et Velkomsttegn, som Lee holdt af at modtage fra den Gamle.

Naa! Lee! Hm. Ja Margaret er ovenpaa. De kan vist godt gaa derop. Jeg saa Dem i Kirken idag, Hr. Lee.

Ja, jeg var der.

Hum.

H. A. Gronau skjulte sig igen bag sin Tribune, saa at man næsten ikke saa andet af ham end hans blanke Støvler af Mode fra 1860 med lange Skafter indenfor Benklæderne og tykke firkantede Saaler. Ak, den gamle Mand sled nok ikke sine Støvler mere, de saa helt ubeskadigede ud, skønt de slet ikke var nye. Og dog kunde man se paa Fodens Form, at han havde raspet adskillige Støvler af sig i en svunden Tid. Lee gik tilbage til Vestibulen og lod sig melde hos Frøken Margaret, Han hørte

hende begynde at huje oppe i Værelserne, saa det lød gennem hele Huset, og et Øjeblik efter kom hun springende ned ad Trapperne i Møde med ham:

Haa, Lee, vil De med ud at rutsche paa Kælke?

Ja, Lee vilde ud at køre i Kælke sammen med Margaret. Der veg et Tryk fra hans Lunger, da han saá det blussende, skrigende Livstykke af en intetanende Millionærunge. Hun gjorde ham til én stor Sorgløshed, en Fraværelse af alle Tanker, Margaret, som han jo ikke var forelsket i, som han ikke sukkede for, men i hvis Selskab han elskede at hyle. Han sendte et Krigsskrig op imod hende:

Ja!

Men vi skal have Hippo med, sagde Margaret — ja, det var kedeligt. Det er frygtelig besværligt at have ham med, men vi maa finde os i det, for Drengen trænger jo saa forfærdeligt til Motion. Han skal rulles i Sneen, vi maa være over at klø ham godt igennem, for saa bliver han gal, og det har han godt af. Jeg var taget ud med ham alene, hvis De ikke var kommen. Lad os gaa op og hente ham, jeg er som De ser færdig ...

Margaret var klædt i en højrød Sportsdragt, der tillod hende at være saa tyk om Livet og drenget, som hun vilde. Hendes sorte Haar stod godt til det Røde, men for Resten var hun lige glad, snakkede spillevende hele Tiden, saa at man slet ikke lagde Mærke til, om hun var køn eller ej. De gik op til Hippo, som modtog dem meget forlegen og tørrede sig brødefuldt om Munden, da de brasede ind ad Døren til ham; han havde været ifærd med at spise noget, hvad det saa var, og blev ked af, at man havde grebet ham deri. De lod begge to generøst, som om de ikke havde set det.

Mens Hippo gjorde sig færdig til at tage afsted, saá Lee sig om efter hans Samlinger, til nogen Uro for Hippo, som var vant til at skamme sig over sin Smag. Men Lee var virkelig interesseret, for det var et højst usædvanligt Museum, Hippo havde grundet. Der var store Glasskabe fulde af de mærkværdigste Ting, værdiløst Kram, som Hippo gik og „fandt" rundt omkring, hvor han turde komme. Foruden de almindeligste Brugsgenstande

samlede han paa Hestesko og Stumper af Sinker som han tog op paa Gaden, Seleknapper (ordnede efter Firmamærke), afbrændte Tændstikker, Kulstænger fra Buelamper i alle Tykkelser fundne i Rendestenen, en dyrebar Fjer, som Hippo var stødt paa nede i State Street og som efter vidtløftige Undersøgelser havde vist sig at hidrøre fra en Due (Forklaringen stod skrevet op over den i Skabet), en Masse Træstykker og Halmstraa og flere afrevne Skosaaler fulde af Pløkker, en udstoppet Rotte (antruffen død paa Fortovet), Dupskoen af en Stok, et Antal Tøndebaand, Skaar af al Slags Glas og Porcelæn, et Træben, en Stump Messingkæde, to rustne Nøgler (anbragt paa Fløjl og under Montre) samt utallige andre Sager. Hippos Samlerprincip var at opbevare alt, hvad alle andre Mennesker ikke satte Pris paa, foruden at han naturligvis skattede de Ting højt, som han stjal.

Der var kommet flere nye Ting til, siden han sidst var her, saá Lee; blandt andet havde Hippo begyndt at anlægge en Samling af Brødskorper funden paa Gaden. I Chicago er det store Sjældenheder navnlig ved Vintertid, saa Hippo havde kun tre Numre. Hvem véd imidlertid, om han ikke forgreb sig paa Samlingen og spiste et Numer nu og da? I en særlig lille Montre var der udstillet diverse Stumper Hakkelse og Majskorn, som Hippo vel sagtens havde taget op under en Hests Mulepose; det var ogsaa nye Ting.

Men Samlingens alleruvurderligste Stykker beroede i et aflaaset Skab uden Glas for, og dem, vidste Lee, fik ingen Mennesker Lov at se. Her skammede Hippo sig for meget, uagtet det var de Ting, han satte højest af Alt, hvad han havde i sin Besiddelse. Det var en Samling af Sutter. Hippo var begyndt at anlægge den som spæd, havde grundet Samlingen i Vuggen nede under Hovedgærdet og havde siden op igennem Tiderne forøget den saa flittigt, at han nu besad en af Verdens fuldstændigste Samlinger af Gummisutter.

Hippo blev færdig, og saa kørte de afsted op til Lincoln Park med den lange Kælke foran paa Vognen hos Kusken. Inde paa Revyfælleden i Parken var der bygget en kunstig Rutschbane, et højt Tømmerstillads med Trapper og en overiset Glidebane, der

fortsatte sig en halv Fjerdingvej ud over Fælleden, som var sat under Vand og frosset til.

Og her morede de sig det meste af Eftermiddagen mellem Chicagos øvrige Ungdom.

Hippo gjorde stor Lykke og fik mangt et Hurra, naar han klemt inde mellem Lee og Margaret saá sig nødsaget til at gøre den halsbrækkende Tur ned ad Taarnet. Han vilde ikke, han brølte af Angst, men de havde Krammet paa ham, Margaret tvang ham til at sidde op, og ned i Afgrunden maatte han. Han var slet ikke saa daarlig at have med alligevel, for han tyngede saa rart paa Kælken, at den fik en rent ud vanvittig Fart.

En Gang da de var kørt langt ind i en Gruppe Træer paa den anden Side af Fælleden, hvor der ingen Folk var, gav Margaret Lee et Tegn, og de kastede sig derpaa over Hippo med Sne og dængede ham til saalænge, at han blev ude af sig selv af Arrigskab og søgte ind paa dem for at kradse dem i Stykker. De flygtede rundt mellem Træerne, og Hippo efter dem alt hvad han orkede uden at huske, at han bevægede sig for meget. (Hippo turde aldrig røre sig af Frygt for at komme til at skærpe sin Appetit). De travede ham rundt mellem Træerne, saalænge til Monstret var lige ved at springe af Anstrengelse og Raseri. Det var hans virkelige Mening at slaa dem begge to fuldstændigt ihjel. Men da Margaret syntes, det kunde være nok, gik hun lige hen til ham og sagde:

Er det for at slaa os, at du render saadan omkring efter os, hvad? Er du gal?

Hippos blinde Vrede fortog sig øjeblikkelig, han blev seende og angrende, gjorde sønderknust Forsøg paa at folde Hænderne, hvilket saá latterligt ud, da hans fede Fingre i Vanterne ikke kunde naa at fatte i hinanden med mere end lige Spidserne.

Du beder heldigvis om Forladelse, ja saa er det godt, sagde Margaret. Har man kendt Magen, han bliver pludselig gal og vil bide! Vi er saa trætte af at løbe omkring og redde os for dig! Nu kan du trække os hele Vejen tilbage over Fælleden, du er jo baade tyk og stærk, og lad det være din Straf. Lee tilgiver dig ogsaa mod at blive trukken paa Kælken tilbage. Jeg bryder

mig ikke om, at du puster, det er din egen Skyld! Saa, nu sidder vi godt, hæng saa i!

Hippo trak Margaret og Lee hele Vejen op til Taarnet, snorkende af Anstrengelse, men inderlig taknemlig over at gøre Bod. Margaret sad forrest paa Kælken og styrede ham med venlige Tilraab:

Git up! raabte hun, idet hun efterlignede Kuskenes Betoning, naar de hyppede paa Hestene, Git up! Hendes Aande strøg tilbage og strejfede Lee, saa at han pludselig kom til at forestille sig Solskinnet i Juni og den liflige Duft af Morgenregnen, naar den bager fra Fliserne. Men samtidig tænkte han paa Ting, der isnede ham gennem alle Porer og fik ham til at huske, at det var Vinter.

Parken laa i det violette kuldskære Lys, der er over Sne i Skumring. Mørket var begyndt at falde paa, og samtidig tog Frosten til. Et Sted i Vest havde Skydækket aabnet sig og dannet et Hul i den kolde klare Himmel; det var, som om Jorden laa blottet under Verdensrummets Kulde.

VI

KLOKKEN otte indfandt Lee sig i South Water Street. Lokalet hvor A. O. Cancer vidnede laa i Flodhjørnet tæt ved Market Street; Lee havde altsaa ikke langt derned fra sit Hjem i Erie Street, han stillede paa Slaget otte. Men han fandt Døren lukket. Der stod en lille Gruppe tarveligt klædte Mennesker foran Døren og ventede i det skumle Halvlys, og en af dem lod falde til Lee i en sørgmodig Tone, at Præsten nok ikke var kommen endnu.

Lee stod nogle Minuter og ventede og saá paa den lukkede Port. Det saá ud til at være et almindeligt Lagerrum, Evanston havde lejet til at tale i, en Butik for en gros Varer; Dobbeltdøren var saa bred, at en Vogn kunde passere den, og der var et stort jernindrammet Vindue ved Siden af. Naar man lagde Ansigtet tæt til, skimtede man Bænkerader derinde og saá det røde Glohul af en Kakkelovn, som syntes at staa midt inde paa Gulvet; der var altsaa fyret derinde.

Hr. Cancer lod vente paa sig. Nu og da lød der Trin i Gaden, og et eller andet Menneske med Hungeren skrevet i Ansigtet dukkede frem og sluttede sig til Gruppen med den underlige Stumhed og Øvelse i at føje sig til, som udvikles af at staa opstillet udenfor Samaritaner. De fleste var Mænd.

Lee drev lidt frem og tilbage paa Fortovet i den dybe Gade, som nu da den var forladt og kun hist og her oplyst af en Gaslygte, saá ubeskrivelig trist og glædeløs ud. De fleste af Husene var Pakhuse eller Lagre med svære Skydedøre, som nu var stængte, og en Uendelighed af Ruder blændede af Støv. Gadens ene Side vendte direkte ud til Floden, Husrækken saá ud, som

om den var raadnet ned flere Steder, hvor der endnu stod gamle elendige Skur, alt var sodet, alt spillede i Snavsets gulsorte Farve. Denne Gade laa til daglig i en tordnende Kværnlyd af Vogne og af Arbejde, her gik der en ustandselig Strøm af Varer ud og ind, fra Floden og til Pakhusene og fra Pakhusene til Vognene og omvendt, en feberagtig Lossen og Laden og Trillen med Tønder og Vælten med Kasser og Gliden med Sække, en Klang af Decimalvægte og Lodder, en lang aandeløs Ødslen med Kræfter og med Værdier, alt for at Byen kunde leve fra den Dag og til den næste. Og nu da alt var indstillet, saá Gaden ud, som om der var gaaet en Pest og et Slagsmaal derigennem. Selve Husene og Façaderne saá syge ud, gustne og med et sortagtigt Udslet af Smuds, og den daglige Travlhed havde efterladt dybe Mærker af Slid og Slag og ublid Faren frem. Fortovsstenene var slidte og sprængte, alle Hjørner stødte af, Dørene var flisede og gnavede dybt ind i det friske Træ, som om en Krybbebider havde staaet der, og Dørtrinene var de fleste Steder helt opædte. Om Sommeren var Luften her næsten følelig af al Landsens rygende Fedme, en tyk blandet Lugt af Malt og af Flæsk, af Huder og slagtet Fjerkræ, af Sukker og Frugt og Tjære, af alt hvad der kommer af spiseligt eller brugsnødvendigt fra hele den ydende og tærende Jord. Men nu da det var Frost, mærkedes Lugten kun som en Tilstedeværelse af noget tungt og ramt i Luften.

Gruppen henne ved Døren var med ét forsvunden, da Lee efter en Afstikker op ad Fortovet vendte om; der var nok blevet lukket op for dem. Endnu en Gang tænkte Lee længselsfuldt paa at gaa sin Vej, stikke af fra det; men han kunde ikke tilgive Evanston, han maatte gaa derind og træffe ham.

Evanston stod og tændte en Hængelampe med Lyset ned i sit glatragede Ansigt, da Lee kom. Han smilede meget naturligt, og da Lampen var i Orden, hilste han paa Lee og ytrede ligefremt noget om Vejret og om, at han havde været et Ærinde borte. Han saá ud over Bænkene, hvor de Folk der var kommen havde fordelt sig; der var ikke mange. Evanston saá til Kakkelovnen, en pæreformet støbt Ovn, der stod midt paa Gulvet med et Rør

lodret op i Loftet, den hedede som en gloende Bolt og bar Spor af, at der blev spyttet flittigt paa den. Da Evanston slog Fyrhullet op og skuffede Kul ind, viste Ovnen sin hvidglødende Bug; det spillede og blændede derinde, som saá man dybt ned i et Verdensrum af Ild. Lee kunde ikke lade være at tænke paa, at det nok var et ganske lille Helvede, Evanston samlede sin Menighed om.

Vi kommer til at vente et Kvarterstid, sagde Evanston. Jeg tror, der vil indfinde sig en Del flere.

Han gik hen til Døren og saá ud, vekslede et Par Ord med Betjenten, som var stoppet op udenfor.

Vil De tro, jeg har bedre Besøg om Hverdagen, sagde Evanston dæmpet, end nu idag, da det er Søndag. Det har jeg. Om Søndagen er der næsten ingen Mennesker i den indre By. Jeg skal have dem, naar de gaar fra Arbejde og kommer forbi. Men nu skal De se, inden ni bliver her alligevel godt med Publikum. Jeg er glad over, at De kom. Tak, fordi De kom. Nu maa De ikke svigte mig, medens jeg gaar ind og klæder mig om, vil De vel? Jeg skal i et mere ærværdigt Kostume, inden jeg træder op og siger noget. Jeg vil iaften tale over en Tekst, som jeg er vis paa vil interessere Dem, Hr. Lee. Vær saa god at sætte Dem, jeg bliver ikke længe borte.

Evanston forsvandt bag en Dør i Lokalets Baggrund. Lee satte sig paa en af Bænkene; han var ikke fri for at føle sig flov over den Trang til Selvhævdelse, der havde drevet ham til at gaa herhen, og som nu var falden ganske til Jorden. Han syntes rigtig godt om Evanston. Det var elskværdigt af ham at gaa her og tænde Lamper og fyre i Ovnen, og der var jo slet ikke noget nærgaaende i hans Væsen iaften. Man skulde maaske kun se ham paa den Plads, hvor han hørte til, for at synes om ham.

Der vedblev at komme Folk ind ad Døren, og Bænkene fyldtes lidt efter lidt. De sad alle ganske stille med Øjnene rettet paa den dejlige Ovn, der stod midt i Stuen som en rødglødende Kolbe og destillerede Varme; den var saa trind og prunkløs, ingen Dikkedarer, det rene Væsen af en Ovn; den kunde holde til noget, og den hedede og udbredte en sveden Jernlugt som en

Meteorsten. Hist og her tændte der Ild udenpaa den, en Funke viste sig ligesom en Stjerne og forsvandt igen; det var naar et af Luftens usynlige Støvfnug dalede ned paa den og kom i Brand. Mændene sad og saá paa den med Tænder, der løb i Vand efter at spytte paa den mageløse Ovn og høre det svirpe. Alle Øjne vogtede paa den, alle Øjne fik en Glans af Ungdom ved at se paa den, mens Resten af Ansigtet blev staaende i et Udtryk af Kummer.

Hvor det var en sørgelig Forsamling, der fyldte Bænkene! Det var arbejdsløse eller forfaldne Stakler uden fast Opholdssted, gamle skrøbelige Mænd med skindmagre og blaasorte Underarme stikkende langt ud af en Jakke, som syntes at lede Kulden mere end den beskyttede derimod, Kvinder med en Kurv fuld af smaa underlige Papirsbylter paa Skødet — deres hele Hjem, alt hvad der var blevet tilbage af en Kvindes konfuse Sans for at „have noget om sig“. Der var yngre Mænd, som bar Spor af at have været dygtige, men som nu var brudte af Haabløshed, de saá ud, som om de havde faaet et Slag i Hovedet af et Jernsving og slingrede umælende med udflydte Øjne de sidste Skridt, inden man falder. De var døende, og det forfærdelige var kun, at den menneskelige Organisme kan bære Lidelser saa længe. Der var Ansigter saa hærgede af Nød og Elendighed, saa bitterligt forkomne og udpinte, at Lee følte det som en Umenneskelighed blot at se paa dem og gøre det til en Kendsgerning, at de var til. Det begyndte at trænge sig ind paa ham som en skrækkelig Virkelighed, at Mennesker kan gaa i en By, ved Siden af os paa Gaden, og mangle det haardest Nødvendige ... voksne Mænd, som ikke kan skaffe sig nok at spise! Hvad han før havde set glimtvis og uden at det gik til hans Fantasi, det ramte ham her lige i Ansigtet. Hans Vaner og Opdragelse skilte ham jo slet ikke fra disse Mennesker, nu han kom dem nær, han droges imod dem som imod alt, hvad der lever — men hvilken skærende Smærte var det ikke at forestille sig deres Nød! Sulten slog ned i ham, Afmagringen og det at Legemet altid kræver, det udslukte Sind, som nages af Bekymringen for idag, den haabløse Sorg over, at man gaar til, og over at der

er ingen Hjælp, det slog ud som en Pine i hans Sind, en vild Drift, der tvang ham forover i Trangen til øjeblikkeligt at mætte disse arme Munde, til at græde ved at se dem spise, ved at se dem komme sig og le endnu en Gang og sige et tillidsfuldt Ord ...

Hvor de saá usle ud. Hvor hver Stump af deres Tøj og deres stakkels ødelagte Støvler skreg om Vintrens Lidelser og om Hjemløshed, om at gaa frysende og ene paa Gaden, om at staa under de klirrende Lygter og knuges af Forladthed og Kulde. Her var de nu bragt sammen, her sad de i Rækker Side om Side, men alle ensomme; de kendte ikke hinanden, saá ikke til hinanden. De var bragt herind af Varmen, de sad allesammen halvt i Smug og badede sig i Ovnheden; det maatte jo ikke se saadan ud. En og anden hang allerede dybt ned med Hovedet, var sunken i Søvn paa Bænken under Indflydelse af Varmen. De øvrige sad og blinkede betænkt mod Ovnen, alle enige om at kvittere fór Opholdet med en passende andægtig Mine, aldenstund de jo sad her til Gudstjeneste og fik se ud derefter.

Men endskønt Ingen syntes at være søgt herind af en direkte religiøs Trang, saá de ikke ud, som om deres Ulykke alene var den, at de frøs og led Nød og havde lidt Nød saa længe, at de nu var syge og legemligt nedbrudte. Hvorfor var de bleven det? Hvorfor var de komne saa dybt ned, mere end alle andre Mennesker? Der var noget i deres Træk, der fik en til at ane, at det snarere var, fordi de kom her, de var ulykkelige, end at det var, fordi de var ulykkelige, de kom. Mon det ikke var en Sygdom i deres Livsanskuelse, en tilgrundliggende indre Usundhed, som holdt dem nede? Deres misdannede Kæber, det Indtryk af Svind, man fik af selve deres Hovedform, røbede en generel indre Fattigdom, talte om Savn og Græmmelse og standset Udvikling i mange Slægtled tilbage. Som de sad her, var de en tilfældig og saa meget mere gældende Repræsentation for Chicagos Udskud, det vil sige Udskudet fra hele Verden — der var vel næppe to af dem, der var født i den samme Nation — og Indtrykket af dem var, at de var sunkne ned i den dybeste Elendighed, men at det skyldtes en aandelig Nød, der laa længere tilbage end dem selv.

Hvordan skulde man da hjælpe dem? Hvordan skulde man bære sig ad med at rejse dem indenfra? Hvad havde knust den menneskelige Type i dem, og hvad var der at gøre for at oprette den igen? Hvad var det for en sjælelig Infektion engang i Slægtens Fortid, der nu fremviste Opløsningens sidste Stadium i disse hungrende Individer?

Døren i Lokalets Baggrund gik op, tøvende, som om en stod bag den og ordnede endnu noget ved sin Dragt. Den gik helt op, og frem traadte A. O. Cancer omklædt som Profet. Ja, det var Evanston i hvid Talar og med en turkisfarvet Turban paa Hovedet. Han gik med værdige Skridt hen imod det lille Kateder i Salens Baggrund under Hængelampen.

Lee rejste sig og traadte hurtigt op til ham:

Kan man ikke faa sendt Bud efter noget Mad — en Restauration — eller en Bagerbutik — kan man ikke faa noget til dem — bragt — herhen . . . ?

Lee stammede lidt hysterisk i det, og da han mødte Evanstons kølige Øjne, sprang hans Stemme over.

Butikerne er lukket om Søndagen, sagde Evanston lavt, seende ned paa Lee fra Katederet. Iøvrigt hvis De vil gøre noget for vore Fattige, saa er der Kollekt efter Mødets Slutning.

Det var ikke Evanston nu længere, der talte, det var den religiøse Avtoritet, han havde iklædt sig, det var den ubevidste Hævd, der udgaar fra et System opretholdt i Aarhundreder og medfødt i ethvert Menneske som Indbegrebet af Orden. Ogsaa Lee bøjede sig af Instinkt. Men samtidigt steg der noget Farligt op i ham, en Protest af Blodet, en ganske ureflekteret Voldsomhed, der gjorde ham bange, fordi han følte, den vilde bringe ham ud over sig selv.

Saa begyndte Gudstjenesten.

Evanston indledede med en Bøn, hvorunder han lukkede Øjnene og fik et Udtryk af lyttende Opmærksomhed, der ligesom fjernede ham i Sted og Tid. Han henvendte ikke sine Ord til nogen højere Magt men syntes at tale til sig selv. Det han sagde var ret almindelige og forresten temmelig jævne Bemærkninger om Nødvendigheden af Andagt, om det Betydningsfulde i

„denne Stund“ og Hjærtets Opladthed og alle disse Talemaader, Vækkelsesprædikanter betjener sig af for at lempe Hverdagsstemningen af deres Tilhørere. Evanston gik frem med stor Rutine, men heller ikke uden en vis Overfladiskhed, han vidste aabenbart af lang Øvelse, hvor meget der skulde til.

Da det var gjort, bad han Forsamlingen slaa op i Salmebogen paa noget lignende som „Vor Gud han er saa fast en Borg“; der laa Sangbøger fremlagt paa Bænkene. Medens de bladede i Bøgerne, rakte Evanston ind i det hule Kateder og fremtog til Lees Forundring en Cello. Hvad, spillede han Cello? Evanston strøg og stemte et Øjeblik uden at se op, og derpaa gik han med en kraftig og sikker Bueføring over i Melodien. Han trakterede Celloen med et Haandelag, som om det var Violin, han spillede, strøg frit til i et stærkt Tempo og benyttede sig med god Appetit af svulmende Dobbeltstrøg. Han spillede godt; det var, som om han aldrig havde lært det men naturligvis kunde det. Da han havde spillet Melodien igennem, tog han fat forfra med endnu djærvere Strøg, og samtidigt begyndte han at synge.

Det var en vældig Stemme! Den var uden Klang, men den trængte intenst igennem, den s l è b imod Øret, den satte hele Rummet i en stenet Stemning, og da han ikke modulerede Stemmen men holdt den under det samme Pres hele Tiden fra fulde Lunger, var Virkningen næsten bedøvende. Han rasede som et Savskæreri, fortærede først et Vers og skar derpaa efter en kort smærtefri Pavse ind i det næste, som han ogsaa aad op, til der ikke var mere. Og medens han holdt denne sønderdelende Salmeindustri i Gang og samtidigt bearbejdede Celloen for alle de Toner, der var i den, saá han sig med ganske rolige Øjne om i Forsamlingen, snart paa en og snart paa en anden, en Gang imellem paa Lee.

Nogle Stykker havde indladt sig paa at synge med. Ja, der var en gammel Kone, der vovede sin Stemme, og nogle af Mændene gjorde paa Anstandens Vegne hæderlige Forsøg paa at brumme med; men de hørtes aldeles ikke i Saveriet, kun i hver Pavse, naar man ligesom kunde høre Strofen falde gennemsavet ned i sit eget Smuld, faldt der ogsaa et efternølende Kvæk fra den gamle

Kone, som ikke kunde holde Takten — et jamrende Gisp, der lød, som om nu havde hun da faaet en Finger i Tandhjulet. En af dem, der var falden i Søvn, gled ned fra Bænken og vaagnede med et stygt Skrig. Evanston saá paa ham og savede videre — det var bare en Mand, der var kommen ind i Maskineriet og fik Kødet flaaet fra Benpiberne.

Da Sangen var sluttet, hængte Evanston Buen op paa Celloens Skruer og lænede den ind i Hjørnet i Katederet. Derpaa begyndte han uopholdeligt at tale. Hans Form var kortfattede stærke Sætninger, som han udslyngede med et dristigt Blik og lod virke hver for sig. Mellem hver Sætning flyttede hans utrættelige Øjne sig om mellem Tilhørerne, som om han snart sugede paa en og snart paa en anden:

Jeg vil tale til Jer om Gud.

Jeg vil sige det Bedste her iaften til Jer, fordi I er kommen.

Jeg vil fortælle Jer, at Gud er til, og at Gud er her i Amerika.

Jeg taler ikke til Jer om Jesus Kristus, jeg ønsker ikke, at I skal tro paa Jesus Kristus. Jesus den Salvede af Nasaret døde Anno 33, blev henrettet i Jerusalem, han er død og ikke mere levende. Han opstod ikke til Frelse for Jer hin Paaskemorgen, han genopstod i sine Apostles Fantasi. Han var ikke Gud, han var et Menneske, som forfaldt til sin Datids Straf og blev sømmet op paa en Pæl; vi vilde foranledige ham anbragt i et Asyl. Tro ikke paa Jesus Kristus

Jeg ønsker ikke, I skal tro paa Muhamed eller paa Buddha eller Ormudz eller Osiris eller paa nogen af dem, der har kaldt sig Guds Sendebud. Jeg ønsker ikke, I skal tro paa mig, for I skal slet ikke tro. Jeg vil vise Jer Gud, I skal se ham. Han er her i Amerika. Han er her i Chicago.

Lad mig fortælle Jer Verdens Historie. Det er Himmeriges Riges Historie.

Himmeriges Rige laa oprindelig paa en Ø i Havet. Biblen taler om Paradisets Have, om det tabte Eden, dermed menes Himmeriges Rige. Men Biblen véd ikke, hvad den siger. Biblen er et gammeljødisk Skrift uden større Betydning. Jeg ønsker ikke, I

skal tro paa Biblen. Den kan hvile nu. Den er kommen i mange Oplag, lad den nu have gjort Lykke nok. Gaa ikke hen og køb den. Jeg siger, gaa ind til en Boghandler og køb en Bog om Geologi. Læs i den om Himmeriges Rige og om Guds lange Liv paa Jorden.

Himmeriges Rige laa paa en Ø i Havet. Andre Oldsagn end de jødiske véd at fortælle derom. Man har kaldt Øen Atlantis. Guds Folk kom fra Atlantis, Gud kom fra Øen i Havet. Paradiset og Gud opstod i Atlantis. Siden forgik hele Fastlandet ved en Bristning i Jordskorpen. Var det Guds Værk? Nej, Gud er en beundrende Tilskuer ved Naturens Revolutioner, men han foraarsager dem ikke. Jeg siger Jer, der er en Gud paa hver Klode i Verdensrummet, der er en Gud paa hver Stjerne. Jeg taler om den Gud, der er paa Jorden, om vor Gud. Han har jo ikke skabt Verden, ikke en Gang Jorden. Verden har skabt Gud, Jorden har gjort ham til vor Gud. Jeg siger Jer, Gud er under Udviklingens Lov! Gud er ikke den han var for to Tusinde Aar siden, Gud er større og Gud er os nærmere, Gud er et højere Væsen idag end nogensinde.

Hør nu Himmeriges Riges Historie . . .

Evanston pudsede sin Næse og pavserede lidt. Idet han derpaa borede sit Blik i Lees Øjne, som om han vilde drikke Livet ud af ham, fortsatte han, medens Lee med smærtende Hjærtebanken hang ved hans Ord:

Himmeriges Rige laa paa det forsvundne Fastland Atlantis; de store Udvandrerdampere gaar hen over det Sted i Havet, hvor det laa. Men i Evropa og Asien har der aldrig været mere af Himmeriges Rige end Traditionerne derom, ført med af dem af Guds Folk, der udvandrede fra Atlantis, inden det forsvandt. Der har aldrig været andet af Gud i Evropa og Asien end Forestillingen om ham, bibragt den gamle Verden af Guds Folks Efterkommere. Hvor var da Gud? Hvor var Gud i ti Tusinde Aar? Hvor var Gud i den Tid, mens Mammuten laa indefrossen i Sibiriens Tundraer? Han var midt iblandt Menneskene! Men de kendte ham ikke! Den gamle Verden kendte ham ikke, og Gudsfolket kendte ham ikke, for deres Fortid var gaaet dem ad

Glemme! Selv Guds Folk i Evropa og Asien førte kun Forestillingen om en Gud med sig op gennem Tiderne, men Gud selv kendte de ikke.

Hvad maa der da ske, for at Forestillingen om en Gud kan forvandle sig til Gud selv? Der maa ske det, at Gudsfolket genfinder sin Fortid!

Og jeg siger Jer, vor Fortid er funden!

Hvad betyder nemlig Amerikas Opdagelse og Befolkning? Det betyder Samlingen af Guds Folk, som før var spredt omkring i den gamle Verden. Det betyder, at alle de i hvis Hjærte Urerindringen om det forsvundne Land, Vandringsdriften, endnu er stærk, de søger vesterud, de lander i Amerika. Columbus — Columbus var en Amerikaner! — Columbus førte Guds Folk ud mod et nyt Atlantis. Jeg siger Jer, Gud er nu i Amerika! Jeg siger Jer, Guds Folk er fuldtalligt til Stede i Amerika! Jeg siger Jer, Gud vil blive genkendt! Gud er her i Chicago! Jeg siger Jer, Himmeriges Rige skal genopstaa i Amerika! Men Guds Stol skal staa i Chicago!

Hvordan vil I vide, om I hører til Guds Folk? Hvordan vil I kende Gud? Hvilke er Kendetegnene?

Ja, derom vil jeg tale i Morgen ...

Brødre! Amerikanere! Foren Jer med mig i en Bøn, foren Jer med mig i en kraftig Avtosuggestion! Bliv Pionerer med mig i Himmeriges Rige, vær de første, de fattige og første, der har beredt Sindet, naar Gud en af Dagene staar frem paa State Street! Vær de første, der véd det! Nu er I de sidste i Chicago, men I skal være de første i Himmeriges Rige. I skal staa paa den bedste Claim, naar det store Stormløb efter Himmeriges Guldmarker finder Sted. I skal have Jeres Papirer i Orden. Jeg siger ikke til Jer som andre Profeter: gaa ud og meddel det til alle dem I kender, jeg siger: bevar Hemmeligheden sammen med mig! Fortæl ingen, at Himmeriges Rige er paa Jorden, i Chicago — lad de andre stirre opad, det vil sige ud i det tomme Verdensrum, medens I stille tager Jorden i Besiddelse! Og I skal synge Lovsange for Guds Ansigt i det rungende Avditorium, som skal staa i Chicago, det rungende Avditorium for Guds Folk,

som vandrede og tabte sig i Aartusinder, men som nu atter er samlet! — Skal vi synge Salmen „Dejlig er Jorden“ . . .

Evanston greb Violoncellen og strøg som ved et Trylleri Liv i den. Han fik den til at tone og raabe, næsten til at tale; man maatte tænke paa et af Breughels Dyr, hvis Tryne er en Skalmeje, hvis Vom er en Tromme i Bas, og hvis Stjært er en smeltende Fløjte. Musikalsk var han, og det var ikke altsammen Kælenskab. Han spillede igennem med myndig Beregning, udløste med højre Haands Force hvad han med den venstre præcis og følsom lagde til Rette. Paa anden Maade opstaar Musik ikke, det er selv Musik; Tonerne er noget andet. Og det var forbavsende at se Virkningerne deraf mellem Tilhørerne. Ingen af dem var bleven videre berørt af Talen, der for dem havde været ligesaa kønne Ord som ethvert andet Foredrag. Men den gamle Salmetone, der blev uddelt i lange fulde og pure Strøg, den gik dem ind i Sjælen. Selv om de ikke havde forstaaet Talen, maaske ikke en Gang hørt efter, saa havde den beredt deres Sind alligevel, lagt dem aaben for Svingning, og nu drog Salmens store Toner lige ind i dem. Hist og her kunde man se det karakteristiske Ryk i Halsen, det konvulsiviske Kast bagover med Hovedet, uden at Øjenlaagene følger med, der er Begyndelsen til den religiøse Ekstase. Evanston saá det godt, han havde sine Øjne allevegne, han var kold nok til at passe hele Registret paa én Gang, han nikkede, begyndte at føle sig vel. Hans Musik slog an, forplantede sig organisk, han var i god Gang med at samle Sjælene og føle dem under sine Fingre. Resten var under hans højre Haands Magt. Om lidt kunde han spille paa denne Forsamling, som han vilde.

Han begyndte at synge, begyndte ganske naturligt at synge, dæmpet og privat som den, der er glad. Det første Vers sang han stille, han spandt, han laa ned i sin Glorie af sitrende Knurhaar. I andet Vers sang han højere, her strakte han sig og gabede og begyndte at knurre i Følelsen af sin Sult og sine Kræfter. I tredje Vers brølede han, brølede med sin dampende Flab imod Jorden, saa at alt hvad der er modtageligt for Lyd spillede, og alt hvad der har Nerver fik en Rørelse og af sig selv søgte til hans Klo.

VII

BAG Foredragslokalet laa et mindre Rum, der saá ud til før at have været brugt som Kontor. Der var Spor paa Væggene af Hylder, Gasarme der nu var plomberet, og i et Hjørne var der en Vandhane over en rusten Vask. Evanston havde ladet et Bord og et Par Stole samt en Chaiselong stille herind. Midt paa Gulvet stod en Kuffert, og Døren der førte ud til Gaarden var barrikaderet af en mægtig Stabel Papir, hele Oplaget af et lille trykt Hæfte.

Her var Lee bleven budt ind efter Gudstjenestens Slutning. Det var meget mod hans Vilje. Men Evanston havde faaet Bugt med ham ved i det uendelige at spørge ham, hvorfor han ikke vilde, hvorfor han ikke kunde, om han ikke turde, om han da ikke vilde gøre ham den Tjeneste o. s. v., og Lee havde givet efter, nærmest fordi han følte sig urolig ved at betræde Hulen og ikke saá Grund til at vige tilbage derfor. Evanston havde slukket ude i „Butiken“ og spærret Porten. Det var saa stille i Huset nu, at Lee til Trods for at Døren ud til det ydre Lokale var lukket, kunde høre Betjenten, naar han passerede forbi ude paa Flisen, og Sandskornene skreg fint under hans Støvler. Det var dog betryggende, at han gik der. Næsten i det samme lod Evanston falde som ved en Tankeoverføring, at Betjenten derude var hans sær gode Ven, og han smilede underlig hemmelighedsfuldt og smudsigt, idet han sagde det.

Evanston havde lagt Talaren og Turbanen og havde stillet forskellige Ting frem, Whisky og Tobak, og nu skulde de have det behageligt.

Der var saa rugende stille i det store tomme Lagerhus, at det

hørtes som en Række lydelige Nuancer, da Evanston skar Spidsen af en Cigar, klemte paa den og tændte. Flammen paa Tændstikken hørtes, det lille hede Aandedræt, fra den fængede og til den blev pustet ud. Evanston bød Lee en Whisky, og han tog imod den, for han trængte til noget, der stillede. Evanston holdt ham i Aande hele Tiden, gav ham ikke et Pust, snakkede ustandseligt eller gik ham paa Nerverne med sit Blik, selve sin Nærværelse.

Nu har De set, hvordan et lille Missionsmøde tager sig ud. Men slut ikke for meget af iaften. De kan jo forstaa, at jeg ikke gør store Anstrengelser overfor det Publikum, vi raadede over, skønt Arten af Publikum iøvrigt er ligegyldig. Lovene er de samme — jeg haaber, De har faaet et Indtryk deraf. Men det var jo ikke en Forsamling, der opfordrede til virkeligt at arbejde. Jeg legede lidt med dem. De blev meget stærkt angrebet af at se disse Folk, De gjorde, Hr. Lee, og det kender jeg. De er uden Træning, De er en emotionel Natur. Naar man i tyvetredive Aar har drevet Menigheder, rundt omkring i Verden og af en halv Snes forskellige Trosbekendelser, som jeg har, saa kan man, at Hensigten jo ikke er at made en Flok snavsede Lemmer fra Gaden. Tværtimod er det deres Sultesyge, vi spekulerer i, det Materiale som Fanatikere, de repræsenterer. Tro dog nu endelig heller ikke, De vil faa Glæde af at hjælpe nogen af de Fyre paa Benene. En hvilkensomhelst af dem vilde naturligvis modtage det som selve den himmelske Naade, hvis De gav ham Lov til at sove paa Gulvet indenfor Deres Dør istedet for at gaa husvild og sulten paa Gaden i Frostvejret, han vilde hulke af Taknemlighed paa Deres Gulvtæppe; men havde De huset ham bare en Ugestid, vilde han en Dag ytre, at det dog egentlig var storartet, han skulde ligge paa Gulvet, naar De snuede i Sengen, og havde De saa afstaaet ham Deres Seng og selv indrettet Dem det meget godt paa Gulvet, vilde han en skøn Morgen udtale sig om, at De vel ikke var for køn til at pudse hans Støvler lidt, inden han stod op. Jeg kender mine Folk. Jeg er ikke ked af, de er saadan, for det er jo netop deres Umættelighed, der er det atmosfæriske Tryk i hele vor Sag og altid har

været det, det er deres svinagtige Glemsomhed, der rejser den ene Himmel ovenover den anden. Men at gaa hen og mætte dem, det er for det første umuligt, for det andet er det ordinær Logik — Pigegerning. De Mennesker lever ved Køkkendørene. Forresten saa er hele Sulten Deres, Hr. Lee, og ikke de Fattiges; De har Kræfter til at føle den Pine, som Manglen paa Næring naturligvis for længe siden har udslukt hos de andre, De ser friskt paa deres elendige Ydre og husker ikke, at Forkommenhed netop betyder en Fraværelse af Evnen til at føle Smærte. Det er Deres egen meget honnette Panik, De er Genstand for. Hvis De selv havde lidt Nød, men det har De jo aldrig, jeg mener Sult og Døden for Øjnene, saa vilde De vide, at kun Frygten derfor er slem, Sulten selv er ingenting, for den er saa artig ogsaa at æde Appetiten, og Døden, ja den slaar af Princip Dødsfrygten ihjel i Fødslen. Jeg har set Kinesere gaa i Døden ... de er ikke en Gang bange, de klør sig et Sted paa Benet, medens de venter paa Hugget ... de har slagtet Folk selv nemlig og set, hvordan Rædslen gaar over i et Udtryk af Velbehag, naar Blodet er løbet af ...

Evanston saá lidt frem for sig med udspilede Øjne, trak paa Skuldrene. Han pustede Cigarrøgen fra sig og drak af sit Glas. Saa gav han Lee et hastigt Stik med Øjet:

Hvad synes De om den lille Konference, jeg holdt? Fandt De ikke, der var originale Ting i den? Hvad? Eh? Den gik tabt for Menigheden, men jeg havde nu ogsaa valgt Teksten med særligt Henblik paa Dem. Det er sjældent, man har en saa intelligent Gæst. Skaal, og Tak fordi De kom!

Lee drak begærligt. Han sad med Ild i Brystet, som langsomt aad Kræfterne ud af ham. Han følte sig værgeløs, saá ingen Udvej til at forsvare sig. Hvad var der at sige til Evanston, andet end at han havde Ret, naar han stjal Lees Livsanskuelse og talte ud fra den? Hvordan skulde man holde et Menneske fra sig, der ikke følte den Afstand, man lægger om sig ved at tie, der ikke lod sig standse af dette eneste Forsvarsmiddel, en opdragen Mand kan benytte? Hvad var der at stille op med et Menneske, hvis Nerver næppe nok naaede ud i Huden, og som uden mindste

Fare for sin egen Ligevægt kunde træde ind og sønderrive det Luftlag, der som en Nervernes Forlængelse omgiver Kulturmennesket? Hvem kunde holde sig oppe overfor den hensynsløse Stridhed i et Par Øjne, der aldrig saá, men tvang andre til at se dem, der uden nogensinde selv at blinke for en Iagttagelse paaførte Iagttageren det lammende Indtryk af et glubsk haardnakket Ego? Partiet var meningsløst ulige her, hvor den ene Part masede paa uden Anelse om Ansvar, fordi hans Sanser nu en Gang var stumpe og uimodtagelige for Svingning, medens den anden bar Situationens Tyngde for dem begge paa Grund af sin Følsomhed og Forfinelse.

Det var det, Lee sad og fortæredes af. Men han var jo ikke klar over det. Lee var en ung naiv Fyr, naiv i den Forstand at enhver Stemning altid beherskede ham helt og ikke gav Plads for samtidig Reflektion. Derfor sled han nu som en Sisyfus for at frembringe noget i sig selv, der kunde stille ham lige med dette Rovdyr, der stod over ham med Tænderne. Hans Instinkt kendte ingen anden Vej end at forstaa Modparten, undskylde ham, tilegne sig ham ved Sammenligning. Hans Natur ønskede gæstfrit at optage alt i sig, hvad der frembød sig for den. Men at han maatte gaa i Stykker her, det følte han paa den ubetvingelige Uro, der angreb hans Hjærte og Aandedræt. Samtidigt følte han dunkelt, at hvis han reagerede imod denne aandelige Vold, hvis han vilde befri sig, saa kom Ansvarets Vægt ogsaa til at ligge paa ham. Han følte, at han havde langt nærmere til Handling, til at slaa, end den anden, der jo ikke havde Grund til at værge sig. Saaledes kom Møjen ved at beherske sig, ved med al indre Magt at koncentrere sig om at styre Situationen og sig selv, ogsaa til at hvile paa Lee. Det var det han følte som en afkræftende Svie under Brystbenet. Kun et dybt Aandedrag kunde befri ham, men det ønskede han ikke at ty til.

Evanston red imidlertid videre, huggede Hælene i Lees Sider:

Mener De ikke, der er gode Elementer til en moderne livskraftig Religion i den Idé, jeg startede iaften? Hvad? Mener De ikke? Tror De ikke, der kunde gøres noget ud fra det Syn paa Verdenshistorien? Mener De ikke? Hvad? Hvad?

Lee rettede sig og vilde svare noget. Han aandede ud, lettet, nu spurgte man ham dog, kanske var han fri. Men Evanston sad øjeblikkeligt paa Ryggen af ham igen:

Jeg tror, Idéen er god. Den er god, fordi den er ny, fordi den i alt Fald væsentlig hviler paa Videnskaben, og fordi den spænder vidt. Nuvel, jeg har jo ikke berejst Verden i en Menneskealder og sat mig ind i alle Religionssystemer, teoretisk saavel som praktisk, uden overalt at mærke mig det Bedste og mest Praktiske, og derfor tror jeg, min Idé er god. Jeg fristes til at sige, den er genial. Eh? Men endnu har jeg jo ikke udformet den i alle Detailler ... og her er det, jeg gerne vilde snakke med Dem, Hr. Lee ...

Lagde De Mærke til, at jeg ikke under Udfoldelsen af mit Livssyn kom ind paa Spørgsmaalet om Udødeligheden og det andet Liv? Det stillede jeg i Bero, jeg er endnu ikke ganske klar over, hvordan jeg vil arte min Forkyndelse paa det Punkt. Udødeligheden har jo til Dato været det store Virkemiddel i enhver Religion. Som Dogme havde den to meget betydelige Fordele; det var lidt, man gav, og det laa i Sagens Natur, at Værdien deraf ikke kunde kontrolleres, da Ingen jo nogensinde er kommen tilbage fra Dødsriget for at klage over hvad han fik. Udødeligheden har været et godt og sikkert Aktiv for Religionen i mange Hundrede Aar. Men har Tiden ikke forandret sig? Er Religionen ikke sunken bort fra de mere besiddende Lag, og navnlig fra de mere Oplyste? Spørgsmaalet er, om man kan gøre ret meget ud af det Dogme nu længere. Og Spørgsmaalet er, om man ikke staar sig ved at give noget mere, for jo mere man sætter i en Sag, des mere skal der komme ud af den. Jeg mener, er Tiden ikke inde til at anvise Saligheden paa det Timelige? Hvad? Proklamere Himmeriges Rige paa Jorden, nærmere bestemt i Amerika, med særligt Henblik paa Chicago? Jeg ymtede noget derom, men kun ubestemt. Chicago er et godt internationalt Centrum, og den er Centret for den mest materialistiske Livsanskuelse i Verden. Her gaar det an at flytte Paradiset fra de usynlige Sfærer over i Virkeligheden, Folk vil forstaa det her. Udødelighedstroen har ingen Chance mellem Folk, der har travlt,

og rige Folk giver ikke meget for den — de betaler nærmest for at slippe for den, idet de for deres Part er forberedt paa det hedeste Sted hinsides. Og hvad de Uvidende og Ulykkelige i en stor By angaar, saa er jeg nærmest tilbøjelig til at antage, at en vis Dødelighedstro vil slaa bedre an mellem dem. Folk i vore Dage vil i det hele taget ikke sætte meget i det evige Liv, de er ikke bange nok. Det er ikke som i tidligere Tid, da vi laa paa Grønsværet med Koen i Nærheden og Hveden i Flor, da var det lidt tungt at skulle af Sted. Nu bliver vi trætte, Byen tærer paa os, vi slider Livet ud blot for at leve; blot for at have den Lykke at leve i en evig Maskinstøj staar vi hele Dagen og træller ved et Sving. Vi vil godt dø. Vi skrupper af selv, vi hænger os en Dag, naar vi er i Gaarden. De store Byer skaber nødvendigvis Selvmordere; der er flere og flere, der opdager, at det er bar Løgn altsammen, og at mig skal I krafteme ikke mere gøre Grin med! Nej, om man gik hen og sagde til de Folk: I skal visselig dø, saa tror jeg nok, de vilde drage et Lettelsens Suk og spørge: Hvem var den Mand? Hvem sagde det? Lad os give ham vor Stemme! Det er vældig hørt! Vi skal have fri fra Fabriken, naar vi kradser af, siger han!

Jeg har altid arbejdet med Udødelighedstroen uden personlig Tillid. Jeg fik et Knæk, da jeg var Missionær i Kina, dér lever der fire hundrede Millioner Mennesker, som gerne tror, at de fortsætter Livet ud over Graven, men som slet ikke længes efter at gense de Paarørende og Bekendte, som en venlig Kolera skilte dem af med. De ofrer et Par Røgpinde for at blive fri for Spøgeri, det er alt, hvad de vil give. Tæt Befolkning virker hemmende paa Religiøsiteten. Men især paa Udødeligheden. Man gnubber Længslen af hinanden i en By. Der har været Tider, hvor jeg næsten følte Lyst til at slaa ind paa noget andet, fordi jeg mistvivlede om at finde andre Rudimenter af den religiøse Drift hos Bymennesker end en vis Længsel efter Naturen, og paa den lod der sig højst starte en Skovtur — med Mysterier.

Forresten skjuler Udødelighedstroen sig endnu under visse mere moderne Former, som endogsaa skuffer de Dannede, ja selv de Lærde. Der er f. Eks. Spiritismen. Jeg var lige ved at faa et

usædvanlig fast Tag dér, og havde Edmund Hall ikke været den Idiot, han var . . .

Dér faldt Evanston ud af Rollen!

Han tav og saá stift paa Lee, hans Ansigt formede sig til en underlig tom Maske. Men Lee ramtes af en saa kvælende Skræk paa hans Vegne, at han sad uden at kunne røre sig af Stedet. Hans Ansigt, der lige saa lidt kunde skjule andres Sindsbevægelser som hans egne, lyste som et Spejl af smærtelig sympatisk Forlegenhed. Det var som om Evanston blændedes og veg derfor, hans Træk viste et Øjeblik det furede Billede af Fattigdom og Misundelse; og fra det Øjeblik vidste Lee mere gennem Intuition, end fordi han havde set det, at Evanston var en gammel Mand.

Men Evanston løj sig hurtig ovenpaa igen. Han brød med Vilje ud i en høj Vrinsken, Avgurernes Skoggerlatter. Han dækkede sig ved at larme foran sig med Lees Part som Medskyldig:

Hah! Skal vi saa lade Komedien fare, hvad Hr. Lee! De har jo hele Tiden vidst, hvem jeg var! Nægt det ikke! De har lusket omkring mig og givet den, som om De aldrig havde set mig før. Hah! Jeg er en gammel Ræv! Skaal, Hr. Lee! Det er meget rigtigt mig, De snakker med og ikke A. O. Cancer. Skaal og Tak for sidst! Tak for i New York!

Evanston drak og lod uhyre oprømt. Men nu var der ingen Deltagelse at spore paa Lees Ansigt mere, han sad uden at fortrække en Mine. Der fo'r et Glimt af brændende Had gennem Evanstons Øjne. Han satte sit Glas fra sig, ellers beherskede han sig. Han drak en Gang igen, men privat.

Endskønt Evanston var kommen godt fra det Spring, han havde været nødt til at gøre, fordi han snublede, varede det dog noget, inden han helt genvandt Ligevægten. Han holdt det gaaende saa længe ved en forceret og blændende Snak om hin Episode i New York, som nu syntes at more ham kosteligt. Med den Evne han havde til at faa alting til at se ud som sit eget, varede det ikke længe, før det lød som om det var Lee og ikke ham selv, der havde faaet alle Pryglene den Gang. Men der var et Træk ved hans Næse, der viste at han skjulte en uhyggelig Ophidselse.

Lee sad høflig og fuldkommen fattet; for nu var det Evanston, der reagerede imod ham. Det mærkede Evanston snart. Han følte, at han igen maatte hidse Lee paa en eller anden Maade eller komme frem med sit Ærinde, hvis han vilde holde ham fast. Han gjorde sig med ét meget alvorlig:

Ja, ja, det var den Gang. Det var i Grunden en lykkelig Tid. De bærer maaske Nag, jeg gør det ikke. Jeg burde ikke været stoppet den Gang; der har aldrig været spillet saa fint og med saa stor Udsigt til Gevinst, som dér i New York. Jeg bærer ikke Nag til Dem, Hr. Lee, for saa kan De vel tænke, at vi ikke sad sammen her, og det var jo slet ikke Dem, der stoppede mig, det var Madam D'Ora. Jeg bærer nu heller ikke Nag til hende, for hvem tænker paa et rasende Kvindfolk uden i det højeste med Selvbebrejdelse over, at man ikke fik hende kneblet og bundet. Jeg bærer kun Nag til Hall. Hall var en Idiot! Jo, jeg kalder den Mand en Idiot, der ikke af nogen Ting paa Jorden eller i Himlen kan bevæges til at se paa sin Fordel, men som man derimod kan trække ind i det vildeste Vanvid, til Selvmordets Rand, bare ved at holde et ungt skært Pigebarn frem for Næsen af ham. Det er modbydeligt ... det er Svineri! Der laa umaadelige Penge i den Opfindelse, han havde gjort, det tænkte han ikke paa, han foretrak at blæse Sæbebobler sammen med en Backfisch, og da jeg saa mod hans Vilje var i Færd med at faa noget praktisk ud af hans Hoved, saa vælter et Sengeskab af en gammel Elskerinde ned over os og ødelægger det hele! Jeg siger, Hall var en skidt Videnskabsmand, for bortset fra Sagens økonomiske Side, som jeg tog mig af og holdt ham ude fra, saa kalder jeg det malpropert, at han overskrider Grænserne for sin Logaritmetabel og forelsker sig i Aandepigen, ja jeg gør. At det ogsaa lod sig udbytte, takker vi ikke ham for. Hvis Hall havde været en Mand, aa Guds Død, hvad kunde vi ikke have udrettet i Kompagni! Vi kunde have startet den skønneste Religion, der nogensinde har samlet Menneskeheden under et Symbol, vi kunde have forvandlet hele Jorden til et dundrende Tempel med to Indgange, hvor han stod ved den ene Ende og jeg ved den anden og tog imod Entré ... vi kunde have lokket Beboerne paa de andre

Kloder ned for at se paa den Salighed ... ja, nu spøger jeg, men det er nu alligevel min Mening. Spiritismen har store Betingelser, og det var Jammerskade, vi ikke fik gjort mere ved den i New York. Men naar en Mand er hengiven til Kvinder ... Lee ... det er De ikke!

Det sidste havde Evanston sagt med pludselig sænket Stemme, idet han bøjede sig frem og saá Lee ind i Øjnene. Lee kunde ikke holde Blikket ud, han saá ned.

De er uskyldig, sagde Evanston blødt, De er. Jeg mener, De gaar ikke om i en Taage af Længsel efter Fruemtimmer. Jeg kan se det paa Dem, De har ingen Kærester. De tænker paa bedre Ting. De svimler ikke over et Hav af Lænder, som al Ungdom gad drukne sig i, og hvor de ogsaa fortjente det. De er ren. Jo, Lee. Gudskelov! De véd ikke, hvor jeg er glad over det. Aa, ikke sandt, Kvinden er det skidneste Kryb, der har skudt sig op af Havfraaden med to Kirtelsvulster mellem Skuldrene! Hun er det Dyr, der lugter af sin egen mudrede Fødsel — A—æv! Véd De vel noget saa dybt nedsunken i Jordens Slim, saa protoplasmeklæbrigt som Kvinden — som Hundyret med Manke og Hofter for to! De kender ikke Kvinden, og lær hende aldrig at kende, hører De, Lee, lær aldrig det fladhjernede Menneskevæsen at kende, der under en oljet Hinde af Forstand skjuler et Hængedynd af Stædighed, kom hende ikke nær, hun tjatter og stikker Ild paa, hun elsker Dem ud af Deres Arbejde, og hun tager fejl af Dem og omarmer Sengehesten, hun gør Deres Liv til Prostitution, fornedrer Dem ved Glemsomhed, Flyvekuller, Uflyttelighed og et Brag af Sladder! Undgaa hende! Lykkelig den Mand, der har rejst sig fra Kvinden! Jeg siger Dem, lykkelig og mægtig er den Mand, der har kastet Kvinden ned i det Slam, han træder paa, mægtig, netop fordi en Mand aldrig styrer en Kvinde, før han har slidt hende ud af sit Hjærte. De skulde vide, hvor hun kommer paa sin dertil indrettede flade Sugeskive af en Bug, naar Trylleordet er talt over hende: Gaa væk! Saa kommer hun. De véd det ikke, for det første der vilde hænde Dem var, at Kvinden vilde læsse sin Foragt og sin raa Ufølsomhed paa Dem som Elsker, ene fordi De begærede hende. Men

jeg véd det, ved Gud, jeg véd det, for jeg har dem liggende paa mine Maätter! Netop naar der ikke er Haab, naar de ingenting faar for det, aldrig en Fingerspids paa deres svedige Hud, saa strømmer de til ... og saa er der ingen Grænser for Mandens Magt! Han ejer dem, og han ejer alle Køkkentrapper ... og han ejer alle Verdens Mænd, der svajer rundt med en Sky af Kvindehaar for Øjnene og Næsen fordummet af Mælkedunst ... han ejer dem, fordi han kan trække dem ved deres Brunst, som han selv er over og udenfor, han ejer dem gennem Kvinden, som han kontrollerer i Kraft af sin Kulde. Jeg véd ikke, hvorfor Kvinden er saadan beskaffen, at hun netop ønsker Pardon af den, der absolut ikke giver Pardon — for hvis der var mindste Udsigt til Naade, kom hun der ikke, saa despotisk er hun i sin Trang til Underkastelse, saa bæstisk er hendes Logik. Jeg véd ikke, hvorfor Hunnen just attraar at blive befrugtet af den, der er hævet over Forplantningen, om det er fordi hun elsker det Umulige og altsaa er sindssyg, eller om det er hendes ganske normale stupide Magtbrynde, der ikke kan nøjes med mindre end at bringe hendes Køns Fjende under Sengehimlen, jeg véd det ikke, jeg savner Forudsætningerne for at vide det. Men jeg véd, at dér hvor Kvindens Magt hører op, dér begynder Mandens Almagt. Alle de store Hærførere og Religionsstiftere var Overmennesker i den Forstand, at de slæbte Kvinden efter sig ved Haarene med Manden hængende bagved, fastklamret til hendes Fødder. Lee ... spring Kvinden over! Hører De!

Evanston holdt inde, og de sad begge to urørlige, hver i sin Sindsbevægelse. Der var dødsstille om dem, Lampen sydede paa Bordet. Oppe paa Loftet lød der en sagte Puslen som af Klør og derpaa en hurtigt stigende Lyd som af en løbende Ting. Lee fo'r voldsomt sammen og saá op mod Loftet, ligbleg.

Det er Rotter, hviskede Evanston roligt. Og idet han ufravendt iagttog Lee, vedblev han, ganske dæmpet:

Hvor Kvinden er modbydelig! Modbydelig! For den, der er hinsides Kvinden, ser Jorden ud som en Stald. Chicago vrimler som et Strudseri af store skidne Fugle. De jumper om udspilede af Indvolde, de æder Kalk, de snadrer i Guds Luft. At

se dem mange sammen i et Teater, det er en Salve paa 101 Skud til Ære for Darwin: Mennesket nedstammer fra Kvinden! Jeg saá ... jeg saá forleden en Kvinde i Teatret, en ung talghvid Krop med sort Man, og det blev hvisket, at hun var et halvt Hundrede Millioner værd. Det var hun ogsaa, for det var ... det var H. A. Gronaus Datter ... Hys! Det var Margaret Gronau ... osende af Ungdom ... drik, Hr. Lee ... drik!

Evanston bevægede sig nu saa at sige paa Lees Aandedræt, traadte saa varligt paa hans Hjærte, at han lige akkurat holdt ham lammet uden at svække hans Modtagelighed. Han havde en Forestilling om, hvor stor Spænding Lee kunde bære, og saá paa ham, at nu var det nok. Lee tømte sit Glas med krampagtigt sitrende Strube, som om han druknede sig i Drikken. Man maatte ikke røre ham nu. Evanston stod sagte op og gik paa Taa ud i det mørke Lokale. Da han et Øjeblik efter kom tilbage, havde Lee rejst sig og stod med svajet Ryg og Brystkassen hvælvet til det yderste under Forsøget paa at skaffe sit Hjærte Næring. Evanston listede stille tilbage til sin Plads, han havde hentet Celloen, og i næste Øjeblik spillede han — dulmende. Lee satte sig og skænkede selv noget mere op i sit Glas.

Evanston spillede, mere og mere besværgende. Det var Tannhaüser.

VIII

Hvis nogen var kommen ind og havde set Evanston og Lee, vilde han have troet, det var et Par Venner, en ældre og en yngre, der sad og gjorde sig det behageligt sent ud paa Natten med Musik og Samtale og en god Rye paa Bordet.

At de begge to var saa blege, kunde være fordi de ganske stille og godt havde siddet og skaalet sig stivdrukne. Lee saá ud som den sygeste, hans Øjne var indsunkne, hele hans Ansigt var strammet sammen som hos den, der holder sit svimlende Hoved oppe. Evanston var blodsprængt i Øjnene og graa som Aske, men han var yderst levende og klar. Han sad og strøg saa smaat paa Instrumentet, mens hans Øjne ransagede Lee.

De ligner Michel Angelos Slave, sagde han dæmpet, og man skulde ikke tro, der kunde ligge saa megen Sødme i hans ellers skrattende Stemme. De ligner ham, De véd, der bryster sig i sine Lænker. Men De er jo langt smukkere, Lee, fordi De er en moderne Mand og ikke en eller anden græsk Hyrde. De er meget stærkere — det vilde klæde Dem at være bunden ... at binde en Slave er jo ingen Herlighed ... hør, nu skal jeg spille noget godt, og saa skal De læse et Digt op for mig, vil De det?

Lee sagde barsk Nej, men fortrød det, for det paadrog ham kun et af Evanstons smaa alvidende Smil. Det tirrede ham næsten til Bevidstløshed, og han havde alle sine Kræfter nødig for ikke at bryde ud af Situationen. Men naar Evanston saá paa ham som paa en Dreng, skulde han ikke faa Ret ved at han bar sig ad som en Dreng, ingenlunde, Evanston skulde mødes paa sit eget Felt. Det var for let at stoppe ham med et Næveslag.

Det skulde vise sig, om Lee kunde klare sig indenfor Evanstons Forudsætninger. Lee ønskede ikke at være mindre snu og haardhudet end noget andet Menneske i Verden. Der var ingen Grund for ham til at give efter for et Raseri over den andens Sjofelheder, det var Evanstons Sag, om han blottede en giftig Sjæl; Lee saá det som sin Opgave at rumme den anden, at holde ham, indeslutte ham paa Naade og Unaade i sin Natur. Det duede ikke at knække ham korporligt, det var Ulogik. Derfor gjaldt det om Ro, Ro. Desværre havde Lee allerede købt sin Ro for dyrt, han var dygtig fuld og havde det at bære ogsaa. Kun en Haarsbred skilte ham fra den Sindstilstand, hvor man slaar for Panden, men han vidste det og vilde ikke handle i Fuldskab . . .

Ja, ja, sagde Evanston og lo formildende. De vil altsaa ikke læse et Digt op. Kanske saa jeg vil. Jeg véd et godt Digt. Nu skal De høre.

Og uden at bruge Bog, inderligt og stærkt som var det hans egne Ord, fremsagde han følgende skønne Strofer:

Den Aftenstund da jeg hørte, at mit Navn var blevet modtaget med Tilslutning i Rigsdagen, var det dog ikke nogen lykkelig Nat, der fulgte;

Og ellers, naar jeg festede, eller mine Planer havde Fremgang, var jeg ingenlunde lykkelig;

Men den Dag da jeg rejste mig med Gryet, i Følelsen af et idealt Helbred, udhvilet, syngende og med Høstens modne Aande i mit Svælg;

Da jeg saá Fuldmaanen blegne i Vest og svinde ind i Morgendagen;

Da jeg spaserede alene i Havstokken, smed Tøjet og badede og lo med de kolde Bølger og saá Solen staa op;

Og da jeg tænkte paa, at min kæreste Ven, min Elsker, skulde komme og var undervejs, aa, da var jeg lykkelig;

Aa, da smagte hvert Aandedrag friskere, og hele den Dag nærede min Mad mig mere, og den smukke Dag fik Ende uden Bekymring;

Og den næste Dag fulgte med ligesaa stor Glæde, og den næste igen om Aftenen kom min Ven;

Og den Nat, mens alt var stille, hørte jeg Søen rulle langsom, uafladelig ind paa Strandbredden;
Jeg hørte det hvislende Drag af Bølgen, som flød, og Sandet, hviskende ligesom til mig for at ønske mig til Lykke;
For den ene, jeg elsker højest, laa sovende hos mig under samme Tæppe i den køle Nat,
I Stilheden under Høstens Maanestraaler var hans Ansigt bøjet imod mig,
Og hans Arm hvilede let om mit Bryst — og den Nat var jeg lykkelig.

Da Evanston havde sluttet, rejste Lee sig og blev staaende ret op og ned med Hovedet bøjet forover, som om han bar en Byrde paa Nakken, han blev staaende længe og grublede. Og han bar virkelig noget, han holdt sig oppe under det knugende Tryk af Øjeblikkets modbydelige Smag. Digtet var af Whitman, og det var et af de Digte, Lee satte højst af alt hvad han kendte. Det forekom ham, at det Uudsigelige havde fundet Udtryk i disse Rytmer; det var det mandlige Hjærtes flygtige og suveræne Følelsesliv, der laa blottet deri, selve Aandedrættet af en stærk sensitiv Mand, hvis Bevidsthed er én Rigdom, blot fordi han lever, fordi han gaar ene og inddrikker Tilværelsens og sin egen Identitet. Saadan havde Lee læst det og skattet det som et uvurderligt Dokument, et af de Breve, som selve Naturens store Segl hænger ved. Og om der stod han eller hun i Digtet, havde været ham ganske uvedkommende; Whitman havde sagtens været abnorm, og hvad saa, hvad angik det hans klare Følsomhed, gjorde det hans Gavmildhed mindre kongelig? Men nu var dette underfulde Stemningsspind bleven til en Recept i Evanstons smudsige Hænder, hvormed han søgte Adgang til en Kultur, han ikke naaede op til, og som ikke kendte ham. Han brugte her Whitmans Sjæl som et klæbrigt Frimurertegn, trængte sig ind paa Lee som Broder, som Medvider i en eller anden vulgær ubeskrivelig Hemmelighed. Det var altsaa ikke svinagtigt nok, at han gik ham kropsligt for nær, plagede ham med sin Blodvarme, nu gik han ham ogsaa paa Sjælen med sine Drifters snavsede Hede. Nu

vilde Lee ikke længere! Nu veg han Marken. Dette var ingen Kamp. En Smitte værger man sig ikke imod ved sin Nærværelse, man retirerer. Lee vilde gaa. Problemet hvorfor han var her eksisterede ikke længere nu, Evanston eksisterede ikke længere, han havde næsten glemt ham, han saá hen over ham som en ligegyldig Ting, idet han søgte sin Hat for at gaa.

Men Lee kom ikke til at gaa.

Evanston, som godt begreb, at han havde forhastet sig, lod klogeligt Lees Sindsoprør faa Afløb i Forberedelserne til at gaa. Han vidste, at hvis Lee ikke rørte sig, vilde han springe som en Bombe. Men da Lee havde faaet Hatten paa og nærmede sig Døren uden at tage ringeste Notits af Evanston, lød det i en uhyggelig sørgelig Tone: Døren er laaset, Hr. Lee. De kommer ikke ud.

Lee vendte sig omkring med et Sæt.

Og nu skulde man jo tro, et Haandgemæng var uundgaaeligt. Men Evanston, der sad i en bøjet Stilling og iagttog Lee spændt, fandt straks Mod til at smile. Han saá rigtigt, Lee vilde ikke slaa. Lee var opbragt, men i Stedet for at drive ham fra Besindelsen virkede Vreden befriende paa ham; det ligesom mættede, traadte i en Handlings Sted, at han nu omsider blev virkelig vred. Det gav Blodet frit Løb i hans Aarer. Og i det samme følte han sig naturligvis ganske fattet. Nu gjaldt det, og det var rart. Han stod et Øjeblik og stirrede hvast paa Evanston, saa gik han langsomt tilbage og satte sig. Han drog Vejret dybt, saá paa Evanston med Øjne hvori det glittede koldt. Og med dette Suk havde han taget Parti. Nu vilde han blive. Se, se, Evanston var nok en dristig Mand! Mon han turde mere? Hvor vidt vilde han gaa? Det var nok bedst at holde den Mand ud endnu en liden Stund, til man fik mærket sig de tilgængelige Steder paa ham. Hvad om man gik lidt i Ledtog med ham? Det var dog vel den eneste Vej til at faa ham gjort uskadelig ...

Idet Lee tog denne Beslutning, blev han rolig, fuldkommen rolig. Men saaledes havde Evanston igen overlistet ham, bundet ham, vel vidende, at dér hvor der blev gjort Tvang gældende imod Lee, dér vilde han staa, dér vilde han tage Kampen op til

sidste Blodsdraabe. Evanston betragtede ham med et saare mangfoldigt Smil.

Saa, saa, sagde han og kunde ikke lade være at le. Hvorfor vil De dog gaa, hvad er det for en ungdommelig Hastighed? Jeg kan ikke have, De gaar paa den Maade. De skal høre mig først, jeg har dog et vist Krav paa at blive hørt, saa kan De siden gøre, hvad De vil. Jeg har jo ikke en Gang faaet mit Ærinde frem endnu. Vi har meget at snakke om. Saa, lad nu Whiskyflasken staa, De har faaet nok, jeg vil ikke tumle med en fuld Mand. Gud, hvor Næsefløjene gaar paa Dem — De ligner en ung Hest, der smager Grimen paa Skindet første Gang — saah — saa! Lad os nu sætte Spilleværket af Vejen og komme til Sagen.

Evanston saá ganske aabent paa Lee men med en næsten umærkelig Skelen, der viste, at han dog endnu ikke var oprigtig:

Lee, jeg har interesseret mig for Dem, lige fra det første Øjeblik jeg saá Dem, Jeg sagde til mig selv, at vi to skulde blive Venner. Og den Gang De bankede mig, tænkte jeg hele Tiden, vi to skal blive de bedste Venner. De gjorde et stærkt Indtryk paa mig, De slog Dem fast i min Erindring. He! Jeg fik Dem kær. Forstaa mig vel, jeg blev jo nok heftig i Øjeblikket og slog igen, tildels nødt til det af Situationen — og De har vist ikke glemt, hvad jeg kunde — men det var kun en rent udvendig Reaktion, den tarveligste Form for Selvforsvar. Nu er vi vist temmelig enige om at anse et Næveslag for det latterligste Argument i en Affære mellem Mænd — ikke sandt? Ligesaa begavet en Fremgangsmaade, som naar Kvinder brænder en Bog, der mishager dem. Idet hele taget Scener, de hører Sovekamret til. Naa ja, Lee, den Scene mellem os den kunde jeg jo ikke glemme . . . jeg kom til at elske Dem! Lee, jeg længes efter Dem, jeg har længtes efter Dem, lige siden De lukkede Øjnene paa mig med et Næveslag, og jeg famlede om efter Dem og ikke kunde finde Dem. Vi vil blive Venner, vi vil, Lee! Jeg véd, der vil komme en Tid, hvor De ikke kan undvære mig, da det bliver en Livsbetingelse for Dem at føle Dem under min Indflydelse. De har aldrig truffet Deres Overmand før, De har aldrig kendt Sødmen ved at ligge under for en Magt, jeg siger Dem, at De

overfor mig moralsk vil blive den Lille, og at De vil komme til at elske mig! Saa! Saa! Jeg véd ikke, hvad jeg siger. Lad os snakke om andre Ting ...

Medens Evanston talte, mere og mere hedt og undertrykt, saá Lee ham fuldt ind i Ansigtet, tvang sig til at betragte ham for dog muligvis at holde ham nede. Men det anstrengte ham over Evne, han formaaede ikke at optage Indtrykket af Evanston i sig uden paa Bekostning af sit eget Selv; han blev stiv i Øjnene af at se paa ham, følte sig som under en begyndende Hypnose og maatte tage sine Øjne til sig. Evanstons Stemme blev straks lavere og dristigere:

En Ting vil jeg dog sige Dem endnu. Ogsaa jeg saá i sin Tid med ligesaa naturlig en Modbydelighed, som De gør, paa dette, der dog er Kulturens højeste Tilstræbelse. Der er ingen direkte Instinkt, der gaar imod Immoralitet og Forfinelse. Man fødes ikke som Overmenneske, det bliver man. Men ethvert sundt Menneske har Spiren i sig dertil. Og det der forlanges for at vikle sig ud af den altfor menneskelige Nødtørft, der binder til Hoben og Gennemsnittet, det er ikke et Arbejde eller en Resignation, tværtimod, det er en Drøm og en Frigørelse ... man maa kun gaa under Vellystens Regnbue for at komme til Overmennesket, man maa leve sig igennem, leve sig ud ... hvis De Hr. Lee, ikke sad her paa Nippet til at besvime af Vrede og Afsky, vilde jeg ikke have spildt et Ord paa Dem; men jeg siger Dem, De reagerer som De skal ... de Rette, de Udvalgte vil ikke! Saa, nu taler vi ikke mere om det. Man kan ogsaa spolere Fremtiden ved at vide for meget.

De sidste Sætninger havde Evanston sagt hurtigt og i et Slags Forbigaaende, omtrent paa samme Maade som Banderilleroen, der efterlader sine smaa Spyd med Modhager i Tyrens Nakke, saa godt som uden at have været der. Og først noget efter mærkede Lee, hvor det begyndte at nage og æde om sig, det Evanston havde sagt. Men Evanston nærmede sig ham allerede fra en anden Side og i en ny Skikkelse, som det syntes meget oprigtigt:

Lad os nu en Gang komme til det, jeg hele Tiden har villet sige. Jeg rørte ved det, da vi begyndte at snakke om Edmund

Hall og derfra gled ind paa andre Emner. Ja, det var da mine og Halls Operationer strandede, at jeg næsten straks henvendte min Opmærksomhed paa Dem, Hr. Lee. Ser De, Spiritismen havde den store Fordel, at den lod sig bringe i Pagt med Videnskaben uden dog at tabe i mystisk Omfattelse, den havde Betingelser for at samle baade Dannelsen og det hellige Enfold indenfor sin Kres. Men en endnu fordelagtigere Basis for et moderne Religionssystem — og jeg tror, det er Religiøsitetens endelige og sidste Tilflugt — mener jeg, vi har i Æstetiken. Derfor var det, jeg henvendte min Opmærksomhed paa Dem. Vi kan vel nok være enige om, at det Religionen saa smærteligt savner i vor Tid, det er Hoveder, Talent — men lad os ogsaa være enige om, at Talenterne paa en uforsvarlig Maade staar sig selv i Vejen, naar de vægrer sig ved at arbejde sammen med Religionen. Hvis en Digter i Stedet for upraktisk at ødsle sine skønne Syner ud over et Publikum, der ræber af Kartofler til Svar, fik sig til at gaa til Religionen og lod sine frelsende Idéer omdanne til Skorpioner, vilde alle Parter staa sig derved. Digteren fik sit Publikum, Publikum sin Aareladning, og Religionen rykkede igen ind paa Hartkornet. Hr. Lee, jeg kender Deres Produktion, jeg er et af de to Hundrede Mennesker i Amerika, der kender den, og jeg betænker mig ikke paa at sige, at De er den Mand, Religionen trænger til. De er oprindelig, De er en Fornyer. Religionen er i Følge sin Natur gold, den vil næres. Vi har Brug for Dem. Lee, De skulde jo være Præst! Der er en mægtig Præst i Dem. Jeg har aldrig truffet nogen med Deres Tro, saa kan De sige hvad De vil. Jeg vil ikke gøre Nar af Dem, men De er det mest tillidsfulde Menneske, jeg har kendt! Ak ja, De tror. Det gør De nu altsaa. Men det er Dem, der bærer Verden. Vi andre rakker den ned, De stemmer den op igen. De ejer alt hvad der er, i Liv og i Død. Det er der ikke noget at gøre ved. Der er kun at holde sig til Dem for at faa et Gnav med. Det maa vi finde os i. De er nu en Gang Tilværelsen selv, min unge Herre. Jo, De har denne Varme, som skal være saa dejlig, De kommer fra Jorden og deler endnu Ebbe og Flod med den. Deres Blod er en Maaler for alt hvad der gror. Alt og alle kendes ved Dem, De rødmer Dem ind

i Hjærtet paa Alverden — Aa undskyld, maa jeg tale ud? — De gider nemlig synes om at leve, De holder af Sten og Græs og Børn og andre værdiløse Ting og kan ikke tro andet, end at Alting er godt. De har Alting af Naturen, og det er sgu ikke Deres Fortjeneste — jeg kunde ogsaa have været en glad Giver, hvis jeg havde haft Talent, eller omvendt. Men som jeg siger, De skulde jo have været Præst! Religionen trænger til en Elsker som Dem! Og jeg tilføjer, Lee, De er paa den anden Side netop den Mand, der trænger til Religionen! Jo, Lee, De kan stole paa, det er rigtigt, for ligesaa vist som det er, at jeg har Brug for netop Deres snævre Publikum — opad — ligesaa sikkert er det, at De kun ønsker én Ting, nemlig at vinde min Verden — nedad. Det slaar Dem, De føler, at det er rigtigt. Hvad nytter det, at De er en stor Digter, naar De ikke bliver læst? Og hvad Kraft er der i Religionen, naar den ikke kan staa for Kritik? Ser De saa Nødvendigheden af en Sammenslutning mellem Poesi og Religion, nærmere bestemt mellem Dem og mig? De skal tilføre Religionen den gode Smag, jeg skal sikre os Popularitet. Overfor Dem tør jeg jo bruge Ordet Religion uden at frygte for at blive misforstaaet, jeg mener naturligvis ikke nogen Religion i Særdeleshed, jeg mener det, man kan sammenfatte under Begrebet Aandsliv, Tilstedeværelsen af en aandelig Værdi i Modsætning til den haandgribelige Verden. Dette turde være et bredt Grundlag at arbejde paa; men jeg nærer ikke ringeste Tvivl om, at der ud fra dette almindelige Udgangspunkt lader sig organisere en religiøs Trust, som omfatter og kontrollerer alt hvad der hedder Tro og Overtro og Vantro, kort sagt Tro i Verden. Ved Tro i religiøs Forstand forstaar jeg den Aandsfraværelse hos Folk, der betinger en anden Interessesfære end den daglige, og som let hidfører netop den Løshed i Virkelighedssansen, vi andre skal leve af. Jeg tvivler ikke et eneste Øjeblik om, at en religiøs Trust lader sig virkeliggøre. Principet skulde jo være lige det modsatte af hvad Religionerne nu anvender, den gensidige flittige Forkætring, Principet skulde være et omfattende, samlende og bekræftende. Selv den mindste og mest forrykte Sekt skulde ikke agtes for ringe til at bære sammen til det store Verdensalter.

Hvad Folk tror, er os ligegyldigt, naar blot de tror. De indser altsaa, at en Religions Kraft væsentlig afhænger af den Overbevisningens Formfuldendthed, hvormed den bliver forkyndt, dens *Stil*. Her er det, *De* faar Deres Opgave. Lee, jeg vil have Dem til at skrive en ny Bibel! *Jeg vil have Dem til at skrive mig en Bibel!*

Her stirrede Evanston med koncentreret Energi ind i Øjnene paa Lee. Lee tav, men hans Ansigt fortrak sig, som om han nu endelig var naaet til at finde Situationen komisk og havde i Sinde at echapere ved at le. Evanston pegede ham hastigt mellem Øjnene med Pegefingeren:

Nu ingen Misforstaaelse! Jeg er ikke vittig. De er ikke til Fyrværkeri. Det er business, min Herre. Læg Mærke til at der er en vis Begyndelse til Handling i alt hvad *jeg* siger, jeg er ikke Skønaand. Lad os forstaa hinanden. Skulde det være Nonsens at tænke sig et Skrift ligesaa virksomt som Biblen, i vor Tid, med vore Midler til Udbredelse? Véd De, at det endelig kun er i nitten Hundrede Aar — nitten Hundrede smaa Jordomløb — at Testamenterne har gjort det ud for kosmopolitisk Lekture? Er det saa imponerende? Hører al Konkurrence op dér? — Tillad mig med det samme at give Dem en Oversigt over de Erfaringer, jeg personlig har gjort med Hensyn til Religioner, min Udvikling, samt hvordan jeg tænker mig Driften af et tidssvarende System sat i Gang. Jeg ønsker ikke, De opfatter *mig* som en Troende, jeg véd hvad jeg tager mig for.

Evanston tændte sig en frisk Cigar. Idet han glippede, behageligt med Øjnene imod Røgen, bemærkede Lee, at Huden paa hans Øjenlaag var af en anden Farve end det øvrige Ansigt, hvidblaa, og det gav ham et Udtryk af ubetvingelig Egoisme. Han befandt sig aabenbart særlig vel; Øjenlaagene var synlige næsten hele Tiden.

Mit tidligere Liv kan ikke interessere Dem meget, fortsatte Evanston. Før efter mit fyrretyvende Aar begyndte jeg ikke at du til noget, nu er jeg tre og halvtreds, jeg har altsaa de tyve Aar tilbage, i hvilke man hersker. Forresten var jeg i mange Aar Mormon. Min Fader var en af Pionererne. Der var gode Ting i Mor-

monismen. Vor Inddeling i tre Tilværelsessfærer med Jordlivet i Midten var ikke ilde. Der var noget praktisk og tiltalende i det Doktrin, at man skulde hæve saa mange Sjæle op fra Undertilværelsen som muligt ved at lade dem fødes paa Jorden; det var virkelig en frugtbar Idé, hvis man bare kunde bragt det dertil, at Mormonerne fik Børn i saa store Mængder, at de tilsidst blev i Majoritet. Jeg tror, det var Youngs hemmelige Tanke. Men der var to Ting, der fældede Mormonismen — rent bortset fra den sjofle Behandling, der blev os til Del fra Unionens Side. Vi havde dér for anden Gang med kæmpemæssig Møje brudt Land og faaet det til at gro om os, vi havde ryddet Urgrunden og knækket Ryggen paa Indianerne, uden Hjælp — leve maa man vel — og saa kommer de Køtere og Lovtrækkere og smider os ud af vort eget Hus! Det var skidt gjort, det var et af de nette Overfald, der karakteriserer Frihedens Land! Jeg lærte ikke Venlighed af det Pak i Washington, jeg lærte ikke Pardon af dem! Naa, men Mormonismen var nu strandet alligevel. Den havde to Grundfejl, den involverede Fruentimmer i sin Dyrkelse, og Mormons Bog var utilladelig slet skrevet, selve Talentløshedens Evangelium. Man faar Tæring af at læse den. Læg Mærke til den Ting. Min Fader havde allerede Forstand paa, at man ikke kan holde en Religion oppe med en Kogebog, derfor sendte han mig til Oxford for at lære den bedste Teologi, der kan faas. Jeg fik da min Eksamen, desuden lærte jeg Musiken og hvad der ellers bød sig, og det kom jeg saa tilbage med. Man skulde ikke tro, jeg var en studeret Mand, vel? Man skulde ikke tro det, for jeg lærte jo ikke de hæderværdige Lærde i Oxford deres hule Hoste af eller deres Mus i Knæene, nej jeg gjorde ikke. Jeg beholdt en sund Smag for Menigmand, for de brede Lag, og mellem dem har jeg altid siden bevæget mig. Jeg kan dem. Naar jeg vender mig, saa drejer der en Ring af tyve Tusind hungrige Sjæle udenom min Akse. Jeg er Kernen i en Taageverden. Jeg har i fem og tyve Aar grundet min Magt nede i Folket. *Nu er jeg kommen op, nu vil jeg til!* Skaal, Hr. Lee! Skænk noget i Deres Glas — nu er De vist ret nøgtern igen. De ser paa mig med en vis Respekt. Nej, jeg har aldrig næret nogen

Tillid til Mormonismen, og naar jeg har arbejdet saa meget for den, er det paa Grund af mine Familieforbindelser i Utah. Jeg arbejdede jo imidlertid altid maskeret — udenfor Salt Lake City — men for det første lod det sig ikke holde i Længden, og for det andet gled jeg lidt efter lidt væk fra Sagen til Fordel for Masken. Nu har jeg helt og holdent brudt med Woodruff. Nu er jeg Cancer. Finder De Navnet besynderligt? Jeg har valgt det med nøje Eftertanke. I Menigmands Øre klinger det fremmedartet og altsaa godt, og det er lige meget, paa hvilket Sprog det bliver sagt. Folk med nogen Dannelse vil studse og udbryde: jamen, det betyder jo Krebs, og til dem vil jeg sige: Ja, jeg er den store Krebs! Jeg er Tilbageføreren, jeg gaar baglængs ud af Byens Stenørken og tilbage til Kilderne. I min venstre Klo knuser jeg Gadens Fortærelse og i min højre Fabriken og Prostitutionen, mens jeg baglængs skrider ud i Guds enfoldige køle Enge. Følg mig! Men de fornemme og ledende Hoveder, Folk som Edmund Hall, salig Ihukommelse, de vil kruse de kræsne Mundvige: Cancer — aa — Kræft, og til dem vil jeg hviske: Yes, Sir! Ja, jeg er Kræften! Med Haanden for Munden — saadan — vil jeg hviske: Jeg er den ædende Bakterie! Betænk Dem paa at mikroskopere og udrydde mig, mine Herrer! Jeg er den gavnlige Græshoppe, den altædende Lokust, der renser Steppen for Ugræs før Kornsorterne. Tør De stække alle Sygdomme, mine Herrer Doctores med. & chir.? Er Kræften ikke et af Naturens sundeste Midler til Udvælgelse, er en vis Uhelbredelighed ikke i Kulturens Favør, siden den holder Svaghedens Magt indenfor rimelige Grænser? Hvordan skal de svage Individer dø, naar Bakterierne ikke mere maa leve? Bør vor Beskyttelse af de Smaa og Svage i alt Fald ikke ogsaa snart strække sig til de betrængte Bakterier, er det fair at drive dem ud af ethvert svækket Legeme, hvor de har indrettet Koloni — er der ikke Fare for, at de i retfærdig Harme kaster sig over de Stærke og opæder dem? Var det gunstigt? Saadan vilde jeg sige til de fine Professorer og Statskonsulenter, og jeg gad vide, hvad de vilde være i Stand til at svare. Han har Ret, vilde de tænke, han har faaet den geniale Idé at forgive Plebs med en

uhelbredelig Aandssygdom, han vil vakcinere Samfundet imod Kristendom og alt hvad der hedder sjælelige Endemier, han skal passere! Indstillet til Statsunderstøttelse. Og jeg har Ret...

Evanston spyttede frisk paa Gulvet, sad klarøjet og kvik i alle Bevægelser.

Jeg har Ret, det er min Mening at malke Koen gold en Gang for alle. Jeg arbejder ikke for en Fremtid og ikke for andre, jeg arbejder for mig selv, som det er enhver Mands Pligt i Amerika. Disse Folk, der vil virke for Almenheden, de staar bare i Vejen, de passer ikke deres eget, travle Folk falder over dem. Jeg agter at saa i den religiøse Mark, saa længe den giver noget, mine Efterfølgere faar saa sørge for Kunstgødning til deres Afgrøde. Vi piner Grunden ud til det yderste, og til Slut tjener vi hvad der kan tjenes ved en Fallit. Her vil De i alt Fald være med, De ønsker intet hellere end et grundigt Krak for Religionen. Og byder det Dem imod at høste økonomisk Fordel af en moderne Götterdämmerung, hvor alle Idoler raadner af Piedestalerne, saa kan vi endda blive enige, jeg skal gerne overtage hele Indtægtssiden! Skaal, og glædeligt Nytaar!

Det er længe siden, jeg har talt med et akademisk dannet Menneske. Den aandelige Ensomhed, Hr. Lee, er jo en Smærte. Ikke sandt, en Landflygtighed, et Jorderig; men Forstaaelse og et gensidigt befrugtende Samkvem det er Paradiset, det er det Hinsides. Har jeg ikke Ret, føler De ikke, at De ligesom er kommen hjem, gør det ikke godt at blive forstaaet? Mærker De ikke hele Tiden, at jeg er en Kender af Deres Produktion? Eh? Jeg har jo forstaaet Dem, har jeg ikke? Sidder vi nu ikke godt, har vi det ikke rart? Hvad? Har vi det ikke rart? Lee, kan De Latin? Jeg skulde have Lyst til at sige noget til Dem paa det gamle ugudelige Maal, det eneste Sprog, der tillader alt, det eneste Sprog, Kvinden ikke har faaet Lov til at hvælve sin Skørtehimmel over. Latinen er Dem ikke præsent i Øjeblikket ... godt, saa bliver vi ved det bigotte Engelske ... kanske en let viril Lystighed netop udhæver sig bedre paa Baggrund af vort tugtige Modersmaal ... naa, men hvad var det nu jeg vilde sige? Jo, det var, hvordan man stifter en moderne Religion. Jeg

vil skitsere Dem Metoden. Den første elementære Betingelse for, at en Religion skal have Livskraft er, at den kommer fra et andet Sted end dér, hvor den sættes i Gang. Det er en Lov. Kristendommen udbredte sig til alle andre Lande end netop Palæstina. Man er ikke Profet i sit eget Fædreland, siger man, og det er en Kendsgerning. Den religiøse Følelse betinges nemlig af en vis Afstand, da Længslen er dens virkende Motiv, den næres af Forestillingen om det Fremmede, saasom den stammer fra en Lede ved det Daglige. Det var i Tillid til denne Lov, jeg rejste over og missionerede i Kina, jeg havde Lyst til at præsentere mig langvejs fra som den fremmede hvide Gud for disse fire Hundrede Millioner Gule, der hader hinanden lige ind til Benet. Der skulde være noget at gøre. Men jeg blev, som jeg har fortalt Dem, skuffet, hvorvel jeg lærte meget. Loven gælder ikke i Kina. Kineseren kender ikke til Længsel. Han har de andre Kønssygdomme, men Længslen er forbeholdt den hvide Mand, specielt Nordboen ... Eh? Kineseren interesserer sig heller ikke for det Fremmede, og jeg skal sige Dem hvorfor. Fordi den gule Race kan undvære Krydsning, fordi Trangen til en ny og bedre Kærlighed end den, der bydes Kinamanden af evig den samme lille stumme Kvinde, Trangen til en erotisk Differentiation, siger jeg, den finder Kineseren Udveje for paa anden Maade. Mærk Dem det! Derfor er han immun overfor Paavirkning af det Fremmede, derfor er han irreligiøs; han higer ikke ud over sig selv. De vilde ikke se mig i Kina. Jeg havde at lægge mig en pigtail til for at faa Lov at færdes imellem dem. Tænk Dem mig med Haarpisk ned ad Ryggen! De vilde ikke høre noget om Himmeriges Rige, de grinte og skruppede ned i Opiumsbutiken, og ... det var ikke let at afgøre, hvad Køn de var af, naar de forsvandt to og to i deres indigoblaa Susebukser. Nej det var ikke. Jeg lærte meget i Kina. Vel. Ser De, skulde vi nu følge Reglen, saa startede vi vor Religion saa langt borte fra Amerika som muligt men med kraftigt Henblik paa Amerika alligevel, naturligvis. Jeg har tænkt paa Thibet. Der knytter sig megen Mysticisme til Tibet, bare fordi Evropæeren endnu ikke har faaet Lov at se, hvad der er der. Man kunde ogsaa omgaa

Fordringen, som f. Eks. Muhamed gjorde. Han isolerede sig, han fjernede sig tilstrækkelig længe fra Selskabet til at kunne vende tilbage som Profet. Vi kunde rejse ned i Arizonas Knoglehuler og modtage Aabenbaringer der. Men det er ikke nødvendigt. Jeg er kommen til den Overbevisning, at vi kan stryge hele vor Religions mystiske Fortid. Vi kan træde op direkte i Chicago! Der er i sig selv Afstand nok i Chicago, her hvor alle Nationaliteter gaar om med hver sin hemmelige Skuffe i Hovedet. Chicago er et Centrum for al Afstand! Ingen By er mere fremmed for sig selv end Chicago. Den brøler hver Lørdag efter Sjæl, og hver Søndag tier den og lytter i Græmmelse: kommer min Gud heller ikke idag? Hvem er jeg? Chicago ønsker en Sjæl. Og God dam, vi skal give den hvad den har godt af!

Nu lo Evanston, virkelig lo for første Gang den Nat, han hvinede som en Hest og rystede hele sin blottede dobbelte Tandrække frem i Luften. Gebisset var mærkværdig langt, idet den brede Mund sad ganske fladt i Ansigtet. Ikke en Tand manglede, men de var slidte og sorte som Grafit af Tobaksrygning. Evanston lo saa lykkeligt som en Mand kan, naar han ser noget for sig, der bringer ham i fuld Harmoni med sin Natur. Aldrig havde Lee faaet et saa levende Indtryk af klassisk gennemtrængende Skadefryd. Men Evanston tog sig straks sammen igen. Han var i højeste Grad oppe, Forestillingerne trængte paa i hans Sind:

Vi begynder her i Chicago! Men hvordan begynder vi? — Jeg behøver selvfølgelig ikke at erindre Dem om, at en Religion altid har to Sider, den der vender udad, mod Menigheden, og den der vender indad, mod de Indviede. Den sidste er det, vi hele Tiden har talt om. Og dér er meget endnu at udforme, men i Hovedsagen er Programmet altsaa det, som jeg improviserede iaften i Anledning af Deres Nærværelse. Iøvrigt skal vort Samfund grundes indadtil paa Venskabet, saadan som allerede Whitman saa gribende har det:

Velan, jeg vil gøre vort Fastland uadsplitteligt,
jeg vil skabe den fortrinligste Race, Solen nogensinde har skinnet paa,

jeg vil stifte de dragende Riger for Guder,
for Vennekærligheden,
for den livslange Vennekærlighed.

Jeg vil plante Kammeratskab saa tykt som Træer langs alle Floder i Amerika og langs Kysterne af de store Søer og ud over alle Prærier,

Jeg vil skabe uadskillelige Byer med Armene om hinandens Hals,
I Vennekærligheden,
I den mandlige Vennekærlighed ...

Ikke sandt, der er noget af det? Men det skal vi siden komme tilbage til. Hvad Programmet udadtil angaar, saa følger vi i alt væsentligt den gamle prøvede Metode, naturligvis med alle de Forbedringer, som den moderne Viden kan hjælpe os til. En Smule Kendskab til Sjælelivet og Fysiologien gør Mirakler i Retning af Sikkerhed og navnlig Forkortning — man sparer en Masse Tid, naar man véd hvad man vil og retter sine Kræfter netop paa de rigtige Steder. Jeg lærte meget af Edmund Hall om det Spørgsmaal; han havde virkelig en forbavsende Evne til at finde den kortest mulige Vej i et sjæleligt Vildnis — desværre ikke for sit eget personlige Vedkommende. Jeg maa sige, jeg tilegnede mig ogsaa en vis Samvittighedsløshed af den Mand, det som man kalder den videnskabelige Kulde. Det er klart, at alt dette kommer vort Forehavende tilgode. Som De jo véd, har en religiøs Nydannelse Karakteren af en Farsot, en aandelig Smitte; den udbreder sig med potentielt stigende Fart, den griber om sig, indtil den pludselig slaar ud i Massen, og fra nu af er den under Massens Lov, der er den samme som Loven for en Ildebrand ... saá De Chicagos Brand i 71? Nej, da var De jo ikke født. Luften brød i Brand den Nat! Selve Luften slog ud i uhyre Ildtæpper højt oppe over den flammende By! Jeg saá det. Jeg saá kolossale Ildballoner springe ud af Luften og slaa som fortærende Gab ned over Byen. Stenene brændte, Mand, Graniten blev forvandlet til Cementpulver; der blev ikke andet end en Hob Ovnaske tilbage af Husene. Himlen brændte

den Nat, og jeg glemmer det aldrig. Heden fra den brændende By blev saa stærk, forstaar De, at Atmosfæren spaltedes i sine Elementer og forbrændte ... saadan slaar Sjælene ud, naar Massen er bleven tilstrækkelig ophedet, saadan svier Folk af, naar man er kommen saa vidt, at Ilden forplanter sig paa Afstand! Sjælene har deres Kemi, og man skal kun kende Formlerne for at faa den blaa Himmel i et Menneskesind til at regne ned som rygende Salpetersyre. Løbskhed og Vanvid ligger gemt i ethvert Væsen af Gennemsnittet; der skal blot Hede til.

Allerførst skal vi jo sikre os Folks Opmærksomhed. Det det gælder om til at begynde med, er Opsigt. Den skaffer man sig. For enhver Pris. Ved et hvilketsomhelst Middel. Et Baal, der kan ses; Brændet er ligegyldigt.

Opsigten skaffer man sig. Paa et passende Tidspunkt begynder vi at helbrede. De første Kure kniber det med, da det er dem, der skal skabe Ryet, og vi altsaa endnu ikke har det — godt, de første Kure fiksfakser vi lidt med. De anstiger en Dag med Krykke, og jeg tager Bindet af Deres stakkels Ben og hænger Krykken op bag Talerstolen. Siden behøver vi ikke at hjælpe til selv, for naar der er bragt Sving i det, kommer Folk sig virkelig, ja de gør saa. Saa er det en anden Magt end vor, der tager Affære, nemlig Suggestionen, Massetroen. Vi kurerer Lamhed i det uendelige og alt hvad der kan kureres, og det tager vi ikke noget for, men sig det til din Nabo og lad ham udbrede det videre. Imidlertid har vi gennem vor Organisation indadtil skaffet os Midler og er rykket ind i et kæmpemæssigt Lokale, det vældigste Tempel i Verden, det rungende Avditorium for vor ny verdenssamlende Tanke. Musiken har jo hele Tiden spillet en vigtig Rolle, men nu gaar den over al Forstand, Lee, her har jeg vidtgaaende Planer. Musiken bør gøre sig den moderne Teknik underdanig! Ser De ikke det latterlige i, at et Orgel den Dag idag drives med Haand- og Fodkraft? Jeg vil have en Dampmaskine med fem Tusinde Hestekræfter spændt for Bælgen, jeg vil gøre Klaviaturet til elektriske Kontakter, jeg vil spille i Friluft med Turbiners Styrke, jeg vil lade mit Orgeltaarn se ti Mile fra Chicago, med Piber og Basun og Tuba ragende som

gigantiske Ventiler ud i Skyregionen, jeg vil udbrede Tonen af Chicago i Miles Omkreds, det rungende Brøl af Chicago, Tempelstaden! Lee, Lee, Deres Hymner, Deres nye usigelige Bog for alle Folk brølet ud fra Chicago med fem Tusinde Hestekræfter, bare ved lette Tryk paa en elektrisk Tangent! De vil skrive vor Bog, og De vil indvirke paa H. A. Gronau, saadan at vi kan faa Adgang til de første nødvendige Millioner! Kapitalen skal støtte os! Ser De nu, hvordan det ligger? Jeg har paa min Haand det store Publikum, Arbejdsmarken, og De gaar ind med Deres Talent, foruden at De skaffer os i Forbindelse med de kapitalstærke øvre Klasser! Er der mere? Der er ikke mere! Talent, Penge og Popularitet — der er ikke flere Kræfter i Verden! Men et Sammenspil har endnu aldrig været set! Her er vor Chance! Lee, gift Dem med Margaret Gronau! En af Vejene til at springe over Kvinden er at gifte sig med hende, det er ordinært, men gør det! Gaa den tunge Gang, gift Dem med disse halvandet Hundrede Pund Talg, der dugger Spejlene af Sved under Armhulerne hvor de kommer hen, men som skal arve Trafiken i Chicago! Forstaar De? Hjulet! Hun skal arve Togene, Chicagos Porte! Har De gjort Dem klart, hvad det vil sige? Med hende faar De Magten til at flytte Folk i Chicago! Véd De, hvad vi faar i vor Haand, hvis De gifter Dem med Margaret Gronau? Vi faar Magten over alt, hvad der hedder Afstand! Hvis vi stopper Hjulet ... hvis vi stopper Hjulet, Lee, aner De saa, hvad vi kan? Aa, vi kan stemme Chicago op i det tomme Verdensrum eller tvinge dem til at æde sig gennem Jordskorpen ned i hedeste Helvede, det er hvad vi kan gøre! Tag hende! Tag hende! Siden ... siden ... ja, man kan jo blive ene igen paa mange Maader. Et fornuftigt Menneske vil aldrig angre noget han har gjort — Undladelsessynderne er værre. Jeg siger, gift Dem med Margaret Gronau! Hun elsker Dem! Hun beskuer Dem jo i en dyb Trang til at blive skattet netop af Dem — og der skal meget rigtigt en stor Digter til for at se noget i hende. Jo, Lee, hun er sikker nok. Men véd De, hvad der er det aller mærkeligste? De er selv forelsket i hende! De véd det ikke, for hvis De vidste det, havde det været forbi. Ja,

nu har jeg ødelagt noget, men jeg kan da trøste Dem med, at først naar man mister Kærligheden, faar man Pigen! De elsker Margaret Gronau, eller gjorde det, jeg kan jo se det paa Dem Lee ..."

Evanston tav pludselig og forholdt sig ganske stille. Lee var bleven dødbleg og saá ud, som om han skulde falde i Afmagt. Evanstons Ord havde ramt ham saa fatalt, at han ganske glemte at tænke over, hvorfra Evanston havde sin Viden, eller at modsætte sig den Gemenhed, hvormed han brugte den. Han saá kun, at det forholdt sig, som Evanston sagde — han elskede Margaret! Ja, det var vel nok saadan, man kaldte det, naar man kendte En, som man aldrig havde tænkt sig Muligheden af at miste. En eneste, som man naturligvis syntes om, og som jo altid var der. Margaret! Aa, Margaret paa Kælken, da de susede ned, og Horisonten lukkede sig i et Nu, og den velsignede Jord dernede fløj dem imøde, mens et Bølgeslag af den rene og strenge Luft ramte dem paa Brystet og peb som Straaler af Kulde forbi Ørene, Margaret, der sad varm i kolde Klæder og var ham saa nær, at han glemte hende — han havde jo altid omfattet hende med en Følelse af lykkelig Glemsomhed — lige til nu, da han sad her og saá dødelig truffen paa den grinende Satan, der havde gramset ham i Hjærtet. Ja, det var sandt, at Margaret elskede ham, og det var sandt, at han elskede hende, og det skulde han nu have at vide af en skiden Bøddel, der ikke kunde slaa sine Øjne ned, der bare blottede alt hvad han saá og grinte og lod det dø ...

Lees Hoved sank. Det smærtede som en Knusning af hele Bevidstheden. Han blev Genstand for en saa blandet Stemning, et saa sammensat indre Oprør, at det lammede ham fuldstændigt. Hans Hjærte laa et helt Øjeblik stille, kunde ikke komme over det. Saa begyndte det vaandefuldt at pumpe, fyldte hele Brystet med Alarm, stødte saa voldsomt, at det mærkedes helt op i det Indre af Øret. Lee sad som en Blind, usalig, hjælpeløs, prisgivet Evanstons Barmhjærtighed. Men Evanston traadte ham:

Saa, Lee! Nu har De jo forstaaet mig! Skuf mig nu ikke! Lee, stol paa min Erfaring! Vil vil blive Venner; Kære Lee!

Vi vil komme til at blive et og alt for hinanden! Vi vil blive uadskillelige Venner! Vil De saa være min Mand, vil De, Lee? Vil De? Vil De?

Evanston saá i stor og ægte Ophidselse paa Lee og rakte sin Haand frem. Og i dette Øjeblik balancerede Situationen. Lee var dreven næsten ud af sin Bevidsthed, bunden paa alle Punkter, under det desperate Forsøg paa at rumme en Natur, der ikke var ham lig, og Evanston havde befriet sig helt rundt, havde naaet Grunden i sit Væsen og frembød sig som den han var, som en Forbryder, men dog ærligt og med Varme, fordi han maaske for første Gang i sit Liv havde Følelsen af at være bleven forstaaet. Han havde Farve i Kinderne nu, og hans Blik straalede aabent, han var glad og grusom som et Barn. Det kunde være haardt nok at have hans Væsens frie Udfoldelse i sin Haand og saa ikke at kunne holde ham oppe. Lee følte noget i den Retning. Til Trods for, at han sad sønderknust og paa det nærmeste bevidstløs, med et Hjærte, der lod til at ville hoppe ham ud af Munden, beherskedes han dog af en Art Selvopholdelsesdrift paa Evanstons Vegne, en dunkel Ulyst til at være Skyld i hans Fald, der fik ham til at nøle med Afslaget.

I samme Nu blev Evanston for stærk. Lee saá ham springe op og komme hen imod sig, hørte ham spørge dybt:

De vil?

Og da handlede Lee ubevidst, trængt tilbage til sit Instinkt. Han rejste sig, kunde ikke se, gik to Skridt baglængs.

Nej! sagde han og blev i det samme vild, skælvede over hele Kroppen, Læberne svandt ham fra Tænderne. En Forandring i Luften, et Vift ved at Evanston rørte sig, havde været nok til at faa Lee til at springe. Men Evanston vogtede sig, gik ham ikke nærmere.

I nogle Sekunder stod de fuldkomment stille og maalte hinanden. Ikke en Gang deres Aandedræt hørtes.

Saa krøb Evanston tilbage til sin Stol, sunken ned til at være et snigende Dyr igen. Han satte sig, tyk i Halsen og hadefuld, svulmet op af Gift, og det var igen det gamle ulidelige Minespil, de stjælende Øjne, de troløse Hænder.

De vil ikke. Naa, Jasaa. Nej, De vil naturligvis ikke — Spørgsmaalet er nu ikke saa meget, hvad man vil, Hr. Lee ... Spørgsmaalet er, hvad man gør. Jaja, Lee. Vi faar sé.

Han tav et helt Minut. Rotterne hørtes i Etagen ovenover, de puslede livligt omkring og gnavede i Gulvplankerne, men ellers var der dødsstille i Huset og overalt udenom. Klokken var vel fem; der kom ikke en levende Lyd fra Gaden. Luften stod tyk og ringende af Stilhed. Det hørtes som et lille Pjask, naar Evanston strøg Cigaraske paa Gulvet. Han sad midt i en Ring af Aske og Spyt paa Gulvet omkring Stolen. Lee havde i Nattens Løb plukket en Æske Tændstikker i bitte smaa Fliser, som han havde samlet i en Dynge paa Bordet; han sad og gav Dyngen en anden Form, mens han fattede sig. Spændingen svandt; men nu følte han sig meget mat.

Omsider rømmede Evanston sig og saá op paa Lee, fjendtlig og med den ham egne Dumdristighed, som han skyldte sin Mangel paa Fantasi.

Naa! Hvorfor er det saa, De ikke vil? Hvad? Tja, De véd ikke, hvad De skal sige. Skal jeg betro Dem, hvad der er i Vejen? De er bange. De er fejg, min Herre!

Lee tav. For det var jo kun en gnaven Beskyldning. Og Gud véd, hvad Evanston mente dermed andet end at tirre ham.

Og det er ikke det værste, vedblev Evanston mere brutalt. De svæver oppe i et Storhedsvanvid, som gør Dem ubrugelig til alting. De lukker Dem ude fra Tilværelsen i grøn Selvbeundring, De er storsnudet nok til at afslutte Dem som en hæderlig Mand i Deres Par og tyvende Aar, medens Alverden udvider sig omkring Dem i storslaaet Fordomsfrihed og med det ene svimlende Taarn af Løgn og Gemenhed ved Siden af det andet! Honnet forblev Ralph Winnifred Lee usynlig i Chicago til det sidste! Saa skal det være saa grusom en Hævn at skrive Vers, som ikke et levende Menneske læser! Jo færre Læsere des større Lee! Ho, haa! Digte kan vi vel allesammen, og at blive ignoreret af Læseverdenen skulde vel ikke være saa svært. Jeg er ogsaa Digter ...

Evanston tog fra Papirstablen henne ved Døren et af de smaa

Hæfter og gav sig til at blade i det. Han skød et ondskabsfuldt Blik op paa Lee, han blev grum om Munden som en Dyrplager, og saa begyndte han at læse op. Det var en religiøs Traktat, holdt i de almindeligste Udtryk. Lee hørte interesseret til i Førstningen, det forbavsede ham, at Evanston ikke skrev bedre. Af den maleriske Kraft og Flugt, der var i hans mundtlige Foredrag, havde Traktaten ikke Spor. Man skulde ikke tro, det var den samme Mand. Men det kendte Lee godt. Han havde før truffet Folk med et frisk og levende Foredrag, som ikke var i Stand til at sætte en Linje paa Papiret. Evanston lod forresten til at kende sin Svaghed selv, han læste op med en besynderlig Selvironi, nød sin Stils hjælpeløse Plathed, samtidigt med at det morede ham at plage den høflige Lee. Men det varede ikke længe, før Lee undlod at høre efter, og da blev Oplæsningen ham en velkommen Hvile. Han fattede sig, kom nogenlunde i Ro. Han tænkte paa Margaret, glemte hvor han var.

IX

DA Evanston havde læst op i nogle Minutter, smed han pludselig Hæftet fra sig og overrumplede Lee med et Spørgsmaal, som han havde forberedt hele Tiden, mens han sad med Bogen for Ansigtet:

Kunde De slaa et Menneske ihjel?

Det havde Lee ikke tænkt igennem. Han glemte, at han jo ikke behøvede at svare, han fik Lyst til at dukke Evanston lidt:

Aa ja. Det kunde jeg jo nok.

Nej De kunde ikke, sagde Evanston med et tirrende Smil. Øjeblikkeligt svarer han, at det kan han saamænd godt! Er De gal? Tror De, De kunde begaa et Mord! De er for fuld af Smukhed til det, og De vilde raadne af Psykologi, inden De kom saa vidt, at De saá rødt. De har stirret paa Bøger, De kan ikke se for Efterbilleder. Haa, og De siger frisk væk, at det kunde De nok!

Lee følte, at der var ét af to at gøre, enten at straffe Evanston for hans uforskammede Snak eller at overbyde ham. Han valgte det sidste:

Hvad véd De om mine Evner som Morder? Jeg slaar daglig Folk ihjel. De Mennesker, jeg vægrer mig ved at tænke paa, de dør hvad mig angaar.

Det var første Gang, Lee egentlig sagde noget, og Evanston saá mistænksom paa ham, udbrød raat:

Hvad er det for noget Sludder? Gør De Nar ad mig! Hvad?

Men Lee lod sig ikke slaa ned, tog ikke sine Øjne til sig. Situationen var ved at vende sig. Det var Trætheden, der lidt efter lidt havde givet Lee Modstandskraft. For Trætheden dø-

vede hans Sensibilitet, gjorde ham mindre fintmærkende. Evanston gik det lige omvendt, han blev jo længere jo mere pirrelig. Han dirrede af Ondsindethed, havde svært ved at beherske sig.

Hvad gaar der af Dem? spurgte han i en hidsig Tone. Sidder De og har mig til Bedste? Er De gal!

Lee svarede ikke. Han var ligeglad. Han følte sig nærmest oplagt til at le. Han saá ganske rolig paa Evanston, som vred sit Ansigt paa en højst uhyggelig Maade. Pludselig slog Evanston om:

Naa saa! De er af den Slags! Ja, jeg vil godt tro det. De er Anarkist. De ombringer et Antal Mennesker før Frokosten. Jeg vil ikke snakke om Deres Metode: De rejser altsaa f. Eks. til Milvaukee, og i samme Øjeblik De har vendt Ryggen til, drysser Folk døde om i Chicago, Dem om det! Men moralsk er De altsaa Morder, De plejer koldblodigt Mordtanken. Jeg er glad ved at vide det, jeg skal ikke sige det til nogen. De kan tro, der er ikke langt fra at kunne slaa Folk ihjel, fra at sige det og saa til at gøre det. Bild mig ikke ind, at De er helt ren paa Fingrene heller; mon der ikke skulde sidde lidt størknet Blod under Deres Negle? Hvad gør De det med? Kvæler De, skærer De, gør De det med en Knippel! Det er saa dejligt! Skaal, Lee!

Evanston var begyndt at ryste, han svedte klamt i Ansigtet, han blev mere og mere urolig. Det var som om der rørte sig et andet Væsen under hans Hud, et Væsen i Bur, som blev levende og støjede, idet Mørket faldt paa i hans Bevidsthed; det krøb og bugnede ud under hans Træk, det strakte sig under hans Klæder, det spændte Aarerne paa hans Haandbage. Han var næppe ganske klar. Der var kommet et farligt Lys i hans Øjne, noget af de skumle Instinkter, Drikken og Nattestilheden løslod i ham. Men Øjnene stak endnu af utrættelig lyssky Beregning. I den følgende halve Time talte han ustandseligt og nu uden ringeste Maadehold, fortalte Ting saa skændige og forvildede, at Lee næppe troede sine egne Øren, rodede alle de syge og unaturlige Ting op, som Mandfolk gerne kommer til at snakke om ud paa Morgenstunden, naar de har talt om alt og melankolske føler Trang til at gyse ved et Kig ind i Smudsets og Hæslighedens

Verden. Evanston befandt sig imidlertid som hjemme deri, gik med Kyndighed og Behag med i de allersørgeligste Afgrunde, blottede skadefro al den Gru og Raaddenskab, der ligger paa Bunden af Tilværelsen. Paa et passende Tidspunkt gravede han en Pakke Fotografier op af Brystlommen og viste dem ét for ét til Lee, den Slags Billeder der bliver falbudt i Port Said, og til hvert Billede havde han et langt flydende Foredrag. Lee hørte til med forceret Alvor, saá paa Fotografierne som en Mand. Og det var ikke fordi han tog sig disse Ting nær, der ikke kom ham ved, men det rent mekaniske Indtryk, han fik af Skamløshed og uappetitlig Galskab, fortumlede ham. Han havde ingen Øvelse i at holde den Slags Ting ude fra sin Indbildningskraft, fordi han ikke var stødt derpaa før, han var jo kun en ung Mand. Alene den Skræk og Afsmag, som han ikke kunde holde nede, var nok til at faa det til at suse i hans Hoved og gøre hans Sanser uklare. Det kom til ham som noget, han ikke var helt nærværende ved, da Evanston pludselig igen slog om og hviskede sig ind paa ham med en uhyggelig hed og smitsom Historie:

Véd De, hvordan det er at kilde ihjel? De har ikke kildet nogen ihjel? Muligvis ikke, men De har tænkt Dem det, De har drømt det. De har saa godt som gjort det i Drømme, og De kunde godt gøre det en Gang til. Jo, De drømte, at De gjorde det, De saá en Pige og fik Lyst til hende bare for hendes Hages Skyld, det var saadan en buttet Hage med Kild under, og hun havde Smilehuller, hun var god, De forestillede Dem, hvor hun var fuld af Grin, og hvordan man bare behøvede at røre ved hende for at faa hende til at gaa i Jorden af dejligt Skrupgrin. Jo, Lee, De kunde ikke lade være og sid nu ikke her og bild Dem ind, at det slet ikke er sandt — De gjorde det en Gang, De var saa træt, at De siden ikke har kunnet huske, om det var noget, De havde drømt eller læst et Sted eller selv oplevet. Men naar man bliver træt igen, husker man det, saa kommer det. Jo, Lee! Husk Dem nu om, De kunde ikke staa for det lille lattermilde Fruentimmer, De gik med hende hjem og blev lidt fuld og omtaaget, lidt overtræt — ligesom nu — og saa var det, at De uimodstaaeligt slog ned med Fingeren under hendes Hage,

paa Pulsaaren, og dikkedikkede og dikkedikkede, indtil hun lo med alle fire Lemmer spillende op imod Loftet, himmelglad over, at De er saa god og venlig, og De dikker, og hun kan næsten ikke mere, men hun skrupler da endnu, og De smiler og kilder stærkere til, saa at hun brøler og beder Dem holde op, men De holder ikke op, De kilder til, og nu skriger hun, den første Krampe begynder at fare hen over hende, hun gisper og mister Mælet, Livskraften løsner sig som Skud ud af hendes Hals, hun bliver stenhaard paa Maven, og Rædslen flammer i Øjnene, hun kan ikke mere skrige, men det siger Bo, Bo ud af hende, og De er stadig den rare venlige Mand, der dikkedikker og dikkedikker og under hende det saa godt ... lige til hun bliver blaa og begynder at dø ... De ser Kraniet le, De ser Skelettet hoppe i hende .... det er Glæde ... det er at dø af Lykke ...

Ti nu stille, bad Lee anstrengt og vendte Ansigtet bort, først til den ene Side og saa til den anden; det var, som om han kun kunde bevæge sig ganske lidt i Halsen. Evanstons Stemme lød tæt ind ved hans Øre og syntes dog at komme langt borte fra:

... Det varer noget ... det varer en temmelig lang Tid, inden hun dør, for Livskraften er som et Batteri, der lader og løsner sig et ubegrænset Antal Gange. Men Latteren, ser De, er jo en Kortslutning, og fremkalder man den tilstrækkelig ofte — man ler som bekendt i Stedet for at være glad ... en fristende Genvej, der særlig ligger for Kvinder — de vil gerne, de er gale efter at le — fremkalder man Latteren tilstrækkelig ofte, saa gaar den over i en forunderlig Lede, der drager som en Afgrund, for det er Døden, saa vil man mere — le endnu en Gang, le godt endnu en Gang, for det er saa sort og godt. Det er det, De lokker ud af hende, De døder hende med hendes Vilje, kortslutter hende og staar over hende og ser, at saadan en navnløs Krop jo ikke er gjort til andet, De lever hende ud paa en kort Tid, ser, hvordan hun i Stedet for at le og more sig endnu i fyrretyve intetsigende Aar gaar det igennem paa nogle Minutter, kroger sig af Grin, til det gør forfærdelig ondt, bukker begge Ender sammen paa sig selv, til der slaar sig Mørke paa Øjnene,

ler til hun bliver gammel som Metusalem af Grin ... ja, og skønt det nu er bleven til Krampe og ulidelig Smærte, saa dør hun alligevel i god Tro til, at det er morsomt ment altsammen, og at man kun har villet hende saa godt, saa godt ... og naar det er forbi, ligger hun og er meget træt og ser ud, som om at nu har hun grint, og nu er det bare kedsommeligt, at hun ligner et Stykke Knaldviskelæder, der ikke er Spor af Vind i mere ....

Hvorfor gjorde De det? Hvad Glæde havde De af at kilde et Medmenneske ihjel? De spejlede Dem, Lee, De badede Dem i Helvedes Ild, De nød den svimlende Afsjæling gennem dette andet Væsen, De lod drukne, De stjal den dødelige Vellyst uden selv at dø — den De har drømt om, den De aldrig turde slippe løs i Deres Krop. Jo, Lee, De drømte jo en Gang, eller hvem véd, om De ikke var vaagen, at der sprang en Klø ud et Sted paa Deres Hud, paa Siden lige nedenfor Ribbenene, og De begyndte at kradse dér med først én Negl og saa to og saa alle fem Klør, og nu breder Stedet sig og bliver til en stor brændende Plet, indtil De faar Hul, og det bløder, saa klør det først vanvittigt, uhyre, for den første Klø i Huden var jo bare et kvalt Raab af det tørstende Væv nedenunder, og nu da der bliver aabnet for det, saa klør det, saa bløder og klør det, det blusser af Klø, og De brænder og forbløder, De er i Ilden, i den blomstrende Ild, og De graver ned i det aabne Saar, som flammer af Klø, De river i det blodige Kød, flaar til med begge Hænder, og hver Fiber drypper af Ild og Sødme, idet De slider den over ... og nu er De naaet igennem til Indvoldene, Lee, De har gravet Dem ind til Deres egne hede Tarme — hvuh! — De slider Maven ud, Lee, De rinker i et sødladent Raseri Tyndtarmen ud af Dem ... og nu har De tændt Helvedes Ild af Klø i Deres rygende Indvolde, nu brænder De som et Verdensbaal af hvid Ild, den evige Ild, Dødsens Solild, der er saa fortærende skøn, at De griber, griber ind under Brystkurven — hijæh! — og faar fat i en Hank af Hjærtet, river med den anden Haand Lever og Nyrer ud ... og nu dør De, nu dør, dør De ...

Aa nej. Aa nej, Lee, lille Lee, vi vil jo ikke dø. Det kan vi ikke. Men vi vil døde. Vi vil sole os i, at det sker, vi vil se

Brandskæret i de døende Øjne, Ilden indenfor, Kvalerne og Dødslykken, vi vil staa over den blaa Mund. Saadan er det jo, det hænger sammen med Dem og den lille Kvindeperson, De sætter Ild paa — De oplever dog dér Afbilledet af den susende Ildebrand, der ender med, at man ligger saa stille og er saa graa og nærmest ligner en Alen, god til at tage Maal af Kister med. De dræber Kvinden dér, Lee, mærk mine Ord, De dræber Kvinden ... men selv er De i en uhyre Grad i Behold! Det føler De, naar det er gjort, og naar De meget ædru overser Stillingen ...

Hvad saa? Naar hun er død af Grin, naar Sjælen er kildet ud af hende, hvad gør De saa ved Liget? De er bleven ædru, og det smager Dem ikke, at De skal have Ulempe af den livløse Ting, der ikke tøver med at begynde paa den sidste Selvantænding, Forraadnelsen, som sandelig ikke er den mindste Del af Tilværelsen. De fjerner Liget, pakker det i en Kuffert og rejser en Tur ud paa Landet, eller De stuver det i en Sæk og ser Lejlighed til at lade den forsvinde i Floden en mørk Nat. Det tager ikke mange Timer fra Deres daglige Arbejde. Siden er det vi læser i Aviserne om det eksempelløse Lystmord — Uha, uha! — og nu kommer det sære og besynderlige, at vi synes vi har glemt det hele ... vi kan slet ikke huske det. Nej, det maa være en anden en. Hvor var det ... i Chicago eller i London ... var det mig, der gjorde det, eller har jeg bare drømt det hele? Er det overhovedet sandt? Hvad er sandt? Hvem borger os for, at noget er til? Hvem er jeg? Er jeg til? Er det mig?

... Det eneste, der er virkeligt i Verden, det er Vellysten. Rum og Tid eksisterer ikke for Vellysten, den er hinsides Nuet, den er Evigheden, Evigheden, Evigheden ... det eneste Bevis for at jeg lever det er at jeg himler af Lyst ...

Evanston talte endnu længe, gik dybere og dybere ned i Menneskenaturens Brønd, hvor alt Lys sygner og tilsidst slukkes ud. Men Lee sansede ikke mere, hvad han sagde, hørte kun den lave koglende Stemme, der lød i hans Øre som den eneste i Verden.

Rummet var saa dunkelt, saa sørgeligt.

Gennem et rundt Hul i Tobakstaagen saá Lee Evanstons Ansigt som en stor furet Maske med et Par hvidblaa Øjne. Der var vist gaaet lange Tider, Lee følte det, som om han var vaagnet af en Blund, eller som om hans Bryst havde været spændt ind. Han var saa ked af det, saa maalløs nedslaaet, at han helst vilde lægge sig ned og dø. Han tog sig med Møje sammen, fik en Idé om, at han vilde bort, et Sted hen og skjule sig, han stod op, hentede tungt efter Vejret. I det samme holdt den nære lave Stemme inde. Det lød forandret:

Vil De gaa, Hr. Lee?

Ja! svarede Lee taknemligt. Han stod halvt ubevidst og saá sig om paa saa meget som muligt i Stuen, ligesom for at hente Identitet derfra. Samtidig med at han blev sig fuldt bevidst, svandt Erindringen om, at han ikke hele Tiden havde været det. Han stod som han plejede, i den hverdagslige Besiddelse af sin Person, kun var han bitterlig ked af det, modfalden som et sygt Dyr. Nu vilde han gaa.

Jaja! sagde Evanston. Vil De gaa, saa vil De gaa. Husk nu hvad De lovede mig ... De har nok allerede glemt det. De husker slet ikke saa godt, Lee. Men De kommer nok paa det siden. Glem heller ikke, at vi skal sammen hen og snakke med H. A. Gronau en af Dagene. Kom snart igen. Kom og fortæl mig hvad De synes om min nye Gudstanke, den fik vi ikke snakket rigtig ud om. Jeg er glad ved at høre Deres Mening. Vi ses jo snart. Nu har vi nok for den Gang.

Evanston rejste sig og gabede, saa det sprang brusket i hans Kæbeled.

De kan godt gaa, Lee! sagde han med belagt Stemme. Gaa De kun!

Han saá hen paa Lee, der stod uvis og med et aabent Udtryk af Afhængighed, som svarede underligt til hans kraftige Skikkelse. Døren? Den var jo laaset.

Evanston smilede næsten umærkeligt:

Døren er aaben! sagde han og kastede sidelængs med Hovedet derhen imod. Det har den da for Resten været hele Tiden!

Lee stirrede længe paa ham. Men det var ham umuligt at hele

sit Væsen imod dette Ansigt, hvori det flimrede blændet, dumdristigt og alvidende af en stjaalen og sammenløjet Sjæl. Han vendte sig og gik til Døren. Den var meget rigtigt aaben, og Lee traadte ud i det forreste Lokale.

Men da han var kommen et Par Skridt, vendte han sig og gik tilbage mod Evanston, standsede foran ham ... vilde ikke ... og slog ham saa alligevel i Ansigtet.

Han havde kun slaaet med flad Haand og under en drømmeagtig Følelse i Kroppen af at størkne, af ikke at kunne; men idet han slog, tabte han Besindelsen, blev vred og vild, fordi han slog, og det var som om der fløj ham Sten i Lemmerne, Slaget var saa voldsomt, at det trængte Evanston til Hjernen, han tumlede, laa et Nu bagover med det Hvide vendt ud af Øjnene. Han genvandt Ligevægten men rørte sig ikke til Forsvar, og der kom ikke en Lyd fra ham, han blev staaende uden et Ord og saá med dyb Frygt paa Lee. Der dannede sig paa venstre Side af hans Ansigt en stor rød- og hvidflammet Plet.

Evanston kom først til sig selv, han blinkede en Gang, og det duggede Blik, der havde indeholdt en Verden af Frygt, blev igen samlet, begyndte at stikke som før men klogere og grummere. Han vidste nok, at det var bedst, allerbedst, ikke at slaa igen. Nu h a v d e han Lee.

Der var kun én Ting, der skilte Lee fra at hamre Evanston til Krøbling, en eneste Fornemmelse bredte sig i hans Indre og genoprettede hans Selvkontrol, Følelsen af at have rørt med sin bare Haand ved Evanstons Hud; der sad endnu en modbydelig Smitte af mandlig Legemsvarme tilbage i hans Haandflade. Han greb en Stol og hævede den op over sit Hoved, det var hans Hensigt at slaa den i Stykker mod Gulvet. Men han gjorde det ikke, han blev staaende med den længe op over sit Hoved. Evanston iagttog ham og saá, at nu gik det som det skulde — om nogle Øjeblikke vilde Lee sætte Stolen stille fra sig, og fra det Øjeblik af vilde han være en Tvivler. Ja. Lee satte Stolen stille ned paa Gulvet.

Saa gik han.

Jernstangen, der spærrede for Døren ud til Gaden, bandt med

den ene Ende, da Lee løftede den af, han stod lidt og tænkte paa at bøje den, slide Stablen ud af Karmen, han svimlede af Raseri, men han gjorde det ikke. Han gik ned ad den mørke Gade langs Husmurene, skrabede i Tanker det indvendige af højre Haand mod Stenene til det smærtede og gjorde ham godt.

Men for hans Hoved var der ingen Trøst. Han gik uden at vide hvorhen, blændet af en sviende Anger. Der var nu ikke andet tilbage af Evanston i hans Erindring end dette arme Ansigt med de brudte Træk og Sporet af Mishandling paa Kinden, han saá ikke andet end denne stumme Orm, der havde krympet sig for Livet. Han følte sig som et knust Spejl, han havde ødelagt sig ved at prøve paa at bære Billedet af en anden Verden end sin egen og ved ikke at kunne det. Det Slag han langede ud havde ramt ham selv. Hvad var der at gøre? Hvordan skulde han faa Oprejsning? Hvad kunde han bringe den Mand til at bøde med, der havde tvunget ham til at slaa?

Byen vaagnede, mens Lee gik sanseløs om i Gaderne. Nær og fjern lød der Støj af Porte, som blev slaaet op, Klokker, der kimede, Vogne der rullede over Træfortovet og bragede videre i Gaden. Det var Mandagen, der meldte sig med sit kolde Tempo.

Aa, det var en bitter Morgen. Mens Lee gik om i Byen, der skikkede sig til Dagens Arbejde, glemsom, kold og med hele Ansigtet rettet fremad, brændte han af et forgiftet Indre, en Smitte paa Sjælen.

Folk begyndte at røre sig i alle Gader, Byens trofaste Morgenmænd, der var hans Lige og som han altid havde omfattet med fuld Forstaaelse, hvadenten de kom kørende med en Vogn eller marscherede af med deres Værktøj eller bevægede sig halvt i Trav paa Fortovet med et Bjerg friske Aviser paa Skuldren. Men nu sank hans Hjærte ved Synet af dem, for han følte sig skilt fra dem ved en fremmed Luft, den Forbryderen gaar i. Han var ikke længere en af de mange, han var kommen udenfor. Det var som havde han forraadt ethvert Menneske, han mødte, fordi han gik her ene og indadvendt uden at have noget Ærinde mere. Her gik han med Natten i Hjærtet, angreben af alle faldende

Lidenskaber, Modbydelighed, Ynk, Had og Hævntørst, mens de duelige Smaafolk i Chicago kom ud af Dørene og harkede, veloplagte til at begynde forfra paa Ugen.

Byen var allerede én Vognrullen under Vintermorgenens Ravnmørke, i den bidende Frostluft. Men denne styrkende Lyd, der er god Musik for Folk med et koldt Hjærte, den plagede Lee, plagede ham for første Gang. Han havde faaet hede Nerver. Han havde slidt sig ud og var ikke bleven træt. Han havde villet det Umulige. Arbejdet hævnede sig.

X

NOGLE Dage efter dette Møde udbrød den store Sporvognsog Jernbanestrejke i Chicago. Og i den følgende Uge slog Cancer igennem som Prædikant.

De to Bevægelser udviklede og nærede sig af hinanden med rivende Hurtighed. Den ene Dag talte Cancer for en lille Forsamling af Arbejdsløse i sin Bod nede i South Water Street, den næste Dag rykkede han ind i et stort Lokale med Orkestrion paa State Street og vidnede om Himmeriges Rige, Arbejdets Forbandelse og Kapitalismens Undergang for fem Tusinde Kuske. Han omgav sig i Løbet af en Nat med en Stab af Apostle, han organiserede paa faa Timer en Hær af Betlere. Han gjorde Mirakler i Retning af Allestedsnærværelse, han tav ikke i mange Dage og Nætter men brølede, bad og sang ustandseligt og bedøvende, indtil han var bleven hørt af hele Chicago, snart i en Sal, snart fra en Trappesten og snart fra Ruffet af en Sporvogn, som Kusk og Konduktør havde forladt paa Gaden. Han tonede frem i ethvert Opløb, rejste sin Stentorstemme overalt hvor en Hob var rendt sammen. Strejken skred som en Lavine, og Cancer gik henover den som Orkanen, der bliver til af den og river nye Masser med.

Hele Uroen begyndte med en mindre Arbejdsnedlæggelse af Funktionærerne paa Højbanen og bredte sig derfra til forskellige Fragtkompagnier og Sporvognslinjer. Ind imod Jul forberedte de Strejkende et stort almindeligt Slag, beregnet paa at ramme hele Trafiken i Chicago, og samtidigt rustede Arbejdsgiverne med H. A. Gronau i Spidsen sig til at møde dem ved at indkalde O'Flynn, den store Strejkebryder. Han ankom kort før Jul som

Leder af en Styrke paa flere Tusinde bevæbnede Skruebrækkere. Hermed begyndte Krisen.

I disse samme vanskelige Dage satte det ind med Snefald og voldsomme Nordenstorme, der tilsidst lagde sig som en lang fygende Polarnat over Byen.

Her skal ikke gøres Rede for Strejkens Enkeltheder; det er den Slags Begivenheder, der kommer tilstrækkeligt til Folks Kundskab hele Verden over gennem Telegrammer. Chicago har hvert Aar en Strejke at opvise, og den frembyder som Regel det samme Billede paa hensynsløs Revolte og kras Modbevægelse, Agitation mod Overmagt, Stenkast og Pistolskud i Gaden, Strejkende der lider Nød, og Skruebrækkere der bliver slaaet fordærvet. Denne Strejke fik imidlertid sin særegne Karakter derved, at den ikke indskrænkede sig til at være en Kraftprøve mellem Fagforeningerne og Arbejdsgiverne; dens Gang bestemtes væsentlig ved A. O. Cancers Optræden. Det saá en Tid ud til, at denne vældige Profet skulde samle hele Arbejderspørgsmaalets Skæbne i Chicago i sin Haand.

Paa Grund af særegne Forhold, Uforberedthed paa begge Sider, Julens Nærhed, fløj Strejken straks ind i et ufremkommeligt Spor; Mægling syntes umulig, Mottoet var Alt eller Intet paa begge Sider. I et Nu blev Tusinder af Mennesker styrtet i Nød, den haarde Nød, Sult og Kulde for Døren.

Cancer havde et forfærdeligt Held med sig. Arbejdsløshed, Juletravlhed og Snestorm tilsammen skabte en Panik, en Desperation paa Randen af Vanvid, som han ikke var sen til at bearbejde med hele sin Erfaring. Han havde jo den mægtige Fordel, der ligger i at lade sig høre som den eneste samlende Røst midt imellem to Lejre af stædige Fornægtere. Han slog sig op som den tilsyneladende gavmilde Gud, som den Villende; der var ikke den Ting, han ikke turde love. Han stillede selve Himmeriges Rige, der synes saa langt borte nu, i Udsigt, og Folk fulgte ham. Godgørenheden, Brødet for idag, som de sultne og forkomne Strejkende ikke faldt paa at bede om hos de rige Magthavere, det bød denne ene Mand dem. Og de Almisser, som Arbejdsgiverne vilde afslaaet de Malkontente, der var gaaet af Tje-

nesten, dem turde de ikke nægte en religiøs Opvigler. Cancer gik frem og tilbage mellem Parterne med sin Hær af Betlere. Og alt hvad der kom i Kassen uddelte han til de Fattige; han satte indtil videre hver Cent i Forretningen.

Strejken svang op og ned, snart var Arbejderne ved at tabe Modet, snart blev Kapitalen ligesom lidt klejn tilmode, men Cancer voksede lige i Vejret som et Træ i Troperne. Han var Manden. Det halve Folk gik efter ham, og Resten blev nødt til at regne med ham.

Cancer trængte ind i Chicago ved sin utrættelige gennemtrængende Veltalenhed. Han slog an, hans Foredrag hentede Kraft fra et vist aandeligt Lokalkendskab, som han anvendte med den Fremmedes Oversigt og kolde Beregning. Det var som stod han et eller andet Sted i intim Rapport til den hemmelige indfødte Sjæl i Chicago, som holdt han i sin Haand et Hjærte, hvis Konvulsioner gav ham Magt over Takten, Pulsslaget i Chicago. Han maatte et eller andet Sted i Dybden have skaffet sig Forbindelse med Kilderne. Han fornyede sig hver Dag, havde hver Dag skaffet sig frisk Kendskab til hvad man drømte om i denne By, og hvad han kunde bruge Drømmene til. Han talte Nervernes mystiske og stærke Sprog i Chicago. Folk syntes de skulde kende ham. De gik jo alle om under Byrøgen og gemte en gammel Drøm om de Saliges Opholdssted; Cancer lovede dem det, alt hvad de vilde have, baade det gamle og det ny Atlantis; de var alle født med Forestillingen om en stor og straalende Befrier, der skulde komme; Cancer lovede at vise dem Gud. Imidlertid kunde de passende forberede sig paa Himmeriges Riges Komme ved at nedlægge Arbejdet. Og paa det Punkt stod det.

At Strejken selv blev saa uforsonlig, skyldtes nærmest H. A. Gronau. Han kendte som Forretningsmand ikke til at bøje sig, han var rig nok til at taale, at hele hans Virksomhed laa stille, og han havde stor Indflydelse paa de øvrige Kapitalisters Holdning. H. A. Gronau, der ellers var meget populær og kendt som en rimelig Arbejdsherre, vilde ikke give sig denne Gang. Strejken skulde knækkes.

Strejken er ikke fair, udtalte han til en Interviewer. Der staar

en Tyveknægt bag ved den. Jeg har sat min Arbejdsløn op som et Tilbud, og naar en Mand tager derimod, er det en Aftale mellem os; hvis han bryder sit Ord, afskediger jeg ham. Min Virksomhed er indrettet paa et Overskud for mig, og Folk véd, hvad de gaar ind til. Nedlægger jeg min Virksomhed, er de brødløse. Jeg har skabt det Arbejde, som nu ikke længer er godt nok. Da jeg kom til Egnene her, var der en nøgen Prærie, jeg har gjort den til en Arbejdsmark. Jeg begyndte som Tømrer. Jeg kom til Illinois paa en Oksevogn, jeg har bygget en Jernbane tilbage i mine Spor. Overalt hvor jeg fik mere til at gro, end jeg selv kunde bjerge, har jeg skaffet Folk Arbejdsløn, men Arbejdet var mit. Jeg slaas ikke her for mine Dollers, jeg værger for min Ejendomsret, Jeg ejer et Staalværk, jeg vil lade det forfalde, ruste ud af Lugerne, jeg vil sælge otte Hundrede Sporvogne som Brænde og lade Folk gaa i Chicago. By God, jeg vil tage Øksen i min Haand og gaa ud som Arbejdsmand igen, før jeg viger fra Retten til at bestemme over hvad jeg har!

Umiddelbart ved Siden af denne Erklæring fra en gammel Mand bragte Avisen et Interview af en af Fagforeningens Ledere. Han var af en anden mere tidsmæssig Mening og udtrykte sig med større Diplomati. Samme Blad, det var The Day, bragte Resultatet af en Samtale med den nyopdukkede Profet og Folkefører A. O. Cancer, der sammenfattede sit Syn i følgende fra Proudhon stjaalne Skriftsted: La propriété c'est le vol, oversat: Theft is property.

Efter at O'Flynn var ankommen med sin Horde af resolute og dødsforagtende Strejkebrydere og det nødvendigste af Arbejdet var blevet optaget under skarp Politibeskyttelse, antog Strejken en bitter og fortvivlet Karakter. Det kom til Voldsomheder, Barrikadekampe i Gaderne, de Arbejdsløse angreb Sporvognene og blev mødt med Riffelskud. Imidlertid steg Nøden i alle de smaa Familier, der først blev ramt af den gensidige Udsultning. Og Vinteren strengedes.

Saa et Par Dage før Jul, da Nøden havde naaet en forfærdelig Højde, gav H. A. Gronau pludselig efter. Der fremkom ikke noget om hans Bevæggrund. Men The Day bragte en Skildring

af et Optrin, der havde fundet Sted paa Lake Shore Drive, og som maaske havde indvirket bestemmende paa den gamle Millionær. Bladet havde haft det Held, at en af dets Reportere just var til Stede, da det passerede, og hans med stor Kraft og Inspiration opsatte Artikel meddelte som følger:

H. A. GRONAU
OG
HUNGEREN

Et historisk Optrin paa Lake Shore Drive.
Moderen ryster hans Hjærte.
H. A. Gronau taber Tænderne.
En Mand dræbt og mange saarede under Opløbet.

Det kom i Formiddags til et dramatisk Sammenstød paa Lake Shore Drive udfor H. A. Gronaus Residens. Millionæren var i Færd med at stige til Vogns tilligemed sin Datter for at køre ud, da en Kvinde med tre Børn gennembrød Politikordonen, der holdt Opløbet, som i disse Dage til Stadighed samler sig udenfor Millionærens Bolig, tilbage, og stormede frem imod H. A. Gronau. Det sneede fra Nord og føg.

Inden det kunde forhindres, bryder en fattig Kone ud af Folkemængden, slaar skrigende en Politibetjent paa Brystet og løber over mod Vognen, hun

falder i Sneen med sine Smaa,

men rejser sig igen og kaster sig vildt grædende frem imod Hestene paa H. A. Gronaus Ekvipage, saa at Spandet stejler med Forbenene højt op i Luften. Det er en ung udtæret Kvinde i den uslest mulige Paaklædning, hun er barhovedet med Haaret fuldt af Sne, med et Par gabende Mandfolkestøvler paa Fødderne,

ingen Strømper,

nej, mine Herrer, og Snestormen piber i hendes elendige Skørt. Ved den ene Haand slæber hun et tre Aars Barn, hvis smaa Ben fejer efter det i Sneen, og hvis blaa Ansigt er frosset sammen til en lille Verden af Ingenting, paa den anden Arm bærer hun et Spædbarn, rullet ind i Klude og holdt til Varmen mod det magre Bryst, og bag ved hende kommer med en lang tynd Barnehaand klamret i Fortvivlelse til Moderens Skørt en lille Pige paa fire-fem Aar,

vildt skrigende,

fuldstændig ude af sig selv, fordrejet i alle Barnetrækkene af den uhyre Jammer, som kun Børn kan drives op til, og denne Gruppe standser et Øjeblik som forstenet under de spjattende Hestehove for saa at kaste sig i panisk Fortvivlelse videre frem mod Vogntrinet, hvor H. A. Gronau staar i Færd med at stige op, efter at hans Datter er gaaet ind i Vognen:

Giv os Brød,

raaber Staklen og bryder ud i skærende Graad, kan ikke staa stille for Elendighed, ser ikke for Taarer, hun raaber og græder og taber Vejret, faar Luft igen i dybe Gisp, der lyder som Brølet af en So, hun samler de to største Børn foran sig med sine Knæ og strækker det spæde Barn op imod H. A. Gronau med rystende Arme:

Lidt at spise! De har Ingenting faaet. Jeg har Ingenting... giv dem lidt! Er det sandt, at De har en Søn, der samler Brødskorperne paa Gaden? Giv os lidt Mad! De dør, mine Smaa dør! Se! Jeg har Ingenting til dem, nej, nej, nej ...

Og nu bryder de alle fire ud i en hjærteskærende Jamren, og Massen bagved, der en Tid har været ganske stille, rejser et rasende Vræl og presser paa Politiet, som maa trække Stavene for at holde dem tilbage.

H. A. Gronau staar og ser paa den ulykkelige Moder og hendes

arme Smaa, han siger ikke et Ord, han rører ikke en Mine. Men pludselig hæver han Hovedet, og det ser ud som om han smiler, der falder en blank Genstand fra hans Mund. Det er

H. A. Gronaus Tænder.

De falder ned i Sneen. H. A. Gronau bøjer sig og tager dem op, det er et Tandsæt med Guldgane, og idet han rækker det til den unge Kone, smiler han med de tandløse Gummer, smiler som et Lig:

Køb noget for dem, siger han. Saa vender han sig til den kæmpestore Betjent, der staar ved hans Side, og befaler med et Kast af Hovedet imod Opløbet:

Bank den Mob afvejen!

Et Par Timer efter bragte Bladene i Ekstraudgaver Meddelelse om, at H. A. Gronau havde gjort Skridt til at komme Arbejderne imøde for at faa Strejken bilagt. Det kom som en lyksalig Tidende for alle. Spændingen faldt, de menneskelige Følelser vendte tilbage paa begge Sider. Der var Glæde over hele Chicago den Eftermiddag. De Arbejdsløse lod den sidste Reserve springe, nu da de vidste, at der kom bedre Tider igen.

Men næste Morgen var der hændet det fuldkommen Ufattelige, at H. A. Gronau havde taget sin Beslutning tilbage!

Det lykkedes ikke Bladene at opklare Sammenhængen, ikke en Gang The Day; H. A. Gronau nægtede at udtale sig med et eneste Ord ud over, at han ønskede Strejken opretholdt, han vilde overhovedet ikke vise sig mere for nogen, afslog enhver Forhandling. Ingen fattede, hvad der kunde være sket. Men det maatte være et eller andet, hvor det gjaldt Liv og Død, siden H. A. Gronau paa denne Maade lagde hele sin Ubøjelighed i en rent inkonsekvent Optræden. Det var indtil videre det sørgelige Faktum.

Men de Strejkende beredte sig nu i Raseri paa at knække Ka-

pitalen ved at hidføre en Arbejdsstandsning over det Hele, et Ophør af alt Arbejde. Hertil opfordredes de paa tordnende Massemøder af Cancer, hvis Magt var stegen til en Imperators. Og to Dage før Jul standsede hele Trafiken i Chicago. Den Dag antog Uroen en Karakter, der truede med Bylivets totale Opløsning.

XI

SAMME Dags Aften dræbte Lee Evanston.

Han fik et Brev fra ham om Morgenen, hvori Evanston indtrængende bad ham om at komme op til ham paa Hotellet Kl. 11 i et vigtigt Anliggende, og Lee besluttede at møde.

Hele den Dag gik Lee rastløs omkring i Gaderne, snart saa ophidset af Spænding, at det var som om hans Fødder ikke rørte Jorden, og han stak i Rend for ikke at kvæles, snart saa syg af Tvivl, at han stod ganske stille paa Gaden og næppe kunde holde sig oppe.

Det var et forrygende Vejr. Hele den foregaaende Nat havde det sneet, der laa en halv Alen Sne i Gaderne, og nu gav det ned fra Nordøst med en Storm, der stadig øgede i Styrke. De høje Huse nede i Byen stod i en svimlende Brand af Snefog, Stormen dannede Hvirvler i de dybe Slugter mellem Husene, saa at Luften, der var hvid af fin Frostsne, stejlede tilvejrs om Hjørnerne og stod taarnhøjt ovenud af Gaden som uhyre Kildespring af Sne; andre Steder drev Stormhvirvlerne Sneen ned fra Tagene i vældige fygende Dyner, der indhyllede alt paa Gaden og fik Folk og Fæ til at krybe mod Jorden berøvet alle Sanser.

Ved Middagstid var det saa mørkt i Chicago, at der maatte brændes Lys ikke alene i Husene men ogsaa paa Gaderne. Det Dagskær, der dæmrede gennem Snetykningen, var af en underlig gulgraa, skummel Tone, det havde ingen Lyskraft, men det fik de elektriske Buelamper til at hænge kryptagtigt som Fosforglorier i Gaden. Oppe i Husenes Etager brændte der Lys, det ene Lag af Ruder over det andet, de saá saa røde og syge ud oppe i Uvejret.

Hvide Glødelamper stod som Tænder i Butikernes Svælg, der gabede ud imod Gaden med de glanende hindeagtige Spejlglasruder; de dybe Lokaler laa med tavlede Glaslofter og spejlende Diske som Huler under Blaalys, og Folk færdedes lydløst derinde. Strømmen drev trykket paa Gaden, alle Ansigter saá bange og livløse ud. Men til Trods for alt dreves Forretningerne med saa fuld Kraft som mulig nu ind under Jul. Hver Mand stod paa sin Plads og solgte og betjente, nu og da med et Øje ud til Snestormen og en stadigt tilbagevendende Tanke: Hvordan skal jeg komme hjem iaften, naar vi lukker, hvordan skal jeg faa en Car?

Ja, det var Spørgsmaalet. Det havde været svært nok de andre Dage; men idag hørte det op. Hen paa Eftermiddagen nedlagde Sporvejsfunktionærerne Arbejdet i en saadan Udstrækning over hele Byen, at det totalt lammede Trafiken. Og da Forretningerne lukkede ved Sekstiden, og de Titusinder af Mennesker myldrede ud af Husene for at søge hjem, fandt de at Nordenvinden og den piskende Snestorm havde overtaget Trafiken i Gaderne ... al Kørsel var standset; der gik ingen L'Tog, ingen Sporvogne, der var ingen Raad for at komme af Stedet. Der stod de! De fleste havde en halv Mil at gaa, somme en hel, for at naa til deres Hjem udenfor Bycentret; mange havde boet i Chicago i Aarevis uden nogensinde at gaa tilfods paa deres daglige Rute, kunde maaske næppe finde Vejen. Der stod de, stuvet sammen i Gaderne, blindet af Sneen, gale i Hovedet og mere end det, temmeligt nær ved den Masseangst, der gør Folk desperate. Det var det samme Publikum, der til daglig bliver meget forarget og siger, at de vil melde det, Gud véd til hvem, naar Sporvognen er forsinket et helt Minut, og nu stod de her allesammen fuldstændig smidt ud fra det, som enhver Borger naturligvis anser for sin soleklare Ret: at blive befordret saa langt han har Lyst for ti Øre.

Nu var det hørt op. Det var ikke alene hørt op, men de Forsøg, der blev gjort paa at føre et eller andet Køretøj igennem, blev mødt med rasende Modstand af de Strejkende. Der knaldede Geværskud i Gaden over Hovedet paa det vrede Publikum,

Skud som tabte Lyden i Snestormen og blev til klangløse Smæld, men det var skarpe Skud med en ond Rift efter sig i Luften af Kuglen, og det fik Folk til at føle Kulden mere nærværende. De Vogne, som O'Flynns Strejkebrydere førte igennem under Militæreskorte, kunde ikke befordre mange, og det var som at deltage i et Slag at være med der. Vognene trak flere sammen i Række gennem den tætpakkede Menneskemasse under Kamp og vild Hurlumhej, Fragtvogne, hvis Varer skulde bringes videre, blev med Anvendelse af raa Magt kørt frem gennem Sværmen af de Strejkende, som med Stenkast og Revolverskud søgte at forhindre det. Her og der sank en Kusk skudt ned fra Vognene, og Mænd med Sten i Hænderne blev kniplet ned som Kvæg af de opirrede Betjente.

Og gennem dette Opløb i uhyre Stil forplantede hver ny Stigning i Paniken sig med en Samtidighed som et Lynnedslag, gennem Bladenes hylende Ekstraudgaver, gennem tranparente Opslag i Vinduerne, The Day publicerede hvert Minuts Nyheder paa Baggrund af selve Snevejret ved Hjælp af en kæmpemæssig elektrisk Lyskaster, og det man ikke kunde læse sig til eller se, forplantede sig mundtligt, fra Hoved til Hoved, blev skreget, brølt, hujet fra Mand til Mand; Menneskemassen stod fast som en tyk Tordensky, hvorigennem Rygterne knitrede som Lyn:

Arbejderne ved Belysningsvæsenet vil strejke, vil slutte sig til de Arbejdsløse, alt hvad der hedder Lygter og elektrisk Lys i Chicago skal slukkes! Her skal være mørkt!

Jernbanefolkene vil strejke! Der skal ikke gaa et Tog ud eller ind af Chicago mere! Byen skal lukkes!

Cancer staar og brøler i Chicago Avditorium, at alt hvad der ruller og roterer i Byen over og under Jorden, Damp og Elektricitet, skal standse, skal staa, indtil Millionærerne kommer frem paa deres Altaner og spreder Pengesedler, Aktier og Obligationer ud for Snestormen!

Telegraf og Telefon skal afbrydes! Pressen skal standse! Cancer vil afspærre Chicago! Chicago skal isoleres imod alle fire Verdenshjørner, indtil Stilheden vender tilbage, Stilheden der bereder Guds Komme!

Cancer vil give Chicago til de Fattige!

Inden Midnat er Gud i Chicago!

Nuvel. Flertallet af Publikum trak paa Skuldren, og da man var klar over, at der virkelig ingen Sporvogn gik, begyndte man at sprede sig for meget fornærmede at gaa hjem til Fods. Det daglige Menneske lader sig jo ikke let rokke i sin Ligevægt, selv om store Ting staar paa. Han har hurtigt regnet ud, hvormeget det hele rører hans egen Eksistens. Der sker ingenting i ham, for det sker uden ham altsammen. Han er sober, han gaar hjem, og imorgen naar han faar sin Avis, har de andre haft Nattearbejde og udrettet det, der skal ske. Publikum spredte sig.

Men der var et Hoved, der samlede Byens Panik som i et Brændpunkt, et Hoved der løb løbsk, men som ogsaa gennem sin skabende Indbildningskraft kom til at skære Begivenhedernes Gang paa et Punkt, der laa et godt Stykke forud for en ædruelig Tankegang. Lee gik paa Gaden under Snestormen, i Tumlen af forvildede Mennesker og saá som ved et indre forrygende Vejr, hvad der kunde ske, et Syn der isnede ham gennem hele Legemet og fik ham til at straale af Kulde, som var han dyppet i Æter.

Han saá alle Lys i Chicago gaa ud paa én Gang ... Mørket slaar sig paa Byen som et Udbrud af total Sorthed gennem Gaderne og i Husene, et Gravmørke som Folk staar og spørger ud i, bedrøvede som Børn og ravende med Hænderne. Chicago ligger i Mørke, sort og øde som en Nordpolsnat.

Alle de levende Svinghjul, der har staaet og lignet Sole, idet de roterede og holdt Varmen og Lyset oppe i Chicago, de begynder allesammen paa én Gang at miste Fart, de løber endnu nogle Omgange, tilsidst langsomt, saa at man kan tælle Egerne, og nu staar de, synlige i hele deres Masse som kolde Stjerner.

Kulbaalene slukkes under Kedlerne, og Vandet stivner til faste Isblokke rundt om Ildrørene. Lokomotiverne staar rimede og kolde i Remiserne med en Vegetation af frossent Rustvand paa Fyrene. Vandet stivner i Ledningerne under Gaden, fryser ovenud af Kloaklaagene. Der blomstrer Is op af Fortovene og ud af Dørene paa de forladte Huse, hele Byen forstener.

Vinteren rykker ind i Chicago, Nordenvinden i hele sin

bidende Majestæt, og rejser en Befæstning af stejle kammede Driver i Gaderne, taarner Sne op ad Masonic Temple, forvandler Parker og Kvarterer til fygende Ødemarker, fylder Slugten ved Illinois Central, begraver alle Banegaarde, maler Sne ind imod Vinduer og Døre med en Drive bag hvert Nøglehul og hver Sprække, Sne ind i de forladte Værksteder og Kontorer, Sne paa Diskene og i Stuerne, Sne pibende ind overalt i det vilde Mørke, til Husene staar fulde af Sne fra Kælderen og op gennem alle Etager, Sne over Tagene, over alle Skorstene og Fløje, indtil Vejret og Natten slaar sammen i en kværnende Vals af Sne over hele den begravede By!

Saa lægger Stormen sig, og Vintersolen staar op, ikke sløret af Kulrøg nu mere, ikke dæmrende som en kobberrød Glo igennem den arbejdende Dags Sod, men lysbrydende og klar som en brusten Isklump, og den vandrer over den døde By, over Snelandskabet, som har faaet en sær brudt Profil af de store og smaa Bygninger, det har begravet ... og nu hersker da endelig den Guds Stilhed, der er saa god at lytte til liggende dernede under Sneen med Is i sine Øjne og kold som en Graasten ....

Ja, ja, men det kunde jo ikke ske. Skønt det laa for, skønt det var muligt at stoppe Trafiken og hele Maskinapparatet i en moderne By under en nordlig Breddegrad og lægge den blot for Vinterkulden, saa kunde det dog ikke ske. Det var uhørt. Sligt hænder ikke. Nej, for det bliver forhindret!

Det sker ikke, for det bliver forhindret, tænkte Lee, mens han gik paa Gaden, og han stod stille ramt af Tanken, følte sig som drevet til at springe højt op i Luften.

Naturligvis, den Slags Ulykker sker ikke, fordi et Attentat paa Livet i det Store altid rejser sin egen Modbevægelse. En ødelæggende Magt kan ikke udlade sig uden at blive mødt af en ligesaa stor Kraft fra sin polære Modsætning. Naar en Katastrofe hænger over Samfundet paa Grund af en enkelt Mands farlige Egoisme, vil der altid være en anden enkelt Mand, der paa et passende Tidspunkt skrider ind og stopper ham.

Ja, og nu var han denne Mand, tænkte Lee. Denne Gang var det ham, der skulde gøre det! De andre var gaaet hjem, temmelig

skeptiske overfor det hele. Aa, der skete s'gu ikke noget! Imorgen vilde de faa at se, at det hele havde ordnet sig; der var jo altid en eller anden, der slog til hvor der skulde slaas, tænkte Godtfolk, mens de gik hjem, og Godtfolk havde Ret, Lee vilde give dem Ret. Ja, af alle levende Mennesker i Chicago, i hele Verden, var netop han denne ene, der slog!

I dette Øjeblik gik Chicagos Historie gennem Lees Hjærte. Den Beslutning han tog gjorde ham til selve Nuets Organ.

Han gik ned ad Gaden, stak ikke i Rend, stod heller ikke stille, han gik med jævne Skridt frem igennem sin By.

Paa Slaget elleve indfandt han sig i det Hotel paa Lake Shore Drive, hvor Cancer, i en højst truende og betydningsfuld Nærhed af H. A. Gronaus Residens, havde opslaaet sit Hovedkvarter.

Cancer var beskæftiget. Portier'en meldte, at velærværdige Hr. Cancer var optaget af en vigtig Konference med sine Apostle. Om Hr. Lee vilde komme igen om en Time.

Lee lovede at komme igen en Time senere.

I Mellemtiden gik han en Tur op langs Michigansøen, hvis tilfrosne Flade laa skjult under Mørket og Snetykningen. Stormen kom med ubrudt Styrke ude fra det milevide Isplateau, der laa landfast med Breddens Stenkajer, forfærdelig kold og ladet med hvas Sne, der i tætte Strømme piskedes vandret frem gennem Mørket.

Stormen, der pressede paa, og den skarpe Frost fik Isdækket paa Søen til at slaa Revner, det ene Drøn efter det andet opstod milelangt ude og forplantede sig over de store Distancer helt ud af Hørevidde, mens det vakte en rullende og taaget Genlyd fra selve Ødet derude. Det lød som truende Brøl fra den bundne Sø, som tordnede Varsler nedenfra om Kræfterne, der er stivnet, men som murrer, advarer under Mørket. Der gik Skud paa Skud gennem Søens Granitgulve, Brag som med Lynkraft gennemslog Isen i Miles Udstrækning og forfærdede ved deres elementære Magtfuldhed. Det var Jorden selv, der lod sig høre, kun en Lyd i Søvne, et Kny under Vinterdrømmene, og det vakte uhyre Forestillinger om hvad der ligger under i Naturen og hvad der kan komme op. Igen et rasende Skud, en Tordenstøj der brast

fra Isen og løb milevidt ud, til det tabte sig sukkende og skogrende imod Vinden — Jættepigerne, der lo, Naturkræfterne, der rørte sig ind under Isen!

Det var en raa og vild Vinternat, en Nat som i Begyndelsen. Ingen kælen Vimren af Sneflokkene, ingen pyntelig lille Vise om Julen og om Granriset med Vat og Brystsukker, ingen Sødladenhed paa Klaver om Himmelstigen, Krybben og Barn Jesus. Der hang ikke en Engel over den nette Skorstensrøg i Landsbyen, nej her gik Stormen ene i det Fri, strid og kold af sit Kammeratskab med Nordstjernen og den tordnende Is! Og paa Stormen red Gryla, midt i de flyvende Snebølger svam Gryla med Hestesvansen, den menneskeædende Madmoder for alle syv fygende Fimbulvintre, Gryla som ikke er venlig men som du skal nappes med, til Blodet staar dig af Neglene, for din Mad, dit Hus og dine Børn!

Det var en aaben og slagberedt Nat, den styrkede ved sit hedenske Prust, ved den Kraft hvormed Vejret ødte sig og fór hen.

Lee sansede, at denne Svalhed og Flugt i Vejret oprindeligt havde dannet hans Natur, og at han var ét med den. Han begreb, at den By der laa bag ham, havde hentet sin høje Kultur netop fra Kampen med Vinterkulden og Mørket. Det var erhvervet, tilfægtet under barske Betingelser, at Byen nu strakte sig dér som en eneste stor højtudviklet og sammensat Maskine, og der laa en ukrænkelig Ejendomsret deri, Frembringerens Ret, som han følte sig opfordret til at hævde og forsvare.

Her hvor Nordboernes Efterkommere havde rejst Dampmaskiner og Dynamoer til fælles Værn imod et ugunstigt Klima, her var det Tyveri at komme og lokke med Fabler om en evig Søndag et Sted sønderpaa eller hist oppe ad Stjernerne til. Her var det Rov at liste Menigmand væk fra hans Erhverv ved at give ham fuld med Skovdrømme og Længsel efter „Syden“ og Lighed for alle og den megen Broderkærlighed og hele Orgelmusiken.

Lee følte sig saa meget stærkere opfordret til at tage Affære for Nordboens Ret i Chicago, som netop han, den mest fremstaaende paa hvem der laa Ansvar, havde ladet sig rokke i sin Haardførhed af en stjælende Magt, der havde skaffet sig Adgang

til ham ved at iføre sig hans Drømme, ved at røve hans Symboler. Lee havde gjort sig skyldig i Utroskab mod sin By og sine Lige, fordi han havde taalt Omgangen med en Mand, der kun ønskede at plyndre ham for hans Sjæl for bagefter at kunne gaa ind og plyndre hans By. Han havde i misforstaaet Gæstfrihed blottet sit Indre og havde straks ad den Vej faaet en graadig Snylter ind paa sine Enemærker.

Nu saá Lee klart den Vildfarelse, der fra første Færd nødvendigvis havde maattet berede ham et Nederlag i Omgangen med Evanston. Han havde troet at kunne indrette sin Natur til også at rumme denne Mand, selv om han af Væsen var en Ødelægger. Han havde udvidet sig langt paa den anden Side af sin Ligevægt, havde sprængt sit Nervesystem paa at fastholde en Mand, som just frigjorde sig gennem hans Svaghed. Det eneste Kampmiddel et civiliseret Menneske kan anvende, den frie Udfoldelse af den Natur, der er ham egen, havde vist sig frugtesløst her. Hvorfor? Hvorfor havde det vist sig umuligt at holde Evanston fast, give ham en Plads i det Samfund, Lee betragtede sig som Soldat for; hvorfor var det umuligt, selv ved at hælde sig og gøre alt for at forstaa ham, at tvinge ham til at komme frem med sin Naturs Værdier?

Fordi der ingen oprindelige Værdier var i Evanston. Fordi han var en født Snylter. Den eneste Egenskab han havde udviklet fremfor andre, var Evnen til at stikke Snablen i enhver Frembringer, der taalte hans Nærhed, og som han lammede med sit Venskab. Man holdt ikke ham fast ved at udfolde sin Natur, det orienterede ham blot, det blev han fed af; han havde selv ingenting at give og ingenting at tabe. Og mødte man ham som Drabant for Samfundet, da optog han ikke et Slag, hans Munddele var ikke til det Brug; derimod insinuerede han sig med lodne Følehorn og en Masse Snak om Kælenskab og evig Fred i Myretuen,. lige til han var sluppen igennem og sad godt nede paa Larverne.

Nej, Evanston kunde ikke assimileres, han var en Parasit, et Kryb fra Fortiden, som ikke lod sig paavirke af Samfundets fordøjende Vædsker. Netop fordi han som Fortidsmenneske befandt

sig udenfor Samfundet og ikke kunde bidrage til dets Arbejde, stod han ene med alle sine Kræfter, han var lutter Appetit; et produktivt Samfundsvæsen kunde ikke beskytte sig imod ham. Det var Ret at bringe ham udenfor hans Brods Rækkevidde.

Lee havde atter og atter i den forløbne Tid, siden han mødte Evanston paa Broen, erfaret at det var umuligt at lokke et Væsen frem i ham, som virkelig var hans eget. De var kommen sammen daglig; Evanston havde opsøgt ham, og Lee havde selv følt sig under Tvang til at holde sig nær ved ham. Han kunde, som Evanston havde forudsagt, meget rigtigt ikke undvære ham. Han maatte daglig søge sin Oprejsning dér, hvor han daglig blev forurettet, gaaet for nær, han var kommen i et sygeligt Afhængighedsforhold til Evanston, fordi han tærede paa ham, og fordi han var den eneste, af hvem han syntes han kunde faa sig selv tilbage igen. Simpelthen at gaa væk, at trække paa Næseborene og fjerne sig fra Evanston, som næsten alle Mænd med nogen Opdragelse vilde gjort, det faldt ikke Lee ind; han saá en Mission i at holde ham ud. Og for hver Dag der gik, havde Evanston jo bare ædt sig længerere ind i ham.

Evanston havde en meget mærkværdig Evne til gennem Samtale at liste sig ind over en andens Mening, som oftest ved at modsige ham, for saa efter nogen Tids Forløb at komme frem med den igen og skaffe sig den bekræftet som sin egen. Hans Sporsans var i den Retning lige saa fin og sikker, som han var brutal paa Haanden. I Øjeblikke hvor han tog, laa der ham gerne et kønt Ord om almindelig Gavmildhed paa Tungen, som afvæbnede. Hans Metode var ikke at lytte sig frem, han gav ikke n o g e t hen, nej han talte selv ustandseligt, som oftest i Spørgeform uden dog nogensinde at oppebie et Svar; men selv om Lee ikke indførte et Ord, formaaede Evanston at snakke sig sammen over Hovedet paa ham, at stirre sig i Besiddelse af hans Anskuelser og nære sig af hans Fantasi.

Derfor holdt Evanston de vældige Taler i disse Dage, derfor gik han lige ind i Chicagos Hjærte. Han havde hver Dag først prøvet sig overfor Lee og stemt sig af imod hans Instinkter. Lees Samfundsfølelse og Hjærtelag for den By, hvori han var vokset

op, satte hver Dag Evanston paa det rigtige Spor, Lees overordentlige nervøse Følsomhed holdt ham à jour med Spændingen i Chicago lige til de allerfineste Svingninger. Han spillede paa Raceinstinkterne i Byen og greb aldrig forkert, fordi han var i Besiddelse af Lees Øre. Han fandt Vej til robuste Folks Svaghed, fordi han gennem Lee kendte Dybden af deres Længsel — jo stærkere Folk des dybere! — og han brugte sin Viden som en Virtuos.

Men Lee følte det som om Livet langsomt, og uden at han kunde værge sig, blev drukket ud af ham. I Stedet for at holde Evanston indenfor hans Grænser ved sin Nærværelse, ved en tavs Kontrol af sin Personlighed, maatte Lee se sig trængt bort fra den ene Stump af sin Sjæl efter den anden. Og ikke alene det, men han maatte se Troen og Menneskevenligheden tilintetgjort i sit eget Hjærte og anvendt til et koldblodigt Snigløb paa det Samfund, han havde troet og drømt saa godt for. Det nagede ham, det vendte alle hans Kræfter indad, det nedbrød hans Modstandskraft.

Han var jo kommen langt ned. Han taalte allerede mere i Retning af Nærgaaenhed, end et sundt Menneske har Lov til. Evanston rykkede ham nærmere og nærmere ind paa Livet, og naar han hidtil havde holdt ham paa et Skridts Afstand, anede han, at det snarere var fordi Evanston klogeligt ønskede at enervere ham helt igennem først, inden han bemægtigede sig ham, end at det var fordi han endnu var stærk nok til at staa ham imod. Det saá ikke godt ud.

Saaledes var Stillingen indtil idag. Men nu havde Begivenhederne selv pludselig erstattet Lee Tabet af hans Livsanskuelse! De store Ting, der var gaaet for sig, og de endnu større, der truede, var slaaet igennem i hans Fantasi, havde givet den et nyt Indhold og samtidigt genrejst hans Kræfter. Han forudsaá, omend endnu uklart, at selv om han blev nødt til at lade hvad han kaldte sin Livsanskuelse i Stikken, fordi den var bleven forgiftet og misbrugt, saa var dermed dog ikke alt tabt. Han levede dog endnu, der kunde blive Raad til endnu et Atlantis paa den vidunderlige Jord. Ja, endnu en Gang et Fund af det rige Ame-

rika, Alverden i sin gysende Friskhed, endnu en Gang en ny Verden ... den nemlig, vi lever i!

Var enhver Livsanskuelse andet eller mere end Variationer over Fortidsmotiver, bundede en hvilkensomhelst Betragtning af Tilværelsen i andet end en Art Umodenhed, det at man ikke var naaet op til sin Nutid? Var Tabet af disse indre personlige Former da saa uopretteligt? Tilværelsen selv var dog vel i Behold. At man mistede sine Forestillinger om den, kunde jo blandt andet opfordre til at træde den nærmere endnu en Gang og danne sig nye. Var man bleven afblanket, godt, saa fik man begynde forfra. Havde man ingen flyvende Tro mere, saa kunde man vel gaa paa Jorden sammen med et Par graa Kendsgerninger; var man kommen galt af Sted i sit Forsøg paa at omarme den samtlige Menneskehed, kunde man jo prøve sig frem med en Økse ... eller i alt Fald træffe et vist Valg imellem dem, man ødslede sin Venlighed paa. Man kunde ogsaa være for·sød i Kødet; nogen Uspiselighed gav et længere Liv. Og var det en Livsbetingelse for En at se Tilværelsen i en bestemt Sammenhæng, gjorde man vist bedst i med egen Haand at flytte paa Tingene, til de antog den Form man ønskede at se.

Det tænkte Lee, mens han gik ved Michigansøen i Vintervejret og allerede følte sit „Livssyn“ ligge magtesløst bag sig, uden at der var andet tilbage om ham og i ham end Elementernes Energi, Isen paa Søen der med Skud paa Skud gav Luft for sin Spænding, og hans Hjærte, der stødte frigjort med hele den Impetus, der følger af at glemme.

Ja, han havde forladt sin Livsanskuelse, glemt den i næsten legemlig Forstand; han var for Alvor gaaet ud af Thules Taager. Hele det kolossale Historiemaleri, han havde set for sig, de ariske Vandringer, Farmændenes Krigsraab og himmelstormende Drømme, deres Havtogter og Landnam, deres Skovgang og Svimmelhed, deres syngende Død, det havde altsammen tabt Farven, var blegnet for Virkeligheden, for Indtrykket af Slægten i dens Nutid. Det uhyre Fortidssyn, der havde rørt sig levende i hans Indre som et rokkende Bjærg af en Brontosaur i Jordens Urtid, laa nu bag ham som den fossile Ruin af en Skabning fra Jor-

dens Barndomstid, der ikke havde spillet anden Rolle end at være en eventyrlig Overdrivelse, som forlængst var uddød.

Men her i denne Fortidsfølelse var det Lee havde haft det bløde Sted, det Angrebspunkt for religiøs Smitte, der havde givet ham til Pris for et Undermenneske; her havde Evanston kunnet komme til med alle Abens Instinkter!

Fanden i Vold med Fantasi og sjælelig Rigdom, saalænge man gik paa Jorden! Væk med Atlantis og Edda og Niebelungenlied og de tabte Tider og Racens Vandring igennem Historien og hele Rækken af mytiske Spøgelser i Skyen! Havde Slægten skabt store Ting i sin Fortid, kunde den vel ogsaa gøre det endnu og behøvede ikke at se sig i Spejl for at fatte sine Kræfter. Væk med Morkinskinna; man kunde være blottet nok paa Sjælen og aaben for Rykind uden den, man kunde visne af anden Æstetik end den!

Væk med Fortiden, ad Helvede til med Aandslivet i Amerika! Der var ikke andet Aandsliv end Arbejdet! Aanden i Amerika - det var Arbejdet! Den nordiske Aand havde aldrig været andet end Slag og Arbejde! Aanden i Norden og i Amerika var ikke kildne Fantasier, billedlige Udtog af Livet tilgængelige for Gud og Hvermand, den var idag som for tusinde Aar siden Livet selv, de eksklusive Former for selve Tilværelsen saadan som de nordiske Folk fører den, Lovene for Nordboens Hverdagsliv og Arbejde! Og alle Forsøg paa at sætte Nordboens indre Egenskaber i System vidnede kun om en Uudvoksethed, en Mangel paa Samfølelse med sin Tid, hvis de fremkom indenfor Folket selv, eller de var udenforstaaende og hjælpeløse Naturers Kunstforestillinger om hvad de ikke kunde naa ...

Her var det, at Lees Uklarhed havde givet Næring til Evanstons Religion! Men nu kunde Cancer beholde hvad han havde taget, nu kunde han sidde paa den Jord, han havde tilegnet sig af Lees Arveriger — syv Fods Rum og tre Alen i Dybden og et Kors paa Toppen! ... habeat, habeat!

Aandsliv ... det var jo til allersidst kun en Taktik i Tilværelseskampen, ligesom Farven er det i Dyreverdenen. Det var meningsløst at tale om Sjæl i Betydningen af et Slags Inventar,

der kunde skifte Ejermand. Man var hvad man var, og Ingen kunde berige sit Væsen paa Andres Bekostning. De Mennesker, der tilsyneladende ingen Sjæl havde, var naturligvis de mest levende af Alle. Nu havde Evanston altsaa laant Lees Farver for at skaffe sig Indpas i hans Omgivelser, og det var der ikke andet at sige til, end at det altsaa i Virkeligheden var et ganske praktisk Spørgsmaal. Det var Ens egen Illusion, naar man ansaa det for uomgængelig nødvendigt at forfølge sin Sag ad psykologisk Vej i Stedet for at skaffe sig Ret ved en anden, mere følelig Indsats af sin Personlighed. Det var Ens egen forbandede Frugtbarhed, naar man i Kampen mod et goldt Ego, som kun holdt sig oppe ved at indpode andre Kynisme, blev ved at lade det komme an paa, hvorlænge man kunde ernære ham, og hvorlænge man selv kunde gøre det som Hund — det var at blive ved at dynge Lodder i Vægtskaalen i Stedet for at forrykke Vægtstangen. Naturligvis kunde Lee ikke maale sig med Evanston i Ildesindethed, men var det den eneste moralske Befrielse, der lod sig tænke? Lee havde ikke Ironi, nej, han havde ikke Ironi, for det laa aldeles ikke til hans Natur at tænke sig selv i en andens smudsige Sted; han kunde ikke misbruge, naar han blev misbrugt; han kunde ikke le sig ud over Ting, han ikke fandt lette, han tog al Ting skrækkelig alvorligt, for han var lige til; han tilgav ikke, for han tog ikke mod Pardon.

Nu vilde han prøve sig imod Evanston endnu en Gang. Dybt skjult under Asken af hans Reflektioner ulmede der en blodig Beslutning.

XII

PAA Tilbagevejen til Hotellet kom Lee forbi H. A. Gronaus Hus og saá ind til Vinduerne, der alle laa slukte og mørke; han gik det forbi fuldkommen paa det Rene med, at han aldrig vilde komme der mere. Han havde ikke set Margaret siden den Dag, han første Gang var sammen med Evanston. Han vidste ogsaa af en anden Grund, at han ikke kunde møde hende.

Et lille Stykke fra Hotellet tonede en Mand ud af Snevejret og tiltalte Lee. Det var Mason, forklædt som Arbejdsløs.

Godaften, Hr. Lee, klemte han ud imod Blæsten, idet han stillede sig ganske nær for ikke at være nødt til at raabe. Hvordan har De det? Det er mig.

Jo Tak, svarede Lee kort, men blev dog staaende; der havde været saadan en hæs og forladt Klang i Opdagerens Stemme. De stod lidt ganske stille begge to, ludende som et Par Heste i Uvejret. Saa spurgte Mason med dyb Alvor:

Skal De op til ham?

Og da Lee tav, udbrød han med Sorg i Stemmen:

De skal op til ham, Hr. Lee. Jo, jeg véd det. Fra hvem? Fra Portieren, der bad Dem komme igen før. Det er nu ligemeget... Hr. Lee, har De noget imod at gaa hen i Læ med mig bare et Øjeblik, her hen bag Hjørnet, jeg maa tale med Dem; der er Ting jeg for Deres Velfærds Skyld maa have at vide ...

De stod bag Hjørnet, nogenlunde beskyttet mod Stormen, Mason gjorde en af sine Sensationspavser, hvorunder Alvidenheden ligesom lækkede ud af ham ved smaa Luftpres, han lod gaa gennem Svælg og Næse. Saa kom det:

Hvad sagde jeg? Hvad sagde jeg, den Dag da De fandt Dem

foranlediget til at overse mig og min Tjenstagtighed? Spaaede jeg ikke, at den Mand vilde faa Bid, og at han vilde gaa i Vejret? Han er højt oppe nu, han sidder godt; der er vist Ingen, der véd det bedre end De, Hr. Lee, han er saa højt oppe, at vi snart ikke længere kan naa ham. Han er i Færd med at blive en af dem der har Lov til Alt, fordi han kan gøre det. Om en Uge er han ingen Forbryder mere, ikke en defekt Fyr, men en Svøbe, hører De, en Svøbe, ja en fortærende Gudsfigur som i Babylon, der aldrig rapsede i sin Ungdom, for Storheden er jo af tilbagevirkende Kraft ... og saa kan vi andre søge Ly for ham i et Tugthus, hvad? Naa, De skal skynde Dem, men hør nu her, Lee, der er blot en eneste Ting, jeg vil spørge Dem om — De behøver ikke at svare, hvis De ikke vil. Tro ikke, jeg tager fejl af Situationen, jeg véd godt, De er i Ledtog med Cancer, og det er Deres Sag ... Gud bevare mig, sikken Redelighed, De har faaet lavet paa den korte Tid! Jeg venter ikke et Øjeblik, at De vil forraade Deres Kompagnon, selvfølgelig ikke; det er et andet Anliggende, jeg har paa Hjærte ... De paatager Dem en fremmed Holdning, Hr. Lee, De lader intetanende. — Aa, véd De hvad, der hører s'gu ikke megen Sporsans til for at se, at De hemmeligt er gaaet ind med Cancer for at lamme hele Driften i Chicago ... man behøver jo bare at gaa hen og købe en af Deres Bøger for at se Sammenhængen mellem Cancers Stormtaler og Deres iøvrigt vist temmeligt obskure Produktion ... Deres Poesi er jo nu bleven offentlig Ejendom, Hr. Lee, ellers ragede det mig ikke. Desuden har enhver, der har gidet have den Ulejlighed, kunnet overbevise sig om, at De hver Dag har søgt Cancer, alias Evanston, og at han har haft Ærinde til Dem ... det kommer heller ikke mig ved ... jeg siger bare, Gud hjælpe Dem, Gud hjælpe Dem! Hvordan staar det til med Dem, Lee? Jeg har dog kendt Dem, og det skal De vide, at jeg har sørget over Dem. Aa, jeg har sørget ... jo, jeg véd Alt ...

Her gjorde Lee en stangende Bevægelse med Hovedet, der fik Mason til at vige et Skridt tilbage men ogsaa svækkede ham stærkt i hans Medfølelse.

Ja, ja, Hr. Lee, sagde han lidt stikkende. Jeg vil ikke vælte mig ind paa Deres Privatliv, ingenlunde. Privatlivet er selvsagt en Helligdom ... vistnok i særlig betonet Grad i foreliggende Tilfælde. Apropos, hvis det kan more Dem, saa er da Politibetjenten nede i South Wather Street utrøstelig, siden Cancer svang sig op og — e — fik en bedre Smag. Jo, han er utrøstelig, han gaar op og ned udenfor den lukkede Shop og græmmer sig ... er De, om jeg saa maa sige, lykkelig nok, til at det kan være Dem en Lykke mere? Ptøj ... Undskyld! Forresten var det gennem samme Betjent jeg kom under Vejr med Evanstons — Hm — Luksustilbøjeligheder; jeg vandt uden større Vanskelighed hans Fortrolighed; det var en smækfed Irlænder, Betjenten, og han græd saamænd de salte Taarer, over at han var bleven forskudt, tilbedste for hvem? Men at jeg ikke før har anet noget om dette nye Træk i Evanstons Karakterbog, det er forbavsende! De kan stole paa, det har givet mig noget at grunde over ... her har vi Nøglen til det Umenneskelige i Evanstons Karakter, og tag Dem i Agt, Hr. Lee, for at vi ikke ogsaa skaffer os Adgang til Deres Løndomme ... jeg trætter Dem, jeg taler om Ting, De kender altfor godt, til at det skal kunne interessere Dem, De staar paa Spring, De skal derop, De længes ... Hr. Lee, lad mig hurtigst gøre Dem et Spørgsmaal ...

Mason nærmede sig i et Spring som en Bulldog og spurgte stærkt betonet, i den Hensigt at ryste:

Hvor er Mirjam Karekin?

Og Lee blev rystet, bøjede uvilkaarligt Hovedet bagover for at søge Støtte mod Muren.

Kom her! befalede Mason brutalt og drog ham et Stykke længere ind mod Muren, til de kom ind i en lun Krog, hvor Sneen laa i en høj florlet Drive. Lee rev sig løs fra det haarde Politigreb om Armen og blev staaende; og dér stod de saa nogle Øjeblikke og tav foran hinanden i løs Sne til midt op paa Benene og i et Drys ovenfra af Sne gennem den mørke Luft.

Det der havde slaaet Lee ud af Fatningen ved at Mirjam Karekins Navn blev nævnet, var Mindet om et besynderligt og tragisk Møde, han havde haft med den unge Armenierinde. Det var

Dagen efter at han havde truffet Evanston. Da han kom hjem sent om Aftenen efter at have gaaet ude hele Dagen og søgt at samle sig og faa Vejret igen efter Nervespændingen i South Water Street, da han udslidt og syg kom hjem i sine Stuer og skruede Glødelampen op, sad Mirjam Karekin derinde! Han havde kun set hende den ene Gang i New York ved den skæbnesvangre Séance, men han kendte hende straks. Hvorfra hun var kommen, hvorfor, og hvorlænge hun havde siddet der, vidste han ikke; de kom slet ikke til at tale om noget. Det at hun var der og sad med sorte Øjne, som ikke lod til at se og ikke glippede, da Lyset blev tændt, var Sprog nok; hun var som et Væsen, Legemet ikke skjulte, en Aand ganske nær uden Lyd, saa totalt nærværende, at alt hvad der kunde siges, Tiden og Rummet og hele Virkeligheden traadte betydningsløs tilbage. Der var kun hendes Øjne ... og da hun i et Nu havde set paa Lee, rejste hun sig stille og tog ham om Halsen, og han sluttede hende til sig uden anden Tanke, end at han var ene og ulykkelig. Aldrig havde to Mennesker lokket dybere Smærte ud af hinanden, end de gjorde den Nat i hinandens stumme Nærværelse. Det var som om hun var kommen til ham under en Tvang, hun ikke selv vidste af, uden forsaavidt som hun ikke kunde andet end at lyde, i en Mission, der skønt den var mod hendes Vilje, laa hende tungere paa Hjærte end at leve. Hun klamrede sig til ham som med en andens Kræfter, for selv var hun udslukt, hun søgte ham umætteligt nærmere og nærmere, til Trods for at hun var koldere og mere ensom end en Død. Hun *var* død, afsjælet, det var en Dødning, han havde faaet ind til sig i Skikkelse af en lang brun Pige med hede Gebærder og Hovedbenet traadt ud af det tomme Ansigt; en pur ung Pige, hvis Hud, naar man saá nærmere til var fint rynket over det hele og tørret ud som paa et ældgammelt Væsen. Men det var ikke det sørgeligste. Det sørgeligste kom, da hun pludseligt blev levende i hans Arme! Det skete, da hun mærkede, hvor ogsaa han var elendig, umælende ked af det, da blev hun stille, slog ligesom andre Øjne op og sukkede, og idet hun saá ham, begyndte hun at græde. Men det var ikke godt, for da hun nu havde faaet Varme, rørte hun

ham, saa at han vandt hende, og da blev hun, efter at det stakkels Lykkeglimt, der var fløjet gennem hendes Øjne, var slukket, saa dødelig nedslaaet, saa dobbelt sorgfuld ved noget hun betænkte, at hun ikke kunde græde men laa stille hen, og Ingenting kunde hjælpe hende, der var Ingen i Verden saa arm som hun, da hun laa der og ikke kunde røre sig for Smærte i Sjælen, med et stort aabent Øje, hvori Graaden var standset.

Ja, saadan havde Lee mødt hende. Og hvor var hun nu? Det var det, Opdageren spurgte om.

Hvor er Mirjam Karekin? gentog Mason, da han mente at have givet Lee Tid nok til at indse, at han var fanget. Og nu spurgte han i en tør Tone — Resten var jo Smørrebrød: Hvor er Frk. Karekin?

Jeg véd det ikke, svarede Lee stakaandet. Er hun borte, er hun forsvunden?

Om hun er borte ... hun er meget borte! Lee ... nu ingen sjofel Retræte! De hoppede sgu tydeligt nok før, det gaar man ikke fra, hvis man er en Gentleman. De véd Besked. Hvad har De saa gjort ved hende? Hvad?

Lee rettede sig langsomt i Skuldrene.

Jeg véd ingen Besked om Frøken Karekin, sagde han. Mener De, der er tilstødt hende noget?

Mason tav og holdt Hovedet paa skraa; han havde haft Øre for den sanddru Klang i Lees Erklæring men vidste endnu ikke, hvad han skulde tro. Imidlertid prøvede han et Skud mere:

Ja, der er tilstødt hende noget. Det turde man tro. Hun har været forsvunden nu i over en Uge, sporløst forsvunden og under paafaldende Omstændigheder. Hun — Lee! — hun forsvandt Dagen efter at hun fra Kl. 9,52 om Aftenen til Kl. 6,15 om Morgenen havde opholdt sig i Deres Lejlighed ... Naa?

Gjorde hun? stammede Lee. Hvad vil det sige? Hvorfra véd De, at hun er forsvunden?

For Satan, det véd jeg! Hvor er hun?

Lee rystede paa Hovedet:

Jeg har ikke set hende siden, Hr. Mason. Nej, jeg har ikke.

Men det gør mig saa ondt at høre, at der er noget galt. Vil De ikke fortælle mig det nærmere?

Mason galopperede paa Stedet i Sneen, ustyrlig over at han ikke kom videre. Men pludselig blev han stille, en Tanke slog ham, han stod musestille, medens Kræfterne skiftede Retning i ham. Endelig nikkede han op med Hovedet for at sige noget, men ombestemte sig. Han fnøs to Gange voldsomt for ikke at forkomme af Sensation. Da han talte, var det først meget dæmpet men med skjult uhyre Betydning:

Hr. Lee, det hænger anderledes sammen, end vi tror ... jeg er meget bange for, at det er forfærdelig galt ... det værste! Jesus! Jesus! Jeg maa af Sted! Jeg har været paa Vildspor ... jeg fik jo et anonymt Brev om at passe paa Mirjam Karekin og Dem, og jeg har jo hele Tiden ikke kunnet begribe, hvor det stammede fra. Lee, jeg har gjort Dem Uret! Brevet er fra Evanston ... den Djævel ... Aa, det er jo hele Historien med Elly Johnson og Edmund Hall om igen ... og nu véd jeg, at Mirjam Karekin er død! Han har myrdet hende ... Jesus Krist! Og Dem, Lee, har han udset til Morder! De gaar nu, uden at ane det, med et eller andet Lem af hende paa Dem ... og saa er det Meningen, at jeg skal finde det, og saa skal De være fortabt, ganske som Edmund Hall ... ser De det for Dem?

Mason havde nu ganske opgivet at holde Luften i sig, han talte ud af fuld Hals, medens hvert Haar rimeligvis stod stindt paa hans Hoved:

Du gode Gud, ser De den rædselsfulde Plan? Svimler De ikke ved — orrr — Dybden af hans Djævelskhed?

Jo, Lee saá godt det hele. Han havde anet noget om det. Men det der gik ham til Hjærtet i Øjeblikket var Tanken om de Kvaler, Mirjam havde lidt, og som han nu forstod. Hun havde altsaa været udsendt af Evanston, mod sin Vilje, men fordi hun ikke kunde andet, for at ødelægge ham, og det modbydelige og uhyggelige i hvad hun var tvunget til at gøre, havde været hendes første stumme Sorg. Meningen havde vel været, at hun skulde drive Lee ud i Galskab og umenneskelig Lede, lige til hun selv gik under som Offer derfor. Men saa var der altsaa hændt det,

at Evanstons Herredømme over hende var veget for Indtrykket af Lee; han havde vundet hende, og i Stedet for at øde ham og sig selv havde hun givet sig hen og søgt Redning hos ham men kun for straks at se, hvor alt nu var umuligt og haabløst, og det havde været hendes anden endnu dybere Sorg. Oh, men det var altsaa bare ved at græmme sig med hende, ved at synes lidt om Staklen, at Lee havde gjort en graadig og blind Varulv til et Menneske, og det havde reddet ham selv! Han gjorde en uvilkaarlig Bevægelse som for at gaa et Sted hen og se hende dér og græde for hende og bære hende i Ly . . .

De farer sammen, sagde Mason, De ryster ved Tanken om Faren, De har svævet i . . . glæd Dem ved, at den er overstaaet! Lee, det er forfærdeligt, forfærdeligt! Jeg maa afsted! Hør nu først her . . .

Lee stod og glippede med Øjnene og saá hen mod Hjørnet, hvor Snetaagen dannede en vild Hvirvel i Lyset fra et elektrisk Blus, og hvor Fortovet laa med de kolde Sten blæst nøgne paa et Sted, Vinden særligt bed paa, han saá derhen, til det hele blev en roterende hvid Søjle, et Timeglas af Sne fra Jorden og op i den sorte Himmel, ved Foden gennemlyst af Ild . . . og dette Billede traadte ved en mystisk Association i Stedet for hans Sindsstemning, saa at han altid siden erindrede det som det Sørgeligste, der var set i Verden.

De hører ikke, hvad jeg siger, Lee, hylede Mason. Hvor er De henne? Vor Tid er knap! Jeg sagde, at nu iler jeg ud i Byen for at følge Mirjams Spor . . det vil føre mig til Floden, siger jeg Dem, dér er hun i en Sæk . . . men saa maa De i Deres Saligheds Navn tage Dem af Evanston! Hører De! De er i Kompagni med ham, og Gud véd, hvordan al Ting hænger sammen — hvorfor vil De ikke betro Dem til mig, Lee, hvorfor skal al Ting holdes saa hemmeligt! Nu ser De jo, at han vil Dem tillivs, han er Deres forfærdelige Fjende, trods alt hvad De tror om ham, hvad er det saa, der binder Dem? Aarrr . . . at De ikke vil sige mig det!

Mason rallede af Utaalmodighed.

Men jeg stoler alligevel paa Dem, Lee, der er noget der siger

mig, at jeg kan lide paa Dem, De er inderst inde en Hædersmand, jeg tror, De er paa min Side alligevel, skønt De af en eller anden Grund ikke vil udlevere mig Evanston. Men hold ham fast, bare til jeg kommer og kan tage ham, til jeg har fundet Sækken! Nu skal De op til ham ... Lee, det er en forfærdelig Nat, jeg føler, at skrækkelige Ting forestaar ... vi kvæles af Sne, og de skudte fra idag jamrer i Hospitalerne, og vi sparker Benene over paa hinanden, og ikke en Vogn kører, og det er altsammen hans Skyld, og hvor er det muligt, De kan være hans Medskyldige? ... Men hvis De ikke er det, hvor tør De saa gaa op til ham nu, da han efter endt Dagværk gaar som en Satan, blodig om Munden, og lægger Løgn og Myrderi tilrette for imorgen? Tænke sig, at han ikke er hundrede Skridt herfra! Og alligevel, bare det var mig ... bare det var mig, der skulde derop, med Revolveren i Lovens Navn paa Panden af ham og seks Konstabler bagved med nye Reb ... Aa — Aa! Lee ... jeg ejer et Hus i Richmond hjemme i England, en mindre Ejendom med Have foran, som jeg har haft staaende i flere Aar og tænkt at trække mig tilbage til en Gang ... det skal være Deres, jeg giver Dem det Hus, og De kan sælge det eller gøre ved det hvad De vil, hvis De vil sige mig hvad det er, De har sammen med Evanston, og hvis De vil love at holde ham, til jeg kan faa Strikken paa ham ... naa nej, De ryster paa Hovedet, jeg tror, De ler ... eller sagde De noget? De vil jo ikke, og jeg er en Idiot. Jeg var en Idiot før, da jeg mistænkte Dem for Evanstons ny Blodgerning ... men nu skal De afsted! Lee, jeg er ked af, at jeg mistænkte Dem, jeg er, jeg indrømmer, at jeg har ladet mig vildlede af Tilsyneladelserne, er det saa godt? Nu vil jeg dog saa sige Dem, at De har givet nogen Grund til Mistanken i den senere Tid, jeg har jo holdt et Øje med Dem, fulgt efter Dem paa Gaden nu og da, og De gaar daarligt, De har faaet en skidt Gang, Lee! Jo, hvad nu Grunden er, De hikker paa Benene, De træder Luft eller slæber med Bly som en Dykker, og det ses stærkt paa Dem, fordi De jo er Atlet og Fodboldspiller — der er mere til at slaa Sludder under Dem end andre Folk — De bevæger Dem som paa Vejen mellem Straffeanstalten og Gale-

huset, min gode Lee, og det har gjort mig ondt, for jeg kan nu godt lide Dem, ganske bortset fra Deres Forgodtbefindende, det smærtede mig at se Dem sætte urene Spor efter Dem. Og jeg skulde tage mig det bitterligt nær, om jeg havde Ret i mine værste Formodninger med Hensyn til Dem og Cancer. Gaa nu op til ham! Lee, giv mig Deres Haand! Godnat! Jeg tror ikke, De er en Forbryder, jeg vil dø paa Stedet, hvis jeg tror det, Lee! Gaa saa ... og Gud beskytte Dem!

Mason sprang ud af Snedriven og var i næste Øjeblik forsvunden i Vejret. Med den rivende Ordstrøm, han førte, havde hele Samtalen næppe varet fem Minutter. Men den havde gjort adskilligt Indtryk paa Lee.

XIII

DET var noget over Midnat, da Lee gik med Elevatoren op til Cancers Værelser i Hotellets syvende Etage. Idet Elevatoren standsede, fik han et Tryk i Hjærtet, som rejste alle hans Nerver, højt spændte som de var, og berøvede ham Sikkerheden, han havde tilkæmpet sig, fuldstændig. Det stod for ham nu som en uovervindelig Gru, at han om et Øjeblik skulde staa Ansigt til Ansigt med Evanston. I Dagens Løb havde alt, hvad der var sket og hvad han havde tænkt drevet Forestillingen om Evanston ud over alle Dimensioner, saa at han næsten var foreberedt paa at møde et virkeligt Uhyre, en overnaturlig Form for det Onde, naar han kom ind til ham. Lige i Døren følte han, at Mælet gik fra ham af Frygt.

Blaat Lys i Cancers Stuer. Og en umaadelig Ovnhede. Lees gennemblødte Klæder slog øjeblikkelig ud i Damp, han følte, hvor han var vaad fra Nakken og ned i Støvlerne. Og ingen Luft i Lungerne. Segnefærdig af Træthed, gaaet træt Dagen lang som en husvild Vagabond. Der løb Vand fra hans Støvler ned i det tykke Gulvtæppe, nu han tøede op fra Vejret udenfor, han stod med Fingrene ind i en tommetyk Ring af Sneslag paa Hatteskyggen. Næsen begyndte at løbe paa ham i Varmen, han blev dum i Brynene af at komme under Tag. Saadan blev han staaende lige indenfor Døren og saá sig blændet om, til Cancer kom og tog imod ham.

Det første, Lee følte, da Evanston havde hilst paa ham og bedt ham sidde ned, var sand Taknemlighed. Det lettede ham over al Beskrivelse, at Evanston straks viste sig fra den jævnest mulige Side. Han var underlig klædt paa, straalede som en herlig Blomst

over det hele af blaa og gul Silke, men hans Stemme og Væsen var ganske som da de saas sidst. Det var ikke til at mærke paa ham, at han i de sidste Døgn var steget til en Kejsers Magtstilling. Men idet Lee altsaa fattede sig og begyndte at tænke roligt igen, berørte Evanstons Jævnhed ham som noget, der ikke var Grund til at takke ham for. Evanston var nok ikke en Smule mindre end Situationen, han havde skabt! Dertil var han for ansvarsløs.

Evanston eller snarere Cancer, for det var allerede svært at tænke sig ham anderledes end som Cancer, talte lidt om Vejret, mens han syslede om i den store pragtfulde Salon efter Tobak — han gik aldeles lydløst paa Tæppet i en Slags hvide Atlaskes Støvler uden Hæle — saa satte han sig i en dyb Stol lidt fra Lee men saá endnu ikke paa ham. Det var, som om han i Stedet for at lade føle sin Avtoritet vilde give Lee Lejlighed til at iagttage ham en Smule og faa et stærkt Indtryk af ham med egne Øjne.

Og det var besynderligt, for skønt han ikke havde forandret sig, saá han mægtig ud, nu da man kendte hans Styrke. Alt hvad der var almindeligt i hans Træk var bleven til Majestæt; det ligefremme i hans Manerer klædte ham som naturlig Værdighed. Ikke en Gang hans straalende Skrud syntes ude af Stil, for han var en anden Mand nu, end da han optraadte i en obskur Bod i en gammel fedtet Talar.

Cancer var iført en Art Robe af svær kinesisk Silke, hvis Skørt, der var ildgult og baldyret med Metalgrønt i Bladmønstre, faldt ham ned over Fødderne. Ovenover den bar han et kobberbrunt Skærf af en rig og varm Glans som Dækvingen af en tropisk Bille, og over Skuldrene og Kroppen havde han en azurblaa Silkekøllert, tæt broderet med kabbalistiske Tegn. Underkjortelens gule Ærmer stak ud af dette Klædningsstykke. Det var delt i fire Afdelinger ved mørkeblaa Ringe, og i hver Ring var der flere Felter hver med sit mystiske Tegn broderet i højt Relief paa Silken. Det fremherskende Tegn syntes at være Kvadraten rejst paa den ene rette Vinkel og omsluttende en anden mindre Kvadrat med et Punkt i Midten. Dette Tegn kunde

jo betyde baade det ene og det andet. Men foruden det var der mange andre Figurer med hemmelighedsfuld Betydning. Man havde det Indtryk, at der ikke var nogen Religion paa Jorden, uden at den jo var repræsenteret ved et Løntegn paa Cancers Dragt, lige fra Runer, der ledte Tanken hen paa Finnernes Troldtromme, til Krimskrams, der mindede om meksikanske Offerstene. Korset fattedes ikke paa Cancers Dragt. Han bar det fremtrædende broderet i Rødt og med Guld midt paa Brystet. Paa hans Turban skimrede Halvmaanen. Dette Hovedtøj gav ham patriarkalsk Anstand, kronede ham som en Kuppelsky af snehvid og fin Silke. Hertil havde der vel hørt et ærværdigt Storskæg, en Flom af hvid Visdom skjulende Munden, à la Alfader; men paa dette Punkt havde Cancer kreeret sig selv, han førte sig med lang nøgen Mund og ragede Kæbeposer, og det meddelte hans Ærværdighed et Præg af ualmindelig personlig Glubskhed. Totalindtrykket af ham var, at han egentlig ikke havde formummet sig meget i denne Skørtedragt; det syntes lige naturligt at antage ham for en Mandarin, en Vezir, en Frimurer, en Kardinal, en Mager, en Rabbi, en Odin, en Metropolit, en Dalai Lama, en Vietzlipoetzli eller en Slangetæmmer paa et Marked.

Lee blev opmærksom paa, at det der havde givet Evanston Højhed, var Fraværelsen af noget — det laa altsaa ikke umiddelbart nær at se det — nemlig det Krybende i hans Væsen; det var som blæst bort. Fordi Sleskheden mere er en Form end et Karaktertræk, var det Cancer muligt at staa saa uskadt og hel i Linjerne, nu han var bleven Hersker ...

Hvor Rollerne var bleven ombyttet, siden den Dag, Evanston og Lee mødtes under Chicagos Klokker! Den Dag stod Lee som født aandelig Ejermand af den By, hvis Kultur var Hjærtet i ham, og da havde Evanston nærmet sig ham paa Bugen, rustet med alle snigende Naturinstinkter, betlende om en Lejlighed til Bid. Nu var Evanston rykket midt ind i Byen, sad paa Toppen af dens Kultur, uden Anstrengelse, for hans Sag var ikke at skabe men at fortære, nu sad han her og havde bedækket sig med samtlige guddommelige Symboler, parat til at modtage Knæfald fra Alverden. Og Lee sad kold og vaad fra den ugæstmilde

Natur, han var bleven trængt tilbage til, kold ind i Hjærtet som en Skibbruden, Havet havde smidt op, og som ikke ejede andet end det, hvori han gik og stod.

I det Minut, Cancer sad stille i Stolen, hvilede han. Det syntes at være denne Mand nok efter en Dags kolossale Strabadser som Taler og Organisator blot at lukke Øjnene til og spare sig for at se, mens han drog Vejret privat en lille Evighed af et Minut. Han saá ikke ud til at være træt, snarere ligesom mættet og afrundet i Trækkene, kun laa hans Øjne lidt dybere end sædvanligt under de benede Bryn. Mens han sad saaledes indadvendt med næsten lukkede Øjne, traadte de hvidblaa Øjenlaag frem i hans store graa Ansigt, og de gjorde det paa en egen Maade ud for Blik, de gav et ikke saa lidt advarende Indtryk af hans Væsen, saalænge han selv paa en Vis var fraværende.

Men nu slog Cancer Øjnene op og rettede dem paa Lee, fuldkommen ærlige Øjne, og idet han fo'r sig over Panden med den knoglede Haand, udbrød han og smaalo fortroligt:

Jeg havde Satan til Sjov med mine Apostle, førend De kom, Lee. De maa undskylde, at jeg lod Dem vente. Der var jo en Del at ordne til imorgen. Og de kære Mennesker stod paa Hovedet i uhyre Følelse af al Tings Betydning — man kunde have alle Kræfter nødige bare for at faa dem vendt, endsige saa at faa dem til at bestille noget. Kan De lugte, hvor de har svedt?

Der hang godt nok en sær Lugt som af Gødning i den badstuevarme Salon. Rundt om paa de splendide Møbler laa der Tobaksaske og Propper. Cancer stribede Næsen, og det gamle onde Spil kom igen i hans Øjne:

Disciple sveder altid, sagde han. Det er sgu et surt Slid for tolv Tøndetærskere at holde Trit med den ene, der kan. Naa! E-ja. — Lee, imorgen lukker vi for Jernbanen. H. A. Gronaus Linje ud til Atlanterhavet stopper inat, og de andre følger Eksempel. Alle Tog udefra skal gaa til Chicagos Bygrænse og ikke længere, og ingen gaar ud . . .

Lee tav.

At sige, med mindre H. A. Gronau giver efter . . ,

Cancer bøjede sig frem og stirrede paa Lee med et Smil om den ene Mundkrog:

Men det gør han jo ikke! Han giver sig ikke anden Gang. Han bøjer sig ikke, den gamle Karl ... og skal jeg sige Dem, hvorfor han ikke gør det?

Lee drog et Pust, gjorde sig saa nysgerrig i Ansigtet, som det behøvedes.

Fordi jeg ikke ønsker det! sagde Cancer. Han rejste sig, skød Bryst og Mave frem og rørte sig lidt omkring paa Tæppet. Det er klart, at jeg vil have Strejken gaaende saa længe som muligt, til det Yderste. Og H. A. Gronau føjer mig saa gerne. Han er en Mand med et stort Hjærte, denne samme Stenfigur ... kender De noget til de virkeligt rørende Bevæggrunde til H. A. Gronaus diverse Frontforandringer igaar og idag? Har De talt med Deres gamle fine Ven fornylig? Jeg véd vist bedre Besked end De, Lee. Skal jeg fortælle Dem Sammenhængen? Interesserer det Dem? D e spiller en lille Rolle med i det Kulissestykke, men det skulde undre mig, om De anede det. At H. A. Gronau pludselig lod sin første staalsatte Beslutning falde, fordi et hylende Fruentimmer pustede ham op i Ansigtet og bombarderede ham med Børn, det véd De jo, og dér kan De se hvad jeg sagde, at Mandfolk hænger i et Kvindehaar. Det var jo meget kønt forresten, at han gav efter for Arbejderne. Men det passede ikke mig. Véd De, hvad jeg saa gjorde? Samtidig med at jeg sendte Bud efter Dem tidlig imorges, lod jeg Fergus gaa hen og snakke med Margaret Gronau ... Fergus er en af mine Apostle, en udmærket Mand. Frk. Gronau var sandelig ikke staaet op, men jeg siger Dem, at hun kom paa Benene, da Fergus havde ladet lidt slippe ud om sit Ærinde. Dette her interesserer Dem ...

Cancer bevægede sig lydløst hid og did, mens han talte, befandt sig et Øjeblik bag Lees Stol:

Da hun saa kom frem — uden Tvivl i et Underværk af en Morgenkjole — meddelte Fergus hende paa mine Vegne, at hvis Strejken blev bilagt, vilde D e, Lee ...

Cancer satte med et langsomt Sving af Armen en Whiskyflaske paa Bordet:

... Være en død Mand, inden Aften! Tag Dem en Whisky. Værsaagod, Lee, saa, tag Dem nu et Bæger!

Nej Tak, sagde Lee og førte Tungen kraftesløst op under Læben. Der var ingenting i Verden, han trængte mere til.

Hvadbehager! Vil De nu ikke drikke en Whisky med mig? Sikke noget Sludder!

Cancer hældte et Glas halvt fuldt og skød det hen imod Lee, men skænkede end ikke op for sig selv. Lee rørte sig ikke, havde ingen Modstandskraft men vilde ikke.

Vil De nu se, De drikker, bød Cancer foragteligt. Er De saadan en Svækling? Naada!

Lee rejste sig ... og alt hvad han fik gjort var med en nervøs flakkende Haandbevægelse at slaa Glasset over Ende, saa at Whiskyen sprøjtede ud paa Gulvet.

Hvad Satan er det for ... hvad S ... udbrød Cancer raat men holdt pludselig inde; for han saá, at det næste, Lee vilde gøre, hvis han tirrede ham mere, var at slaa ham for Panden med Flasken. Han havde allerede fat om dens Hals. Cancer blev ganske stille, var i et Par Sekunder saa godt som forsvunden. Da han igen talte, var det med sky Stemme, ledsaget af et ætsende Blik:

De er bleven mig saa opfarende, Lee ... forstaar De ikke Spøg? Jeg véd ingen saa mistænksom som Dem. Opfør Dem dog lidt selskabeligt ... vælte Whiskyen! Jeg vil sige Dem. De ser ikke rask ud, Lee, De er bleven paafaldende nervøs i den sidste Tid. De er usund i Øjnene ... tag Dem lidt i Agt for Deres Forstand! Jeg véd s'gu nok, De er en genial Mand, men derfra og til en let Utilregnelighed véd De vel, at Skridtet ikke er saa langt. Behersk Dem en Smule, i alt Fald i mit Hus — her vil jeg ikke have, De tager Dem altfor geniale Friheder. Saa, lad os nu bære os voksent ad ...

Cancer havde talt sig op til en mere og mere straffende Tone, indtil han tilsidst med en arg Mine vendte Lee Ryggen op promenerede lidt op og ned paa Tæppet. Imidlertid var Lee kommen sig og sad ganske fredelig med et stille Ansigt i Stolen. Cancer bed Spidsen af en Cigar henne i Stuen, saa at det klang

i hans Mundhule, nu kom han tilbage, vuggende i de massive Hofter, gik et Par Gange forbi sin Stol med Røgstrimer efter sig og satte sig saa.

De blev opbragt over den Brug, jeg har gjort af Deres Person overfor Frøken Gronau, sagde han og saá ikke uden Sympati paa Lee, Vel, det maa De finde Dem i. De kan jo forsvare Dem. Bid fra Dem, Mand! Indtil videre har jeg s'gu gjort det. Der er ingen Grund til at vælte Whisky, fordi jeg har været Dem for fin. Naa, det indser De jo ogsaa nu. Indrøm mig, at det var et muntert Paahit det dér med Margaret Gronau. Og dér kan De nu se for anden Gang, hvad jeg sagde, at Mandfolk skal trækkes ved deres Kvinder. Jeg vidste godt, at Frøken Gronau havde Krammet paa sin Fader, det har jeg haft Lejlighed til at se en Gang i en Kafé ... han lystrer hende ubetinget. Forestil Dem, hvad det vil sige for en Mand som H. A. Gronau at skulle gøre det, han har gjort imorges, sætte Overbevisning, alle mulige Menneskers Velfærd, sit Navn, næsten sin Tilregnelighed til Side, bare fordi en elsket Datter er bange for, at hendes søde Fodboldhelt og Sanger skal faa et Klem under Begivenhedernes Gang. Han gør det! Han har kun denne ene, hans Alders Sol, osv. Hun stormer ind og sluger al Luften i hans Kontor med Aah og Ah, hun væder ham paa Vesten med det dyreste og det der er rigeligst af i Verden, Pigetaarer, hun minder ham om Moderen, hvem han ogsaa fik Veste spoleret af, og for hvis Skyld han sluttede Forretningerne og blev hendes egen Pjevs eller Nullemand, hun staar paa et Sted og spurter med Benene som en Cyklist, hun skri'er, hun dør, og væk gaar Budet med det skæbnesvangre Telegram, Dødsdommen for tusind Stakler. Men De er i Behold, Lee, De er reddet for vor lille Pige ... har De virkelig ikke hørt det ringeste til hele denne Jordrystelse, har De slet ingen Del faaet i alle disse lykkelige Sindsbevægelser?

Lee havde ikke været hjemme hele Dagen. Nej, han rystede paa Hovedet, virrede med Hovedet, som om han havde Solstik, sammenpint i Trækningerne. Næ.

Det var s'gu mærkeligt! Tænk, at hun har kunnet afholde sig fra bare at se Dem hele den lange Dag efter det uhyre Offer,

hun naturligvis synes, hun har gjort for Deres Skyld ... at hun ikke er kommen susende for at faa sin Løn og for at berømme sin Fader som en gammel Idiot, der ikke kunde staa for, at hun tudede ... tænk! Ja ja, Lee, det lader jo nu alligevel til at være en Pige af Guld, og De burde slet ikke sidde og se saa leversyg ud, naar De véd Dem i den Grad elsket. Gud hvor maa hun være skrubforlibt i Dem ... og Temperament, Tørst, sødt Raseri maa hun have i Blodet, det er sikkert nok. Havde jeg været lidt yngre og grov nok til at holde det ud, skulde jeg skaffet mig den Forbindelse selv uden Dem som Mellemled ... det skulde have moret mig at stikke Dem ud, unge Lee. Men jeg har jo et godt Hold paa hende gennem Dem, ikke sandt? De indser vel, at De i Øjeblikket er omtrent den centrale Figur i hele Postyret, den hvis Eksistens det hele drejer sig om?

Et let Tryk paa Dem sender en Strøm gennem først Margaret Gronau og dernæst Faderen og saa Chicago, er de med? Det er da ogsaa kun, fordi De kender mine venlige Følelser for Dem, min Kærlighed, at De tør sidde her, saa temmelig prisgivet min Magt, eh? Det havde været heldigere for alle Parter uden netop mig, hvis De var en fri Mand, saa at de andre ogsaa kunde blive det, hvad? Der ligger stor Vægt paa Dem, min kære Lee, hum? Jeg er næsten vis paa, at De føler det selv. Hvis De tænker Dem om ... et Øjeblik! ...

Cancer tog Tragten op fra Bordtelefonen, som havde kimet to Gange, og optog en Samtale med nogen uden dog selv at sige andet end Naa og Hm og tilsidst et kort Nej, hvorpaa han ringede af.

Hvis De tænker Dem om, tror jeg, De indser først og fremmest det nødvendige men ogsaa det ene rigtige for Dem selv i at stille denne Deres Vægt til min Disposition. De er omringet, De maa hellere kapitulere, mens De endnu kan bruges til noget, om ikke andet saa af skyldige Hensyn til det nyttige. De er dog en Kraft, som det var uanstændigt at spilde, ikke sandt? Man bør holde Dem, forsaavidt som det er Dem man sidder paa, æhj? Og hvis De er hurtig nok til at tage mod Ræson, er jeg endnu tilbøjelig til at genoptage den Plan, jeg først foreslog Dem, nem-

lig at De ved at gifte Dem med Margaret Gronau skaffer os den Indflydelse dér, vi har Brug for. Det vilde dog have sin Behagelighed for Dem — saadan som Deres Smag nu en Gang er. Men det er aldeles ikke nødvendigt. Som De ser, har jeg skaffet mig Kontrol over H. A. Gronau ganske uden direkte Hjælp fra Dem og meget mod Deres Vilje. Jeg opererer kort sagt lige godt med Dem, hvadenten De vil eller ikke vil. Saa synes jeg De skulde opgive Deres Stædighed. Man skal altid holde sig til dér, hvor der er Fremgang. Man skal gaa med de Stærke — det er kun bedærvet Fornuft at ødsle med Kræfter som den svagere Part — he? Nu er Øjeblikket kommet, da jeg skal bruge Dem; derfor var det, jeg skrev. Og lad os nu snakke om det . . .

Cancer gik med uhørlige Fjed om paa Tæppet, og hans Ord faldt saa smilende, saa solbeskinnet. I Stolen sad Lee og fulgte ham med Øjnene, trofast; ingen skulde sige, at han saá farlig ud, meget snarere det modsatte. Ikke desto mindre kom det nu, tilsyneladende uden Grund, til et voldsomt Optrin, der blottede hele Situationens desperate Spænding:

Lee, der ikke kunde udholde sin Aandenød og pludselig samlede sig imod ét Punkt af alt hvad der plagede ham: den tropiske Ovnhede i Stuen, som overfaldt ham og stak ham i Hovedet og over hele Kroppen, Lee rejste sig og gik uden at sige noget hen og aabnede et af de store Vinduer, hvorigennem Stormen og Sneen straks trængte ind. Der laa et ordinært Symbol i hvad han gjorde; men det tænkte han ikke paa, han maatte simpelthen have Luft for ikke at gaa til. Men Cancer taalte ikke, at han tog sig Friheder, hans Despotinstinkt sagde ham, at brød Lee først ud i det Smaa, var han snart en fri Mand i det Store. I næste Nu stod de op imod hinanden som to vilde Bæster.

Hvad Satan i hede Helvede tager De Dem for? tordnede Cancer, fuldt udfoldet i hele sin Brutalitet. Lukker De Vinduer op? Her? Uden at spørge mig? Er De gal? Luk det igen!

Stemmen var af en forfærdelig rystende Virkning, den var et Brøl, stort nok til at lægge en Bataillon flad paa Marken. Og han saa frygtelig ud som han stod der i det yderste Raseri med alle

Tænder fremme og de lange Arme hængende paa hver Side af det dybe Gorillabryst med Korset i Blodrødt og Guld. Aldrig havde Grumhed, kødelig inkarneret Rovdrift ytret sig mere truende, aldrig havde Ondskaben som al Tings Begyndelse rejst sig saa levende paa to som i denne Skikkelse, der var selve den bidende Død, Æderen, Manddraberen, Fjenden!

Han lignede sig selv fuldkomment som han havde set ud den Gang i New York, da han kom frem under Seancen som missing link, kun at han ved den Lejlighed var halvnøgen med haarede Lemmer og klædt i Huder — den Gang, da han skræmmede Livet ud af alle og enhver, uden netop Lee — hvilket han burde husket nu.

Lee huskede det. Han fik sig selv tilbage fra den Gang. Situationen var igen den ganske enkle, at der her var en farlig Fyr at slaas med. Og virkelig, personlig Fare, at være udsat med Kroppen, gjorde ikke Lee nervøs. Tværtimod, det var Luft for hans Lunger, Næring for hans Hjærte. Der var en lykkelig Glemsel deri, en Tilbagevenden til sig selv som den der er klar og øjeblikkelig slaar. Han sukkede, frigjort fra Top til Taa. Nu kom det da endelig til Slag! Det var i en vidunderlig Følelse af Styrke og Førlighed, han rettede sig op og gjorde Front imod sin Fjende. Ogsaa han lignede en Vild, idet han nærmede sig paa sine høje Ben og slog sig paa Brystet med den højre Knytnæve og strakte den venstre ud foran Øjnene, der stod hvasse paa den, han vilde møde . . . og nu skreg ogsaa han: Ah! Kom an!

Men da Cancer saa, at han ikke havde kunnet huje Lee ned, dukkede han sig øjeblikkeligt! Han havde sandelig ment, at Lee skulde falde til Føje; dette her var ikke Hensigten. Cancer faldt sammen, stod ligesom til Siden af sig selv, frembød ingen Ting at gaa imod, var der ikke. Den bedøvende Kraft, han havde lagt i sin Udfordring, var det sidste af ham, Resten var lutter Tavshed, der var ikke mere. Han stod med brudt Holdning, og det uhyre Minespil, Satansgrimassen, der ikke havde lammet sin Mand som den skulde, havde givet Plads for et ganske skrøbeligt Udtryk, der nærmest paakaldte Ynk. Han blev et Øjeblik staaende som en meget lille Mand og listede saa fra det, gik hen

ved Bordet og forsvandt helt dér under Udseende af at lede efter Tændstikker.

Det tilintetgjorde Lee. Det satte ham ud af Spillet meget mere end et Nederlag vilde gjort, at Cancer veg. Dér stod han paa Gulvet i sine Kræfter, paa Spring, fuld af Kamp, bragt op til at ville sejre eller dø. Nu var han begyndt — og nu sluttede Cancer. Han stod ene paa Gulvet, i Fortvivlelse ...

Hvad Brug havde han for at koge fuld af skiden Fornemmelse og svimle af Ringeagt for det fejge Dyr, der var krøbet sin Vej?

Der var intet Tilbagetog for Lee. Han kunde ikke le en eller anden sviende Latter og dermed have brændt det hele af; han havde ingen pøbelagtig Øvelse i at „blive gal" og ikke befinde sig yderligere, end at han bagefter kunde gaa hen og ølle sig til med den, han havde villet „myrde". Her var han for at slaas, lige eller ulige Parti, til den ene af Parterne laa. Hvad Oprejsning kunde han nu faa af det Hundemenneske, der stod dér med en bred Ryg vendt til og bar sin Usselighed med godt Helbred og kun ventede paa, at denne Scene skulde drive over, saa at han kunde komme til med Gifttanden igen? ...

Nej, med ham kunde han ikke maale sig! Men nu vilde han gøre sig Umage for at slaa ham ihjel!

Cancer hørte Lee rømme sig. Det var ikke et Krigsskrig som før men en sær ensom Strubelyd, han vendte sig og saá, at Lee nok havde tabt Interessen for ham, glemt ham; han var gaaet henimod Kaminen ... hvor han sattte sig i Besiddelse af en svær Metallysestage. Cancers Mund aabnede sig:

Aah, klagede han dæmpet hen for sig.

Men nu kom Lee, helt rolig i Ansigtet, fremmed at se til men ikke egentlig ophidset.

Lee var saare rolig. Han vidste nu, at han lige siden om Morgenen og hele Dagen igennem havde haft i Sinde at dræbe Cancer. Men han havde instinktmæssig holdt Beslutningen nede under Bevidstheden af en ligesaa ubevidst Frygt for at svække sig i sit Initiativ, for at staa fast som altfor forberedt, naar det gjaldt Handling. Han havde gjort vel i at ane, at det var en meget

simpel Ting, som man ikke burde lægge Skæbne ind i i Forvejen. Han havde end ikke tænkt paa Vaaben. Det gjorde ikke noget. Her var en Lysestage, og nu da Øjeblikket var godt, bestod det hele i at slaa paa ham, til han var død. Hvad vedkom det Sagen, at Cancer ikke vilde tage imod aaben Kamp, at han ikke var til at drive ud af sit Baghold; det var just en af Grundene, hvorfor han hele Dagen havde dødsdømt ham. Lysestagen var tung, og Foden havde en skarp Rand ... slaa Hovedet ind paa den Satan, slaa Hovedet ind paa ham!

Lee sprang ...

Da bad Cancer om Naade!

Han flygtede om bag Bordet, raabte op med jamrende Betoning og tiggende Fagter, trippede fra Side til Side i dødelig Angst for fra hvad Side Lee vilde komme, han bad i Elendighed:

Aa nej, Lee, aa nej, om Forladelse ... ikke gør det! ... om Forladelse ...

Og da Lee standsede, samlede Cancer sig i Hast til et Udtryk for den dybeste Ydmyghed, strakte de store Hænder foldede op foran sig og bad saa det skælvede:

Aa, lille Lee! Lille Lee ...

Ja, og dér stod jo saa lille Lee og tøvede og kunde ikke hamre Skallen ind paa det tudende Kreatur. Han tøvede, var svag nok til at se paa sin Delinkvent og sank naturligvis ved Synet af den elendige Mund, der allerede havde strammet sig og var bleven blaa som paa en Døende.

Men han burde have lagt mere Mærke til Øjnene, Cancers hede men stadigt lige utrættelige Tyveøjne. For i det Nu han havde sin Opmærksomhed henvendt paa Ofrets Smærte og allerede havde faaet ondt af ham, sneg Cancer hele Tiden seende paa Lee, sin Haand frem og trykkede paa Kontaktpæren, der hang ned over Bordet i en Ledningssnor fra Loftet. Lee saá det, da det var for sent.

Det kunde nær blevet Cancers Død. Lee blev ude af sig selv af Vrede og af Flovhed, der gjorde ham rasende, og fløj ind paa Cancer med Lysestagen hævet til Hug ...

Men Cancer havde endnu en Reserve. Han lod sig falde fladt

om paa Gulvet og skreg i Dødens Pine, ganske som om han havde faaet Slaget, et saa vaandefuldt og afmægtigt, stort Dødssuk, at det maatte røre Stene, og samtidigt slog han Hænderne op om Hovedet som for at holde paa Saaret, det gabende Hug i Panden, hvorfra Blodet sprang i Straaler ... og aldrig saa saare havde han ved dette Spejlglimt brudt Lyset af Lees Beslutning og afvendt den, før han forfulgte sin Manøvre ved at skære ud i høj ulykkelig Graad. Han flæbede som et Barn, og alene fordi det var saa modbydeligt, slog Lee ham ikke. For Resten var Cancer virkelig et Bytte for den bitreste Anger over hvad han havde gjort.

Jeg vilde ikke! græd han. Lee, Lee, jeg vilde ikke! Det var min Haand, der gjorde det! Jeg hang ved Livet som en Kujon ... Aa nej, nej, nej ... bare jeg var bleven slaaet ihjel!

Hvad var det for en mærkelig Snak? Lee stod og saá paa den store svære Mand i det regnbuestraalende Silkeskrud, der laa paa Gulvet og græd saa hjærteligt. Lee knuste Telefonen paa Bordet med et Slag af Lysestagen.

Nej, nej! tryglede Cancer med Hovedet gravet ned i Tæppet. Da der ikke kom mere, rejste han sig op paa Knæ og satte sig til at vride sine Hænder under en mere sagte Graad:

Jeg er jo en Slubbert! sagde han hen for sig, uendelig sørgmodigt. Jeg kan ikke gøre for det. Det er af Naturen. Jeg er en usalig Skurk ...

Hvadbehager! Lee lyttede. Han var ganske klar over, at Cancer simulerede, og ikke desto mindre reagerede Lee, som om det var Udslag af en ægte Sindsstemning, han stod overfor. Det var der ikke noget at gøre ved. Men det var nu ogsaa en underlig Art af Komediespil. Taarerne var ægte nok, Smærten og Angeren ogsaa — hvor var da Manden selv nu, hvor stak han, mens disse Sindsbevægelser, der dog spændte over et helt Selv, gik igennem ham? Hvordan hang det sammen? Det lød næsten, som om Cancer benyttede en Lejlighed, hvor han alligevel skulde fægte for sit Liv med Taarer, til samtidigt at begræde sig selv for ramme Alvor som et lavt Væsen. Var der da en anden Natur i ham? Var Cancer selv utilregnelig, var det slet ikke et en-

kelt Individ med Ansvar, man havde med at gøre, men en Bunke ødelagte Instinkter, et Kaos af Løgn og Smuds samlet sammen i Generationer, og hvis egentlige Historie laa langt tilbage et Sted i Fortiden? Mon hans Slægt ikke en Gang havde lidt en stor Uret, saa at det var det, den uskyldige Slyngel laa her og græd for? Kunde man da ikke hjælpe ham, kunde der endnu en Gang ikke bringes en Person ud af ham?

Lee slyngede Lysestagen hen i Kaminen, saa at noget Metal sprang og fløj omkring i Stuen. Cancer tabte Underkæben og spilede Øjnene op i Rædsel.

I det samme bankede det paa Døren. Cancer rejste sig hurtigt og tørrede Taarerne af sig med Ærmet. Han drog et Suk dybt nede fra som en Dreng, der har faaet Stryg, blinkede udtryksfuldt mod Lee. Det bankede igen. Kom ind! raabte Cancer med frisk Stemme.

Nattevagten viste sig med Lygte paa Brystet, Huen paa og med en gnaven Mine. Cancer bad ham ganske fattet om at skaffe et Par Sodavand. Det blev Manden smækfornærmet over ... paa denne Tid, og No Sir, og hvad bildte man sig ind! Cancer smilede saa sorgløst, gravede ned i Skørtet og fremtog en Rulle Sedler holdt sammen med en Elastik, som han med overlegen Fingerfærdighed smækkede af. Fyren fik fem Dollars, hvorpaa det dagedes. Cancer viftede med Haanden efter ham, da han gik. Saa vendte han sig smilende om imod Lee; Maven stødte endnu stærkt paa ham, han var bleven forpustet af at løbe rundt om Bordet og græde saa meget.

Og dog skød Lee den Tanke fra sig som overfladisk og gemen, at man skulde kunne forklare alt dette blot og bart ved at antage, at Manden simulerede.

Mens de ventede paa, at Vagten skulde komme tilbage med Sodavandet, gik de begge rundt paa Tæppet uden at iagttage hinanden. Pludselig lo Cancer højt og stod stille. Lee standsede og saá hen paa Cancer, som stod i den anden Ende af Stuen med Ryggen til og Ansigtet i et Grin vendt bag ud over Skuldren. Da brast Lee ogsaa i Latter. Det var første Gang han havde let som et Asen, han forsøgte sig straks igen, og fluks svarede

Cancer fra den anden Side af Stuen. De lo ganske ens, stødvis og ligesom i Trækninger men paa en Vis befriende.

Det var jo ogsaa ret lystigt, henholdsvis, det der var foregaaet. Den ene havde givet et Brøl fra sig som det almægtigste Uhyre paa Jorden og havde vist sig at være en ynkværdig Bussemand; den anden havde omvendt stillet sig op med sine titaniske Kræfter i enfoldig Tro til, at det var Umagen værd. Det var hvad man kunde kalde to elementært komiske Figurer.

XIV

Og saa sad de da og begyndte ganske stille forfra igen. Cancer var saa blid, misbrugte ikke straks den Omstændighed, at de havde let sammen. Han laa snarere lidt paa sit Martyrium, talte i en ikke uden Grund klynkende Tone og syntes at trænge til megen venlig Omgang, før han blev tryg igen. De grove Løjer før havde maaske givet hans Konstitution et Knæk, han hostede, hvem kunde vide, om Grunden ikke var bleven lagt til en langvarig tærende Sygdom.

Lee sad jo som en stor Fyr, der maa skamme sig. En rigtig Herkules, der et Øjeblik havde holdt Verdenshistorien ud i stiv Arm og bare maatte være glad ved, at Aarstallet havde holdt til det. Lee maatte gøre adskilligt godt igen, han som jo nu havde vist, at han bare behøvede at ville for at komme ind som en skamløs Numer En. Derfor var Vinduet bleven lukket uden mindste Vrøvl fra hans Side. Og han havde et eller andet Sted i sit haardføre Legeme opledt saa megen selskabelig god Vilje, at han nu ogsaa sad med en stiv Whisky og Soda foran sig paa Bordet. Og Klokken var endnu ikke stort mere end 2. Kulsyren prikkede læskende i Svælget; Lee sad allerede med Aarerne lægende fulde af hvad han havde drukket, i Besiddelse af den jævneste Følelse af sin Tyngde. Han var snarere ligeglad end egentlig ked af det, kunde jo nu ikke mere se skæbnesvangert paa noget af det, var dog heller ikke i nogen Henseende lettet. Nu kunde Tingene arte sig lidt af sig selv, mente han, før han greb ind igen, nu kunde det rulle, indtil videre.

Cancer talte imidlertid, havde faaet Tungen paa Gled igen og talte sig hurtigt og umærkeligt op. Han sværmede snart meget

nær ind paa Livet af Lee, gav sig ad Omveje, hvor han ikke kunde gribes, Lejlighed til at strejfe personlige Ting og var med ét i god Gang med at revse Lee alvorligt omend skønsomt for hans „Svig". Lee sad skyldig, kunde ikke nægte, mindst for sig selv, at han havde villet slaa Cancer ihjel.

Jeg kan ikke komme det nærmere end ved at antage, at De er forfølgelsesgal, sagde Cancer, efter at han længe med Flid havde forsket i de mulige Grunde til Lees Handlemaade. De maa jo gaa rundt og tro Dem forfulgt paa en sindssyg Maade. Først sidder De og glor kværulant paa mig, mens jeg fører hele Samtalen, siger ikke et Ord, er uhøflig for ikke at sige uopdragen, da der bydes Dem en Forfriskning, og siden springer De op fuldstændig maniakalsk, fordi De ikke kan faa Lov at aabne alle Vinduerne i tyve Graders Frost, og vil slaa mig ihjel, gør et virkeligt Attentat paa mig med et morderisk Redskab, og skønt Deres brutale Overfald ikke har anden Virkning, end at det tvinger mig til at røbe en Følsomhed i min Natur, som jeg ellers helst holder skjult, Barnet i mig, om De vil, saa sidder De endnu fuld af Forbehold, aldrig til at lide paa, parat til et nyt Forræderi naar som helst. Det kalder jeg Forfølgelsesgalskab. Og det stemmer godt med det Drag af Storhedsvanvid, der gaar gennem hele Deres Karakter. Det er to Sider af en og samme Sindslidelse. De tror, De er den Eneste, Begynderen og Fuldenderen, den som Alting kommer fra og Alting gaar tilbage til, og det kan s'gu ogsaa godt være, De har Ret. Men De kan bare ikke erkende det Faktum, at Deres Storhedsfornemmelser oprindelig hvilede paa en Sammenligning med mig, da jeg var nede — det var tildels mig selv, der gjorde Dem stor den Gang, ved at se op til Dem — i Virkeligheden er De jo et ganske sædvanligt Gennemsnitsmenneske, med mindre De maaler Dem med en Lus, som jeg var, da jeg traf Dem — men nu er jeg oppe, og der staar saa De med Deres mortificerede Højdeforhold og taber Ligevægten! Det er det ene. Det andet er, at De med samt alle Deres fortræffelige Egenskaber er i min Magt nu — jeg har opbrugt Dem, min gode Lee, ædt Dem og fordøjet Dem. Det kan De ikke erkende, og ser De, naar en Mand med gale Størrelsesbegreber

støder imod en Begrænsning, han ikke kan se, tror han sig nødvendigvis paa det skammeligste forfulgt. Her har vi Forfølgelsessygen ... hvad, giver De mig ikke Ret? Hvad Lee? Nu spørger jeg Dem bare om en eneste Ting: Hvad vil De her egentlig? Hvad er De kommen for? Hvad vil De her? Hvad skaffer mig Æren af Deres Besøg? Hvormed kan jeg være til Tjeneste?

Lee saá op, temmelig forbavset.

Ja, jeg skrev efter Dem, sagde Cancer. Men fordi jeg skriver til Dem og beder Dem komme, kan De jo holde Dem fra mig, ikke sandt? Det er i Deres eget skumle lille Ærinde De er kommen, prøv ikke paa at nægte det! Sagen er den, at det er paa Grund af en uhelbredelig, afmægtig Misundelse, De trænger Dem ind paa mig, De kan ikke taale min Fremgang, er skinsyg paa min voksende Popularitet og Magt. De ser med Proletarens Had paa al Storhed, De er en bitter Stræbernatur, man kan jo ligefrem se paa Dem, at De er syg. Man fornemmer i en uappetitlig Grad Indvandringen hos Dem, De formaar ikke at skjule Opkomlingens Flid og Ublufærdighed i Retning af at hænge paa ... og jeg siger ikke noget til det, tro ikke, at jeg bebrejder Dem noget, jeg ønsker Dem ikke anderledes, end De er, vil bare se Dem paa Deres Plads. Hvis De kommer til mig som en Mand, der vil arbejde, finder jeg mig let i Deres Underklasseinstinkter, det vilde være unaturligt, om De ikke havde dem, og De skal i saa Fald faa noget at gøre hos mig, jeg skal beskæftige Dem ... men hvis De har i Sinde at lægge Dem ind som Patient paa min Langmodighed, give mig Deres storhedsgale og kværulante Griller at trækkes med, saa siger jeg s'gu Stop. Først og fremmest vil jeg have Dem vænnet af med Deres plebejiske Hang til Haandgribeligheder, det er dog for galt, jeg bliver jo nødt til at omgive mig med et Par Gaardskarle eller en professionel Bokser for at skaffe Dem noget at bestille, naar Vikingeblodet skummer over i Dem — he? De trænger s'gu til at blive spændt for ... Skaal, Lee!

Skaal, Skaal, sagde Lee og lo højt. Han drak og brast igen i Latter. Han havde med blandede Følelser lyttet til dette besynderlige Nonsens, hvori der var en djævelsk Metode, og som Cancer

afleverede paa den ham egne ubeskrivelige Dobbeltfaçon, der baade tillod ham at mene hvad han sagde, saafremt han ikke blev gendrevet, og holdt et Tilbagetog aabent, hvis det ikke gik, samtidigt med at han var parat til i begge Tilfælde at have været lige ærlig.

Lee vidste af Erfaring, at alt dette vilde være ham paaduttet, vilde komme igen siden som Sandheder, han havde mistet Retten til at afkræfte, hvis han tav nu. Det var paa den Maade Cancer lidt efter lidt havde bundet ham, i den Tid de havde kendt hinanden. Saadan bar han sig ad med at læsse sin Immoralitet over i Lees Bevidsthed, saa at det blev ham, der kom til at bære Byrden af at ordne den andens kaotiske Uvornheder. Hvor han kendte ham nu. Hvor han vidste forud, hvad der vilde komme. En Grænseløshed af Snak, et svimlende Regnskab med alle Værdier byttet om og multipliceret, Sandheden op og Løgn i Mente, et Troldspejl af kvindelig Logik, et Hjul af Ord, blændende som Paafuglens Glorie og med en Tarm i Midten, og Cancer vilde aldrig blive træt, for han troede selv hvad han sagde, var hvad han løj, hvorimod Lee vilde blive udslidt af at forme Skove med Jordbund, Rødder og Stammer, Kviste, Blomster og Frø, hvor den anden klaprede med Brænde og slog med Sten. Og naar saa Cancer havde faaet ham gjort mør, havde trættet ham ud ved at tvinge ham til at genskabe hele Jorden, som han rev ned, saa vilde han lægge sit Spy i hans Sjæl. Naar han var passende lammet, vilde Cancer begynde at minere sig frem til Affæren Mirjam, vilde omtaage ham, stivstirre ham og gennemælte ham saa længe med voldelige Impressioner og Baghold af Anelser, til han fik Forbrydelsen med alle Omstændigheder gravet ned under Overfladen af hans Bevidsthed, hvor den saa kunde gro og nære sig af alle omliggende Sandsynligheder, indtil der sad et Rodvæv af „maaske er det saadan“ ... og „hvad véd jeg“ ... og „lad gaa“ ... og „jeg har rimeligvis gjort det i Fuldskab“ ... indtil Lee med sin samlende Fantasi havde givet indre Virkelighed, leveret Sjæl ogsaa til dette Lune af en raa Natur! Aah, ja friet ham ved at forstaa ham — og ved at dø for ham — ganske ligesom Edmund Hall ...

Cancer kilte paa, gik med Træsko ud paa nye Opdagelsesrejser paa Lees Hjærte og kortlagde det friskvæk med Bestikket fra sine egne indre Ørkener. Lee sagde ingenting, gad ikke værge for sig. Han vidste jo nu fra Sammenstødet før, at han aldrig kunde blive bundet med andet end en Sløjfe, hvis frie Ender altid vilde ligge i hans Hænder. Men han lo. Cancers frække Logik morede ham endeligt, frembragte ganske samme forunderlige Stemning af at staa overfor det nu en Gang Umulige, som dog befrier, der er Motivet til Mandens Beundring for det Kvindelige ... og pludselig bøjede han Hovedet, hørte ikke efter, sad i dybe Tanker.

Cancer holdt inde og fikserede Lee, uvis. Hvad var det for en privat Latter, han havde tilegnet sig? Den lød saa ejendomsagtig; skulde Lee mon være i Færd med at tage selv? Han sad og saa ud til at tænke sit ved alt hvad han sagde; gled han fra ham, hvad behager, var Lee nu ikke naiv mere?

Han havde Grund til at ængste sig, for Lee var i Færd med at udvide sin aandelige Kapacitet hinsides hans Rækkevidde. Situationens hele indre Umulighed gik pludselig op for Lee som en Figur, han overskuede paa én Gang, uden at det tog Tid. Den ægte kvindelige Logik, der ytrer sig ved at ethvert Ræsonnement bliver stikkende i Selvopholdelsesdriften, var omsider traadt frem af Cancers Væsen, var bleven synlig helt rundt, idet han opbød al sin Kraft imod Lees kolde Hoved. Lee forstod nu, at han hele Tiden havde reageret imod Cancer som mod en Kvinde. Alt hvad han havde lagt i ham, havde han lagt i ham af sig selv, som man gør overfor en Kvinde, der kan være Ens Kærlighed værd men dog aldrig er Kærligheden selv. Havde Lee ikke i en vis sjælelig Forstand været forelsket i Cancer charmeret af ham, nemlig forsaavidt som han havde overdrevet ham, set det meste af Tilværelsen i ham? Havde han ikke anspændt alle de bevarende Kræfter han ejede for at bliver Cancer voksen, stadig under Følelsen af, at det var Livet, Livet i selve dets bundløse Ubarmhjærtighed, han havde med at gøre? Jo, og det var ikke meningsløst, for Kønnet i Naturen er jo kvindeligt, Kvinden er selve Tilværelsen, og Cancer var Massemenneske, Fortidstype nok til at

gøre det ud for en Kvinde, han var just saa tilbagebleven i Udvikling, saa ansvarsløst forløjet og saa fattig paa Nerver, at han skønt han var af Hankønnet kunde gaa ind i Niveau med Naturen og Kvinden. Selv hans fanatiske Kvindehad var jo bare den Kraft, hvormed den kvindelige Pol i hans Væsen fjernede ham fra hans eget; det var én Fruentimmeragtighed mere. Om han ellers var abnorm eller ej, havde her ikke meget at sige; sagtens var han ikke mere pervers end ethvert Dyr er det, men han snyltede også gerne paa det Abnorme, hvis han kunde tjene noget ved det. Han var som Kvinden født Forbryder — men han savnede Kvindens Frugtbarhed! Og her var det Umulige. For samtidig med at han holdt Lee fast med det Kvindelige i sit Væsen, som Lees Natur var vendt søgende imod, lukkede han ham ude fra Kvinden, uden at han dog selv kunde udfylde en Kvindes Plads . . . det var vel saa umuligt at han havde Lov at le! Det var en net Opgave at staa Ansigt til Ansigt med!

Hver Mand maa en Gang i sit Liv overvinde det Kvindelige, det vil sige gøre sig til Herre over Naturen og Tilværelsen, og den Løn han faar derfor er en Kvinde, der elsker ham. Men her var det Kvindelige befæstet i en Tingest med en Mands Vid, en Abes Kræfter og det meste af Alderdommens Korruption, og for at faa Bugt med ham maatte man skænde det Kvindelige og gøre Tilværelsen til en raaden Sø, man maatte selv forkulle, gaa paa fire, savle fra Gifttænderne som en gal Hund — og det man fik for det var alt i hans personlige Venskab, ikke mere, intet andet for at dø end Venskabet med en skiden Parasit i Skørter og overbroderet med Tegn hentet fra Straffefangers obskøne Billedsprog . . . haa, haa! Mirjam . . . hende havde Lee vundet ved at holde af hende, og det stod for ham som havde han givet selve Døden Liv derved — hun var dog en Kvinde. Men nu skulde han altsaa ikke kunne holde Cancer oppe uden ved at elske ham . . . og Lee kom i Tanker om en Gang, han havde været lige ved at blive kørt over paa et Gadehjørne . . . Hesten, en gigantisk Traver, var allerede saa godt som over ham, ganske nær inde paa ham med Hovedet, et forfærdeligt stort og langt

Hestehoved, han skulde rendes ned ... da var han saa at sige hoppet ud af Nødvendigheden — var faldet Hesten om Halsen! Haa, haa! Den travede som Tiden, jernskoet og umælende, den var over ham i strakt Løb som selve Nuet — og da havde han maattet le, idet han kastede sig om dens Hals ... haa, haa ... lidt Venlighed i Liv og Død ... men hvad skulde han stille op med Helhesten her?

Hvad var det, han sad og vrinskede om i det Uendelige ... og Guds Død, nu var han vist vred ...

Det var Cancer, mere end vred, for nu havde Lee afbrudt ham for tredje eller fjerde Gang ved at sidde og more sig over andre Ting, end hvad han talte om.

Hører De ikke hvad jeg siger, spurgte Cancer med en saa løjerlig Blanding af smaalig Majestæt og værdig Skuffelse, at Lee rakte Hals og fik et Lattertilfælde. Han lo først hikkende og i Veer, den Ensommes gale Latter, men med ét brød hans Ungdom og Livslyst igennem, og han lo saa det skyllede, som en Dreng, han skruplo, galede lige op i Luften ...

Da forsøgte Cancer at dukke ham:

Hvorfor Satan ler De, Mand ... ler De af mig ... Lee ... Na?

Han gjorde hvad han kunde for at lægge sin gamle terroriserende Magt i Brølet; men det blev ikke til andet end Arrigskab. Han følte det selv, retirerede skyndsomst og gav sig til at le, som om han nu endelig fattede Pointen i Lees Munterhed og i høj Grad ønskede at dele den — helst med Broderparten for sig selv. Han vrinskede i sublim Forstaaelse, halsede med alle Tænder ude og forgræmmede Linjer om Næsen, morede sig til Døden. Men nu tav Lee.

Dér blev Cancer stikkende i Grinet! Han lo uden at være med, uden at vinde ved det, og det pinte ham, og dog var han nødt til at hænge i, han saá mere og mere tungnem og nødstedt ud, trængte saa inderligt til at gøre Skade og fandt sig indespærret, hans Grin mindede om Hyænens, han skogrede saa himmellystigt og forgrædt bag Gitterstængerne ... og Lee sad ufølsom, Lee

gav ham ikke en Gang en Traad ved at forfølge sin Sejr, for det var ikke ham der havde begyndt, han sad bare ganske rolig og gennemskuede sin Plageaand.

Cancer trak sig tilbage i vild Uorden, forlegen, brudt i alle Træk. Men han gik frem endnu en Gang, det lykkedes ham at ophvirvle en Sky af naragtig Snak, bag hvilken han fattede sig, og da han igen tonede ud, var han alvorlig, gav sig ind paa at tale om Strejken og om hvad der skulde gøres imorgen.

Lee sad med et Udtryk af at lytte, men han hørte ikke efter. Det behøvedes ikke. Der var ikke en Gang Grund til at blive længere, han kunde godt gaa nu. Cancer var jo i Virkeligheden uskadelig. Hans Magt laa i den Skræk, han indjog, og var altsaa nu forbi. Den faretruende Situation, han havde skabt, lod sig føre tilbage uden at gøre Front imod ham personligt. Lee behøvede jo bare at gaa til H. A. Gronau og forklare ham Sagen, saa faldt det hele. At Lee selv skulde være en „død Mand", hvis Strejken ikke blev fortsat, det vidste han jo, tildels gennem Mason, hvordan det forholdt sig; der afhang hans Sikkerhed simpelthen af hvor stor Magt Cancer havde over ham, og det var han ikke bange for, det var der ingen Virkning i mere, nu han ikke længere tog Cancer alvorlig. Han kunde godt fjerne sig og lade ham sidde . . .

Cancer sad og talte solo. Han lækkede mere og mere, gjorde Pavser for at faa Lee med og lod sig nøje med Nik og Enstavelsesord, som han meget vel vidste skjulte over Lees komplette Ligegyldighed for hvad han sagde. Omsider saá han det forandrede Sind paa Lee, der var bleven saa haard, og han anede, at Spillet var tabt. Han gjorde en ængstelig Bevægelse, vilde sige noget nyt, noget ekstra vittigt eller gement, en rigtig Glød der kunde brænde alting af, saa at Lee dog blev nødt til at blive for at slukke og redde lidt af Livet . . . men Cancer var selv udbrændt nu, der var ikke mere Sats i ham. Han følte det, glippede næsten bedrøvet med Øjnene, gabede efter Luft — og tav! Nu gik det Hjul da istaa!

Ja, og det var Enden paa ham. Det reducerede ham til det han var, en tomhjærtet gammel Mand. Her var Kærnen i den Taage

af kvindagtig Trang til at dyrke og blive dyrket, der løj alle Omrids ud i Uendeligheden, til Himmels og ad Helvede til: et Mandfolk under Niveauet. Her var Midtpunktet i den feminine fordrejende Atmosfære, der fabler alle simple Ting op til Storhed, Overmenneskelighed, Guddommelighed: en gammel snavset Fyr, egnet til Lem i et Hospital mellem andre arme Snakkesalige af Kønnet.

XV

DET bliver ved at sne, sagde Lee midt i den dødlignende Pavse, hvori Cancer gik under. Der var noget i hans ganske hverdagslige Stemme, der lukkede Cancer nu og for altid, henviste ham til Vinden og Vejret.

Ja — ja, det gør, svarede Cancer rask, yderst høflig, og han vendte sig flink som en Tjener ... var der noget, han kunde hente?

Sneen føg over Ruderne med en sandet Lyd, og Stormen trykkede nu og da paa som store laadne Haandflader. I Hotellet var der stille overalt oppe og nede.

Cancer rystede sig.

Ja, det er haardt Vejr. Der ligger en Alen Sne paa Gaden imorgen. Der bliver tungt for Folk at gaa ...

Han rettede sit Blik paa Lee, frygtsom, han havde saa meget at sige endnu men var skrumpet ind med det, fandt kun et Par Sætninger, hvor der før havde ligget Verdener af Idéer; det faldt paa ham med Klodens Vægt at tale imod en Fantasi, som havde lukket sig.

Nu skulde vi have den Bibel, stammede han med Møje, gik i sin Hjælpeløshed lige til Sagen. Han maatte puste ud efter det.

Imorgen er Publikum der, vedblev han. Tungen laa ham besværlig i Munden, han smilede underdanig.

Husker De det, imorgen er Publikum der og vil næres — bare vi havde den Bibel, i alt Fald et Par Blade af den. De glemmer vel ikke, at vi har lovet dem Gud ... hvad skal vi gøre ved det? Jeg har lovet dem Guds Komme inat, og imorgen vil de forlange at se ham ... synes De, vi kan forsvare at skuffe dem?

Da Lee saá spørgende paa ham, blev han dristigere, mente at kunne slippe uden om den Pavse, der havde afklædt ham, uden at han havde kunnet begribe, hvordan det var gaaet til. Han fattede Mod, rømmede sig:

Naar jeg har lovet Folk i Chicago at vise dem Gud, saa var det virkelig min bogstavelige Mening. Men jeg tænkte ikke paa mig selv, det gjorde jeg ikke.

Han bøjede sig frem med Alverdens Sødhed i Øjnene, lyste af Uegennytte som en Bejler.

Jeg tænkte paa Dem.

Ja saa, sagde Lee tørt. Det var ikke hvad Cancer havde ventet, det bremsede ham, han trak sig skuffet tilbage. Der tegnede sig et Øjeblik virkelig Sorg i hans furede Træk. Men han vilde igennem nu aabenbart, og det var imponerende at se, hvor det tykke Blod i et Nu rejste sig og væltede en anden, voldsom Maske frem af hans Ansigt, han blev pludselig mørkerød i Hovedet, svulmede op paa Halsen, han skulede, blodskudt, krængede Læberne ud:

Jo, for De er Gud selv, udstødte han med et Hug i Luften af Albuerne, og i det samme blev hans Øjne vaade ... Lee, De er den levende Gud! Derfor tror De ikke paa Gud, for De er selv den almægtige Gud — De tror kun paa Dem selv — men jeg tror paa Gud, jeg tror paa Dem i al Evighed, jeg elsker Dem ... for jeg er Satan! Jeg er den Onde, hører De, jeg er Satan, Satan, jeg er den Udsmidte, jeg hader, jeg brænder, jeg er i Helvede, jeg er Ilden selv, Ilden, Ilden!

Dette haarrejsende Vanvid kom fra ham med stedse stigende Lidenskab, indtil han sprang op og stod med Armene strakt vildt op i Luften og alle Struberingene traadt frem paa Halsen, hans Ord lød som et Sprøjt af Flammer fra en gloende Ovn. Forresten afgav han det uappetitlige Billede paa en Sædelighedsforbryder i Affekt. Lee tænkte, det var bedst at lade ham blotte sig helt, nu han havde vist Hestefoden; han trøstede sig til at kunne holde ham.

Og Cancer gav sig helt hen, i et sidste desperat Forsøg paa at genvinde Lee. Han talte under det højeste Pres af Ophid-

selse, rystende som en Torpedobaad for fuld Maskinkraft, han opbød den allersidste Reserve, sin Ærlighed, saa meget som han kunde udrede, for nu skulde det være, nu eller aldrig, han tilstod hvad han ellers under ingen Omstændigheder vilde have tilstaaet, at han havde beluret Lee den Aften i Kafé „Bismarck“, at Lee var ham uundværlig og hele Tiden havde været det, at det var hans Evner, han hidtil havde levet paa, og at det altid vilde være saadan.

Forstaa mig dog! raabte han som en Druknende, forstaa mig, forstaa mig! Det er jo absurd, naar jeg kalder Dem Gud og mig Satan, men begrib hvad jeg mener! Der har aldrig været nogen Gud eller nogen Djævel paa Jorden, men Folk har troet det den Dag idag, og det er det jeg mener ... der maa dog ligge noget menneskeligt til Grund for Forestillingen om en Gud og en Satan, der maa være to modsatte Naturer i Verden, to Slags Mennesker, og det er der, for her staar De og jeg overfor hinanden! Forestil Dem dog, hvad Gud og Satan kunde udrette paa Jorden i Fællesskab, hvis de blev forligte ... det er kun et Billede, men naar De har set det for Dem, fat saa hvad en Sammenslutning betyder mellem Dem og mig ... det er det Gode og det Onde vendt i én Retning; det er den uhyre Ting, der ligger i at Skaberkraften bliver føjet til Ødelæggerens Magt ... Lee!

Han sukkede dybt ud; jog et helt Vejr gennem de haarede Næsebor. Han hældede sit store Hoved. Da han igen satte sig, var der Toner i hans Stemme, en gryende Varme.

For Lee, De er jo Skaberen, og det Største, jeg nogensinde kan udrette, naar jeg ved at skade ... De har jo frembragt mig, Lee. De frembringer mig altid, hvert Ord De siger, Deres blotte Tilværelse, er Liv for mig, for De er Sandheden selv, og jeg lyver, jeg er født fuld af Løgn, for jeg véd jo Ingenting, ser Ingenting, før De véd det og har set det ... Lee, De har frembragt mig ...

Han skreg højt:

... Men det skal De vide, at den eneste i Verden, der er i Stand til at ødelægge Dem, der kan, det er mig!

Han glammede, gik rundt om sig selv og talte igen blidere:

Fatter De saa ikke, at vi tilsammen er uovervindelige; indser De ikke, at vi to i Forening kan underlægge os Chicago og Amerika og hele Verden? Jo, Lee, jo, alle Folk paa Jorden skal komme til at bøje sig for os, hvis De vil forstaa mig, alle Folkeslag skal falde ned, de skal ligge der, de skal bede, de skal tie, de skal trælle for os i Tusindvis, de Trækdyr, der dog aldrig sukker efter andet end Aaget. Lee, Lee, hvis De gaar med til at føre den Pøbel, vi nu har staaende i Chicago, ind i Himmeriges Rige, ind i den lykkelige Trældom, hvis De vil staa frem som Gud for dem, den levende, hvide Gud, som er Kød af deres Kød og Blod af Deres Blod, hvis De vil gaa med Palmegrenen ned gennem Statestreet — med mig som Deres Forkynder og Profet — Aa, Lee!

Han talte i stor Bevægelse, med dybe Brysttoner:

Aldrig skal noget Væsen i menneskelig Form have set flere Tusinder under sig i Tilbedelse, aldrig, aldrig, Lee, skal der have levet nogen saa elsket som De, den Eneste! Alle i Verden skal elske Chicagos skønne hvide Gud, de skal komme fra alle Sider paa Jorden, hvor der endnu drømmes om det forsvundne Land og om den store Genfinder og Frelser, Elskeren, de skal komme vandrende barfodet og falde ned for Dem med den hellige Bog i Hænderne, som De har skrevet, og som blænder af Solen i Deres Hjærte.

Cancer nærmede sig Lee, der sad med nedslagne Øjne, vedblev syngende, med en Understrøm af Klage:

Men af Ingen i Verden, af Ingen mellem de elendige Millioner paa Jorden skal De blive saa elsket som af mig! Hvad der aldrig har boet i en levende Kvindes Sjæl, Visdom og Varme, det skal De finde hos mig, Forstand og Hengivenhed, hører De, Troskab! De véd ikke, hvem jeg er ... De véd ikke, hvem jeg er før i den velsignede Stund, da jeg giver mig hen — der staar skrevet, at jeg ikke kan blive Menneske, før jeg elsker med hele mit hadende Hjærte, før jeg tror og faar Tro igen ... og ingen har set mig, ingen kender min Længsel, ingen har prøvet, hvor jeg er sand, for jeg har aldrig elsket ... men der er en Gud ogsaa i den faldne Engels Bryst, tro mig, Lee, der er serafiske

Linjer ogsaa bag mine Træk, som Hadet og Misundelsen har brændt sorte ... tro mig og forstaa mig, fri mig, og jeg vil bære Dem over Jorden, gaa med Dem over al Jorden paa mine Fødder, som aldrig har traadt paa andet end Stene ... Lee ... Lee ...

Stemmen var nu ganske smeltet og sang, høj og varlig som en Obo, med en underfuld smærtelig Renhed, som Lee aldrig før havde vidst der var Toner for. Han sad stille. Se, der var nu Manden endelig rykket ud med sit Væsen! Var der da ingen Mulighed for at holde ham oppe? Ved en sælsom Følelsesassociation kom Lee til at mindes Leontine D'Ora.

Og se her mit Bryst! bad Cancer syngende, kærligt. Jeg har det skønneste Bryst i Verden.

Han var lydløst kommen ganske nær men havde samtidigt sænket Stemmen, saa at Lee ikke havde mærket det, og pludselig følte Lee sit Hoved indhyllet i en stikkende Tobaksaande, der fik ham til at holde Vejret — Cancer havde kysset ham paa Munden.

Lee rammede ham venstre Knytnæve ind paa Tænderne, endnu siddende i Stolen. Det gjorde ham bitterlig ondt, at han maatte gøre det, skønt han var halvkvalt af Rædsel; aldrig havde noget gjort ham saa ondt. Han rejste sig og slog Cancer med højre Haands Knoer mellem Øjnene.

Elskede! mumlede Cancer gennem Blodet, der løb ham ind i Munden. Kære ...

Lee hamrede ham op under Kæben, saa han tumlede; han kom igen. Han smilede med den blodige Mund, men de hvidblaa Øjne spaaede Lee det der er værre end at dø. Han kyssede efter Lee, kyssede i Luften, Lee tærskede ham i Næse og Mund. Men han kom nær, stod for endnu et svidende Næveslag i Synet og sluttede saa Lee i sine lange sejge Arme.

Elskede ... sig mig saa, hvorfor De lo af mig før ...

Og da mærkede Lee med en Skræk, der stødte ham fra alle Aarer ind mod Hjærtet, at Cancer var stærkere end han!

Saalænge han holdt ham paa Afstand med Næverne, kunde han klare sig, men i Livtag var Cancer ham overlegen. Det var med en Følelse af allerede svindende Kræfter han greb om denne

kødfulde Bul af en Krop og rykkede til uden at kunne komme under dens Tyngdepunkt. Og nu tættede de lange senede Arme sig om hans Ryg.

Det svimlede for Lee. Han var forraadt, fortabt. Og skulde han ikke være fortabt, naar Cancer var den stærkeste, var det ikke Ret? Det mumlede ind mod hans Øre ... og nu begyndte Cancer at trække af med ham. Han stred imod men forgæves. Cancers Ben greb som Ankre i Gulvet, Cancer gik med ham ...

Da blev Lee vred. Han erindrede siden, at han følte det som en Meningsløshed at gøre Oprør, da han dog som den Svageste havde Uret, men samtidigt ræsonnerede han hed i Hovedet som saa, at i Djævelens Skind og Ben, saa havde han Uret, og det var meget kedeligt for Cancer! Sagen var mere simpelt den, at Lee, hvem man kunde faa hvorhen man vilde have ham med det Gode, blev ustyrlig over enhver Ufrivillighed, saadan som et hvilketsomhelst friskt Karlfolk i Amerika, og for den Sags Skyld i hele Verden, vilde blive det — han blev rasende, og da Cancer ikke var til at vriste fra Fodfæstet sidelængs, løftede han ham, slog Kløerne i hans Hofter, ind i Sulet, og sled ham fra Gulvet, bar ham ... og mens han holdt sit susende Hoved oppe i en Regn af Gnister og Ildspiraler, rendte han Byrden blindt frem foran sig, til de begge med et Kvask tørnede imod noget.

Det var en Vindueskarm, Cancer kom med sin Ryg imod Tværrammen, der brast ... et Knald af Glas og den svindende Klang af Skaar i Luften — og Cancer var uden at give en Lyd fra sig forsvunden, styrtet ud.

Lee havde følt et Rusk og en Svie i Hovedet og var nær bleven trukken med, men i sidste Nu befriede han sig og genvandt Balancen, stod nu ene i Lufttrækket og i en Hvirvel af Sne fra den gabende Vinduesaabning.

Han bøjede sig ud og saá ned, kunde end ikke skelne saa langt som til Etagen nedenunder i Mørket. Han lyttede, men Snestormen kvalte enhver Lyd fra Gaden. Værelset laa paa syvende Sal. Saa Cancer maatte jo have faaet hvad der var tilstrækkeligt.

Lee ravede ind i Stuen, lam i Hænderne, og pludselig fik han

hjærteondt, kunde ikke se; han havde forløftet sig. Han stod lænet op ad et Møbel et Sted og følte sig Døden nær af Kvalme, indtil han fornam som et Spark i Maven og brækkede sig voldsomt. Saa var han klar. Han tog Hat og Frakke og gik til Døren.

Med Haanden paa Omvrideren til Lyset blev han staaende længe og saá sig om i Salonen paa alt, alt hvad der var, og sansede dog ikke noget af det, kunde ikke kende det ... det han følte var Skam, uafvaskelig Skam over at han nogensinde havde kunnet tage Cancer alvorlig, over at han havde ladet ham komme saa nær; han følte endnu Judaskysset paa sig som et brændende Segl ... han aandede næsten ikke, saá sanseløs omkring paa Møblerne, paa Lænestolene, hvoraf en stod med en dyb Favn til og en anden halvt bortvendt, som vilde den fjerne sig ... hvor de tav, hvor alt var stille ...

Han slukkede, idet han vendte Ryggen til og gik. Han gik roligt ned ad alle Trapperne, der laa i Halvmørke. Vestibulen var oplyst. Idet han traadte fra de tæppebelagte Trapper ud paa Mosaikgulvet, som gav en klar Lyd mod Hælene, gled et Hoved med tresset Kasket lydløst frem fra den mørke Portierloge, en Mand der ikke vilde lade se at han havde sovet og som uden at mæle et Ord gik foran Lee til Indgangsdøren og vred Nøglen om. Døren aabnede sig for en Snesky, Kasketten nikkede søvndrukkent, og Lee traadte ud i det Fri med Døren faldende til efter sig. Det lille Smæk i Laasen bag hans Ryg berørte ham panisk, saa at han tabte Herredømmet over sig selv og stak i Rend ud paa Gaden.

Mørket og Snevejret gengav hurtigt Lee Fatningen. Natten var saa kold, saa øde, som om der aldrig havde været andet end et blæsende Mørke fuldt af Sne. Der var ikke et eneste Menneske, ikke et levende Menneske at se nogetsteds; selv Betjentene havde søgt Ly. Naar man gik midt ad Gaden, forsvandt Husene fuldstændigt i Vejret, og hvis man ikke havde Brosten under Fødderne, kunde man tro sig paa den aabne Prærie en Vinternat for tusinde Aar siden. Lee blev snart rolig. Men da han gik videre i sit sædvanlige Tempo, var han bleven forandret, omstemt i hele sit Væsen; han traadte stærkere paa Jorden.

Hans Sind fandt Ligevægten i en lukket og væbnet men lys Stemning. Det var den blodige og bærende Følelse af at være bleven ene. Det var den Ensommes barske Moral, der indviede ham til at dø men ogsaa frigjorde hele den Livslyst, der var hans Natur.

Ti Minutter efter stod han udenfor H. A. Gronaus Hus.

Gitterporten ind til Forhaven var lukket, han klatrede over den og gik frem til Hoveddøren; den var laaset. Han gik bag om Huset, vadende i en halv Alen Sne, om til Staldene og entrede over en Port, saa at han naaede ind i Gaarden. Her var Dørene ogsaa lukket, han stod lidt og saá op til Margarets Vinduer. Hun havde Soveværelse ud til Gaarden oppe i anden Etage. Lee varmede en Haandfuld Sne, til den bandt, kastede Bolden og ramte; der lød et svagt Bums, og Skaarene faldt lydløst ned i Sneen. Faa Sekunder efter viste et Hoved sig i den søndrede Rude, det var Margaret. Hun saá, at det var Lee og kaldte dæmpet, kun en sær stum Brysttone; han gjorde Tegn til hende, og hun trak sig tilbage, kom et Øjeblik efter igen og lod et Lagen flagre ud af Vinduet. Det naaede ikke langt nok, hun forsvandt straks og var borte et halvt Minut, og da hun paany sænkede Lagenet ned, havde hun knyttet det sammen med et andet.

Lee rystede paa Hovedet, vinkede og betydede hende, at hun skulde komme ned og lukke ham ind; men hun nikkede, nikkede, vilde endelig have ham op til sig gennem Vinduet. Han blev ked af det; hun kunde jo ikke bære ham, og sæt der kom nogen! Hun blev ved at nikke, og saa føjede han hende da, begyndte at entre op. Han gjorde det saa let han kunde, stemmede Benene mod Muren og lagde sin Vægt saa forsigtigt som muligt i hvert Tag, men alligevel var det kun med sine yderste Kræfter, Margaret kunde holde ham. Hun havde slaaet Lagenet om den ene Arm og knugede det sammen med den anden ind mod Brystet, hun laa med Kroppen haardt presset imod Vindueskarmen, var næsten sprængt af Nød og Overanstrengelse, da Lee naaede op i Stuen til hende.

Han tog hende til sig i Mørket som hun var, i den tynde Natdragt; men hun vilde se ham, hun drog ham med sig og vred om

for Lyset, og i det hvide Rum, der i et Nu laa dagklart, kastede hun sig med vilde Taarer i et Frydeskrig om hans Hals.

Aah ... Papa har været saa ulykkelig, var det første, hun sagde — uden Sammenhæng og med total Forglemmelse af, at hun selv var den ringe Aarsag dertil, men sandt, et Udbrud af pigeagtig genial Følelse, meningsløst og forunderlig godt, fordi det rørte saa dybt.

Papa har været saa ulykkelig!

XVI

DAGEN efter — det var Lillejuledag — bragte Morgenbladene Efterretningen om, at Cancer under mystiske Omstændigheder, der tydede paa Mord, var forsvunden fra sit Hotel.

Og fra det Øjeblik af traadte den store Strejke ind i den formørkede Fase, hvor alt af sig selv begynder at falde fra hinanden, og ingenting synes at ske, fordi alt allerede foregaar upaaagtet. Glemslen, der i Amerika fungerer som en Art Sindenes Renovation og ikke lader noget ligge en Dag over, havde paa faa Timer godt fat i hele denne Bevægelse, hvori der ikke mere var Opgang.

Ved Middagstid vidste Hvermand som noget man naturligvis havde ventet sig, at H. A. Gronau havde aabnet Underhandlinger med de Strejkende, og at der var Haab om inden Aften maaske at faa en Sporvogn igen. Hvad der nu for tredje Gang stak den gamle Millionær beskæftigede ikke Sindene, navnlig da det var det gode Hjørne, han var i. Nu vidste Folk, at det gik mod Forlig, og at de vilde komme urørte ud af Affæren; Resten blev deres Sag, hvem det vedkom.

Cancers Apostle gjorde op ad Dagen et kæmpemæssigt Forsøg paa at holde Uroen vedlige, udstedte tolv forskellige Proklamationer, gav syv Gange tolv modstridende Ordrer, men alt hvad de fik ud af det var at segne af Udmattelse. Der staar aldrig mere end én Mand bag et stort Foretagende, i Godt eller Ondt; kun den Enkelte kan skabe eller skade, de Mange kan bare slaa i Stykker eller dø. Og her var Manden borte. Der var ingen Kraft i Sagen mere som Hovedslag betragtet. Strejken, der til

Dato havde været stilet mod det Utopiske og havde næret sig af de dybeste og livsfarligste Instinkter i Chicago, reducerede sig nu som ved saa mange andre Lejligheder før til et Lønspørgsmaal, var gledet tilbage i Hverdagens Spor; der hørte nu kun Rimelighed og praktisk Sans til paa begge Sider for at enes. Det vilde komme til at gaa saadan, at man hvilede Julen over og saa mødtes i det nye Aar i en gensidig Forstaaelse om at lade alting bero væsentligt ved det gamle.

Til at begynde med gik de Arbejdsløse friskt i Gang med at rydde Gaderne for den Masse Sne, der meget velkomment var faiden om Natten. Hele Chicago genlød af de klangfulde Skovle, der var én Fægten med Koste, én Skraben og Skurren langs alle Fortove. Det sneede endnu men ikke saa det blev til noget, og det var stille, Sneen dalede lige ned, hang taarnhøjt oppe fra som hvide faldende Flor i de dybe Gader. Parkerne klingede af Bjælder i hoppende Travtempo, en kommende og svindende Musik om hvor let det er at løbe med Byrden; Folk kørte i Kane i den hvide By.

Og Togene rullede, rullede. Havsuset stod endnu ind ad Chicagos syv aabne Verdensporte, Hjulet gik sin store Gang, der er saa tung og saa dybt glædesstemt.

Men Middagsbladene havde en Historie, der ved den Gru der slog op fra den talte om, hvilken Umenneskelighed der indtil for faa Timer siden havde hængt truende over det glemsomme Chicago. Historien fremkom i næsten lige saa mange Versioner, som der var Aviser i Byen, og ingen af dem formaaede helt at gøre Rede for hvad der var sket. Saa meget stod imidlertid fast, at Cancers Lig allerede var fundet — og at han var bleven dræbt af Walt Gronau, Millionærens Søn, den kendte Vanskabning. Hvordan det iøvrigt hang sammen, vilde næppe nogensinde blive oplyst, da Walt Gronau ikke længere var mellem de Levendes Tal. Bladene fortalte vidt og bredt om hans gyselige Død; her i alt Fald var de paa Kendsgerningens Grund — aldrig var nogen afgaaet saa utvivlsomt ved Døden, hvorvel et Blad med pinlig Humor henførte Dødsfaldet til de ukonstaterede, begrundet paa visse Umuligheder af at identificere Afdøde.

Ved Hjælp af de forskellige Blades Beretninger og efter hvad man kan slutte sig til, var der i Hovedsagen foregaaet følgende:

Saasnart man paa Hotellet blev klar over, at Cancer var forsvunden, og at det saá mistænkeligt ud, blev der gjort Anmeldelse til Politiet, som satte sine Opdagere i Bevægelse, Privatdetektiven Thomas A. Mason kom dem imidlertid i Forkøbet; allerede inden 9 om Formiddagen havde han opsporet Cancer og fundet ham som Lig i unge Gronaus Værelser paa Millionærens Residens. Liget var afklædt, da det blev fundet, og tilføjet en Række meget uhyggelige Mishandlinger, idet Hovedet og hele Ryggen var sønderslaaet som med en overordentlig tung Genstand; Huden var paa flere Steder sprættet op og løsnet fra Kroppen; det kunde se ud til, at der var bleven gjort Forsøg paa at flaa den Døde.

Unge Gronau var selvfølgelig ikke hjemme, da den hæslige Forbrydelse blev opdaget; men Mason havde fundet ham kun en halv Time efter. Sneen var endnu ikke af Gaderne, saa det havde været Mason let at følge Monstrets ejendommelige Spor; han stødte paa ham ikke mange Minutters Vej borte i en af Smaagaderne nede ved Floden, hvor han stod meget rolig og gjorde Indkøb i en Naturaliebod midt imellem alle Slags fantastiske Sjældenheder, Tordenstene, Pindsvinefisk, Reptilier i Spiritus og deslige Ting, som der ogsaa bliver handlet med, fordi der findes Købere dertil. Unge Gronau stod og saá paa Øjne, havde faaet en hel Skuffe med diverse Glasøjne at rode i og syntes at være i Færd med at bestemme sig for et Par store gule Katteøjne med Fosforspejl indlagt i Glasmassen, da han blev arresteret. Til dette Nu havde han aabenbart end ikke tænkt paa at flygte, lod ikke til at skænke sin frygtelige Gerning saa meget som en Tanke. Men Morderen i ham var ikke langt borte.

Det der nu passerede er et Eksempel paa et af disse forfærdelige Udbrud i Naturen, der altid staar for Indbildningskraften som fortidige og kun med halv Virkelighed over sig, fordi de sprænger selve Sansen for det Mulige. Og dog sker det.

Unge Gronau saá op, da Mason lagde sin Haand paa hans

Arm og samtidigt fremviste Politiskiltet, han blev meget rød i Hovedet men gjorde ingen Tilløb til Protest, han fremtog slukøret en lille Genstand fra sin Vestelomme, en gammel brunlig Vildsvinetand og lagde den fra sig paa Disken. Vel sagtens havde vor Ven hugget denne Relikvie i Butiken, mens han stod og saa paa Øjne, og nu troede han, at det var det der var i Vejen. Men Mason, der ikke kendte Hippos Vaner, lod sig ikke nøje med dette men præsenterede ham for et Par Haandjern, og det saarede Hippos Følelser, dem vilde han ikke have paa, han retirerede baglængs og væltede en Hylde med indianske Piber og Tomahawker. Mason lagde her første Gang Mærke til, hvor alt Løsøre syntes som gjort af Fjer og Spindelvæv i Berøring med Hippos trehundredpundige Korpus; det var nok ikke død Ister altsammen. Da Mason gik efter ham, destruerede Hippo en Stol i Lokalets Baggrund og tog med Skuldren et Skab ned fra Væggen, børstede en Del Ting ned fra en Hylde og endte med inde i Hjørnet at sætte sig paa et gammelt Skelet af et eller andet Dyr, der gav ligesom et afskyeligt Livstegn fra sig, idet det kvasede sammen.

Men nu var Maalet fuldt for Butikens Ejermands Vedkommende, mange dyre Ting var gaaet i Løbet, Skelettet var uerstatteligt, han vaandede sig, han skreg op som en Rovfugl . . . han var selv en Sjældenhed, denne Mand, høj og spøgelsetynd som en Giraf med sjælfulde Øjne, Dromedarnæse og en Buskmands Haar paa Hovedet, Totalindtryk faaret — men nu var han forvandlet til en Løve! Kuriositeten havde den Uforstand at brænde to Revolverskud af for at skræmme Hippo; det skulde han ikke have gjort, det drønede bare saa grueligt i Butiken, at Hippo gik fuldstændig fra Viddet. Og inden Butiksmanden fik løsnet tredje Skud, havde han Hippo over sig som en tirret Mammut, Hippo passerede hen over ham, steppede paa ham, snorkede — og i næste Nu maatte Mason lette sin Vægt for Haandjernene og kaste sig ud paa Gaden for sit Liv — Hippo var bleven gal, Hippo førte Krig, han stod med sine fede Ben paa Butiksmanden og æltede Sjælen og mere end det ud af ham, mens han for Resten uden at sige noget rodede omkring i Luften med Armene

og masede alt ned hvad han kunde naa, ragede Reolerne omkuld, væltede Disken, rev en Krokodil ned fra Loftet ... og saa turde Mason ikke længere se paa Uhyret men galopperede afsted efter Assistance, uden Hat, med alt sit Haar staaende som Pigge paa Hovedet af den mest storartede Rædsel, han nogensinde havde følt.

Man kan se ham bene henad Gaden og faa smaa Tilfælde af Oplevelsesgys, ganske private Fraadserier, mens han hen for sig mumler: Forfærdeligt ... forfærdeligt ... forfærdeligt ...

Forfærdeligt ... hyler han paa lang Afstand til en Betjent, han øjner paa et Hjørne, men da han kommer hen til ham, sætter han ham ingenlunde ind i Sagernes Stilling, han vil ikke af med sin Skat af Rædselsfuldhed, han holder den i sig, skønt den knitrer ham ud af hvert Haar paa Hovedet, han siger bare: Kom! I Himlens Navn, kom! Nej, stød i Piben efter en Kollega, hvor er den næste Betjent? Vi maa være flere ... skynd Dem! Skynd Dem ... Aa, Jesus! Og de iler sammen hen efter endnu en Betjent, Hurtigløb, alt hvad de kan.

Imidlertid gik Krigshumøret af Hippo. Han blev skikkelig lige saa hurtigt, som han var bleven olm, og da han nu saá hvad han havde gjort, blev han staaende midt i Ruinerne af Butiken, endnu med Fødderne paa Staklen, han havde traadt ihjel, og brast i Taarer. Han var saa ked af det, fortrød sin Hidsighed, store klare Taarer rendte ham ned over de fedtposede Kinder. Og nu begyndte der at samle sig Folk udenfor Butiken, mange Folk, der saá paa ham og lod stærkt indignerede, Hippo skammede sig for dem og græd med nedslagne Øjne.

Hippo forstod jo Ingenting. Han var kommen herned i et lovligt og virkeligt Ærinde, for at købe Øjne, og ganske vist havde han saa taget en Vildsvinetand, men den havde han vel givet tilbage igen. Nu var han kommen til at gaa et Menneske fordærvet, og det gjorde ham ondt, men havde han ikke sigtet og skudt paa ham med en Revolver? Kunde man ikke lade ham gaa ... var han ikke sagesløs, var det saa slemt med den Tand, som hans Fader jo kunde betale? For at de var onde imod ham, kunde da ikke være fordi han havde fundet en død Martyr paa Gaden og

taget ham med sig hjem? Kunde det være Grunden? Hippo tænkte over det, mens han stod og græd.

Jo, han havde været ude at gaa om Natten, som han saa ofte gjorde, fordi han saa var i Fred for Folk og kunde gaa paa Jagt efter Ting til sit Museum, og dér var han saa stødt paa den fine Martyr, der laa halvt begravet i Sneen udenfor et stort Hotel. Hippo var først lige ved at tro, det var selve den tyrkiske Afgud, saa skøn var Manden at se til; men snart blev han enig med sig selv om, at det dog vel snarere var en indenlandsk Missionær eller meget from Helgen, som man havde stenet og ladet ligge. Hippo havde ikke noget saa enestaaende som en virkelig Martyr i sin Samling, og han følte Savnet deraf næsten i samme Nu, han saá den smukke Helgen. Umh! Han gik rundt om ham flere Gange, stred imod Fristelsen og fik mere og mere Lyst til at eje Sjældenheden. Tilsidst var det ham umuligt at staa imod; Natten var saa gunstig for det, ingen Mennesker var ude i det forrygende Vejr, og saa læssede Hippo den døde Mand paa Nakken og slæbte ham hjem, fik ham lykkeligt bragt op paa sit Værelse, uden at et Menneske havde set det. Resten af Natten havde han tilbragt i alvorlige Grublerier, om hvordan Fundet burde sættes op. Han havde efter nøje Undersøgelser besluttet sig til at udstoppe den sjældne Mand, dels for at han skulde holde sig, og dels fordi han med rigtig Samlersmag foretrak et Stykke som det var, uden al Forsiring. De udmærkede Klæder vilde han saa optage i Museet som et Numer for sig. Utaalmodig som alle sande Kendere havde Hippo ikke kunnet oppebie Morgenens Komme men var straks gaaet i Gang med at tage Huden af Helgenen. Her var han imidlertid bleven mødt med Skuffelser, idet det var et gammelt Individ, ikke til at skære i, desuden var han kold, kort sagt, Hippo havde været nødt til at opsætte det Stykke Arbejde, til han kom bedre i Orden til det. I værste Fald kunde man jo skelettere ham. Indtil videre havde han sat sig til at lave en firkantet Træblok til Manden at staa paa; han tænkte sig ham stillet oprejst, støttet til en naturlig Gren. Da det blev Morgen, gik han ud for at købe Øjne til ham. Og nu var det gaaet ham saa skrækkeligt her, som det var. Hippo græd saa saare og sendte mere og mere

ulykkelige Blikke ud til alle de Mennesker, som blev ved at myldre frem og raabte op og vistnok snart vilde komme ind og gøre ham Fortræd ...

Han tog ikke fejl i den Antagelse; det trak op til et Uvejr af en meget uhyggelig Beskaffenhed. Der var den Dirren i Atmosfæren, den Lugt af Mange, der varsler om Dommer Lynch. Gaden var fuld af et Opløb, Folk fra Fattigkvarteret, der trængte sig udenfor Butiken, de kom mærkværdig hurtigt, og Antallet øgedes med en stadig Fordobling, de kravlede op paa Ryggen af hinanden, der lød fæle Skrig af de Klemte paa Steder, hvor Flokken allerede begyndte at skrue. Selv de der ikke anede, hvad Anledningen var til det hele, saá Blod, der hvor de var rammet ind i Opløbet, og krævede sig, Luften blev underlig skummel, og nu var der kommen Takt i Begæret, Mob'en gøede:

Hav, Hav!

Det var de Arbejdsløse. Det var de Underernærede. De samlede sig, steg op af Gaden som en Springflod, og ud af den hovedløse Masse rejste sig den blindeste af alle Drifter, den der er rettet imod den Ene.

Men galt blev det først, da Mason ankom med Betjentene. For da han saá den umaadelige Sværm, var det ham umuligt at modstaa Trangen til at gøre sig til Midtpunkt deri, han kunde ikke holde tæt, han revnede af Vigtighed og Eksaltation, slog tilside for at komme frem, det var hans Rædsomhed fra først til sidst, han havde fundet Cancers Morder, saadan og saadan, og passér Gaden, og Retfærdigheden skal ske Fyldest ... ja, og det lykkedes ham virkelig at faa Ørenlyd, han blev den eneste talende Mand i Stimlen, længe nok til de havde forstaaet det hele ...

Der var stille et Øjeblik. Saa mumlede de. Der slog en kold Gus af lave Stemmer ud fra Massen ... de havde alle siddet paa Bænkene, naar Cancer lovede dem Chicago, det var Cancers trofaste Publikum ... og nu gik det de fik at vide fra Mund til Mund. Naa saa! Det var Millionærdrengen, H. A. Gronaus Søn! Ja saa, det vilde han vist dø af. Det var hans Højhed unge Fedesen, der som bekendt stjal Brødskorperne paa Gaden fra de Fat-

tige, Gud fordømme ham! Det var ham, der havde samlet Bunkefedt paa sig fra sin spæde Barndom, aa kom med ham! Og **han** havde undlivet Cancer, Folkets eneste Ven, slagtet ham og sat ham paa Spid, og nu stod han her og havde ædt en fredelig Smaamand ... vil vi tjære ham og fjedre ham? Vil vi dele ham ud raa? Tag ham ikke fra os!

Den knurrende Forhandling gik over i et pludseligt Massevanvid, der satte Mason og Politiet magtesløst ud af Begivenhedernes Gang. Hungeren krævede sin Ret, Hadet vilde mættes. Og i dette Tilbagefald af Kaos gik arme Hippo under.

Han vilde først ikke til det, han bad for sig, han lod sit Vand af Skræk, da de tog ham ud imellem sig, han græd endnu angerfuld og slog ikke fra sig, for han var en hjærtelig Dreng, der ikke kunde blive gal to Gange ved én Lejlighed. Men her maatte han gøre den første og sidste Undtagelse; de ønskede meget at se ham ond igen for at faa Ret til at plage ham, saa at han bed og gav dem al Grund til at slaa; og det lykkedes altsammen. Men da de var hede nok og begyndte at dræbe paa ham, slukkedes hans Smule Forstand og gav Plads for en Uvanhed, der ytrede sig i Stød som fra et Batteri. Da viste det sig, at det var det vældige tyske Blod, der flød i Kolossens Aarer. Da de først havde tirret Fromheden ud af ham, gik han paa og stangede som en rasende Stud. Han drog i nogle Minutter hele Opløbet hid og did, stemmede dem foran sig med Panden, han baskede sine fede Barnelaller i Laser mod deres Knive, og den utæmmelige Urstyrke løsnede sig som Skud paa Skud fra hans Næsebor, han sparkede ud med sine Mastetræer af Ben, rystede Puslinger af sig, der kravlede op paa ham bagfra, rendte mange ned, mente nok han skulde slaa sig igennem og komme et Sted hen og gaa paa Græs igen ...

Men de fik Bugt med ham. Han tabte snart Kræfterne, forblødte, kvaltes af Overmagten. Han peb tilsidst i Dødskampen som en ganske lille værgeløs Hvalp, mens de bødlede omkring med ham. Og det var det eneste, der hørtes. For Mob'en tav, saalænge den dræbte, bølgede levende frem og tilbage, videde sig ud og spændte sig sammen igen med en uhyre indre Hede

men uden Gny. De langede ud i Stilhed, forholdt sig stumme som en Flok Børn, der har samlet sig om at martre en Tudse. De gik tavse ind i Gaardene og kom tavse ud igen med Brædde-stumper og store Sten til at bearbejde Kapitalistuhyret med — Mænd, der havde sultet i Uger, og som var lige ved at rave om-kuld selv for hvert Slag de stak ud.

Endda da Hippo forlængst var en død Ting, kunde de ikke blive færdige med ham. Men under det sidste der blev gjort, var det som om Mændene ophørte at være i Flertal; det var mest Kvinder, der stillede deres Elendighed paa den Døde. De gik til ham med et Spædbarn, der var svimmelt af Sult, paa den ene Arm og huggede ud efter ham med den anden Haands fem Negle, de nærmede sig ham, som Flint i Øjnene, tog et langt Skridt og gjorde med Tomlen og Pegefingerknoen Forsøg paa at vride et Stykke Kød ud af det sønderslidte ukendelige Lig.

Dette foregik i Fattigkvarteret nær den giftige Flod, paa Bun-den af en dyb og trang Gade — Gaden fra vor Tid med Vinduer, Trappegange, elektriske Klokker og hvad der hører til. Sneen dalede stille fra den daglige Himmel; Vejret faldt meget passende ind for en smuk Juleaften. Dette Optrin, hvori begge Parter var uskyldige, fandt Sted midt i vore sidste Dages Chicago — i en forsaavidt kristelig By, som det var muligt.

XVII

MEN Hjulet rullede.

Endnu dansede Stempelstangen, spejlende af Olie, endnu stod Svinghjulet som en Sol i de sorte Gruber under Taarnhusene og malede Lys og Varme ud i den syndige By, endnu kværnede Dynamoen. Endnu tordnede det fra Banegaardene, Chicagos Porte, hvor Togene kom ind fra Atlanten og Pacifikoceanet og igen lagde ud mod det vide Amerika, nordpaa til hvor Isbjørnen færger over en Blok fra Bræen, mod Syd til Tropekysten, hvor Albatrossen ligger paa sit Livs Flugt over det solede Hav.

Endnu tonede Hjulet. Den dunkle Sang laa om Chicagos lykkelige Dag, hvor Mørket var ramt i Hjærtet og Kulden mødt med en Gangart, der gød Sommer i Blodet; Trafikens dybe Havbrus sluttede Byen inde som i en Kres, en Horisont af Lyd, der ikke lukkede men førte til Verdens Ende. Hjulet svang endnu al Afstand ind, Hjulet der er tungt og har Fart og aldrig skal staa, saalænge Jorden selv kværner i Solsystemet.

Og der var ingenting sket, ingenting naaet, intet sluttet og ingen ny stor Æra begyndt. Den Rystelse, der var gaaet igennem Chicago, havde ikke været Forbudet paa en ny Tingenes Tilstand, men en barbarisk Fortids sidste Krampetrækning, et Ligfald med alle Mærker af Dødens Giftighed. Der var end ingen Forsoning i, at Samfundet som det var blev staaende, ingen Fredsslutning og ingen Fest, ingen Sikkerhed; kun Hverdagen med dens Chancer og Farer var vendt tilbage, Hverdagen og den gamle Smag for Arbejdet.

Men den der havde smidt Søndagen med samt alle dens Solløgne ud af Chicago, havde selv maattet vige Byen.

Lee befandt sig fra tidligt om Morgenen paa Vej til Kalifornien. Han kørte tre Dage og Nætter i Træk gennem Nebraska. Wyoming, Utah og Nevada, og Dagen efter at han var kommen til San Francisko, gik han om Bord paa „Nipon Maru“ for Japan. Kort før Baaden skulde gaa, saá han en Mand trine hastigt op ad Landgangen ... og Lee rørte sig ikke af Stedet, blev staaende fuldt udsat, til han kom; det var Thomas A. Mason.

Hallo, sagde Mason stakaandet, som havde han rendt hele Vejen for at indhente Lee. Hallo, sang han igen og denne Gang med en Uforstyrrethed, hvis værdifulde Humor ikke undgik hans egen Opmærksomhed. Goddag, Hr. Lee. De skal til Japan?

Da Lee ikke svarede, stillede Mason sig tæt ind til ham, tørrede Svedremmen i sin Hat og bemærkede:

Skal vi tage det roligt? Lad os gaa op paa Promenadedækket, dér er der ingen i Øjeblikket, vi har noget at snakke om, der indtil videre er vor egen private Affære. Vi kan tage den med Ro — der er ikke ringet første Gang endnu ... Monsieur ...

Mason stod med franske Fagter til Side og lod Lee gaa først op ad Trappen til det øvre Dæk. Han fulgte umiddelbart bagefter, steg varligt paa Trinene men havde alligevel det Uheld at snuble, saa at han maatte gribe for sig og kom til at støde til Lee paa Baglommen ... der var ingen haard Ting dér, og Mason bad meget undskylde. De kom op paa Udsigtsdækket, som laa ganske tomt med lange smalle Planker og kridtede Fuger.

Skal vi sætte os her! sagde Mason og viste paa en Bænk, der stod med Rygstødet op imod Salonens Skylight og havde en fri Plads foran sig. Det var midt paa Dagen i køligt Solskin. Skibet laa med sin ene Side ind til en overbygget Pier og med den anden ud til Havnen. Der lossedes med Dampspil, Passagerer troppede op ad Landgangen. Mason gav Lee en Pavse, beregnet paa at gaa ham paa Nerverne. Saa sagde han, stadig med et Tonefald, der hævede over enhver indledende Forklaring:

Vi kunde ogsaa taget op i Byen straks og sat os til at snakke sammen i Ro paa et Hotel eller i Toget ... ja, for vi følges jo ad tilbage til Chicago, ikke Lee?

Nu skulde Lee jo falde sammen; Mason iagttog ham stærkt

men sporede ingen Virkning af sine Ord. Han brændte desaarsag inde med en Hoben Energi og maatte give sig Luft ved et Par Stød gennem Næsen, hvor han syntes at have en Art Sikkerhedsventil:

Kn! Kn!

Han saá meget ejendommeligt paa Lee fra Siden, forandrede ikke Udtryk, blinkede ikke. Noget opfyldte ham saa stærkt, at han foreløbigt ikke fandt Ord, ikke vidste, hvor han skulde begynde. Han sad i et helt Minut og betragtede et Par Maager, der fløj om Skibet.

De har jo læst Aviserne? spurgte Mason omsider paa den letteste Maade af Verden. Lee rynkede Brynene og nikkede. Han havde læst de mærkelige Tidender om Cancer og unge Gronau. Hvad nu? Hvad vidste Mason, hvad vilde han?

Mason flyttede sig uroligt paa Bænken. Det var til at se paa hans Ansigt, at han løb fuld af vanskelige Tanker. Han kunde ikke magte sine Forestillinger, han lækkede, slap Luft ud ... endelig kom det:

Enten er jeg en Idiot, Hr. Lee, eller ogsaa er De en Morder ... eller jeg er en stor Opdager, og i saa Fald er De uskyldig? Den er hvad man kalder et Dilemma! Har jeg Ret?

Han tørrede sig over Brynene; dette her var anstrengende.

Skal vi gaa ud fra den første Antagelse, at jeg er en Idiot? Det vil De nødig, meget nødig, det er De altfor høflig til! Nej, De kan anderledes godt lide Tanken om, at jeg er den størst mulige Opdager, ikke sandt, Lee ... og jeg er jo smigret, jeg undser mig, men det er saa svært for mig at give Dem Ret. Altsaa det bliver ved det. De er uskyldig, og jeg er en stor Opdager. Hr. Lee, tillad mig da at gøre mig værdig til Deres Agtelse og Beundring for mig som Detektiv ved at fortælle Dem, hvordan og ud fra hvilke Forudsætninger jeg greb Cancers Morder ... Hr. Lee, jeg underforstaar stadig, at De véd Besked, jeg behøver ikke at tabe mig i Forhistorie, vel? Naa, godt.

Mason blinkede intelligent, faldt i Ro, slog det ene Ben over det andet; nu havde han Ordet. Og saa begyndte han paa en lang

Fortælling, der meget snedigt var lagt til Rette som en Bekendelse, men hemmelig var ment som et Forhør:

Ser De, den Nat da Cancer, alias Evanston, blev myrdet, var jeg paa Benene, hvilket De erindrer, for vi talte sammen lige umiddelbart før De begav Dem op paa Hotellet til Cancer. Jeg gik bort for at anstille Undersøgelser med Hensyn til Mirjam Karekin, husker De nok ... men hvor tror De jeg gik hen? Formoder De, at jeg i den mørke Nat og i det Guds Vejr det var stolprede ned til Floden for at lede efter Sækken med Indhold dér? Det gjorde jeg ikke, jeg gik direkte op i Deres Lejlighed i Erie Street, hvad Lee! Hvordan jeg skaffede mig Adgang og med hvad Ret, kan vi altid snakke om, jeg skaffede mig Adgang og søgte Deres Værelser igennem, grundigt, Lee, jeg opmaalte alt, sonderede Møbler og Tæpper, tog Kubikindholdet af hele Lejligheden, intet undgik min Opmærksomhed. Og saa var det dog tilsidst paa et Sted, der laa lige for, jeg fandt hvad jeg søgte — saadan gaar det os ret ofte. Deres Lejlighed ligger i Stuen ud til en Forhave, ret farligt i Chicago, der er Skydevinduer i Deres Sovekammer, Lee, og i det smalle Rum i Karmen, hvor Vinduet kan gaa ned, fandt jeg ...

Mason fremtog en lille aflang Pakke og begyndte at løse Snoren derom.

Det er jo let at tænke sig, at en Mand kan være gaaet ind i Haven ved Aftenstide og have puttet denne Ting ned i Slidsen i Karmen, det ser godt nok ud ... maa jeg vise Dem Mirjam Karekins Haand ...

Mason foldede Papiret op og præsenterede Lee noget, der kunde ligne Mumien af et mindre Dyr med meget lange Haar. Det var en lang tynd Menneskehaand, omvundet med en Kvindes sorte Hovedhaar, Lee saá lidt paa den; Haaret kunde nok være Mirjams, ellers var Haanden ukendelig. Han slog Hovedet tilbage, idet han mærkede, at Tingen lugtede ... en sød og sørgelig Lugt, som bragte ham den sorte Nat tilbage, da han havde elsket Døden. Mirjam! Ja, alt blev sort omkring ham ...

Opdagerens Stemme lød ligesom langt borte, men kom igen nærmere:

Ikke sandt, jeg sagde Dem, at Evanston vilde stikke noget til Dem, der ikke lugtede godt? Hvorfor viste De mig aldrig Fortrolighed, Lee? Naa, lad os gemme den dømmende Haand — den er desværre ikke til megen Nytte nu. Den fælder ingen. De er saa bleg, Lee ... lad mig sige Dem, at jeg selvfølgelig ikke et eneste Øjeblik er i Tvivl om, at Evanston har myrdet Frøken Karekin og forputtet Haanden i Deres Lejlighed, selvfølgelig ikke. Det er ude af Verden. Det skal vi ikke snakke om. Lad det blive mellem os. Nu er han død ... lad os holde os til de Levende, jeg siger: Livet kræver sin Ret, forstaar De mig? Maa jeg saa fortælle Dem, hvad jeg videre opdagede, da jeg gennemsøgte Deres Lejlighed. Jeg fandt noget, der nu er af største Vigtighed. Et Spørgsmaal ... De havde ikke været hjemme i Erie Street hele Dagen før den Nat, da Cancer blev dræbt?

Lee rystede paa Hovedet.

Nej. Jeg spurgte ikke, fordi jeg ikke vidste det. De havde ikke været hjemme. For der laa et betydningsfuldt Brev til Dem midt paa Deres Bord, et aabent, beskrevet Ark ... jeg læste det, Hr. Lee; det var ikke helt velopdragent af mig, men den Slags Ting gør man, naar man er Opdager. Det var skrevet af Margaret Gronau ...

Mason holdt inde og fikserede Lee, der sad med haarde Furer i Ansigtet.

Hun maa have været hos Dem en Gang i Dagens Løb, fortsatte Mason, og da hun ikke har truffet Dem hjemme, har hun skrevet noget til Dem, før hun gik. Kun faa Ord men for mig af den største Interesse. Hvis De kan, Hr. Lee, saa hør nu godt efter. Frøken Gronaus Brev gik i Korthed ud paa, at Cancer havde truet hende med, at det vilde gaa Dem meget galt, hvis hun ikke bevægede sin Fader til at holde Strejken oppe, og jeg maa sige, jeg ikke straks fattede Betydningen deraf — jeg var mere optaget af det andet Fund, jeg havde gjort, i det Øjeblik. Men da jeg om Morgenen hørte, at Cancer var forsvunden, huskede jeg Brevet, kan De tro, og var ikke længe om at slutte mig til Sammenhængen. Jeg havde jo ogsaa fulgt Begivenhedernes Gang og undret mig over H. A. Gronaus uforklarlige Vægelsindethed, nu

forstod jeg ham, og nu saá jeg med den Øvelse, en Opdager har i at føre indviklede Ting tilbage til Personer, at alt hvad der kunde ske afhang af Dem, Lee, af Dem alene! Er det Dem muligt at forestille Dem, at Strejken og alle de øvrige Omstændigheder ellers er mig ligegyldige? Begriber De, at jeg med mine Instinkter og med min Koncentrationsevne udelukkende havde min Opmærksomhed henvendt paa Dem, efter det jeg vidste? Hvis De forstaar mig, vil det ikke forbavse Dem, at jeg, mens de andre ærede Opdagere paa maa og faa støvede ud i Byen for at finde Cancers Spor, gik den lige Vej til H. A. Gronaus Residens! Af to Bevæggrunde, Lee, fordi det var Dem, jeg skulde finde, og fordi jeg skulde søge Dem i Frøken Gronaus umiddelbare Nærhed! Indrømmer De mig psykologisk Evne?

Mason lænede sig tilbage og saá paa Lee med en stor Mine, som han lod gaa over i et Smil.

Aa, jeg tænker mig lidt om. Jeg havde fuldkommen Ret i begge Antagelser, jeg havde, Lee, jeg havde set forfærdelig rigtigt. Kn! Kn! Men nu kommer jeg til det Punkt, hvor jeg begynder at bære mig ad som en Idiot ... lad os imidlertid efter Overenskomst gaa ud fra, at jeg bar mig ad som en genial Opdager, hvad Lee? Altsaa, jeg finder Cancers Lig paa unge Gronaus Værelser og er øjeblikkelig klar over, at han er Morderen. Hidtil har jeg sluttet aldeles rigtigt og er gaaet rigtigt, men her bøjer jeg vinkelret af og kaster mig over et fuldstændig nyt Spor. Lee, jeg vil sige Dem, at Springet i og for sig var genialt, for der krævedes den Resoluthed og Smidighed i Tanken, der kendetegner Geniet, til at gaa over fra den ene Antagelse til den anden, navnlig naar den første Antagelse allerede sad saa fast, som den gjorde ... kender De mig i dette?

Mason talte med en dyb Understrøm af Sarkasme:

Glem ikke i alt Fald, at vi a priori har stemplet mig som Idiot paa dette Punkt ... til Fordel for Dem, kære Lee! Kn! Godt, jeg var uden ringeste Varsel parat til at anse unge Gronau for Cancers Banemand. Endnu kun et, Hr. Lee, bemærk, at Kendsgerningen viste hen til det! Og Kendsgerningen er nu en Gang en Opdagers Ledetraad og usvigelige Fodsti. Det Faktiske

er, Lee, og har altid været, saa at sige, Udgangspunktet for mine helligste Følelser. Det ligger dog vel det Rimelige meget nær, at jeg straks placerer min Mistanke paa unge Gronau, naar jeg finder den Dræbte i hans Stuer og med Mishandlinger paa sig, hvortil der findes tilsvarende Redskaber i hans Besiddelse. Og hvad det Psykologiske angaar, saa var en Ting straks slaaende — unge Gronaus Fedme. Hvorvel jeg ikke er Kender paa disse skumle Omraader og kun omfatter alt derhenhørende med en Afsky, der staar i et om jeg saa maa sige legitimt Forhold til mine naturlige Drifter og avler en Paragraf i Straffeloven, kn, véd jeg dog nok til at kunne tænke mig et hæsligt Sammenstød mellem Cancer og unge Gronau, en Tilnærmelse fra den førstes Side, der af unge Gronau er bleven besvaret med den dyriske Hensynsløshed, der, som vi desværre har set, laa til hans Naturel. Ved første Blik ansaa jeg denne Betragtning for et tilstrækkeligt psykologisk Grundlag for en Mistanke rettet mod unge Gronau, det er en Kendsgerning, at jeg gjorde det. Jeg opsøgte ham altsaa men havde næppe lagt min Haand paa ham, før han hjemfaldt til den frygtelige Folkedom, hvorom De har læst i Bladene. Det maa have været med blandede Følelser, De læste denne Historie, Lee, det maa have været Dem lidt tungt at føle Dem lettet — for unge Gronau var jo Deres Ven, stod Dem i alt Fald paa en Maade nær. Jeg har aldrig set noget saa gruopvækkende som hans Død. Og at tænke sig, han var uskyldig ...

Mason sortnede:

Lee ... tænke sig, at han var uskyldig! Men skal vi indtil videre lade den Tanke være utænkt som altfor kompromitterende for Dem, skal vi i Parentes beklage, at han var uskyldig? Selv ser jeg naturligvis ogsaa gerne, at han var skyldig, da jeg i saa Fald ogsaa staar med ren Samvittighed. Naa, det var jo nu som Lovens Haandhæver, jeg optraadte, fra hvad Side vi saa ser det, jeg tager ikke det moralske Ansvar paa mig — skønt jeg dog paastaar, at unge Gronaus Død personligt gjorde et gribende Indtryk paa mig; jeg er ikke blottet for privat Menneskelighed. Saá De for Resten, at Pressen — jeg véd ikke, om Friscobladene havde det, men det stod i en Chicagoavis — betegnede unge

Gronaus Død som den tragiske Undergang af selve Kapitalismens Idé? Det var slaaende, jeg havde allerede selv tænkt det samme. Og véd De hvad, det er dog forsonende, ikke sandt, det er det Moment, der hæver Ulykken op i Tragediens højere Luft, har jeg Ret? Unge Gronau døde som et Offer for Kapitalismen, og heri er der en Art Skønhed, som ophæver Begrebet Skyld paa alle Sider. Fred være med hans Minde ... for Resten, skold mine Øjne, hvis den Balle Fedt ikke sloges som den mest gudhengivne blændende Brand af en Bisontyr, jeg i mine livskabte Dage har set! Aa, net, siger jeg, udadleligt, navnkundigt! Naa ... men nu er der et Punkt, som jeg er vis paa, De længe har ventet Forklaring paa, og det er Grunden til min Nærværelse her. Hvad vil jeg? Hvordan skal De forstaa mig? Sidste Gang, vi taltes ved, var jeg ude med fuld Damp for at spolere Cancer, og nu kan det se meget truende ud til, at jeg er paa Krigsstien for at hævne hans Død. Hvordan hænger det sammen, hvor er Fornuften i det Rejespring? Hr. Lee, tillad mig at gøre Dem bekendt med et andet af en Opdagers Principer. Jeg har talt til Dem om Kendsgerningen som Grundlaget for vor Metode, eller jeg kan godt sige min, jeg svarer ikke for hele Standen; lad mig sige Dem, at Resultatet er Maalet for mit Arbejde. Jeg er ikke Dilettant, jeg opererer ikke for Arbejdets egen Skyld, jeg er en Lovens Tjener, jeg ser kun paa Resultatet, aldrig andet end Resultatet. Cancer var en Morder og Storforbryder, jeg gjorde hvad jeg kunde for at stoppe ham og overgive ham til Retfærdigheden; nu er han bleven myrdet, og derved er højst Galgen bleven gaaet for nær ... Hr. Lee, De er en Mand, der har nydt Opdragelse, De véd, hvad en Abstraktion er; jeg befinder mig indenfor Grænserne af en saadan, jeg er en Forfølger af Mordet, af Overtrædelsen i ren Form, og her er jeg nu som den, der søger Cancers Morder, er De med? Resultatet, min Herre! Som jeg før sagde, Livet kræver sin Ret, jeg kan tilføje, Loven skal ske Fyldest. Hr. Lee, det har ringet til Afgang første Gang; inden Baaden lægger fra, vil De have sluttet Dem til denne Anskuelse. Jeg kan se, hvor De er træt, hvor De allerede er slidt ud af at staa alene. Loven og Samfundet venter paa Dem, kom

kun hjem, den store Trøster er som altid beredt, hører De, Lee, Lovens milde Favn staar endnu aaben for Dem ... før eller senere søger De derind.

Mason tav lidt, fremtog et sammenlagt Papir, som han blev siddende med i Haanden.

Lee, nu har De fulgt mig paa den lille Afstikker, jeg gjorde fra det rigtige Spor, da jeg begav mig til H. A. Gronaus Residens for at søge Dem. De har ikke noget imod at vove Dem ind paa det rette igen sammen med mig, vel? Dette med unge Gronau var en Fejltagelse — en af den Slags Fejltagelser, der bekræfter det Rette. Jeg havde jo endnu stadig Margaret Gronaus Brev at gruble over, altsaa tog jeg med Toget bagefter Dem, tænkte over mange Ting, og her er jeg nu og skal, hvis De ønsker det, give Dem en i det væsentlige korrekt, til Detailler gaaende Fremstilling af hvad der tildrog sig den Nat, idet jeg drager alle Slutninger af det Brev, jeg fandt paa Deres Bord. Jeg stak det for Resten til mig — for hvorfor skulde jeg ikke besørge det til Adressaten, det er dog vel Meningen med et Brev. Værsgod, Lee.

Mason rakte Lee det sammenfoldede Papir, han sad med i Haanden. Lee saá, at det var et Ark af den Slags Skrivepapir, han plejede at bruge, han foldede det ud og saá Margarets Skrift, blev blodrød, vendte sig med hede Øjne til Mason:

Maa jeg gaa lidt tilside og læse det?

Ja De maa, sagde Mason, ikke ufølsomt.

Lee rejste sig, gik nogle Skridt bort og læste hvad Margaret havde skrevet. Hele Arket var blækket til, overkradset med tommehøje afsindige Bogstaver. Der stod om Cancers Trusel og om, hvor Lee var henne, om han ikke kom, og at hun var saa elendig, det var en Storm af Sætninger, en Række Skrig, hun havde været saa vild, at hun ikke kunde skrive, det var Margarets blottede Hjærte, det var hende selv næsten levende ...

Margaret, Margaret! Hvor hun var ham kær, den Eneste ... Margaret, nu færdedes hun et Sted i det vinterlige Chicago, milevidt lukket under af Sne og af Røg, dér langt, langt tilbage, hvor Masonic Temple rejste sin Ryg i Vintertaagen som et Bjerg i den

tonende Bræ, dér var hun, Margaret, Somren for ham, altid, Margaret, der var bleven hans i Forbrydelsens Nat, Margaret, der vilde have ham ... Aa, en Verden af Varme var bleven hans, saa at han havde grædt og glemt ... Margaret, Margaret!

Mason blev Vidne til, at Lee fjernede sig endnu et Par Skridt, underlig sidelængs som en Blind og med Hovedet trukket ned i Skuldrene; han gik efter ham paa Tæerne, bøjede sig frem og saá, at Lee stod med sovende Træk — men mellem Øjenlaagene, som han pressede haardt sammen, sprang Taarerne ud. Mason listede tilbage. Denne Sindsbevægelse, som han godt følte var forfærdelig, vilde han ikke blande sig i. Han gned sig sagte i Hænderne. Det Tric med at vise Lee Brevet havde han regnet paa skulde lykkes. Og det gik jo som det skulde — Lee var blød. Nu kom han ...

Men her tog Mason fejl. Da Lee havde fattet sig og kom tilbage til Bænken, var det med et andet Sind end for lidt siden. Straks da han saá Mason og hele Tiden til nu havde der været noget i hans Følelse, der forudbestemte ham til at overgive sig og tage Følgerne af sin Gerning. Og netop fordi han syntes, han maatte føje sig i Skæbnen, havde han mødt Mason saa ubevægelig. Men nu vilde han leve. Aa, og nu spillede Alverdens Uro igen i hans Hjærte! Han satte sig, nu vilde han tage Kampen op. Han bævede igen ud i alle Nerver, men han frygtede intet, han var kun lutter Liv, som han holdt nede.

Mason var ved at sige noget til ham, noget i en broderlig og nænsom Tone om, at nu skulde han ikke være ked af det, nu skulde de hjem ... da kom han til at se paa Lee og troede det forsigtigere at tie lidt! Lee, der var bleven frisk af at græde, saá saa sælsom ydmyg og luende ud, at det nok var bedst at lade ham være ene en lille Tid. Han lignede en Mand, der har været til Alters, tænkte Mason og nikkede langsomt, ja, en Mand, der har faaet den Fred i Sjælen, der ligger i at angre og søge Naade, Mason nikkede igen — men ogsaa en Mand, der er nøgen paa Huden for enhver Fristelse udenfor Sakristidøren, lige fra at blinke til Løvetanden paa Grøftekanten til at kvæle Livet ud af et eller andet Medmenneske, f. Eks. en lille Opdager. Aa nej,

nu var Lee god, nu maatte man ikke give ham Grund til at slaa om i den Bestialitet, der ligger Ruelsen saa nær. Kn ...

Dampspillet arbejdede nede paa Fordækket, snart sled det sig frem Stamp for Stamp, snart løb det løbsk; heller ikke dér var det anderledes. Mason tændte en Cigar, saá til Lee. Nu sad han rolig, meget, meget alvorlig, men ikke længer umiddelbart farlig.

Saa, sagde Mason, tag Dem nu sammen, Lee. Jeg mener, lad os se sundt paa Stillingen. Skal vi mødes, skal vi hver for sig gøre en Tilstaaelse? Jeg er ikke bange for at give Dem et lille Kapitel af en Opdagers Bekendelser, jeg indrømmer, hvad mig angaar, at jeg bar mig ad som en Idiot, da jeg gik ud og arresterede unge Gronau — det sidder De jo ogsaa og synes, naar De skal være oprigtig, og naar De h a r Ret, skal De have Ret — jeg bar mig ad som et Kvæg af en Opdager, da jeg slog ned paa unge Gronau, aldenstund, Lee, det var Dem, der havde dræbt Cancer! Saa, Lee!

Lee bøjede Hovedet. Naturligvis havde han dræbt Cancer. Det gad han ikke benægte, det fortrød han ikke, tværtimod. Han havde sovet meget godt i Toget de tre Nætter paa Rejsen hertil, tre store lykkelige Evigheder i det durende Tog, han havde spist godt og siddet Dagen lang og set ud ad Vinduet paa Farmland og Bjerge, med en Rekonvalescents hede Hjærte, fyldt til Struben af Livstaknemlighed, svimmel af Venlighed ved Synet af noget, der levede, et Muldyr i en Cañon, en Skovhugger ved sin Blokhytte, Negeren der opvartede ved Bordet, medens Toget laa paa sin lange forladte Rejse gennem Alkaliørkenerne. Jo, han havde dræbt Cancer. Men det, det nu drejede sig om, var ikke at vedgaa sin Gerning, men at gøre fattige Mason en Cadeau af at tilstaa ... hvorfor kunde han ikke bede om en anden Almisse, da dette var det eneste, Lee ikke havde Raad til? Lee vidste jo ogsaa godt, at den snilde og varsomme Mason med alle sine Narrehop kun ventede paa en Tilstaaelse for at forvandle sig til en jernfingret Profos. Da Mason igen hyppede paa ham, saá han op og lo, lidt svigtende, og bemærkede:

Jeg bliver ved at tro, at De er en udmærket Opdager, Hr. Mason — jeg har ikke dræbt Cancer.

De lyver, udbrød Mason prompte.

Lee saá ham i Øjnene, kunde ikke le mere ... og pludselig fik han en vis Tilskyndelse i Hænderne efter Masons Person. Mason flyttede sig lidt, fik hurtigt et Ansigt, som det vilde være svært at tilføje noget.

Kære Lee, bad han fredsommeligt, bliv først og fremmest ikke ophidset. Det er ikke godt for Dem. De skal nok blive ædt op fra inden af endda. Jeg troede, De var lykkeligt paa Veje til at tø op, jeg glædede mig til at se Dem komme selv ... gaa nu ikke hen og hærd Dem i Trods og Uforsonlighed igen. Jeg vil ikke for min Skyld have, De skal tilstaa, det er for Deres egen Sjæls Saligheds Skyld. Jeg vil have, De skal gaa i Dem selv. De skal bøje Dem, De skal komme bodvillig og paa Naade og Unaade tilbage til det Samfund, De har krænket. Véd De ikke, at det her i Livet aldrig er ydre Omstændigheder, det kommer an paa; det, det gælder om, er at være i indre Fred med sig selv. Hvad nytter Alverdens Rigdomme, om man tabte sig selv? Og man skal være sig selv helt, man skal tage Følgerne af sig selv, ellers redder man sig dog kun ud af Saksen som Invalid. Kære Lee, De underkender Lidelsens Betydning for Menneskelivet. Kun gennem Lidelsen adles Hjærtet. De skylder Tilværelsen og Samfundet og De skylder mig at lide for Deres Brøde; men mest skylder De Dem selv det. Tro De mig, De bliver en ulykkelig Mand, en Fredløs, dersom De ikke søger tilbage til det Samfund, hvis Love De har forbrudt Dem imod, men som altid er beredt til at tage Dem hjem til sig igen og favne Dem med al den Komfort, et moderne Fængsel kan byde. Saavidt naaede Hall, og jeg véd, han var en lykkelig Fange. Jeg vil se Dem godt anbragt, Lee, De véd, at jeg holder af Dem, jeg vil vide Dem i Sikkerhed, det er mig personligt imod, at De forkommer paa de øde Veje udenfor Samfundets Beskyttelse. Som Edmund Hall sagde til mig, da han syg, ensom og i dybeste Elendighed gav sig over til Retfærdigheden: Jeg tror, jeg er kommen hjem, jeg er vist glad, sagde han og græd bitterligt — saadan vil jeg se Dem reddet, kære Lee, saadan skal De komme til mig, med Hjærtet endelig en Gang aabent for de Følelser, De har, men som De forbander —

da først er De et Menneske, da først har De gennem Hengivelse reddet det bedste i Dem, Deres Sjæl.

De maa ikke se Tilværelsen som lutter Kamp heller, hvad er det for en Mistænksomhed, De maa virkelig tage lidt selskabeligt paa det, man kan jo daarligt nok se paa Dem, uden at De svinger Kanoner ud, og Gud véd, af hvad Herkomst De er, saa utilgængelig som De stiller Dem til alle Omgangsformer jeg vil ikke tale om Venskab. Tillid ... nej ...

Har De noget imod at flytte Dem lidt bort? spurgte Lee og saá med slukte Øjne paa Mason, som var rykket tæt op ad ham — det plager mig at have en Person saa nær ind paa Kroppen.

Mason blev stum. Hvad ... saadan var Edmund Hall ogsaa. Hvad i Alverden ... Mason glemte at flytte sig af bar Befippelse. Lee fikserede det maabende Ansigt dér lige foran sig, og hans Øjne blev som to sorte kolde Huller.

Enhver Mand, der kommer mig saa nær, at jeg mærker Varmen af ham, sagde han, anser jeg mig for berettiget til at skære Maven op paa med en Kniv eller aande i Ansigtet eller ...

Han tog med to Fingre Mason om Næsen og vred rundt, saa det savede i Brusk og Ben. Mason kastede sig krampagtigt omkring i Kroppen samme Vej som Næsen, blev siddende med Ryggen spændt i Bue og begge Hænder hjælpeløse op i Luften, til Lee slap ham. Han sank sammen derefter, med Hovedet ned mod Brystet, kunde ingenting foretage sig, saa ondt havde det gjort. Vandet pibbelløb ham ud af Øjnene.

Hav mig undskyldt, hvis De kan, sagde Lee. Jeg er ked af, jeg lagde Haand paa Dem. Det har De ikke fortjent — hvor kan De vide, det er værre for mig at blive aandet paa end at faa en Kulspand i Hovedet? Jeg vilde ikke fornærme Dem, Hr. Mason — men nu tror jeg, vi er kvit.

Mason tog det pænt.

Gud, hvor det gjorde ondt, sagde han og pustede og saá trohjærtig op, endnu med svømmende Øjne. Næ, hvor det pinte! Det var s'gu en værre Pris Tobak. Øs ikke mere op for mig af den Slags! Det kan godt være, jeg gik Dem for nær, Hr. Lee. Siden jeg kendte Edmund Hall, maa jeg sige jeg mange Gange

har følt mig lidt usikker overfor nervøse Typer, som man træffer dem nuomstunder. Man véd ikke hvor man træder ... skulde jeg uforvarende have steppet paa en Ligtorn af Deres, saa om Forladelse. Som De siger, det kan gaa lige op. Havde det været en anden end Dem ... men jeg véd, at De ikke inddeler Folk i Kujoner og — og Dem selv, saa jeg kan tage en Lektion af Dem. Det var et Eksperiment. Det var ikke af Ondskab, De vilde mig ikke tillivs, havde heller ikke til Hensigt at insultere mig, De vejede bare paa Deres egen, af Dem selv justerede Guldvægt — jeg plagede Dem, og det kan man ikke se, men det svier alligevel, omvendt kniber De mig saa dér, hvor jeg kan føle det — Balance! Har jeg Ret? Nok er jeg Avtodidakt, men jeg er ikke dum, for jeg har Geni. Ikke sandt, jeg har forstaaet Dem? I Stedet for at fare op ser jeg til Bunds og er med ...

Mason tørrede sin ømme Næse, lurede et Blik op paa Lee fra Siden:

Ganske paa samme Maade var det jo, De vejede Cancer ... akkurat Lee! Han generede Dem, han aandede, og det tog De Dem meget nær. De kunde ikke være i Verden sammen med ham — og da han vel ikke havde Nerver nok til at De kunde gøre Gengæld ved at plage ham psykisk, saa ramte De ham hvor han kunde forstaa det, smed ham ud fra syvende Sal! Ikke sandt? Hvad, Lee?

Lee tav. Mason nyste tre-fire Gange.

Der er muligvis god Balance i det. Men man maa ikke. Man gør ikke den Slags Ting uden at være en Forbryder, gør man? A—ætsch!

Var det umuligt for mig at mishandle Dem, saalænge til De slog mig ihjel? spurgte Lee. Og hvis De dræbte mig, vilde De saa straks være en Forbryder, vilde der saa springe andre Øren frem paa Hovedet af Dem?

Dersom de overfaldt mig, vilde jeg udtage en Stævning imod Dem, sagde Mason og snuste op i Næsen. Det lod til, at han var begyndt paa at hente al den Luft ind i sig igen, han før havde fnyst ud samme Vej. — Jeg vilde søge Lægehjælp, hvis De slog mig fordærvet, og gaa med Dem gennem alle Rigens Domstole,

naturligvis. Forstaar De ikke det Standpunkt, saa er De en Outsider, det vil sige en Forbryder. Hvis De ikke føler med Gennemsnittet, er De en Forbryder ...

Kan De ikke tænke Dem, at man kan udrydde et Menneske for at holde sig honnet? spurgte Lee. Det vil jeg dog sige Dem er selve Civilisationens Historie i Amerika. Et Samfundsmenneske, det vil sige en Mand der til daglig lever renlig paa sin Fornuft, har Lov til at dræbe et Menneske, der tvinger ham ud i det Impulsive ... det er en simpel Hævn af Instinktet selv ... vi gør den Slags Ting i Amerika. Vi er i Ligevægt, og vi har travlt, det er forbudt at gaa os paa Følelsen, og det er farligt, vi slaar, vi vil leve som Mænd, hæderligt, selv om vi skal slaa ihjel for det, vi er et Samfund, der har det saadan, en Nation ...

Mason saá vist paa ham, smagte paa det. Pludselig skelede han:

De dræbte altsaa Cancer for at befri Samfundet for ham?

Lee var lige ved at sige ja, men betænkte sig, smilede:

Jeg har skam ikke dræbt Cancer, Hr. Mason.

Opdageren bed Tænderne sammen.

Altsaa De er Benægter, mumlede han. Hrrr ... hrrr. Godt, Hr. Lee. Godt. Jeg er naturligvis ikke forvænt med, at mine Anklagede optræder som Gentlemen. Jeg havde ventet det i dette Tilfælde — Gud véd med hvad Ret? Jeg er bange, Deres Maal og Vægt er forrykt alligevel, siden De ikke nøjes med at tage mig ved Næsen udvendigt. De lyver mig koldblodigt op i Øjnene — fy for Satan. Ja, ja, Lee, jeg havde tænkt, vi kunde snakket om det som dannede Mennesker, og De vil indrømme, at jeg har rakt mig vidt i Retning af Fordomsfrihed for at møde Dem; men naar De slaar ind paa et plat Benægtelsessystem, er der jo ikke noget at gøre. Saa vil det vel heller næppe undre Dem, om jeg optræder med en lidt anden Tone, svarende til det Niveau, De sætter Dem ned i ved at lyve som en anden fræk Sjover med Buboner under Armhulerne ...

Lee grinte træt. Han havde ikke for ingen Ting faaet Øvelse i at lade sig fornærme.

Det at De lyver, er et ligefrem Bevis for, at De har myrdet

Cancer, vedblev Mason, der nu skældte ud. De kan ikke lyve, uden at det gælder Deres Liv, det kender jeg Dem for. Selve det at De nægter, er altsaa fældende for Dem . . .

Ja, véd De hvad, sagde Lee og lo højt, saa tilstaar jeg!

Mason lo ogsaa men tvungent:

De tilstaar?

Ja — med Deres Dialektik er De jo saa nødt til at frikende mig.

Tag Dem i Agt, sagde Mason og skulede ilde. Driv ikke Spøg med Loven! Jeg kan arrestere Dem paa Grundlag af det, De der har sagt. De er anholdt . . .

Nu spiller De falsk, sagde Lee kort og rejste sig. Jeg har ikke tilstaaet. Og De kan ikke anholde mig. Jeg har godt mærket, at De ikke kan gøre mig noget, uden at jeg gaar til Bekendelse. De kan ikke arrestere mig paa dette Skib. Jeg kan desværre ikke tjene Dem i at gaa med frivillig for at smykke Deres Karrière som Opdager. Nu skal De have Tak. Det har ringet tredje Gang, Hr. Mason. Farvel.

Lee gik hen imod Trappen. Mason blev siddende og saá efter ham, lang i Ansigtet. Saa nøs han, og saa slugte han Luft. Lee gik ned i sin Kahyt.

Da han tre Kvarter efter kom paa Dækket igen, var Skibet udenfor The golden Gate og begyndte allerede at rejse sig imod Pacifikens dybe Søgang. Mason sad endnu oppe paa Bænken. Han nikkede til Lee med et lidt skrøbeligt Smil:

Nissen flytter med, sang han. Jeg tager en Tur til Honolulu, Hr. Lee.

XVIII

PAA Rejsen kom de til en Slags Forstaaelse. Lee tjente Mason i formelt at vedgaa Mordet, naar de talte derom, for Nemheds Skyld paa den Betingelse, at Mason ikke tog det for en Tilstaaelse; paa den anden Side forbeholdt Mason sig fuld Ret til at gøre hvad han kunde for at faa Lee til at overgive sig frivilligt og til at betragte ham som sin Fange, hvis det lykkedes ham.

Mange og lange var de Samtaler de førte medens de laa paa Stillehavet i en Luft, der for hver Dag blev lunere, og der var Grund til at referere dem alle, hvis de havde stillet Mason og Lee i et nyt Lys eller haft Indflydelse paa Begivenhedernes Gang. Som det var, syntes Masons utrættelige Forhør og uafladelige moralske Udtømmelser kun at hæve Lee mere og mere over hans Gerning, idet han fandt Lejlighed til forstandsmæssigt og køligt at underbygge, hvad han havde begaaet af Instinkt og i Affekt; han kom sig helt, idet han skriftede; derved satte han sig i indre fri Besiddelse af hvad der før havde været en Bedrift under Tilværelsens Tvang. Lee kunde ikke mere røres. Mason faldt af den ene Indignationskrampe i den anden over Lees totale Mangel paa Anger, Mason galede, skrukkede, vrinskede, han svedte, vejrmøllede med Armene, slugte Luften, han besvor, han sang, han bad, peb og var blid, han svang Tordenkilen, han trippede, tabte sit Slag og kom igen, han basunede og hang med knækket Stilk, han gik op som et styrbart Luftskib af Snedighed og faldt ned som en Askeregn af Skuffelse, han snød Næsen, sprang som med nye Fjedre i Støvlerne, hurraede eller forvandlede Guds Luft til Svovl, han manglede aldrig Forfærdelighed, kort sagt han levede.

Det burde være grundigt fortalt, hvorledes Mason i Honolulus Havn holdt en moralsk og iøvrigt fuldkommen rigtig Tale om Loven, Ligheden og Lad os nu endelig allesammen være Mennesker, medens han smed Skillinger ned til de nøgne Kanaker, der med Tidevandet i deres Hjærte laa og dykkede dagelangt over den vulkanske Havbund; man burde have ladet ham forklare med egne Ord, hvorfor han var glad over at følge Lee videre ad Japan til, og dér havde det været lærerigt at lytte til Masons kriminalpsykologiske Foredrag med de haarfineste Bestemmelser af Katedralbegrebet Mord, holdt paa et Fortov i Tokio, alt imens han var Fyr og Flamme ved Synet af tyve Tusind af Mikadoens smaa Soldater — en Sværm afrettede røde Myrer — der marscherede forbi; det havde været Umagen værd at gaa med Lee og Mason ind i Shanghais gamle By og høre dem udveksle Snak foran et Træbur, hvori en Kineser stod paa Tæerne, til han døde, for at have forbrudt sig en Bagatel ved at skære Hovedet af en anden Hedning; man burde kastet fuldt Lys paa en saa løjerlig Kendsgerning, som at Mason i Singapore laante Penge af Lee for at kunne blive ved at holde sig paa hans Spor ... men denne Bog har ikke været morsom og skal ikke ende som en Farce.

Lee og Mason rejste sammen rundt om Jorden og naaede saa langt som til det røde Hav, der fra gammel Tid synes bestemt til at skille Folk ad; her blev de skilt ved at Mason paa Grund af en beklagelig Fejltagelse blev holdt tilbage af Myndighederne i Aden. Men da stod Sagerne allerede saadan, at Mason ikke paa Grund af ydre Modgang men gennem en dybtgaaende moralsk Udvikling eller Resignation saa godt som havde opgivet at lede Lee tilbage til Retfærdigheden.

Mason havde det Uheld at blive arresteret i Aden som Følge af, at et Signalement paa en eftersøgt Misdæder rent tilfældigt i alle Træk passede paa hans Person. Der kom en engelsk Opdager, ledsaget af to stærke Arabere, ud paa P. & O. Baaden, som Lee og Mason var med, og begyndte at se sig taktfuldt om imellem Passagererne. Det undgik ikke Masons øvede Øje, at

det var en Kollega, der var paa Færde, og han blev greben af en kvælende Angst med Hensyn til Lee. Bare det ikke var ham det gjaldt! Skulde det mon nu gaa ligesom med Hall, der blev ham fravristet af en anden smart Opdager? Masons Frygt var ugrundet, men den gik over i en anden mørkfarvet Stemning, da Politimandens Opmærksomhed efter flere Gange at have strejfet ham endte med at fæstne sig paa ham og det Øje i Øje.

Politimanden kom frem med Signalementet og læste det halvhøjt igennem, mens han for hvert Punkt drog Sammenligninger med Masons Person og nikkede mere og mere overbevist. Graablaa Øjne ... det stemte; Haarfarve almindelig ... rigtig; Vækst middels ... det passede; Klædedragt sædvanlig, Knæ i Bukserne ... akkurat; Sprog: Engelsk ... det viste sig snart; Totalindtryk: af Gennemsnittet ... Politimanden vinkede de to Arabere frem, og de gik til Mason en fra hver Side og indrammede ham, saa at han kom til at ligne et Vaaben, flankeret af Blaamænd med Børster paa Skinnebenene — han gav dem af Kæben og det storslagent, han paaberaabte sig sit Lands Regering, hvilket var uden Føje, da det just var den, i hvis Saks han var gaaet, han raste som en saaret Løve, men de to Arabere holdt ham, og Politimanden følte sig frem paa ham, til han kom til Masons egne Haandjern — ho, ho, en dreven Gavtyv, der kendte Værktøjet, aabenbart — Smæk! Dér stod Mason med samlede Hænder, i en bedende Stilling; nu var han spag. Naturligvis, Retten maatte have sin Gang ... siden naar Fejltagelsen var bleven opklaret, kunde han jo søge Oprejsning og Erstatning for uforskyldt Varetægtsarrest; hvad var Juraen ellers til?

Inden han blev ført fra Borde tog han Afsked med Lee, og det var næsten for meget for dem begge to. Mason snøftede, han var stærkt bevæget, for han holdt af Lee, det havde han sagt før, men det var sandt. Og Lee var beklemt, følte at det var tungt ikke mere at skulle se Mason, i hvem der, saa kunde man sige hvad man vilde, var noget hjemligt, noget af den læge og folkelige Skrøbelighed, som man værger sig imod, men som lader En saa underlig ene ved Hjærtet, saa stille og ked af ikke at have været gavmild, hvis man overlever Kampen derimod.

XIX

CHICAGO laa i Solskin, hvid af Støv og med en violet Dis over sig, brusende som altid, hyllet i en Duft af Malt og svovlet Gas som en Bygkværn, da Lee kom hjem.

Han mødte Margaret paa Trappen. Margaret ganske som da han forlod hende, hvid og dugget i Ansigtet med den kildefriske Mund og det blanke Haar, der duftede køligt som Græs. Hun blev staaende, da hun saá ham, hviskede uden at hilse:

Papa er ved at dø.

Men da de fulgtes op ad Trappen, gik hun tæt ind til ham, blev flammende rød og betroede ham i et eneste hedt Aandedrag, at hun ikke havde villet sige ham det, men at hun skulde have et Vidunderbarn ... at hun var saa tyk, og ...

H. A. Gronau døde faa Minutter efter, at han havde set Lee. Han havde været døende de sidste Dage. Om Morgenen paa den Dag da Lee ventedes til Chicago, begyndte Dødskampen, men H. A. Gronau holdt sig levende til Middag; han vidste, med hvad Tog Lee skulde komme. Han laa uden Mæle, da Lee kom ind og stod ved Dødslejet, men han fik sig meddelt til ham alligevel, saá længe stumt paa ham, og Lee forstod den gamle Mand, huskede ham altid siden, ikke som en Døende med en Verden af Uudsigelighed i de bristende Øjne, men som den stærke og redelige Mand, han til sit sidste Aandedrag havde været. H. A. Gronau vilde ikke andet end se Lee i Øjnene. Da de havde forstaaet hinanden, bøjede H. A. Gronau Hagen og døde som Mennesker dør.

Han var saa smuk, da han laa stivnet. Der var ikke meget andet end Skelettet tilbage, men selv Knokkelmanden i ham var

af store og alvorsfulde Linjer. Det smalle Kranium sluttede nu som før over Retskaffenhedens enkle Idé; han havde jo forsaavidt altid været død, som han i sit lange arbejdsomme Liv hverken havde været aandfuld eller haft Talent. De store stærkttømrede Hænder havde intet afskrækkende ved sig efter Døden, de lukkede sig fattigt og med Troskab om hinandens Levninger, nu da de ikke var til noget mere. Hvor man kunde se paa den døde Form, at dette var H. A. Gronau og ingen anden, og at han var forbi; hvor det var synligt paa ham, at vor Indsats i Verden er vor Krop, og at den er alt hvad vi er.

XX

LEE traf Crane, og de talte om mange Ting. De havde ikke meddelt sig til hinanden siden den Aften for et halvt Aar siden, da Lee røbede Vennen sine Planer om at hidføre en bedre Orden i Amerikas Fortid. Crane mindede ham derom, talte om, at det var et stort Syn, og spurgte, om Lee havde faaet skrevet det Værk, Idéen fortjenten. Lee rystede paa Hovedet.

Digter Du ikke mere? spurgte Crane. Undskyld, at jeg spørger, men jeg synes, Tanken er saa frugtbar, at du burde skænke os den i den Form, som kun du raader over . . .

Jeg skriver ikke mere, sagde Lee. Jeg vil ikke. Det Publikum, jeg bryder mig om, læser ikke, eller rettere, m i t Publikum er just de Folk, der ikke læser. Nej, jeg har tænkt at slutte mig til mine egne ad en anden Vej. Jeg overtager H. A. Gronaus Bedrift.

Crane nikkede.

Ja ja, Ralph. Det er godt. Men der var nu noget stort i den Tanke du havde om at samle alle Amerikanerne ved at udvide vort Syn paa Fortiden og derved give vort Aandsliv en historisk Retning.

Amerikanerne l e v e r, lod Lee falde, som noget han havde sagt tusinde Gange. Anden Retning behøver vi ikke. Vi lever og bestiller noget. Aandsliv er al den Snak, Stakler fører om os og over og under og ved Siden af hvad vi gør. E d d a blev vel ogsaa til i Askekrogen, hvor de smaa Livegne sad og røgte sig til og rimede sig ind i mytiske Forestillinger om de praktiske Folk, de ikke kunde naa, de Fri, der ogsaa den Gang simpelthen v a r

